

ଝର

ମାମାସୀ ବାବୁ

ଛନ୍ଦ

ମାନସୀ ଦାସ

ମହାବୀର ପ୍ରକାଶନ

ମୁଦ୍ରାଣିଷପାଳଟି ମାର୍କେଟ୍ କମ୍ପେକ୍ସ, ପୁରୁଣା ବସଷାଣ୍ଡ ପାଖ

ଭୁବନେଶ୍ୱର-୭୫୧୦୦୯

ଛନ୍ଦ

(ଉପନ୍ୟାସ)

ଲେଖକା :

ମାନସୀ ଦାସ

ପ୍ରକାଶକ :

ମହାବୀର ପ୍ରକାଶନ

ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟି ମାର୍କେଟ୍ ଜମ୍ବୋକ୍ସ,

ପୁରୁଣାବସଷ୍ଟାଣ୍ଡ ପାଖ

ଭୁବନେଶ୍ୱର-୭୫୧୦୦୯

ଅକ୍ଷର : ଶାରଳା ଗ୍ରାଫିକ୍ସ, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ମୁଦ୍ରଣ : ଜଗନ୍ନାଥ ପ୍ରସେସ୍, କଟକ

ପ୍ରଚ୍ଛଦ : ବିଜୟ କୁମାର ପ୍ରଧାନ

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ - ୨୦୦୧

ମୂଲ୍ୟ : ଟ ୬୦.୦୦

I.S.B.N.- 81- 87989 - 01- 7

CHHANDA

(Novel)

Author

Manasi Das

Published By

Mahavir Prakashan

Municipality Market Complex,

Near Old Bus Stand, Bhubaneswar-9

Laser Typeset : **Sarala Graphics**, Bhubaneswar

Printed at

Jagannath Process, Cuttack

Cover Designed By **Bijaya Kumar Pradhan**

First Edition 2001

Price Rs. 60.00

I.S.B.N.- 81- 87989 - 01- 7

ଉତ୍ସର୍ଗ

ମୋର ନୂଆ ଛପାହୋଇଥିବା ବହିଖଣ୍ଡିକ ନେଇ
ଭେଟି ଦେଲେ ଯେଉଁ କେତେଜଣ ଖୁସିହୋଇ
ଆଶୀର୍ବାଦ କରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାର୍
ଅନ୍ୟତମ । ତାଙ୍କର ଦୁଗପଦ କଥା ମୋ ପାଇଁ
ପ୍ରେରଣାର କି ଭଳି ଉତ୍ସର୍ଥଲା, ଏ ବହିଟି ଲେଖିବା
ସମୟରେ ମୁଁ ଛତେ ଛତେ ଅନୁଭବ କରିଛି ।

ମୋର ପୂର୍ବ ଶିକ୍ଷକ, ଅଧ୍ୟାପକ, ଡକ୍ଟର ଜ୍ଞାନକୀ
ବଲ୍ଲଭ ମହାନ୍ତି (ଭରଦ୍ୱାଜ)ଙ୍କର ଶାଶ୍ୱତ ସ୍ମୃତି
ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବହିଟିକୁ ମୁଁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରୁଛି ।

ମାନସୀ

ଲେଖକାଙ୍କର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପୁସ୍ତକ

ଗନ୍ଧ ସଂକଳନ

ତ୍ରିଶଂକୁର ସ୍ବର୍ଗ	(୧୯୮୧)	ଗ୍ରନ୍ଥମଂଦିର, କଟକ
ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀର କାବ୍ୟ	(୧୯୮୩)	ପ୍ରେସ୍‌ସ୍ ପବ୍ଲିଶର୍ସ, କଟକ ।
ଏକାକୀ ନରୋରମ	(୧୯୮୯)	ମହାନଦୀ ବୁକ୍ସ, ଭୁବନେଶ୍ବର
ଅଦୃଶ୍ୟ ଦୃଶ୍ୟ	(୧୯୯୬)	ଦିବ୍ୟଦୂତ ପ୍ରକାଶନୀ, କଟକ
ସକାଳର ଅପେକ୍ଷାରେ	-	ପ୍ରକାଶ ଅପେକ୍ଷାରେ ।

ଉପନ୍ୟାସ

ବିଭାଜ୍ୟ	(୧୯୮୧)	ସାଦୀମହଲ, କଟକ ।
ଗୁପ୍ତ ଜୟଦେବ	(୧୯୯୪)	ମୟୂର ପବ୍ଲିକେଶନ୍ସ, ଭୁବନେଶ୍ବର
ନିଷ୍ଠୁର କୋଳାହଳ	(୧୯୯୪)	ଓଡ଼ିଶା ବୁକ୍‌ସୋର୍ସ, କଟକ
ତୃତୀୟ ପାହାଚ	(୧୯୯୬)	ଆକାଂକ୍ଷା ପବ୍ଲିକେଶନ, ବାରିପଦା
ନିଜ ନିଜର ସୂର୍ଯ୍ୟ	(୧୯୯୮)	ମହାନଦୀ ବୁକ୍ସ, ଭୁବନେଶ୍ବର
ଛଂଦ	(୨୦୦୧)	ମହାବୀର ପ୍ରକାଶନ, ଭୁବନେଶ୍ବର

ଭ୍ରମଣ ବୃତ୍ତାନ୍ତ

ଉଇଲିୟମ ଥେଲର ଦେଶ -

ସୁଇଜରଲାଣ୍ଡ	(୧୯୯୩)	ପ୍ରକାଶକ - ଅଗ୍ରଦୂତ, କଟକ
------------	--------	------------------------

ଏକ

ସରିତା ସକାଳୁ ବସରେ ବସିଲା । ପ୍ରଥମାଷ୍ଟମୀ ପାଇଁ ମା କିଣିଥିବା ଚଂପାରଂଗର ଶାଢ଼ୀକୁ ପିନ୍ଧିଥିଲା । ପାହାନ୍ତାରୁ ଉଠି ମା' ଡିଆରି କରିଥିବା ଏଣ୍ଟୁରି ପିଠାର ଜରିବ୍ୟାଗକୁ ସେ ହାଣ୍ଡବ୍ୟାଗ ସମେତ କୋଳ ଉପରେ ରଖିଥିଲା । ସେଥିରୁ ସିଝା ହଳଦୀପତ୍ରର ଚଟକା ବାସ୍ନା ଚାରିଆଡ଼େ ଖେଳେଇ ହୋଇ ଯାଉଥିଲା । ବସରେ ଉଠିବା ସମୟରେ ସରିତାକୁ ସେଥିପାଇଁ ଟିକେ ସଂକୋଚ ଲାଗୁଥିଲା । ଲୋକେ କ'ଣ ଭାବୁଥିବେ ! ମନେ ମନେ ହସ୍ତ ନ ଥିବେ ତ ? କିନ୍ତୁ ଟିକେ ପରେ ସେ ମନକୁ ସୁଧାରି ନେଲା- ଏଥିରେ ହସିବାର କଣ ଅଛି ? ସବୁଲୋକ ଜାଣିବେ ସେ ପିଠା ଧରିଯାଉଛି । ଜାଣନ୍ତୁ । ଅଂଜଳି ଏଣ୍ଟୁରି ପିଠା ବହୁତ ଭଲ ପାଏ । ତାର ଜରୁରୀ କାମ ନଥିଲେ ଗଲା ବର୍ଷ ଭଳି ସେ ମଧ୍ୟ ସରିତା ସାଙ୍ଗରେ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଆସିଥାନ୍ତା । ତେଣୁ ତା ପାଇଁ ସେ ପିଠା ନ ନେବ କେମିତି ? ଏବଂ ଏଣ୍ଟୁରି ପିଠାରେ ତାର ତ ମଧ୍ୟ କମ୍ ଲୋଭ ନାହିଁ !

ସରିତା ରମେଶର ଝୁଟର ପଛରେ ବସି ବସଷାଢ଼ ଆସିଥିଲା । ରମେଶ ପୁଣିଥରେ କହିଥିଲା- ଅପା, ଫୋନ୍ କରିଦେଇ ଆଜି ଛୁଟି ନେଲେ ଚଳନ୍ତାନି ? ଦି ଦିନ ପରେ ଅର୍ପିସ୍ ସବୁ ଖୋଲୁଛି । ବସରେ ଭୀଷଣ ଭିଡ଼ । ସରିତା ସିରରେ ବସିବା ପରେ ଝରକା ପାଖରେ ଠିଆହୋଇ ରମେଶ କହିଲା- ଅପା, କଲେଜରୁ ଟିକେ ଫୋନ୍ କରିଦରୁ । ବୁଝିଲୁ ?

ରମେଶର ମୁହଁରେ ଉଦ୍‌ବେଗର ଛାପ ସ୍ପଷ୍ଟ ଥିଲା । ସରିତା ହାତ ବଢ଼େଇ ତାର କାଂଧ ଉପରେ ପାପୁଲି ବୁଲେଇ ଆଣିଲା- ମହାନଦୀ ପୋଲ ଉପରେ ସେ ବସ୍ ଆକ୍ସିଡେଣ୍ଟ ଘଟଣାକୁ ଭୁଲିପାରୁନି ନାଁ ? କାହିଁକି ଯାଇଥିଲୁ ସେଠିକି ? ବସର ଚାୟାରଗୁଡ଼ା ପରା ତୁ ନିଜେ ଦେଖିଲୁ, ସବୁ ନୂଆ । ଟକା ଜମା ପାଟିବ ନାହିଁରେ । ଦେଖିବୁ, ମୋର କିଛି ହେବ ନାହିଁ ।

ସେ ଦିନଟା ଯେମିତି ଏକ ନିଆରା ଦିନ ଥିଲା । ସେହି ନିଆରା ପଣର ଅନୁଭବ ମରିତା ମନ ଭିତର ସାରା ଖେଳେଇ ନୋଇ ଯାଉଥିଲା । ଖୁବ୍ ଭୋରୁ ତାର ନିଦ ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥିଲା । ଆକାଶରୁ ଜନ୍ମ ତଥାପି ଲିଭିନଥିଲା । ଗଛପତ୍ରରେ ଶିଶିରବିନ୍ଦୁ ତଥାପି ଝୁଲି ରହିଥିଲା । ସାରା ଜଗତ ତଥାପି ଶୋଇ ରହିଥିଲା- ପକ୍ଷୀଙ୍କ ଠାରୁ ମଣିଷ ଯାଏଁ । ସେ ଯାଇ କିଛିକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଝରକା ପାଖରେ ଠିଆହୋଇଥିଲା । ଦେହରେ ଶୀତଳ ପବନ ଆସି ବାଜୁଥିଲା । ପବନର ସ୍ପର୍ଶରେ ଦେହ ଉଲୁସି ଉଠୁଥିଲା । ସରିତାର ମନେ ହେଉଥିଲା ଯେମିତି ସେହି ଶୀତଳ ଓ ଉଲୁସିତ ପରିଭ୍ରାବ ମଧ୍ୟରେ ସେ ସେହି ଦିନଟିକୁ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଉବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଛି ।

ବସ୍ ନିକଟରେ ଲୋକ ଗହଳି ଦେଖୁ ତେଣୁ ସେ ପଛେଇ ଯାଇ ନଥିଲା କିମ୍ବା ଲମ୍ବା କୁ୍ୟ ଦେଖୁ ଫେରିଆସି ନଥିଲା । ଚାରିଜଣ ଲୋକ ସାମନାରେ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ କଣ୍ଠକୂର ତାହାକୁ ପାଛୋଟି ନେବା ଭଳି କହିଥିଲା- ଆସନ୍ତୁ ମାଡ଼ାମ୍, ସିର୍ ଅଛି । ଏବଂ ତାହାକୁ ନେଇ ସେ ଏକାବେଳେକେ ସାମନା ସିର୍ରେ ବସେଇ ଥିଲା, ଭି.ଆଇ.ପି ସିର୍ରେ । “ସୁପର ଚଂପା”- “ସୁପର ଚଂପା” ବୋଲି ତାକି କଦଳୀ ବିକୁଥିବା ଟୋକା ପଚାରିଥିଲା- ଦିଦି, କଦଳୀ ନେବେ ? ଖାଇଲେ ପାଟିରୁ ଛାଡ଼ିବ ନାହିଁ । ସରିତା ମୂଲେଇବା ପୂର୍ବରୁ କହିଥିଲା, ତଜନ ଦଶଟଙ୍କା ଦିଦି, ଆପଣଙ୍କୁ ନଟଙ୍କାରେ ଦଉଛି । ମାତ୍ର ଛଅଟା କଦଳୀ କିଣିବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଥିବା ସରିତାକୁ ସେ ଦେହ ତଜନ କଦଳୀ ବିକ୍ରି କରିଥିଲା । ସରିତା ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ କିଣିଥିଲା ମଧ୍ୟ । ଏବଂ ତାର ବିଶ୍ୱାସ ହୋଇଥିଲା, ପିଲାଟି ସତ କହୁଛି । ଏତେ ମିଠା କଦଳୀ ସେ ଆଗରୁ ଚାଖୁ ନାହିଁ । “ହୋ ନନା, ବସ୍ତୁ ଓହ୍ଲାଅ” ବୋଲି କଣ୍ଠକୂର ବାରମ୍ବାର ପାଟି କରିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଜଣେ ତା କପାଳରେ ଆସି ଚନ୍ଦନ ଟିକା ପିନ୍ଧାଇଥିଲା, ଆଶୀର୍ବାଦ କରିଥିଲା । ଏବଂ ପତ୍ରିକା ବିକାଳି.... ଟେନାଟୁର ବାଲା.... ସମସ୍ତେ ଯେମିତି ତାକୁ ଭବ୍ୟ ସ୍ୱାଗତ କରୁଥିଲେ । ସାଦର ସମ୍ମାନ ଜଣାଉଥିଲେ, ବସ୍ତରେ ବସିଥିବା ପରମ ଆଦରର ମଣିଷ ଜଣେ !

ରମେଶର ଆଶଂକା କିନ୍ତୁ ଆଂଶିକ ସତ ହେଲା । ବାଟରେ ବର୍ଷର ଇଂଜିନ୍ ହଠାତ୍ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ଡ୍ରାଇଭର ଷାର୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ଦୁଇ-ତିନିଥର ସଶେ ଖୁବ୍ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ପରେ ଝିୟରିଂ ଛାଡ଼ି ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ିଲା ।

ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଯାତ୍ରୀମାନେ ଖୁବ୍ ତପ୍ତରତାର ସହ ବସରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଗଲେ, ଯେମିତି ଅତଳନ୍ତି ବସ୍ତା ହାଲୁକା ହୋଇଗଲେ ଯାଇଁ ପୁଣି ଚଳନ୍ତ କ୍ଷମତା କୁଟେଇପାରିବ । ଡ୍ରାଇଭର, କଣ୍ଠକୂର ମଧ୍ୟରେ କିଛି ସମୟ ଧରି ଆଲୋଚନା ଚାଲିଲା ।

ଅବିଳମ୍ବେ ତାହା ବଚସାରେ ପରିଣତ ହେଲା । କ୍ରମେ ଏହା ହସ୍ତହେଲା ଯେ, ଇଂଜିନର କିଛି ଦୋଷ ନାହିଁ । ଗାଡ଼ିରୁ ଡିଜେଲ୍ ଶେଷ ନୋହଯାଉଛି ।

ସେମାନେ ନିଜ ଉପରୁଦୋଷ ଖସେଇଲେ- ତେଲ ଭର୍ତ୍ତି ପାଇଁ କଂକ୍ରେଟ୍ ମାଲିକ ଯଥେଷ୍ଟ ଟଙ୍କା ଦେଉନାହିଁ । ପମ୍ପବାଲା ତେଲ ଦବାରେ ଠକ୍କୁଛି ଇତ୍ୟାଦି । ଅବଶେଷରେ ବସଟିଏ ଆସିଲା । ଖାଲି ଜର୍ଜନ ଧରି କ୍ଲିନର ସେଥିରେ ବସି ନିକଟତମ ପେଟ୍ରୋଲ୍ ପମ୍ପକୁ ଗଲା ।

- ଆମେ ଟିକେ ଅତିବେଶି ଗ୍ରହଣଶୀଳ ନୁହେଁ କି ?

ବସଷ୍ଟାଣ୍ଡରେ ସରିତା ବସକୁ ଉଠିବା ସମୟରେ ତାହା ପ୍ରାୟ ଖାଲିଥିଲା । ସବୁ ସିଟ୍ ଭର୍ତ୍ତିହେବା ପାଇଁ ବୋଧହୁଏ ଦଶମିନିଟ୍ ସମୟ ଲାଗିଥିବ । ଏହାପରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ଠିଆ ହେବାର ପାଲି । ସେହି ଭଳି ଜଣେ ରେଲିଂ ଧରି ଠିଆ ହୋଇଥିବା ଲୋକକୁ ସରିତା ପାଖରେ ଯାଗା ଦେଇଥିଲା - ବସକୁ ।

ସେମାନେ ସାମାନ୍ୟ ସୁବିଧାର ଯଥେଷ୍ଟ ବେଶି ସୁଯୋଗ ନିଅନ୍ତି। ଅବିଳମ୍ବେ ଆଳାପ ଜମେଇ ବସନ୍ତି । କ୍ରମେ ନିକଟତର ହେବା ପାଇଁ ଟେସ୍ଟା-ତାହା ମଧ୍ୟରେ ଥାଏ ତା ବ୍ୟଷ୍ଟୟରେ ଜାଣିବାର ଆଗ୍ରହ-ତାର ବଂଶ ପରିଚୟ, ଶିକ୍ଷାଗତ ଓ କର୍ମସ୍ଥଳିର ପରିଚୟ, ବିବାହିତା କି ନାଁ ଜାଣିବାର ଉତ୍ସୁକତା, ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଶ୍ନର ମାଧ୍ୟମରେ । ପାଠପଢ଼ା ଓ ନଅବର୍ଷର ଚାକିରିକାଳ ମଧ୍ୟରେ ସରିତାର ଏଭଳି ଅନେକ ଅବାଂଛିତ ଅଭିଜ୍ଞତା ହୋଇଛି ଏବଂ କ୍ରମେ ସେ ତାହାକୁ ଏଡ଼ାଇ ଯିବାର କୌଶଳ ମଧ୍ୟ ଶିଖିଯାଇଛି ତେଣୁ ସେ ସଦ୍ୟ କିଣିଥିବା ପତ୍ରିକାକୁ ଖୋଲି ପଢୁଥିଲା । ଝରକା ବାଟେ କିଛି କ୍ଷଣ ଧରି ବାହାରକୁ ଚାହୁଁଥିଲା । ପାଖରେ ବସିଥିବା ଲୋକର ଉପସ୍ଥିତି ତା ପାଇଁ ସେ ଭଲି କୌଣସି ଅର୍ଥ ରଖୁ ନାହିଁ, ଏହା ସେ ହସ୍ତ କରିଦେବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଥିଲା । ପବନରେ ଉଡୁଥିବା ଶାଢ଼ୀ ପଣତ ଥରେ ସେ ଲୋକ ଦେହରେ ବାଜି ଯାଇଥିଲା ବୋଲି ସେ ତାହାକୁ ଏମିତି ସଜାଡ଼ିଦେଇଥିଲା ଯେମିତି ଗୋଟାଏ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ଶରୀରକୁ ସେ ସ୍ପର୍ଶ କରିପକାଉଛି । ମଝିରେ ଲୋକ ଜଣକ ପଚାରିଥିଲା- ଆପଣ କେଉଁଠି ଓହ୍ଲାଇବେ ? ଭୁବନେଶ୍ୱର । ଏହି ଦୁଇଟି ଛୋଟ ବାକ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ସେମାନଙ୍କର ଆଳାପ ସରିଥିଲା ।

ତେଣୁ ଆମ୍ଭ ସମାଲୋଚନା- ବିଶିଷ୍ଟ ମନ୍ତବ୍ୟକୁ ଶୁଣି ସରିତା ଲୋକଟିକୁ ହଲି ଚାହିଁଲା । କେବଳ ଚାହିଁଲା ନାହିଁ ତାହା ମଧ୍ୟରୁ ତାହାର ବିଶିଷ୍ଟ ପଣିଆ ଖୋଜିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛାକଲା କାରଣ ତାହା ଏକ ସାଧାରଣ ମନ୍ତବ୍ୟ ନଥିଲା ।

ଦେଖନ୍ତୁ ମାତାମ୍, ମଝିରାସ୍ତାରେ ତେଲ ସରିଯିବାର କାରଣ ହେଉଛି ଟାଙ୍କିରେ ଯେତିକି ତେଲ ପୂରାହେବା କଥା ତା ହୋଇ ନାହିଁ । ଡିଜେଲ୍ ପମ୍ପବାଲା ସହିତ

କଣ୍ଠକୂରର ବୁଝାମଣା ଅଛି । ତେଣୁ ଫଲ୍‌ଗୁ ବିଲ୍ କଟା ହୋଇଛି । ଦ୍ରାଘତରକୁ ସେଥିରୁ ସେୟାର ମିଳିବ । ତେବେ ସେ ଅଲଗା କଥା । କଥା ହେଉଛି ବସରେ ପଶିଥିବା ଶହେଜଣ ଯାତ୍ରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣକର ମଧ୍ୟ ରିଆକ୍ସନ୍ ନାହିଁ । ଦୁଇଚାରିଜଣ ଯାଇ ଦ୍ରାଘତର - କଣ୍ଠକୂରର କଲି ଭାଙ୍ଗିବାରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା କରିଥିଲେ । ସେମାନେ କଣ ଜାଣିଲେ ନାହିଁ ପ୍ରକୃତ ଘଟଣାଟା କଣ ? ଏତିକିରେ ତାଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସରିଗଲା ?..... ଗଛମୂଳର ଘାସ ଉପରେ ବସିଯାଇଥିବା ସେ ବୁଢ଼ାବୁଢ଼ୀ ଦୁହେଁ, କୋଳରେ ରାହାଧରି କାନ୍ଦୁଥିବା ଛୁଆକୁ ବୋଧଦେଉଥିବା ସେ ବାପା-ମା, ଦାର୍ଶନିକ ଭଳି ରାସ୍ତାରେ ବୁଲୁଥିବା ଲୋକମାନେ, ଧୈର୍ଯ୍ୟଧରି ତଥାପି ବସରେ ବସିରହିଥିବା ମଣିଷ କେତେଟା.... ପରିସ୍ଥିତିକୁ ସେମାନେ କେତେ ସହଜରେ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଉଛନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ତ ଅପରାଧମାନେ ଖସିଯାଉଛନ୍ତି, ଅତି ସହଜରେ ।

ଲୋକଟିର କେବଳ କଥାରେ ନୁହେଁ, ତାର କଥା କହିବାର ଭାଗୀରେ ମଧ୍ୟ ଓଜନ ଥିଲା, ଥିଲା ତାର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବରେ ।

- ବୁଝିଲେ ମାତ୍ରାମ୍, ବ୍ୟାସଦେବ ଗୀତାରେ ଲେଖିଦେଇଗଲେ, ଚିନ୍ତା କରିବାରେ କିଛି ନାହିଁ, ତମର ବିଶେଷ ଅସୁବିଧା ହେଲେ ମୁଁ ଆସି ପହଞ୍ଚିଯିବି । ଏଇ ତାଙ୍କରଉଗବାନ ଉବାତ ! ଅର୍ଥାତ୍ ଧୈର୍ଯ୍ୟଧରି ରହିଥିବ ମୁଁ ଆସିବା ଯାଏଁ । ତମ ମୁଣ୍ଡକୁ କିଛି ଦାୟିତ୍ବ ନେବାର ନାହିଁ । ସବୁ ଦାୟିତ୍ବ ମୋର । ସେଇ ଫିଲୋସଫି ବୋଧହୁଏ ଆମକୁ ପ୍ରମୁଖାପେକ୍ଷି କରିପକେଇଲା । ଆମେ ସବୁ ଭଦ୍ରଲୋକ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଚାହଁଲୁ । ଯାହା କରିବା କଥା ଅନ୍ୟମାନେ କରନ୍ତୁ- ସେ ସରକାର ହେଉ ବା ଅନ୍ୟ କେହି ।

ଏ ଗୋଟାଏ ବାହାନା, ଗୋଟାଏ ଚାଲାଖ । ଏହିଭଳି ଗପ କରିବା ଛଳରେ ସେ ତାର ନିକଟତର ହେବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି- ଏ ବିଷୟରେ ଭାବିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସରିତା ଭୁଲିଯାଇଥିଲା । ଏତେ ସମୟ ଧରି କଥା କହୁଥିବା ଲୋକର ମୁହଁକୁ ସେ କେବଳ ଚାହିଁରହିଥିଲା । ତେଣୁ କଥା ବନ୍ଦହେବା ପରେ ପଚାରିଲା- ବର୍ତ୍ତମାନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଆଉ କଣ କରାଯାଇ ପାରିବ ? କେତେ ଜଣ କଣ୍ଠକୂରକୁ ଗାଳିଦେଇ ନିଜର ରାଗ ଶୁଖେଇ ପାରନ୍ତି ଯାହା !

ଲୋକଟି ସ୍ଥିରଦୃଷ୍ଟିରେ ସରିତାକୁ ଚାହିଁଲା । ସେଥିରେ ଯେମିତି କେବଳ ଚକିତ ନୁହେଁ, କିଛିଟା ବ୍ୟଥିତ ହେବାର କ୍ଷଷ୍ଟ ସୂଚନା ଥିଲା । ସରିତା ଭଳି ଜଣେ ଶିକ୍ଷିତା ଆଧୁନିକା ଭଳି ଦେଖାଯାଉଥିବା ମଣିଷ ଠାରୁ ସେ ଏଭଳି ସରଳ ପ୍ରଶ୍ନ ଆଶାକରୁ ନଥିଲା । ବରଂ ଆଶା କରୁଥିଲା କିଛି ସମର୍ଥନ ଏବଂ ସମାଧାନର କୌଣସି ଏକ ବାଟ ।

ତେଣୁ ସେ ବାହାର କରି ହାତରେ ଧରିଥିବା ସିଗାରେଟକୁ ପୁଣି ଖୋଳ ଭିତରେ ରଖିଦେଲା । ଟିକେ ପରେ କହିଲା- ଆମେ ଚାହିଁଲେ କଣ ତା ଠାରୁ ବୟ ଉଠା ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିପାରିବା ନାହିଁ ? ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅସୁବିଧାରେ ପକାଇବା ପାଇଁ ସେ ସେତିକି ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନା ଦେଉ ?

ଲୋକଟି ବ୍ୟସ୍ତହୋଇ ହାତଘଡ଼ିକୁ ପୁଣି ଥରେ ଚାହିଁଲା । ସିଗାରେଟ୍‌ରେ ନିଆଁ ଲଗାଇଲା ଏବଂ ଦୁଇଦମ୍ ଟାଣି ଦଳବାଧୁ କଥା ହେଉଥିବା ପିଲାଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲା । ସେମାନେ ଚାରିଜଣ ଯୁବକ । ନୂଏତ କଲେଜ ପିଲା । ଲୋକଟି ସେମାନଙ୍କ ଆଲୋଚନାରେ ଯୋଗ ଦେଲା । ତାପରେ ସେମାନଙ୍କୁ କଣ କହିଲା । କ୍ରମେ ତା କଥାକୁ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା ଭଂଗୀରେ ସେମାନେ ଶୁଣିଲେ ।

ସରିତା ବାରମ୍ବାର ଘଡ଼ି ଦେଖୁଥିଲା । ଦୂର ରାସ୍ତାକୁ ଏକ ଲୟରେ ହତାଶ ଆଖିରେ ଚାହିଁ ରହୁଥିଲା । ଏଗାରଟାରେ ତାର କ୍ଲାସ୍ ଅଛି । ଡିନିଙ୍ଗିଂ ଠା ହାତରେ ରଖି ସେ ବସରେ ବସିଥିଲା ଅଥଚ ସମୟ ଅନୁସାରେ ପହଂଚିବାର ସଂଭାବନା କ୍ରମେ କ୍ଷୀଣ ହୋଇଯାଉଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ କ୍ରମେ ସେ ବିଚଳିତ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା ।.... ନୂଆ ଆସିଥିବା ପ୍ରିନ୍ସପାଲ୍ ନିଶ୍ଚୟ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଦୁଇପଦ କହିବେ । ତମର କୌଣସି ଏକ୍ସପ୍ଲାନେସନ୍ ଦେବା ଦରକାର ନାହିଁ ।.... ଚିଡ଼ିଲା ଆଖି ଓହଳା ମୁହଁ....! ପିଲାମାନେ କ୍ଲାସ୍‌ରୁମରେ ଅପେକ୍ଷା କରିବେ । କିଛି ସମୟ ପରେ ହୋହଲ୍ଲା, ପାଟି ତୁଣ୍ଡର ଆରମ୍ଭ । ସମସ୍ତେ ତାକୁ ଜାଣନ୍ତି । ତାର କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା, ତାର ସମୟାନୁବର୍ତ୍ତି ଗୁଣ.... ଓ, ସରିତା ଦାସ ? ଭେରି ଗିଲାୟର୍ ! ଏ କଥା ନୂଆ ପ୍ରିନ୍ସପାଲ୍ ବୁଝିବେ ନାହିଁ, ବୁଝିବେ ନାହିଁ ତାର ବର୍ତ୍ତମାନର ଏକାନ୍ତ ଅସହାୟ ଅବସ୍ଥାକୁ ।

ସରିତା ବିବଶ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା । ନିଜ ଚିନ୍ତା, ଭାବନାରେ ମଗ୍ନହୋଇ ଯାଉଥିଲା । ଏହା ମଧ୍ୟରେ କାର୍ ରୋଟାଏ ଆସି ଅଟକି ଥିଲା । ସେ ଲୋକର ଡାକ୍ତର ବଂଧୁ ଗାଡ଼ିରୁ ମୁହଁ କାଢ଼ି ପଚାରିଥିଲା, କିରେ ରଂଜନ ତୁ ଏଠି କଣ କରୁଛୁ ? ଏବଂ ଲୋକଟି ସରିତା ନିକଟକୁ ପୁଣି ଥରେ ଆସିଥିଲା- ମାଡ଼ାମ୍, ଆପଣ ନଥିଲେ ଆମ ସହିତ ଆସି ପାରନ୍ତି ।

କାର୍ ମଧ୍ୟରେ ତିନିଜଣ ପୁରୁଷ ଲୋକ ଥିଲେ । ଏହାକୁ ମିଶାଇଲେ ଚାରି । ସମସ୍ତେ ଅଜଣା । ନିହାତି ଅପରିଚିତ । ଯିବ ସେ ?

-ଏଇ ଟିକେ ଆଗରୁ ଆପଣ ଥରକୁ ଥର ଘଡ଼ି ଦେଖୁଥିଲେ ନାଁ, ସେଥିପାଇଁ ଭାବିଲି କିଛି ତରତର ଅଛି । ଆଉ ଯୁ ଉତ୍ତର ! ଆପଣଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ।

ରୋକ୍‌ଠୋକ୍ କଥା । ସିଧା ସଳଖ ବକ୍ତବ୍ୟ । ସରିତାକୁ କେହି ପଛରୁ

ଠେଲିଲା- ଦିନଟାରେ ଏତେ ଭୟ କଣ ? ଏତେ ସଂଦେହ କଣ ? ସବୁ ଲୋକଙ୍କୁ ଗୋଟାଏ ଅବିଶ୍ୱାସ....?

ସରିତା କାରରେ ବସିଲା । ଲୋକଟି କାର ମଧ୍ୟରେ ବସିବା ପୂର୍ବରୁ କଲେଜ ପିଲାଙ୍କୁ ହାତ ହଲେଇଲା । ସେମାନେ ହାତ ହଲେଇ ପ୍ରତିଭାବ ଦେଖାଇଲେ । ସେତେବେଳକୁ ସେମାନେ କଣ୍ଠକୂରକୁ ଘେରିଯାଇଥିଲେ ।

■ ■

ଫୁଲ

ପୁଣି ଥରେ ଚିଠି ଖଣ୍ଡେ ! ନୀଳ ଲଫାଫାରେ ଏକାଧିକ ପୁଷ୍ପାର ଚିଠି । କାଗଜ ଭାରରେ ଫୁଲି ଉଠିଛି ଲଫାଫା । ଭିତରୁ ଫୁଲର ମୃଦୁ ବାସ୍ନା । ପ୍ରତି ଥର ଭଳି । ସବୁ ଚିଠି ଭଳି । ଲଫାଫା ଖୋଲିଦେଲେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୃଷ୍ଠା ମଧ୍ୟରୁ ଖସିପଡ଼ିବ ଶୁଖିଲା ଗୋଲାପ... ମାଲ୍ଲି । ପ୍ରେମ ନିବେଦନରେ ପୃଷ୍ଠାଗୁଡ଼ିକ ଯେମିତି ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଥିବେ । ତାହାକୁ ଧରିଥିବା ଦୁଇଟି ହାତ କ୍ରମେ ଶୀତଳ ହୋଇ ଉଠୁଥିବ । ସେଥିରେ ମୃଦୁ କଂପନ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଥିବ । ରକ୍ତ ପ୍ରବାହ ବନ୍ଦ ହୋଇଆସୁଥିବ । ଏବଂ ବେଗ ବଢ଼ିଚାଲିଥିବ ହୃଦପିଣ୍ଡର ଉତ୍ତ୍ୟାନ-ପତନର । ଅଂଜଳି....ଇ....!

ପ୍ରଥମ ଚିଠି ଆସିଥିଲା ଏକୋଇଶ ମାର୍ଚ୍ଚରେ । ଦୁଇବର୍ଷରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ହେବ । ଏହିଭଳି ଖଣ୍ଡିଏ ଚିଠି । ସେତେବେଳେ ସେ ଅଲଗା ଘରେ ରହୁଥିଲା । ଅଲଗା ଯାଗାରେ । ତଳେ କଂପାନୀର ଅଫିସ୍, ଉପର ମହଲାରେ ଘର ମାଲିକଙ୍କ ପରିବାର, ଗ୍ୟାରେଜ ଉପର ଗୋଟିକିଆ ଘରେ ସେ, ଅଧା ଶିଢ଼ିରେ । ରାତିସାରା ତଳେ ପହରା ଦେଉଥିବା ଖୁଟମ୍ୟାନ ଜଣେ । ଉପର ଘରେ ରାତି ବାରଟା ଯାଏଁ ଲୋକଙ୍କ କାରବାର-ପିଲାଙ୍କ ପାଠପଢ଼ା, ପରୀକ୍ଷା, ଚିଢ଼ି ଦେଖା, ଗଲା-ଅଇଲା । ସବୁଠାରୁ ନିରାପଦ, ସୁରକ୍ଷିତ ଯାଗା । ଏହା ସହିତ ଘରମାଲିକାଣୀ... ପ୍ରଥମ ଦେଖାରୁ ହିଁ ଆପଣାର କରିନେଇଥିବା ସୁଧାମାଉସୀଙ୍କର ଅଭୟବାଣୀ- ଜମା ଡରିବୁନି । ମୋର ଝିଅ ଭଳିଆ ତୁ । ଯାହା ଦରକାର ମୋତେ କହିବୁ ।

ଘର ସଜାଡ଼ି ଦେଇ ମା ପ୍ରସନ୍ନ ଚିତ୍ତରେ କଟକ ଫେରିଯାଇଥିଲା । କ୍ଷମତାକୁ ଚାହିଁ ଭଡ଼ା ଟିକେ ଅଧିକ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେହିଠାରେ ରହିବ ବୋଲି ସରିତା ଶ୍ରିର କରିଥିଲା । କଲେଜ ଟିକେ ଦୂର, ଘର ପାଖରେ ରିକ୍ସା ସବୁବେଳେ ମିଳେ ନାହିଁ । ତଥାପି ।

ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକ ତେଣୁ ସରିତାକୁ ଦୋହଲାଇ ଦେଇଥିଲା । କାର୍ଯ୍ୟକ ସ୍ତରରେ ।

ମାନସିକ ସ୍ତରରେ । ନଅର ଚାରିପଟେ ଗଡ଼ଖାଇ, ମେଘନାଦ ପାଟିରୀ, ଅସ୍ତଧାରୀ
ଜଗୁଆଳୀ... ତକ୍ଷକ ସାପ କିନ୍ତୁ ପରିକ୍ଷିତଙ୍କ ପାଖରେ ପହଂଚିଗଲା, ଫୁଲର ପାଖୁଡ଼ା
ମଧ୍ୟରେ ଲୁଚି, ପୋକଟିଏର ଛଦ୍ମ ବେଶରେ ।

ଗୁଡ଼ାଏ ସମୟ ଧରି ଚିନ୍ତା ଓ ଆନ୍ଦୋଳନ ପରେ ସରିତା ଚିଠି ଖଣ୍ଡକ ଧରି
ଘରମାଲିକାଣୀଙ୍କ ନିକଟକୁ ଗଲା । ଭୁକ୍ତଚନ. ତାହାଙ୍କ ମୁହଁ ପରେ ସୁଧାମାଉସୀଙ୍କ
ମନ୍ତବ୍ୟ- ମଲା, ଇଏ ତ ଲଭ୍‌ଲେଟର ।

- ଏଥିରେ ପୋଷ୍ଟାଲ୍ ଷ୍ଟାମ୍ପ ନାହିଁ ।

- ମୁଁ କି ଜାଣେ ! ଚିଠିବାନ୍ଧ ଭିତରୁ ଆମ ଚିଠି ଆଣିଲି । ତା ଭିତରେ ଥିଲା ।

କିଛି ଦିନର ବିରତି ପରେ ପୁନଶ୍ଚ ସେହି ଭଳି ଚିଠି । କ୍ରମାଗତ । କେବେ ଭାଷା
ଅସଂଯତ, କେବେ ଅଶ୍ଳୀଳ.... ବ୍ୟାକୁଳ ପ୍ରେମ ନିବେଦନ । ଚିଠିରେ ଷ୍ଟାମ୍ପ ନଥାଏ ।

ଚିଠିର ପ୍ରେରକ ନିଶ୍ଚୟ ଏଇ ପାଖରେ କେଉଁଠି ରହୁଛି । ତାର ଗତିବିଧି
ଉପରେ ନିୟମିତ ନଜର ରଖୁଛି । ଚିଠିରେ ତାହାକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁଛି- ଗୋଲାପୀ ଶାଢ଼ୀଟି
ତମକୁ କେତେ ମାନ୍ୟୁଥିଲା । ବେଶୀରେ ନାଲି ଗୋଲାପ ଖୋସିଲାନି କାହିଁକି...?
ରାସ୍ତାରେ ସବୁବେଳେ ଏତେ ଚରଚର ପାଦରେ ଚାଲ କାହିଁକି ? ନାରୀ ସୁଲଭ
ଗତିରେ ଧୀର ପାଦ ପକାଇବା । ତମକୁ ଭଗବାନଙ୍କ ରାଶ ।.... କାଲି ରାତିରେ ତମକୁ
ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖିଲି । ତମେ ମୋର କୋଳ ମଧ୍ୟରେ ଆଲିଂଗନ ବନ୍ଧ ଥିଲ ।....

ଗେର୍ରେ ତାଲାପଡ଼ି ଝୁଲୁଥିବା ଚିଠିବାନ୍ଧ ଉପରେ ଆଖି ପଡ଼ିବା କ୍ଷଣି ସରିତା
ଶୀଘରି ଉଠୁଥିଲା- ବିଷୋରଣମୁଖୀ ବୋମାଟିଏ ତା ଭିତରେ ଖଞ୍ଜା ହୋଇଛି । କେବଳ
ମୋ ପାଇଁ । ମୋତେ ଛିନ୍ନଭିନ୍ନ କରିଦେବା ପାଇଁ ।.... ସେ ଆଉ ଆଗ ଭଳି ଡକିଆରେ
ମୁହଁମାତି କାନ୍ଦୁନଥିଲା କିନ୍ତୁ କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିମୁଦ୍ଧ ଭାବ ନେଇ ଚିଠି ସାମନାରେ ଦୀର୍ଘ
ସମୟ ଧରି ବସି ରହୁନଥିଲା । ଏଥର ସେ ନିଜର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ପରୀକ୍ଷା କରୁଥିଲା ଏବଂ
ଏହି ବିପତ୍ତିରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇବାର ବାଟ ଖୋଜୁଥିଲା ।

ଚିଠି କେବେ ଆଣି ସୁଧାମାଉସୀ ଦେଉଥିଲେ, କେବେ ତାଙ୍କର ପିଲାମାନେ ।
ସରିତା ଚାରିପଟେ ସଂଦେହର ଗୋଟାଏ ଅବରୁଦ୍ଧ ବଳୟ କ୍ରମେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ
ଚାଲିଥିଲା । ପରିବାର ସହିତ ଏକ ଅବାଂଛିତ ସଂପର୍କ । ପୁଅ ଗଂଭୀର ହୋଇ ଟେବୁଲ୍
ଉପରେ ଚିଠି ରଖିଦେଇ ଯାଉଥିଲା, କିଶୋରୀ ଝିଅ ମୁହଁରେ ରହୁଥିଲା ଇଂଗିତଧର୍ମୀ
ହସରୁ ଚେନାଏ । ଏବଂ ସୁଧାମାଉସୀ ଏହି ସତ୍ୟକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ଆଦୌ ପ୍ରସ୍ତୁତ
ନ ଥିଲେ ଯେ, ସେ ଯାଏଁ ସରିତାର ସେହି ପତ୍ରପ୍ରେରକ ସହିତ କୌଣସି ପରିଚୟ
ଛାପିତ ହୋଇନାହିଁ ।

ସରିତା ଅବଶେଷରେ ବୁଝିଲା ଯେ, ଅମନ୍ୟାୟ ଭାବ ଦୂରେ ଥାଉ, ତାର ନିର୍ଦ୍ଦୋଷପଣିଆକୁ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବେ ନାହିଁ । ବୁଝାଇ ବସିଲେ ଭିନ୍ନ ଅର୍ଥରେ ଗ୍ରହଣ କରିବେ । ସୁଧାମାଉସୀଙ୍କର ପରୋକ୍ଷ ଇଂଗିତ କ୍ରମେ ସିଧାସଳଖ ଆକ୍ଷେପରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହେଉଥିଲା । ତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦୋଷ ସମସ୍ତଙ୍କର ଥିଲା- ବାହାହେବା ପାଇଁ ରାଜି ହେଉ ନଥିବା ଝିଅ । ଏ ଯାଏଁ ଝିଅକୁ ବାହାଦେଇ ନଥିବା ମା, ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିଜ ଗୋଡ଼ରେ ଠିଆହୋଇ ପାରି ନଥିବା ଭାଇ... । ସେ ମଧ୍ୟ କିଛି ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଣିଥିଲେ । ସରିତାର ନିରବ ଅସମ୍ମତିରେ ବିଶେଷ ଅସନ୍ନତ ହୋଇଥିଲେ ।

ଚିନ୍ତି

ଖୁବ୍ ସନ୍ତର୍ପଣରେ ସରିତା ଘର ଛାଡ଼ିଥିଲା । ନିଜର ନୂଆ ଠିକଣା ସେ କାହାକୁ କହି ନଥିଲା । ସୁଧାମାଉସୀଙ୍କୁ ଜଣେଇ ଦେଇଥିଲା, କ୍ୱାଟର୍ସ ମିଳିଛି !..... କ୍ୱାଟର୍ସ ? ଏତେ ଶୀଘ୍ର କେମିତି ପାଇଗଲା ମ ? ଭାରି ଯୋଗାଡ଼ିଆଟେ ତ !... ହେଉ ପଛେ । ସେତିକି ଆକ୍ଷେପ ସହିହେବ । ଏତେ ଦିନ ଧରି ଗୋପନ ରଖୁଥିବା ଘଟଣାକୁ ଅବଶେଷରେ ସେ ସାନ ଭାଇ ରମେଶକୁ କହିଲା- ମା'କୁ କିଛି କହିବୁନି । -ନାହିଁ ଅପା ।

ରମେଶର ସହାୟତାରେ ସରିତା ଟାଣ୍ଟିକରି ଜିନିଷ ସମେତ ନୂଆଘରକୁ ଆସିଥିଲା । ରାତି ନ'ଟା ପରେ । ତଥାପି ସେ ଚାରିଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଦେଉଥିଲା । ଭୀତବ୍ରତ ଭାବ- ଦୂରରେ ଠିଆହୋଇ କିଏ ଦେଖୁଛି କି ? କେହି ଅନୁଧ୍ୟାବନ କରୁଛି କି ? ଅବଶେଷରେ ଅଂଜଳି ଘର ।

ଅଂଜଳି ଉଡ଼ାଘରେ ରହୁଥିଲା । ମଧ୍ୟ-ବୟସ୍କା ଜଣେ ପ୍ରାଧ୍ୟାପିକାଙ୍କ ସହିତ । ଅଂଜଳି କହିଥିଲା- ରାକୁ ଦିବିଙ୍କର ବଦଳିହେବାର ଅଛି । ଏହା ମଧ୍ୟରେ ଅର୍ଡର ଆସିଯିବ । ମୁଁ ତାଙ୍କ ସହିତ କଥା ହୋଇଛି । କିଛିଦିନ ପାଇଁ ତୋତେ ଆଡ଼ୁକ୍ଷକରିନେବା ପାଇଁ ସେ ରାଜି ।

ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଖରାର ତାତିରୁ ମେଘଘୋଡ଼ା ଶୀତଳ ଛାଇଟିଏ । ଅଥଳ ଜଳରେ ଭାସିଯାଉଥିବା ନାଆ ପାଇଁ କାତଧରା ହାତ ଗୋଟିଏ !

ଅଂଜଳିର ଭୁବନେଶ୍ୱରକୁ ବଦଳି ହେବା ସରିତା ପାଇଁ ଶଶ୍ୱରଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦ ଭଳି ଥିଲା । ଦୁହେଁ କଲେଜ ବେଳର ସହପାଠୀ । ଅଂଜଳି ହଷ୍ଟେଲରେ ରହୁଥିଲା ।

କେବେ କେବେ ସରିତା ଘରକୁ ଆସୁଥିଲା । ମଉସା-ମାଉସା ତାକ, ଚକ୍କି-ପଖାଳ ଖିଆ..... ରାଗ-ଅଭିମାନ ! ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଭାବ । ଛୁଟିରେ ଚିଠି ଦିଆନିଆ, ପ୍ରତି ସପ୍ତାହରେ ।

ଆଞ୍ଜଳି ବିରକ୍ତ ହେଲା - ଏତେ ଦିନ ଯାଏଁ ମୋତେ ଏକଥା କାନିକି କହି ନ ଥିଲୁ ? ଚିନ୍ତାରେ ଝୁଡ଼ିଗଲୁଣି । ବଡ଼ ଡରକୁଳିଚା ।

ତାହିଁଲେ ମଧ୍ୟ ବାପା-ମାଙ୍କ ଚରିତ୍ରର ପ୍ରତାବକୁ ଏଡ଼ାଇଦେବା ମମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ପିଲା ଦିନରୁ ବଡ଼ି ଆସିଥିବା ପରିବେଶ ମଧ୍ୟରୁ ସଂଜରେ ଉଦ୍ଭୁତି ଯାଇ ନୁହେଁ ନାହିଁ ।

ତାର କଲେଜରୁ ଫେରିବାରେ ସାମାନ୍ୟ ତେରି ହେଲେ ମା ଚିନ୍ତାରେ ଘାରିହେଉଥିଲା । ଦାଣ୍ଡରୁ ଘର, ଘରୁ ଦାଣ୍ଡ ଏପଟ ସେପଟ ହେଉଥିଲା, ଯିଏବାବନ୍ଧ ଗୋଟିଏ ପଶୁ ଭଳିଆ । ବିଛୁଳି ଚାଲିଗଲେ ବାପା ତାକ ଛାଡ଼ୁଥିଲେ - ପରେ ବଡ଼ୀ ଲଗେଇବ, ଆଗ ଦାଣ୍ଡ କବାଟଟାକୁ ବନ୍ଦ କରିଦିଅ । ଏବଂ ମା ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଚର୍ଚ୍ଚନାତରେ ସେ ନିଜେ ଚାଲିଯାଉଥିଲେ, ଛାନିଆ ହୋଇ ଚୋର ପଣିଆସିବ, ମଉକା ଦେଖୁ.... ବାଜେଲୋକ କେହି....ଗୁଣ୍ଡା....ତଞ୍ଜର । ସଂଧ୍ୟା ପୂର୍ବରୁ ସାଙ୍ଗଘରୁ ଫେରିବା ପାଇଁ ସରିତା ଲାଗି ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା ଥିଲା, ଝିଅ ବୋଲି । ରମେଶ ପାଇଁ ଥିଲା ଚଗଲା ପିଲା ବୋଲି । ରମେଶ କଥା ମାନୁ ନଥିଲା । ଏବଂ ସ୍କୁଲର ଉପର ଶ୍ରେଣୀରେ ପଢ଼ିବା ପରେ ତାହାକୁ ସାଇକୁରେ ବସି ସଂଧ୍ୟାରେ ଟ୍ୟୁସନ ଯିବାର ଅନୁମତି ମିଳିଲା, ବଜାର ରାସ୍ତା ଦେଇ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ନୃସିଂହ ସେହି ଚିନ୍ତାରେ ମା ବ୍ରତ-ଉପାସ ଗୁଡ଼ାଏ କରୁଥିଲା ।.... ବାପା ଲୁଲାରସିପ୍ ଫର୍ମକୁ ନିଜେ ଲେଖି ପୁରଣ କରୁଥିଲେ । ପରୀକ୍ଷା ସମୟରେ ସ୍କୁଟରରେ ବସେଇ ସ୍କୁଲରେ ଛାଡ଼ୁଥିଲେ ।

ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ପରିବାରର ସାମିତ ଜୀବନ । ନାତେ ମାପି ଚାଖଣ୍ଡେ ଚାଲିବାର ସତର୍କତା । ଟିକେ ଅଣହୁସିଆରୀ ହେଲେ ଗୋଡ଼ ଖସିଯିବ । କେତେ ନାହିଁ କେତେ ବିପଦ ମାଡ଼ି ଆସିବ !.... କେବେ କେବେ ସରିତା ଅଣନିଶ୍ୱାସୀ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା । ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହୁଥିଲା- ଏମିତି କୌଣସି ଘଟଣା ତ ଆଜିଯାଏଁ ଘଟି ନାହିଁ । ଏମିତି ଜଣେ ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ ମଣିଷକୁ ତ ଆଜିଯାଏଁ ଭେଟି ନାହିଁ । ତେବେ କାହିଁକି ?

ହୁଏତ ଏ ସମସ୍ତ ପ୍ରତିବାଦ ସତ୍ତ୍ୱେ ତା ମନରେ ଏକ ଅନୁଜାରିତ ଆଶଂକା କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ ହେଉଥିଲା । ହୁଏତ କିଶୋରୀ ସମୟରେ ସେହି ଜିଜ୍ଞାସା ଏତେ ବର୍ଷ ଧରି ରହିଥିଲା ଉତ୍ତର ମିଳିବାର ଅପେକ୍ଷାରେ ।

ଏବଂ ଦିନେ କଲେଜ ଲାଇବ୍ରେରୀରୁ ଫେରିବା ସକୟରେ ଆହୁରି ଏକ ଘଟଣା ।

ଉକ୍ତ ଡିଗ୍ରୀର ଅଭିଳାଷ । ଆଗକୁ ପଢ଼ିବାର ବାମନା । ବଡ଼ କଲେଜ । ଇଂରାଜୀ ଲାଭକ୍ତେରୀ । ଗାଗଡ଼ କରିବା ପାଇଁ ବିଦ୍ୟାନ୍ ପ୍ରଫେସର । ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିବା ପରେ ତେଣୁ ସରିତା ନିଜର ସ୍ୱପ୍ନକୁ ସପଳ କରିବା ପାଇଁ ଚାହିଁଲା ।

କ୍ଲାସ୍ ସରିବା ପରେ ଲାଭକ୍ତେରୀକୁ ଯାଇ ପଢ଼ାପଢ଼ି । ସଂଧ୍ୟା ଓହ୍ଲାଇ ଆସେ । ଅଧିକାର ଛାଇ ନୋଇଯାଏ କ୍ରମେ । ତଥାପି ସରିତା ଲାଭକ୍ତେରୀରେ ଥାଏ ଏବଂ ଆସାହି ତା ଉକ୍ତି ଆନୁରି ଦୂର-ଚାରିତଶ ।..... ପିଅନ ଆସି ପାଖରେ ଠିଆହୁଏ । ହାତରେ ଚାବିଲେଛା-ମାତାମ୍ !

ସରିତା କାନ୍ଦୁ ଘଣ୍ଟାକୁ ଚାହିଁ । ବନ୍ଦି ସଜାତେ ।

ଲାଭକ୍ତେରୀ ପିଣ୍ଡା ଉପରୁ ସରିତା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିଲା । ପତ୍ରଝଞ୍ଜା ବଡ଼ଗଛ ମୂଳରେ ଜଣେ କେହି ଠିଆହୋଇଥିଲା । ଏଥିକୁ ସେ କୌଣସି ଧ୍ୟାନ ନ ଦେଇ ରାସ୍ତାକୁ ଓହ୍ଲାଇଲା । ସରିତା ଟିକେ ବିଚଳିତ ଥିଲା । ସେ ଖଣ୍ଡିଏ ବହି ଖୋଜୁଥିଲା । ଏଥିରେ ତାହାକୁ ଲାଭକ୍ତେରୀଆନ୍ କୌଣସି ସହଯୋଗ କରି ନଥିଲେ । ବହିଟି ତାର ଖୁବ୍ ଦରକାର ଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ଉଭୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାମାନ୍ୟ ଯୁକ୍ତିତର୍କ ହୋଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଲାଭକ୍ତେରୀଆନଙ୍କ ଉପରୁ ରାଗ ଯାଇ କ୍ରମେ ତାର ନିଜ ଉପରେ ଠୁଳ ହେଉଥିଲା - ମୁଁ କାହିଁକି ହଠାତ୍ ଏମିତି ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ପଡ଼ିଲି ? ଛୋଟ କଥାରେ ଅତିଗୁଡାଏ ଉଠେଇତ ?

କାହାକୁ ଦୁଇପଦ କଡ଼ାକଥା କହିଦେଲେ ସେ ମନ ଭିତରେ ଏମିତି ସନ୍ତୁଳି ହୁଏ. ଦନସାରା ।

ସାଧାରଣ ଦିନ ତୁଳନାରେ ରାସ୍ତା ସେ ଦିନ ଫାଙ୍କା ଥିଲା । ଝୁଟର ଗୋଟାଏ ଧୂଳି ଉଡ଼େଇଦେଇ ଚାଲିଗଲା । ସରିତା ରୁମାଳରେ ମୁହଁ ପୋଛିଲା । ତାକୁ ତାକୁ ପଛକୁ ଚାହିଁଲା- ବୋଧହୁଏ ଗଛମୂଳେ ଠିଆ ହୋଇଥିବା ସେହି ଲୋକଟା । ସରିତା ଅଟକି ଯିବା ଦେଖୁ ସେ ମଧ୍ୟ ଅଟକି ଗଲା । ତାର ହାତରେ ବହି ଖଣ୍ଡେ ଥିଲା । ସରିତାର ମନେ ପଡ଼ିଲା. ଗଛମୂଳରେ ଲୋକଟା ବହି ପଢୁଥିଲା । ଠିଆହେବା ଅବସ୍ଥାରେ ପଢୁଥିଲା ? କେତେବେଳୁ ତ ଆକାଶରୁ ଆଲୁଅ ଲିଭିସାରିଥିଲା । ସେଠାରେ ତ ଲାମ୍ପପୋଷ୍ଟ ନାହିଁ ? ତେବେ ?

ଘର ବେଶି ଦୂର ନ ଥିଲା । ସରିତା ସାହସ ହରାଇଲା ନାହିଁ । ସେ ଜୋରରେ ପାଦ ପକାଇଲା । ଏବଂ ଲୋକଟା ମଧ୍ୟ । ବ୍ୟବଧାନ କିନ୍ତୁ ସମାନ ଥିଲା । ଦୂରତ୍ୱ ମଧ୍ୟ ।

ଚାହିଁଥିଲେ ଲୋକଟା ଦଉଡ଼ି ପାରିଥାନ୍ତା । ଆନୁରି ଜୋରରେ ଚାଲି

ପାରିଥାନ୍ତା । ଲୋକ ଗହଳି ନ ଥିଲା । ମେ ଧରିପକାର ପାରିଥାନ୍ତା- ସରିତାକୁ ସରିତାକୁ, ତା'ର ନାତକୁ.... ଦେହକୁ.... ଶାଢ଼ୀକୁ.... । ତଥାପି ମେ ଏସବୁ କିଛି କଲାନାହିଁ ।

କୌଣସି ବିଧିରେ ଚିତ୍ରା କରିବା ପାଇଁ ସରିତା ପାଖରେ ସମୟ ନ ଥିଲା । ସେ ତରତର ହୋଇ ପାନ୍ଥାତ ଚଢ଼ିଆସିଲା । ଘର ମଧ୍ୟକୁ ପଶି ଯାଇ ଭିତରୁ ଶିକୁଳି ଲଗେଇଦେଲା । ଉତ୍ତେଜନାରେ ସେ ଅଛୁଥିଲା ।

ଏମିତି କେତେ ଦିନ ଚାଲିବ ଶୁଣେ ? ସେ ତୋର ଘର ଦେଖିପାରିଲାଣି । ଆଜି ଫଲୋକଲା । ସୁବିଧା ପାଇଲେ ରାତ୍ରା ଉପରେ ବେଜିତ କରିପାରେ । ଘର ଭିତରେ ପଶି ରେପୁ..... । କିଛି ତ ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।

ଲୋକଟା କବାଟ ବାଡ଼ୁଉଥିଲା- ଦ୍ଵାର ଖୋଲ ସରିତା, ମୁଁ ତମ ସାଙ୍ଗରେ କଥାହେବାକୁ ଚାହେଁ । ପୁଲ୍ ଖୋଲ

ନୁଏତ ଅଞ୍ଜଳିର ଚିହ୍ନାର, ଗାଳି, ଧମକାଇବା କାମ ଦେଲା । କିଛି ସମୟ ପରେ ବାହାରୁ ଆଉ କୌଣସି ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା ନାହିଁ ।

ପୁଣି ଥରେ ଅଞ୍ଜଳିର ପ୍ରଶ୍ନ- କିଛି ଗୋଟାଏ କର ?

ଏବଂ ସରିତାର ଶୁଷ୍କକଣ୍ଠର ଅସହାୟ ଉତ୍ତର- କଣ କରିବି କହ ? ବଦଳି ହୋଇଯିବି ? ଚାକିରି ଛାଡ଼ି ଦେବି ?

ପୁଲିସରେ ଦେ ।

ପୁଲିସ !

ପୁଲିସ କଣ କରେ ? କଣ କରିଥିଲା ପୁଲିସ. ଯେଉଁଦିନ ବାପାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁକୁ ଧକ୍କାଦେଇ ଆତ୍ମସାତର କାରଟା ପଳାଉ ଯାଉଥିଲା ? ବାପା ରାତ୍ରା ଉପରେ ପଡ଼ି ରହିଥିଲେ । ଲୋକମାନେ ଗୋଡ଼େଇ କାଉକୁ ଧରିଲେ । ବ୍ରାଜଭର କାର୍ ଛାଡ଼ି ପଳାଇଥିଲା । ଋଷ ଛୁଡ଼ୁଛୁଡ଼ୁହୋଇ ବାପା ପଡ଼ି ରହିଥିଲେ । ପୁଲିସକୁ ଖବର ଦିଆହୋଇଥିଲା । ଘନଘନ ଖବର ଦେବା, ଦୀର୍ଘ ଅପେକ୍ଷା ପରେ ଦୁଇଜଣ ଯୁବକ ଅବଶେଷରେ ରିହାକରି ବାପାଙ୍କୁ ଡାକ୍ତରଖାନା ନେଇଥିଲେ । ଋଷ ଦେବାର ବୟୋବସ୍ତ କରିଥିଲେ । ବାପା ବଂଚିଲେ ନାହିଁ । ଡାକ୍ତର କହିଲେ, ଅତ୍ୟଧିକ ଋଷସ୍ରାବ ପାଇଁ ମୃତ୍ୟୁ ହେଲା । ଆଗରୁ ଆଣିଥିଲେ ନିଶ୍ଚୟ ବଂଚି ଯାଇଥାଆନ୍ତେ ।

ସେହି ପରୋପକାରୀ ଅତିନି ଯୁବକ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ପୁଲିସ କିନ୍ତୁ ଆନାକୁ ଦଉତାଇ- ଦଉତାଇ ନିନ୍ଦାତ କରିଥିଲା । ଆଇନ୍‌ର ଖୁଲାପ. ନିଯମ ବାହାରର କାମର ଆରୋପ..... କୁଟାଛପାରେ ଟଙ୍କା ମଧ୍ୟ ମଗାଯାଇଥିଲା । ଦୁହେଁ ତଥାପି ଘରକୁ ଆସି

ସମବେଦନା ଜଣାଉଥିଲେ । କହିଥିଲେ, ମାଉସୀ, କୋର୍ଟରେ କେଶ୍ କରନ୍ତୁ ।

କେଶ୍ ହେଲା । ଯୋଡ଼ିଏ ବାଲୁତ ପିଲା ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣକ ପରିବାରର ଏକ ମାତ୍ର ରୋଜଗାରିଆ ଲୋକ ଥିଲେ । କ୍ଷତି ପ୍ରଶ୍ନର ଦାବୀ ଦୁଇଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ।

କାରର ମାଲିକ ସନ୍ତରର ବଡ଼ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର । ତାଙ୍କ ଲୋକ ଦିନେ ମା ପାଖକୁ ଆସିଥିଲେ । କହିଲେ, କେଶ୍ ଫେଶ୍ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଓକିଲଙ୍କୁ ପଇସା ଦେବା ସାର ହେବ । ବଡ଼ ଝମେଲା । ମାଛପିଲୋକ, ପାରିବନି । ଆମ ଭିତରେ ମିମାଂସା କରିନେବା । ବାବୁ ପାଠଦଶହଜାର ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛନ୍ତି ।

କେଶ୍ ଷ୍ଟାଣ୍ଡ କଲା ନାହିଁ । ପୁଲିସ ରିପୋର୍ଟ ଦେଲା - ସବୁ ଭୁଲ ବାପାଙ୍କର । ଧଡ଼ତଡ଼ା ହେଲମେଟ୍ ଥିଲା । ଧଡ଼ ତଡ଼ା ଫୁଟର ଟାୟାର... ଧଡ଼ ତଡ଼ା ମଣିଷ ଧଡ଼ ତଡ଼ା ଜୀବନ । ଜୋରରେ କାର ଚଳାଉଥିବା, ବାଁ ପଟକୁ ମାଡ଼ି ଆସି ପଛପଟରୁ ଧକ୍କାଦେଇଥିବା ଡ୍ରାଇଭରର କିଛି ଦୋଷ ନାହିଁ । ଦୋଷ ବାପାଙ୍କର, ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କହୋଇ ଫୁଟର ଚଳାଉଥିଲେ ।

ବାପାଙ୍କ ଉପର ଅଫିସର ବୟାନ ଦେଲେ- କିଛି ଦିନ ହେଲା ଅଫିସରେ କାମ ଭଲକରୁ ନ ଥିଲେ । କାମରେ ମନ ରହୁ ନ ଥିଲା । ହୁଏତ ପାରିବାରିକ ଗଣ୍ଡଗୋଳ କିଛି..... ।

ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ମିଛ ମଧ୍ୟରେ ପରମ ସତ୍ୟଟିକକ ଅବସିତ, ଅବଲୁଷିତ ହୋଇଥିଲା, ଗୋଟିଏ ଗଣଧର୍ଷିତା ଦରିଦ୍ର ଆଦିବାସୀ ବାଲିକା ଭଳି । ପ୍ରତିଶ୍ଳୁତ ପାଞ୍ଚ-ଦଶହଜାର ମଧ୍ୟ ମିଳିଲା ନାହିଁ ।

ତେବେ ପରବର୍ତ୍ତି ଦୃଶ୍ୟପଟ ଆହୁରି ଚମକାର ! ପ୍ରାୟ ଦୁଇବର୍ଷ ପରେ ସେହି କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର ଜଣକ ସ୍ୱୟଂ ତାଙ୍କ ସାହିକୁ ଆସିଥିଲେ, ତାଙ୍କ ଘରକୁ, ପାଦରେ ଚାଲି ଚାଲି । ବେକରେ ପୁଲମାଳ ଝୁଲୁଥିଲା । ହାତ ପାପୁଲି ଦୁଇଟି ଫେଡ଼ିକଲ୍ ଆଠା ଲାଗିଥିବା ଭଳି ଯୋଡ଼ିହୋଇ ରହିଥିଲା- ନମାଞ୍ଜର ମୁଦ୍ରାରେ । ଏକାବେଳକେ ଘରଭିତରକୁ ପଶିଆସିଥିଲେ । ମୂର୍ତ୍ତିମତ୍ତ ବିନୟାବନତ ! ମାକୁ କହିଥିଲେ - ଭଉଣୀ, ରାଜ୍ୟର ଅବସ୍ଥା ଦେଖୁଛ ତ ? ଏତେ ବର୍ଷର ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ମଧ୍ୟ କି ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ! ହା ଗାଁଧୁକା !..... କି ଗୁଣ୍ଡାଗିରି, ଦାଦାଗିରି, ଦୁର୍ନୀତି ! ଛି - ଛି- ଛିଃ !..... ବାଇଲଲେକସନ୍‌ରେ ମୋତେ ଭୋଟ ଦେବ ।

ପୁଲିସ ପାଖରେ ଯାଇ ଗୁହାରି କରିବ ? ସଂଗେ ସଂଗେ ଆରମ୍ଭହୋଇଯିବ ଗୁଡ଼ାଏ ଗୁଡ଼େଇ ଦୁଡ଼େଇ ପ୍ରଶ୍ନ । କିଛି ଯଥାର୍ଥ, ଅଧିକାଂଶ ଅସତ୍ୟ, ଅବାନ୍ତର ଯେଉଁଭଳି ପ୍ରଶ୍ନକରୁଥିଲେ ପୁରୁଣା ଘରମାଲିକାଣୀ ସୁଧାମାଉସୀ । ହୁଏତ ଏ ଖବର ଯାଇ

ପହଞ୍ଚିଯିବ ସାଂବାଦିକମାନଙ୍କ ପାଖରେ । ତାହା ଓ ତାଟିଲା ଖବର - ଜନୈକ ଅଧ୍ୟାପିକାଙ୍କୁ କଲେଜ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ....କିନ୍ତୁ ବିଚାରାନ୍ତା ଉପରେ.... ଘର ମଧ୍ୟରେ ଯୁବକ ପଣି ।.... ଖବରକାଗଜର କାର୍ତ୍ତି ଉପଯୋଗି ସଂବାଦଟି ହେବ । ଏବଂ ପହଞ୍ଚିଯାଇ ପାରନ୍ତି ମହିଳାମଣ୍ଡଳର ସଭ୍ୟାମାନେ । ଇଣ୍ଡରଭ୍ୟୁ.ଫଟୋ ଉଠା । ସିଗ୍ନାଲ୍ ଫଟୋ । ଗୁପ୍ତ ଫଟୋ । ଦୁଷ୍ଟରୁ ଖସିଥିବା ବାକ୍ୟରେ କେତେ ରଂଗ ଦିଆହେବ । ତା ମଧ୍ୟରୁ ଉପରକୁ ଉଠିବା ପାଇଁ କାହାକୁ ସିଡିଟାଏ ମିଳିଯାଇ ପାରେ । ନିଜ ବଦନାମ୍ କୁ ନିଜେ ଡାକିଆଣିବା କଥା । ନାଁ କଣ କହୁଛ ଅଂଜଳି ?

ଅଂଜଳି ସହିତ ଆଲୋଚନା ଓ ଯୁକ୍ତିତର୍କକୁ ଗାତିରେ ବିଛଣାରେ ପଡ଼ି ସରିତା ଦୋହରାଉ ଥିଲା । ଆଖିକୁ ନିଦ ଆସୁ ନ ଥିଲା । ବେଳୁ ବେଳ ସେ ବେଶି ଅଧାର ଓ ବିବଶ ହୋଇଉଠୁଥିଲା । ହଠାତ୍ ତାର ସେ ଦିନର କଥା ମନେପଡ଼ିଲା - ବସ୍ ଓ ତାପରେ କାରରେ ଏକାଠି ଆସିଥିବା ଲୋକଟିର କଥା । ଲୋକଟିର ନାଆଁ ରଂଜନ ଥିଲା । ସାଂବାଦିକତା କରେ । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ କାର ମଧ୍ୟରେ ଖୁସିଗପ କରୁଥିଲେ । ସରିତା ହୁପ୍ପାପ ବସି ଶୁଣୁଥିଲା । କୌଣସି ଏକ ଅଫିସରର ଘର ଉପରେ ଭିଜିଲାନ୍ତ ଚଢ଼ାଉ ହେଉଥିଲା । ତା ଉପରେ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ ପାଇଁ ରଂଜନ କଟକ ଯାଇଥିଲା ।

ବସ୍ରେ କାହିଁକି ? ତମ ପ୍ରେସ୍ ଗାଡ଼ି ? ଗାଡ଼ି ! ଏଡିଟରର ସେ ଅଫିସର ଘଣିଦୋଷ୍ଟ । କୁବ୍ରେ ଏକାଠି ବସି ପିଅନ୍ତି । ତାସ୍ ଖେଳ । ତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲେଖିବା ପାଇଁ ମୋଡେ ଗାଡିଦେଇ ପଠାନ୍ତି ? ଫଟୋଗ୍ରାଫର ତା ବି ତରିଲା । ମାଇଟିଆ, ଆସିବାକୁ ଜମା ରାଜିହେଲାନ୍ତି ।

- କୋଉଠି ଛାପିବୁ ?

ଛାପିବାକୁ କଣ ପେପର୍ ର ଅଭାବ ଅଛି ? ବୁଝିଲୁ ପନ୍ଦର ବର୍ଷର ଚାକିରିରେ କୋଟିଏ ଟଙ୍କାର ସଂପତ୍ତି କରିଛି । ଏମିତି ଲୋକକୁ ଛାଡ଼ିବା କଥା ?

ଏ ଚାକିରିଟା ବି ତୋର ଗଲା ।

ହୋ ହୋ ହୋଇ ରଂଜନ ହସିଥିଲା । ସରିତା ତଉଲିଦେଉଥିଲା ତାର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବକୁ । ହସକୁ । ଉଭୟ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ । ପବନରେ ଚଷ୍ମ ଉଡ଼ିଯାଇ ଚାଉଳ ରହିଯିବା ଭଳି ତାହାର ଏ ଉପରଠାଉରିଆ ଭାବ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି ସମାଜ ପ୍ରତି ଦାୟିତ୍ବବୋଧ । ସେଥିପାଇଁ ସେ ନିଜ ସ୍କୁଟରଧରି ପଟିଶ କିଲୋମିଟର ବାଟ ଧାଇଁ ଯାଇଥିଲା ଗୋଟାଏ ଦିନ ଆଗରୁ । ସ୍କୁଟର ଖରାପହେବାରୁ ବ୍ୟସ୍ତ ପାଖରେ ରଖିଆସିଥିଲା । ସେ କଣ କିଛି ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବ ନାହିଁ ।

ସେଦିନ ସରିତା ମନା କରୁଥିଲା - ଗଳିରାସ୍ତା..... ଗାଡ଼ି ବୁଲେଇବା ପାଇଁ

ଅସୁବିଧା ହେବ..... ଏକାଠି ଓହ୍ଲାଇ ଯିବି ।..... କଣ୍ଠରେ ତାର ସଂକୋଚ ଭାବ ଥିଲା । କୃତଜ୍ଞତା ଥିଲା । ଡାକ୍ତର ବଂଧୁ ରାଜିହୋଇ ନ ଥିଲେ । ରଞ୍ଜନ କହିଥିଲା - ମନା କାହିଁକି କରୁଛନ୍ତି, ଆମେ ଆପଣଙ୍କ ଘରେ କଫି ପିଇବୁ ।

ସେମାନେ ଏକାବେଳକେ ତାର ଘର ଦାଣ୍ଡରେ ଆସି ଛାଡ଼ିଥିଲେ । ସରିତା ଘରକୁ ଡାକିଥିଲା, କିନ୍ତୁ ସବୁ କିଛି ସୌଜନ୍ୟମୂଳକ ହିଁ ଥିଲା । ଏକାଠି ବସି କଫି ପିଇବା ଭଳି ସମୟ କାହା ପାଖରେ ନଥିଲା । ନାଁ ସରିତାର ନାଁ ଗାଡ଼ିରେ ବସିଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କର ।

ଲୋକଟି ସେ ଦିନ ଏତେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲା, ଏତେ ଅନ୍ତରଂଗ ଭାବ ଦେଖାଇଥିଲା ଅଥଚ ସରିତା ପାଖରେ ତାହାର ଠିକଣା ନାହିଁ । ତେବେ ସାହାଯ୍ୟ ମାଗିବ କେମିତି ?

-ହାଲୋ ! “ ନୂଆ ସକାଳ ” ଖବରକାଗଜ ଅଫିସରୁ କହୁଛନ୍ତି ?

-ରଞ୍ଜନବାରୁ ଅଛନ୍ତି କି ?

-ଚୌଧୁରୀ ନାଁ ଶତପଥୀ ? - ଶତପଥୀ ।

-ହାଲୋ ! ରଞ୍ଜନ ଶତପଥୀ କହୁଛନ୍ତି ?

-ମୋ ନାଆଁ ରାଜନ ଶତପଥୀ

ଫୋନ୍ ରଖିଦେବାର ଶବ୍ଦ ।

-ହାଲୋ, ରାଜନବାରୁ କହୁଛନ୍ତି ? ଟିକେ ରଞ୍ଜନ ଚୌଧୁରୀଙ୍କ ସହିତ କଥାହୋଇ ପାରିବି ?

-ଅମୁକ ନମ୍ବରରେ ଡାକନ୍ତୁ ।

-ରଞ୍ଜନ ଚୌଧୁରୀ ?- ନାହାନ୍ତି ।

-କୁଆଡେ ଯାଇଛନ୍ତି ? -ବାଲେଶ୍ଵର ।

-କୁଆଡେ ଯାଇଛନ୍ତି ?- କହିପାରିବିନି ।

-ଅଛନ୍ତି ? - ନାହାନ୍ତି ।

ଏବଂ ଅବଶେଷରେ- ହାଲୋ ! ରଞ୍ଜନ ଚୌଧୁରୀ କହୁଛି ।

-ମୋତେ ବୋଧହୁଏ ଚିହ୍ନି ପାରିବେ । ମୁଁ ସରିତା.... ଆଇ ମିନ୍ ଆମେ ସେଦିନ ବସରେ ଏକାଠି ଆସିଥିଲେ । ଆପଣ ମୋତେ.....

-ଓ, ମାତାମ୍ କହୁଛନ୍ତି ? ଆପଣ ସେଦିନ ଏମିତି ଗଂଭୀର ଥିଲେ ଯେ, କିଛି ପଚାରିବା ପାଇଁ..... ଯାହା ହେଉ, ନିଜ ଡରଫରୁ ନାଆଁ କହିଦେଲେ । ହଁ, କୁହନ୍ତୁ ।

-ଆପଣଙ୍କ ସହିତ କାମ ଥିଲା । ଜରୁରୀ ।

-ମୋ ସହିତ ?

ଚାରି

ଫିଲାଦିନେ ମା ଠାରୁ ଗାଳି ଶୁଣିଲେ ସେ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲା ବାପାଙ୍କ ଫେରିବା ସମୟକୁ । ଫେରିବା ଡେରିହେଲେ ପୁଣି ଥରେ ଆଖିରେ ଲୁହ ଟଳମଳ କରୁଥିଲା ।.....ମା ମତେ “ବଡ଼ଦୁଃଖ” ବୋଲି କହିଲା ବାପା !..... ଏ ମୋ ସୁନାଝିଅକୁ ଏମିତି କଥା କହିଲ ?..... ମା ମୋର କାନ ମୋଡ଼ିଦେଲା ବାପା !... ଆହା, କେତେ କାଟି ନଥିବ ! ସେହି ଆହା ପଦରେ ତା ଉପରେ ଫୁଲଗୁଡ଼ିଏ ବର୍ଷ ଯାଉଥିଲା, ସ୍ନିହ, ଶୀତଳ, ଅନନ୍ୟ । ବାପା ! ସବୁଥୁ ପାଇଁ ବାପା ଥିଲେ । ମନରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ଦୁଃଖ-ସାଙ୍ଗଙ୍କ ସହିତ କଲି.... ଅଭିମାନ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଠାରୁ ଗାଳି... ରାଗ-ବାପାଙ୍କୁ କହିଦେଲେ ମନ ଭିତରଟା ହାଲୁକା ହୋଇଯାଉଥିଲା । ନ କହିବା ଯାଏଁ ମନ ଛଟପଟ କରୁଥିଲା । ଅଧୀରତାରେ, ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ । ବାପା ତା ପାଇଁ ସଫେଦ ଚଦର ଖଣ୍ଡେ ଭଳି ଥିଲେ- ଶାନ୍ତ, ପବିତ୍ର । ବିଶାଳ ଛତାଟିଏ ଭଳି ଥିଲେ- ଉଦାର, ବ୍ୟାପକ । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ବସିଗଲେ ସେ ସବୁଠାରୁ ବେଶି ନିର୍ଭୟ ହୋଇ ଯାଉଥିଲା । ତାଙ୍କ କୋଳରେ ମୁହଁ ଗୁଞ୍ଜିଦେଲେ ସେ ପୁଣି ଥରେ କୁନି ଝିଅଟିଏ ହୋଇଯାଉଥିଲା ।

ହଠାତ୍ ଦିନେ ସବୁ ଫାଙ୍କା ହୋଇଗଲା । ଚାରିପଟର ଦୁନିଆଟା ପୁରାପୁରି ଗ୍ରହ୍ୟ ଓ ନିର୍ଜନ । ସେହି ନିର୍ଜନତାକୁ ସଂଗଢ଼ି ସରିତା ଉପସ୍ଥିତ ଭୟଂକର ବାସ୍ତବତା ସହିତ ଲଢ଼େଇ କରିବା ପାଇଁ ଚାହିଁଥିଲା । ତାହାକୁ ପରାହତ କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲା । ତାର ମନେହୋଇଥିଲା ବାରମ୍ବାର ମୁରୁଆଉଥିବା ମା ପାଇଁ ନବମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପାଠ ପଢୁଥିବା ସାନଭାଇ ପାଇଁ ସେ ହିଁ ରକ୍ଷକ । ତା ବିନା ସେମାନଙ୍କୁ ସହାୟତା ଦେବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟ କେହି ନାହିଁ ।

ସେଥିପାଇଁ ସେ ସହସା ଦୃଢ଼ହୋଇ ଉଠିଥିଲା । କହିଥିଲା, ନାଁ- ରମୁ ଛୋଟ ପିଲା । ତାର ଆଗକୁ ବାର୍ଷିକ ପରୀକ୍ଷା ଅଛି । ତାକୁ ବାଦ ଦିଅ ।

ସରିତା ବାପାଙ୍କ ଶବ୍ଦ ସହିତ ମଶାଣିକୁ ଯାଇଥିଲା । ମୁଖାଗ୍ନି ଦେଇଥିଲା । କ୍ରିୟାକର୍ମ କରିଥିଲା ।

ରଂଜନର ଉପସ୍ଥିତି ସରିତା ପାଇଁ ସେହି ପୂର୍ବ ଭାବ ଆଣିଦେଉଥିଲା, ଏକ ଅନୁଚାରିତ ଆଶା । ଦୀର୍ଘ ବର୍ଷ ପରେ ଭିର ନିଶ୍ଚିନ୍ତତାର ଅନୁଭବ । ଅନାହତ ଅଭୟ । ଯାହା ବାପାଙ୍କ ଠାରୁ ପାଉଥିଲା । ମିଳୁଥିଲା ।

ତିନି ହେଁ ଏକତ୍ର ବସୁଥିଲେ । ଚାହାପିଆ, ଗପସପ । ଅଂଜଳି ଉତ୍ତେଜିତ ହେଉଥିଲା । ବ୍ୟଥିତ ହେଉଥିଲା । ତଥାପି ଆମ ସମାଜ ଯଥେଷ୍ଟ ପଛରେ ରହିନି କି ? ଆମମାନଙ୍କୁ ଚାକିରି କରିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳିଲେ ମଧ୍ୟ ସୁରକ୍ଷା କାହିଁ ? ତଥାପି ତ ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବା ପାଇଁ ପଡୁଛି ।

- ଆପଣମାନେ ନିଜ ଗୋଡ଼ରେ ଠିକ୍ ଭାବରେ ଠିଆହୋଇ ଶିଖି ନାହାନ୍ତି ବୋଲି ।

- ମାନେ ?

- ପ୍ରଥମେ ଆମ୍ଭେ ଆଶିବାକୁ ହେବ, ନିଜ କ୍ଷମତାକୁ ହୃଦୟବୋଧ କରିବା ପାଇଁ ହେବ । ତେବେ ଯାଇଁ ଇପ୍ପସତି ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲକରିହେବ ।ଏଇ ବର୍ଷାର କଥା ମନେ ପକାଅ । ଆକାଶରେ ବାଦଲଖଣ୍ଡ ଛାଇହୋଇ ଯାଏ । ଶୀତଳ ପରିବେଶ । ଗଛର ପତ୍ରମାନେ ଉଲୁସି ଉଠନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପୁଣି ପୁଣି ହୁଏ ସୂର୍ଯ୍ୟର ଆବିର୍ଭାବ । ଖରାର ଆଧିପତ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ବାଦଲ ଯଦି ଉଡ଼ି ନ ଯାଇ । ଦୃଢ଼ ହୋଇରହେ, ତେବେ ସେ ସୂର୍ଯ୍ୟକୁ ପରାସ୍ତ କରେ । ବର୍ଷା ହୁଏ ।

- ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତା ସଂଭବ ନୁହେଁ ।

କାହିଁକି ନୁହେଁ ? ମନ ଭିତରେ ଦୃଢ଼ତା ରହିଲେ ଅନେକ ପ୍ରତିବଂଧକର ମୁକାବିଲା କରି ହେବ । ଏଇ ଦେଖନ୍ତୁ, ସେ ଲୋକଟା ସେଦିନ ଫଲୋକଲା ବେଳେ ମାତାମ୍ ଧାଇଁଲେ କାହିଁକି ? କାରଣ ତାଙ୍କ ମନ ଭିତରେ ଭୟ ଥିଲା । ନିଜକୁ ସେ ଦୁର୍ବଳ ମନେ କରୁଥିଲେ ।

- ତା ନ ହେଲେ ତ ରାସ୍ତା ଉପରେ ଇଚ୍ଛତ ସରିଥାନ୍ତା ।

ହସିଲା ରଞ୍ଜନ- ଇଚ୍ଛତ କଣ ? ଗୋଟାଏ ମଣିଷ ତିଆରି ଦୁର୍ବଳତା ନୁହେଁ କି ? ବାଘଟାଏ ମଧ୍ୟ ଗୋଡ଼େଇଲେ ଖାଲି ବାଡ଼ିଖଣ୍ଡେ ଧରି ତାର ସାମ୍ନା କଲେ ବାଘ ପଛେଇ ପଛେଇ ପକାଏ । କିନ୍ତୁ ଆଗକୁ ଧାଇଁଲେ ତ ଆକ୍ରମଣ ନିଶ୍ଚିତ !..... ମାତାମ୍ ସେ ଦିନ ଲୋକଟାର ମୁହାଁ ମୁହଁ ହୋଇଥିଲେ ସେ ଘର ଯାଏଁ ଆସିବାର ସାହସ କରି ନ ଥାନ୍ତା । ମାତାମ୍ ତାକୁ ସଞ୍ଜ କରି ଜଣେଇଦେବା ଉଚିତ ଥିଲା ଯେ, ତୋ ଚିଠି ମୋ ପାଇଁ କୌଣସି ଅର୍ଥ ରଖୁ ନାହିଁ ।.... ଏ ନିଝେ, ଆଜି ଉଇଲ୍ ସି ଦ୍ୟାଋ । ମୁଁ ସେ ଲୋକଟାକୁ ଦେଖିନେବି । ତାର ହିରୋପଣିଆ ଛଡ଼ାଇବାକୁ ହେବ ।

- ଦେଖିନେବି ? ମାନେ ପୁଲିସ.... ଖବର କାରଜ.....?

ସରିତାର ଦୁର୍ବଳତା ରଞ୍ଜନକୁ ଯେମିତି ଖୁବ୍ ଆମୋଦିତ କଲା । ସେ ହସି ପକାଇଲା - ନାଁ ନାଁ ସେ ସବୁରେ ଆପଣ ନିଶ୍ଚିତ ରହନ୍ତୁ । ପୁଲିସ ଯାଏଁ ଯିବା

ଦରକାର ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଆପଣ କଣ ଭାବୁଛନ୍ତି ସମ୍ଭବରେ ଯାହା ଘଟୁଛି ସବୁ
ଖବରକାଗଜରେ ଛପା ଯାଉଛି ?

ନିଜର ଖୁବ୍ କର୍ମବ୍ୟସ୍ତ ଚାବନ । ସମାଜର ଦାବୀ, ପରିସ୍ଥିତିର ଦାବୀ,
ଏତିକିର ଦାବୀ..... ତଥାପି ରଂଚନ ଡିନିଫିନ ଧରି ଲୋକତାକୁ ଅପେକ୍ଷାକରିଥିଲା ।
ସରିତା ଲାଇବ୍ରେରୀରେ ପଢୁଥିବା ସମୟରେ ସେ ସ୍କୁଲରେ ବସି ବାହାରେ ପହଞ୍ଚିବା
ଦେଉଥିଲା । ତାଙ୍କ ଘରେ ବସି ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲା । ଅବଶେଷରେ ଶିକାରର
ଆବିର୍ଭାବ ।

ସରିତା ଲାଇବ୍ରେରୀ ମଧ୍ୟରୁ ବାହାରି ଆସି ତାହାକୁ ଯୁବ ଭଳି ଗଛମୂଳରେ
ଠିଆ ହୋଇଥିବାର ଦେଖିଲା । ସେ ଚମକି ଉଠିଲା । ରଂଚନ ଆସି ପଂହତିନଥିଲା ।
ତେଣୁ ରଂଚନ ଶିଖାଇଥିବା କୌଣସି ମନ୍ତ୍ର କାମ ଦେଲା ନାହିଁ । ସରିତା ଭୀତହୃଦ
ଅବସ୍ଥାରେ ପୁଣି ଲାଇବ୍ରେରୀ ମଧ୍ୟକୁ ପଶିଆସିଲା ?.... ସେ ମୋତେ ଦେଖିନେଉଛି ।
ଯଦି ଲାଇବ୍ରେରୀ ମଧ୍ୟକୁ ପଶିଆସେ ?... ସେ ମୋତେ ଦେଖିନେଉଛି । ଯଦି
ଲାଇବ୍ରେରୀ ମଧ୍ୟକୁ ପଶିଆସେ.... ରଂଚନ ଯଦି ନ ଆସେ ?.... ଲୋକତା କେଉଁଠି
ହେଲେ ସେ ଭଳି ସାହସ କରିନାହିଁ । ଲୁଚିକରି କେଉଁଠି ଥାଏ । ସେ ରାସ୍ତାକୁ ପାଦ
ବଢ଼ାଇବା କ୍ଷଣି ତାର ପିଛା କରେ । ତଥାପି....

ଦୂରରୁ ସ୍କୁଲର ଶବ୍ଦ । ସରିତା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା । ଝରକା ବାଟେ ସେ ରଂଚନକୁ
ଦେଖି ପାରିଲା ।

ସରିତା ରଂଚନର ରଣାଗାରେ ରାସ୍ତାକୁ ଓହ୍ଲାଇଲା । ଆଗେଇଲା । ଲୋକତା
ସରିତାର ଅନୁଗମନ କଲା । ରଂଚନର ଉପସ୍ଥିତି ସରିତାକୁ ନିର୍ଭୟ ଦେଉଥିଲା । ତଥାପି
ସରିତା ଦୂରଥର ପଛକୁ ବୁଲି ଚାହିଁଥିଲା ।

ଆଗରୁ ସେ କେତେ ଭୟଙ୍କର ମନେହେଉଥିଲା । ମନେହେଉଥିଲା ପକେଟରେ
ନିଶ୍ଚୟ ଦାତୁଆ ଛୁରୀଟାଏ ରଖିଛି । ହାତ ପାହାନ୍ତାରେ ପାଇଲେ ହିଁ ବୁଝିଦେବ ତାର
ପେଟରେ, ଛାତିରେ । ଓଟାରିନେବ ଶାଢ଼ି, ସାୟା । ଧର୍ଷଣ କରିଚାଲିବ ତାର ରକ୍ତାନ୍ତ
ଦେହଟାକୁ ।

ନାଁ, ସେ ଭଳି ଦୁର୍ବ୍ୟସ୍ତାବର ସଂକେତ ତିଳେ ମାତ୍ର ନାହିଁ । ମୁହଁରେ ଉଦାସୀ
ଭାବର ଛାଇ, ଖାମଖୁଆଳି ଚାଲି । ଜୀବନ ଯେମିତି ତାକୁ ଠକିଦେଇ ଆସିଛି ।
ଚାହିଁଥିବା ଜିନିଷ ସେ ଆଜି ଯାଏଁ କିଛି ହେଲେ ପାଇ ନାହିଁ ।

ସରିତାର ପାଦ ଶିଥିଳ ହୋଇଯାଉଥିଲା । ତଥାପି ଲୋକ ଠାରୁ ତାର

ବ୍ୟବଧାନ ଯଥେଷ୍ଟେ ରହୁଥିଲା । ମଝିରେ ସ୍ୱଭାବଗତ ଭୟ ଓ ଭାବନା ପଶିଆସୁଥିଲା- ପୁଲିସ ତାକିବା ଭଳି ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟିହେବ ନାହିଁତ ?..... ସତରେ କଣ ରଞ୍ଜନ ତାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ରଖିବ ? ରାସ୍ତା ଉପରେ ଘଟୁଥିବା ଘଟଣା! ଏତେ ବେଶି ଗୋପନୀୟ ହୋଇ ରହିବ ?

ଅବଶେଷରେ ତାଙ୍କର ଅଣଓସାରିଆ ଗଳି ଏବଂ ଘରର ପିଣ୍ଡା ।

ରଞ୍ଜନର ଆକ୍ରମଣ ତା ପାଇଁ ଅଚାନକ ଥିଲା । ତାର ହାତ ଦୁଇଟିକୁ ନିଜର ଶକ୍ତ ମୁଠା ମଧ୍ୟରେ ରଞ୍ଜନ ଧରିପକାଇବା କ୍ଷଣି ସେ ନିର୍ବାକ ହୋଇ ରଞ୍ଜନର ମୁହଁକୁ ପ୍ରଥମେ ଚାହିଁ ରହିଲା । ତାର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବ୍ୟାପାରରେ ଏଭଳି ଅନୁପ୍ରବେଶକୁ ସେ ଯେମିତି ବରଦାସ୍ତ କରିପାରୁ ନାହିଁ ! ବିରକ୍ତିରୁ କ୍ଲେପ । ରଞ୍ଜନର ମୁଠା ମଧ୍ୟରୁ ନିଜକୁ ମୁକୁଳାଇବା ପାଇଁ ଜବରଦସ୍ତ ଚେଷ୍ଟା । ଅବଶେଷରେ ଆମ୍ ସମର୍ପଣ - ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲା ଦିନରୁ ଭଲପାଇ ବସିଛି । ଲଭୁ ଅର୍ଘ୍ୟ ପାଞ୍ଚ ସାଇର । ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତୁ, ସେ ସରିତା ନୁହେଁ, ସେ ମୋର ବନାନୀ । ମୋର ପୂର୍ବଜନ୍ମର ସ୍ତ୍ରୀ । ଜନ୍ମଜନ୍ମର ସାଥୀ !.....

ଯୁବକ ଜଣକ କେବଳ ପ୍ରେମପାଗଳ ନୁହେଁ, ଅର୍ଦ୍ଧପାଗଳ ହିଁ ଥିଲା । ନିଶାଦାଡ଼ି ରଖି ବୟସ୍କ ଦେଖାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସରିତା ଠାରୁ ବୟସରେ ସାନ ଥିଲା । ରଞ୍ଜନ ତାର ବାପାଙ୍କୁ ଦେଖାକରିଥିଲା । ଚିକିତ୍ସା ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲା । ସରିତା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ପରିଚ୍ଛେଦର ସମାପ୍ତି ଘଟିଥିଲା । ସେଥିରେ ଥିଲା କିଛି ନିଶ୍ଚିନ୍ତତା, କିଛି ବ୍ୟଥା ଓ ସମବେଦନା ।

ପାଠ

ମାତାମରୁ ‘ସରିତା’ ତାକିବା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ରଞ୍ଜନ ସରିତା ଘରକୁ ଯାଇଥିଲା । ତାର ମାଙ୍କୁ କ୍ରମେ ‘ମାଉସୀ’ ସମ୍ବୋଧନ କରିବାର ଘନିଷ୍ଠତା ଆସିଯାଇଥିଲା । ରମେଶକୁ ତାର ଚାକିରି ବିଷୟରେ ଉପଦେଶ ଦେଉଥିଲା । ପରିବାର ମଧ୍ୟରେ ଘଟୁଥିବା ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ସଦସ୍ୟମାନେ ଅନୁଭବ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ରଞ୍ଜନ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଧାନ ଉପଦେଷ୍ଟା ହୋଇଯାଇଥିଲା । ଘରର ମୁରବୀ ଜଣେ ।

ଏବଂ କିଛି ମାସ ପରେ ରଞ୍ଜନ ସରିତା ନିକଟରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ରଖିଥିଲା । ପିଲାଦିନରୁ ମା-ବାପାଙ୍କୁ ହରେଇଥିଲା । ବଡ଼ବାପା-ବଡ଼ମାଙ୍କ ଦୟାରେ ବଢ଼ି ଉଠିଥିଲା ।

ସ୍ନେହ-ମମତା ମୋ ପାଇଁ ଗୋଟାଏ ଦୁର୍ଲଭ ଜିନିଷ । ତମ ପରିବାରରେ ମୋତେ ସେ ଜିନିଷ ମିଳୁଛି ।.... ଆମ ସଂପର୍କକୁ ମୁଁ ଚିରସ୍ଥାୟୀ କରିବାକୁ ଚାହେଁ ।

ଅଂଜଳି ରାତିମତ ଚିଡ଼ି ଉଠିଥିଲା- ତୁ ବାନ୍ତା ହେବୁନି ବୋଲି ଦିବାନ୍ତ କେବେ ନେଇଥିଲୁ ? ଯେତେବେଳେ ତୋ ରୋଜଗାର ଟଙ୍କାରେ ରମେଶ ପାଠ ପଢ଼ୁଥିଲା । ଘର ଚଳୁଥିଲା । ଏବେ ତ ରମେଶ ରୋଜଗାର କରୁଛି ।

- କେତେ ରୋଜଗାର ? ପ୍ରାଇଭେଟ କଂପାନୀରେ ଚାକିରି । ଗଧ ଭଳିଆ ଖରୁଛି । ଚୁର କରୁଛି । ଦରମା ଚାରିହଜାର । ଦି' ବର୍ଷ ତ ବେକାର ଥିଲା । ଏ ଚାକିରିର ବା କି ଭରସା ?

- ରଂଜନ କଣ କହୁଛି ?

- ତାକୁ ତୁ ଜାଣିନୁ ? ସବୁବେଳେ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବା ଭଳି କଥା । ସରକାରଙ୍କୁ ଦୋଷ ଦେଉଛି । ଏ ପନ୍ଦର ବର୍ଷ ଭିତରେ ରାଜ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଖୁବ୍ ପଛେଇ ଯାଇଛି । ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟରେ କେତେ କେତେ ନୂଆ ଇଣ୍ଡଷ୍ଟ୍ରି ବସୁଛି ଅଥଚ ଆମ ଓଡ଼ିଶାରେ ଚାଲୁଥିବା ଇଣ୍ଡଷ୍ଟ୍ରି ବନ୍ଦ ହେଉଛି ।.... କିନ୍ତୁ ବେଶିଦିନ ଏମିତି ଚାଲିବନି । ଇଂଜିନିୟରଙ୍କ ଚାହିଦା ବଢ଼ିବ । ମୋଟା ଦରମାରେ ଚାକିରି ପାଇବେ ।... ଆସନ୍ତା ଇଲେକସନ୍‌କୁ ଆଶା ରଖୁଛି ।

- ତେବେ ?

- ଦେଖୁଛି ତ ଘରର ଅଧା ଖର୍ଚ୍ଚ ମୋତେ ଉଠାଇବାକୁ ପଡୁଛି । ମା ବୁଡ଼ ପ୍ରେସର ରୋଗୀ ।

- ରଂଜନ କଣ ଜାଣେ ନାହିଁ ।

- ମୋ କଥାକୁ ସେ ହସି ଉଡ଼େଇ ଦେଲା । କହିଲା, ଆମେ ଦି' ଜଣ ଚଳିବା ପାଇଁ ମୋ ରୋଜଗାର ଯଥେଷ୍ଟ । ତମର ସମୁଦାୟ ଟଙ୍କା ଘରକୁ ପଠେଇ ପାର । ... ସେ ଯଦି ପରେ ବଦଳି ଯାଏ ?

ଅଂଜଳି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ଯେ, ବାପା ମରିଯିବା ପରେ ନିଜକୁ ଅସୁରକ୍ଷିତ ମନେ କରିବାର ମାନସିକତାକୁ ସରିତା ଏ ଯାଏଁ ଅତିକ୍ରମି ପାରି ନାହିଁ ।.... କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ପ୍ରତିବଂଧକ ଏହି ଭଳି ଥାଏ, ଯାହା ମଣିଷର ଦୁର୍ବଳତା ଯୋଗୁଁ ଆପେ ଆପେ ଗଢ଼ି ଉଠେ ଓ ନିଜେ ଚେଷ୍ଟା ନ କଲେ ତାହା ସ୍ଥାୟୀ ହୋଇ ରହିଯାଏ । କିନ୍ତୁ ନିଜେ ଚେଷ୍ଟା ନ କରିବା ଯାଏଁ ଏଥିରେ ତ କେହି ତାହାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବେ ନାହିଁ ।

ତଥାପି ଅଂଜଳି ବୁଝାଇବା ପାଇଁ ଚାହେଁଲା । ତାର କଣ୍ଠରେ ଆତ୍ମୀୟତା ସହିତ ଦୃଢ଼ତା ମଧ୍ୟ ଥିଲା- ବୁଝିଲୁ ରିତା, ବୁଝିଲୁ ମଣିଷଙ୍କ ଭିତରେ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଜିନିଷ

ହେଉଛି ବିଶ୍ୱାସ । ପରସ୍ପର ଭିତରେ ବିଶ୍ୱାସ ଟିକକ ରହିଲେ ହିଁ ଯାଇ ସଂପର୍କ ଦୃଢ଼ହୋଇ ପାରିବ ।

ଅଂଜଳିର ଏତେଗୁଡ଼ିଏ ଉପଦେଶ ସତେ ବିବାହର ପରିକଳ୍ପନା ସରିତା ପାଇଁ ସେଭଳି କିଛି ଗୋମାଂସକର ଅନୁଭବ ଆଣୁ ନଥିଲା । ଏତେ ବର୍ଷର ଏକୁଟିଆ ଓ ସ୍ୱାଧୀନ ଜୀବନ ପରେ ଗୋଟାଏ ଭିନ୍ନ ଜୀବନକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ତା ପାଇଁ ଚିନ୍ତାର ବିଷୟ ହୋଇ ଯାଉଥିଲା । ଏହା ସହିତ ମନରେ ଅନ୍ୟ ଏକ ଦୃଶ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଥିଲା- ତାର ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନେ କଣ ମନେ କରିବେ- ମାତ୍ରାମ୍ବୁର ବାହାଘର ହେଉଛି ? ଏହା ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଗୋଟାଏ ଉଷ୍ମ-ଆଲୋଚନାର ଖୋରାକ ଯୋଗାଇ ଦେବନି କି ?

ଏହି ଭାବନା ଆସିବା କ୍ଷଣି ସରିତା ସଂକୁଚିତ ହୋଇ ଯାଉଥିଲା । କଇଁଛ ଗୋଟାଏ ଭଳି ନିଜ ଭିତରେ ଯାକିଯୁକି ହୋଇଯାଉଥିଲା ।

- ଏ ପରିସ୍ଥିତିରେ ତୁ କ'ଣ କରୁଛୁ ଅଂଜଳି ?

- ମୋ ଉପରେ ଦି'ଟା ଭରଣୀ ବାହା ହେବା ପାଇଁ ନଥିଲେ କେବେ ଠାରୁ ମୁଁ ମାଆ ହୋଇସାରିନି । ବୁଝିଲୁ ? ପାଗଳି, ପରିସ୍ଥିତି ମାନେ କଣ ? ତୁ କ'ଣ ବୁଝା ହୋଇଗଲୁଣି ନାଁ ତୋ ବୟସର କେହି ବାହାହେଉ ନାହାନ୍ତି ?

ଏବଂ ଅଂଜଳି ରଂଜନକୁ କହୁଥିଲା- ଆପଣ ଦିଲ୍ଲୀ, ଫରେନ୍ ଟୁର ଟିକେ ବନ୍ଦ କରି ବାହାଘର ଡେଇଁ ଠିକ୍ କରନ୍ତୁ ତ ! ଡେରି କଲେ ପରେ ପଡ଼େଇବେ ।

ଗଛ - ଆଳାପ, ଚାହାପିଆ ମଧ୍ୟରେ ହସସ୍ମୟିତ ହାଲୁକା ବାତାବରଣ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଥିଲା । ଅଂଜଳିର କଥାରେ ସରିତା ହସୁଥିଲା । ସେ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା ଯେ, ଗଢ଼ିଉଠିଥିବା ସଂବନ୍ଧକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବା ସହଜ ନୁହେଁ । ରଂଜନର ସାନିଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଅବଲମ୍ବିତ ଶୀହରଣ ଏବଂ ସେହି ସାନିଧ୍ୟ ପାଇଁ ହେଉଥିବା ଉତ୍ପାତନ ତା ପାଇଁ ଏକ ଅନନ୍ୟ ଅନୁଭବ ଆଣି ଦେଉଛି । ଏହାକୁ ସେ ନଷ୍ଟ କରିଦେବା ପାଇଁ ଚାହୁଁ ନାହିଁ, ସମସ୍ତ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷା ଓ ଆଂଶକା ସତ୍ତ୍ୱେ ।

■ ■

ଛଅ

ବାହାଘର ଆଡ଼ମ୍ବର-ଶୂନ୍ୟ ଥିଲା । ବାଜା-ବାଣ-ରୋଷଣିର ଅଶ୍ଳୀଳ ପ୍ରଦର୍ଶନ ନଥିଲା କିମ୍ବା ବିରାଟ ପଟୁଆରର ଆଚୋପ । ରଂଜନ ବର ହୋଇ ଭଦ୍ର ଓ ମାର୍ଜିତ ଭାବରେ କନ୍ୟା ଘରକୁ ଆସିଥିଲା । ବୈଦିକ ରୀତିରେ ବିବାହ । ଉଭୟପକ୍ଷର କିଛି

ଆତ୍ମା ଓ ବଂଧୁଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରାଯାଇଥିଲା । ସରିତା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଉଥିଲା ଯେ, ସମାଜର ଏତେ ଜଣ ବିଶିଷ୍ଟ ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ରଂଜନର ପରିଚିତି ରହିଛି । କିଛି ମନ୍ତ୍ରୀ, ରାଜନୀତିବାଲା ଆସିଥିଲେ । କେହି ଆସି ନ ପାରି ଶୁଭେଚ୍ଛା ବାର୍ତ୍ତା ଓ ଫୁଲଗୁଚ୍ଛ ଉପହାର ପଠାଇଥିଲେ । ସଂଗୀତ, ସିନେମା, ଅଭିନେତା, ସାହିତ୍ୟିକ... ସବୁ ବିଭାଗ ଓ ବର୍ଗର ଲୋକ । କେତେ ଜଣ ଉପହାର ସହ ଆସି ଅଭିଯୋଗ କରୁଥିଲେ- ଆମକୁ କିନ୍ତୁ ଆପଣ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ପାଇଁ ଭୁଲି ଯାଇଛନ୍ତି । ଏବଂ ରଂଜନ ହସି କ୍ଷମା ମାଗିନେଉଥିଲା, ସମୟ ଅଭାବ ଭଳି କାରଣ ଦେଖାଇ ।

ସରିତା ପାଇଁ ସମସ୍ତେ ଛବିର ମଣିଷ ଥିଲେ, କାରଜ-କଲମର ମଣିଷ । କାହାକୁ ସେ ନିଜ ଆଖିରେ ଦେଖୁ ନଥିଲା । ତେଣୁ ହାତ ଯୋଡ଼ି ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଆଶୀର୍ବାଦ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା ସମୟରେ, ହାତ ତୋଳି ଉପହାର ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା ସମୟରେ ସେ ଚମକିତ ହେଉଥିଲା । ଏବଂ ଥରେ ଥରେ ଅଂଜଳି ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଆତ୍ମଗୌରବର ହସ ଖଣ୍ଡେ ହସୁଥିଲା ।

ବାହାଘରର ମାସକ ମଧ୍ୟରେ ରଂଜନକୁ ମାନିଲା ଯିବା ପାଇଁ ପଡ଼ିଲା । ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସଂବାଦ ସଂଗ୍ରହ ନିମନ୍ତେ । ସମଗ୍ର ଏସିଆ ମହାଦେଶର ସମ୍ମିଳନୀ । ପ୍ରାୟ ପଚାଶଟି ଦେଶରୁ ବଛା ହୋଇ ଆସୁଥିବା ଶତାଧିକ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ ସମାବେଶ । “ପପୁଲେସନ୍ ଆଣ୍ଡ ପ୍ରସ୍ପେରିଟି”- ଡିନିଡିନିଆ ସମ୍ମିଳନୀ । କିନ୍ତୁ ରଂଜନର ରହଣି କାଳ ସପ୍ତାହକ ପାଇଁ ଥିଲା । କିଛି ଲୋକଙ୍କୁ ଭେଟିବ- ସାଧାରଣ ଓ ବିଶିଷ୍ଟ । ଫିଲିପିନ୍ସର କେତୋଟି ସ୍ଥାନ ବୁଲିବ । ସେ ଦେଶର ସଂସ୍କୃତି ଓ ରାଜନୀତି ଉପରେ ପତ୍ରିକା ପାଇଁ ଲେଖିବ, ଭାରତ ଫେରିବା ପରେ ।

ଏତେ ଦିନ ଧରି ସରିତା କିଛି ପଢ଼ାପଢ଼ି କରିପାରି ନଥିଲା । ଲାଜବେରାରୁ ଦୁଇଟି ବହି ଆଣି ରଖିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହାକୁ ଖୋଲିବା ସମ୍ଭବ ହୋଇ ନଥିଲା । ସେ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା ଯେ, ତାର ପି.ଏଚ୍.ଡି କାମ ପଛେଇ ଯାଉଛି ।

ସେମାନଙ୍କ ଘରର ତିନୋଟି ବଖରା ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ରଂଜନର ପଢ଼ାଘର ଥିଲା । ଗୁଡ଼ାଏ ବହିରେ ଘରଟି ପ୍ରାୟ ଭର୍ତ୍ତିଥିଲା । ତଥାପି ରଂଜନ ସେଠାରେ ଯାଗାକରି ସରିତା ପାଇଁ ପଢ଼ାଟେବୁଲ୍, ଚେୟାର ପକେଇଥିଲା । ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ସୁନ୍ଦର ଲ୍ୟାମ୍ପଟିଏ ରଖିଥିଲା ।

ଘରର ଅନେକ କାମ ରଂଜନ କରିଦେଉଥିଲା । ସରିତା ସକାଳୁ ଚା’ ଡିଆରି

କରିବା ବେଳକୁ ସେ ବିଛଣା ସଜାଡ଼ି ଦେଉଥିଲା । ଘରକାମ କରୁଥିବା ଠିକା ଝିଅଟି ପରିବା କଟା, ଚୁଟି ତିଆରି ଆଦି ରଂଧାକାମ କରି ଦେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ରଂଜନ କହୁଥିଲା-
ଫୁଲଟାଲମ୍ବ ସରଭେଷ୍ଟ ଜଣେ ଦରକାର । କିତେନ୍ତରେ ତମର ବହୁତ ସମୟ ଯାଉଛି ।

ସମୟ କିନ୍ତୁ ବାସ୍ତବରେ ଅତିବାହିତ ହେଉଥିଲା ଉଭୟଙ୍କ ସାମିଧ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ । ପରସ୍ପରର ନିବିଡ଼ତା ମଧ୍ୟରେ । ସେଥିକୁ ସରିତାର ଧ୍ୟାନ ରହୁ ନଥିଲା । ରଂଜନର ଖୁଆଲ ରହୁ ନଥିଲା ।

.....ଟ - ଟ - ଟ - ଏକ ଆକର୍ଷଣପୂର୍ଣ୍ଣ ଶବ୍ଦ । ବିମୋହିତ ଘଣ୍ଟିର ଶବ୍ଦ । ଆଇସକ୍ରିମ୍ ଠେଲୀଗାଡ଼ି ! ଗାସ୍ତାର ସମସ୍ତ ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ସେହି ଶବ୍ଦ ବାରିହୋଇ ପଡ଼େ, କାରଣ ସରିତା ତାହାକୁ କାନ ପାରି ଥାଏ । ସେ ଜାଣେ, ରୋଷେଇ ଘର ଆକରେ ମା'ର ପଇସା ଥାଏ । କିଛି ରେଜା, ଅଳ୍ପ କିଛି ନୋଟ୍ । ଗୋଟାଏ ଟିଣ ଡବାରେ । ଘର ଖର୍ଚ୍ଚ ଟଙ୍କା । ତା ମଧ୍ୟରୁ ସାମାନ୍ୟ କିଛି ଅପହୃତ ହେଲେ ମା ଜାଣି ପାରେ ନାହିଁ ।

ଖୁବ୍ ସନ୍ତର୍ପଣରେ ସେ କବାଟ ଖୋଲି ବାହାରିଯାଏ । ନାଲି, ଗୋଲାପୀ, କମଳା, ସବୁଜ- ଗୋଟିଏ ରଂଗରୁ ବାଛି ସେ କିଣେ । କିଭ ଲଗେଇ ଚାଟି ଯାଏ । ତହିଁ ମଧ୍ୟକୁ ଶୋଷିନିଏ । ମିଠା ! ଥଣ୍ଡା ! ମଧୁର ସ୍ବାଦ । ସେତେବେଳେ ମା ଦେଖୁ ଦେବାର, ବାପା ଅକସ୍ମାତ୍ ଆସି ପହଂଚିଯିବାର ଭୟ ସେହି ସ୍ବାଦ ମଧ୍ୟରେ ଘୋଡ଼େଇ ହୋଇଯାଏ । ଏଭଳି ଗୋଟାଏ ଭୀତପ୍ରଦ ଦୁର୍ଭାବନାକୁ ତାକି ଆଣି ସରିତା ସେହି କେତୋଟି ପ୍ରାଣବନ୍ଧ ମୁହୂର୍ତ୍ତର ଉପଭୋଗକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେବା ପାଇଁ ଚାହେଁ ନାହିଁ ।

- ରମୁ, ତୁ ଏଠି ?

ଦିନେ ଉଭୟ ଉଭୟଙ୍କ ନିକଟରେ ଧରା ପଡ଼ିଯାଇଥିଲେ । ସରିତା ହାତରୁ ଆଇସକ୍ରିମ୍ ଟା କାଟି ସମେତ ଖସି ପଡୁଥିଲା । ରମେଶର ମୁଠା ମଧ୍ୟରେ ପଇସା ଯାକିହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ତେବେ ଦୁହେଁ ପରସ୍ପରର ଦୁର୍ବଳତାକୁ ଚିହ୍ନି ପାରିବା ସହିତ ଆହୁରି ନିକଟର ହୋଇଯାଇଥିଲେ । ତଥାପି କିଛିଟା ସଂକୁଚିତ ଭାବ ନେଇ ରମେଶ ଆଇସକ୍ରିମ୍ କିଣିଥିଲା ।

“ରମୁ, ତୋର ଟନ୍ସିଲ୍ ଫୁଲିବ, ଭୁର ହେବ”... ଏମିତି କିଛି ଉପଦେଶ ସରିତାର ପାଟିରୁ ସ୍ବତଃ ବାହାରି ଆସିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ରମେଶ ତାହାକୁ ବେଖାତିର କରିବା ଭଳି ହିମ୍ବଦ୍ ଜୁଟେଇ ସାରିଥିଲା । ଏହାପରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସାଲିସ ମଧ୍ୟରେ ଚାଲୁରହିଲା ଯୁଗ୍ମ ଶ୍ରବଣ । ..ଅପା ! ... ଚାଲୁ ରମୁ ।

ତିସେଣ୍ଟି..... ଜଣ୍ଟିସ୍... ଟାଙ୍ଗପଏଡ଼... ମାର ସତର୍କ ଉପଦେଶ, ବାପାଙ୍କର

କହା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ. ତୁଳ୍ଲ କରିଦେବାରେ କେତେ ଆନନ୍ଦ ମିଳୁଥିଲା ସତେ !

ପୁଣି ଅରେ ଯେମିତି ଗମ୍ଭୀ ଆଉ ସେ । ସେଇ ପୁରୁଣା ପିଲାଦିନ ଓ ତାର ଦୃଷ୍ଟାମୀ ! ନିଜର ଗୁରୁ ବାୟିତ୍, କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଧ ଆଡ଼କୁ ପିଠି ଆଡ଼େଇ ଦେଉଥିବାର ଚପଳତାରେ ଯେମିତି ଅପୂର୍ବ ମାଦକତା ଭରି ରହିଥିଲା ।

- ହେ, ଉଠମ, ତମ ବିନୋଦ ଦାସଙ୍କ ପାଖରୁ ଫୋନ୍ ଆସିଥିଲା । କୁଆଡ଼େ ଯିବ ପରା ?

ନିହୁଆ କଣ୍ଠରେ ହାଇମରା ପ୍ରଶ୍ନ- କେ-ତେ-ଟା ବାଜିଲାଣି ?

- ଆଠଟା ।

- ଆଠଟା ? ଆରେ ବାପୁରେ ! ତାଙ୍କୁ କଣ କହିଲ ?

- ବାପୁରୁମ୍ରେ ଅଛି ବୋଲି ।

- ଗୁରୁ ।

....ଛାଡ଼ନା, ମୋର କ୍ଲାସ୍ ଅଛି ।.... ଫୋନ୍ ବାଜି ବାଜି ରହେ । ଘଣ୍ଟାରେ ଟିକ୍ ଟିକ୍ ଶବ୍ଦ ନିଃଶବ୍ଦ ହୋଇଯାଏ । ସମୟ ବଂଦାହୋଇ ରହିଯାଏ ଆବେଗର ବ୍ୟୁତ୍ପତ୍ତି ଭିତରେ, ହୃଦୟର ସ୍ଵପନ ମଧ୍ୟରେ ।

ନାଁ- ଆଉ ନୁହେଁ । ରଞ୍ଜନର ଅନୁପସ୍ଥିତି ଭିତରେ ସେ ପୂରାମାତ୍ରାରେ ପଡ଼ାପଡ଼ି କରିବ ବୋଲି ଛିର କଲା । ଆରମ୍ଭରେ ମନରେ କିଛିଟା ଅସ୍ଥିରତା ! ସ୍କୁଲରେ ପଢୁଥିବା ସମୟରେ ଖରାଛୁଟିଟା ଗାଁ ଓ ମାମୁଁଘରେ କଟେଇଆସିବା ପରେ ବହିଖୋଲି ବସିଲେ ଯେମିତି ମନଟା ଟାଟକହୋଇ ଏଣେତେଣେ ପଳାଏ, ସରିତାକୁ ସେହି ଭଳି ମନେ ହେଲା । “ମତେ ଛୁଁ- ମତେ ଛୁଁ” କହି ଚଗାଳି ମନଟା ଏଠୁ ବୋଲି ସେଠିକୁ ଧାଇଁ ପଳାଉଛି । ସରିତା ତା ପଛରେ ଧାଇଁ ପାରୁନି ।

ଦୁଇଦିନ ପରେ ରମେଶ ଆସିଲା । ହାତରେ ତାର ବଡ଼ ଟିଫିନ କାରିଅର୍ଟିଏ - ମା ତୋ ପାଇଁ ତରକାରୀ ରାନ୍ଧୁ ପଠେଇଛି । ରଞ୍ଜନ ଭାଇ ନାହାନ୍ତି, ତୁ ନିଜ ପାଇଁ ରାନ୍ଧୁଥିବୁ କି ନାହିଁ, ମା ବଡ଼ ବ୍ୟସ୍ତ ।

ମା ! ଛୋଟିଆ ଶବ୍ଦଟିରେ ଏକ ଅନ୍ତରିତ ଭାବ ଜଡ଼ିତ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଦେହସାରା ଛାଇହୋଇ ଗଲା ଦରମଇଲା କଷ୍ଟା କାନିର ଅନୁପମ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ । ଶିଉଆ, ଶୁଖିଲା, ଦୁର୍ବଳ ହାତ ଦୁଇଟି ଛୁଇଁଦେଇଗଲା ଦେହର ଛତ୍ରେ ଛତ୍ରେ ।

ମାକୁ ସେ ଯେମିତି ଗୋଟାଏ ଯୁଗ ହେଲା ଦେଖୁ ନାହିଁ । ଝିଅ ବାହାଘର ଚିନ୍ତା

ଯେମିତି ହଠାତ୍ ଅତୁଆସୁତା ମେଢ଼ାଏ ଭଲିଆ ମାକୁ ଗୋଡ଼ରୁ ମୁଣ୍ଡଯାଏଁ ଗୁଡ଼େଇ ଧରିଥିଲା । ତା ମଧ୍ୟରୁ ମାକୁ ଖୋଲି ବାହାରକରି ଆଣି ହେଉ ନଥିଲା । ଦିନରେ ନୁହେଁ, ରାତିରେ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ଅଧରାତିରେ ମା ନିଦରୁ ଉଠି ବାନ୍ଧରେ କଣ ସଜାଡ଼ି ଦେଉଥିଲା । ତାଲିକା ଖୋଲି କଣ ଲେଖି ପକାଉଥିଲା । ଦିନ ଦି ପହରେ ଗିହ୍ନା ଧରି ଏକୁଟିଆ ବଜାର ବାହାରି ଯାଉଥିଲା । ଏବଂ ବାହାଘର ସମୟରେ ଯେଉଁ ଦେଖା, ତାକୁ କଣ ‘ଦେଖା’ ବୋଲି କହିବ ? ମା ତ ପୁରାପୁରି କାମ ଭିତରେ ହଜିଯାଇଥିଲା । ସବୁ ଦାୟିତ୍ଵ ନିଜ ଉପରକୁ ନେଇ ଭୀଷଣ ଖଟୁଥିଲା । ତା ପୂର୍ବରୁ ମଧ୍ୟ ସରିତା କେତେ ଦିନ ଧରି କଟକ ଯାଇ ନଥିଲା । ମାର ବରାଦମୁତାବକ ସେ ସବୁ ଜିନିଷ ଭୁବନେଶ୍ଵରରୁ କିଣୁଥିଲା- ତା ପସନ୍ଦର ଶାଢ଼ୀ, ବିଛଣା ଚଦର, ବର ପୋଷାକ ଇତ୍ୟାଦି ।

- ରମ୍ଭ, ତୁ କେତେବେଳେ କଟକ ଫେରିବୁ ?

ରମେଶ ବୁଝିଲା, ସରିତା ଘରକୁ ଯିବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଛି । ମା ପାଖକୁ । ଟିଫିନ୍ ଡବା ଖୋଲି ଦେଖୁ ଦେଖୁ ତାର ମୁହଁର ଭାବ ବଦଳି ଯାଉଛି । ରମେଶ ତାର ଅକର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅବସ୍ଥାକୁ ପ୍ରକାଶ କଲା ।

- ମୁଁ ସ୍କୁଟରରେ ଆସିଛି ଅପା । ଅଫିସ କାମରେ । ଗୁଡାଏ ଯାଗା ଘୁରିବାକୁ ହେବ ବୋଲି ସ୍କୁଟର ଧରି ଆସିଛି । ମା ସେଥିପାଇଁ ମନାକରୁଥିଲା । ତୋତେ ଧରି ଗଲେ ବହୁତ ରାଗିବ । ତା ଛଡ଼ା କଟକ- ଭୁବନେଶ୍ଵର ରାସ୍ତାରେ ଯାହା ଭିଡ଼ !

ରମେଶର କଥା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ସରିତା ତା ପାଟିରେ ଚପଟାଏ ଭରି କରିଦେଲା । ସେ ଟୋବାଉ ଟୋବାଉ ସରିତା ହସି ହସି ଗଡ଼ିଗଲା- କହ, ଆଜୁ ବାରଫଳ ସାରୁ ବାରଫଳ... ଆଜୁ ବାଲପଲ.... ନ ହେଲେ ଆଜୁ ବାରପର... ମନେ ଅଛି, କେମିତି କହୁଥିଲୁ ବୁଢ଼ାଟାଏ ହେବା ଯାଏଁ ?

ତୁହେଁ ଖୁବ୍ ହସୁଥିଲେ । ହଠାତ୍ ସରିତା ହସ ବନ୍ଦ କରି ଗଂଭୀର ହୋଇଗଲା । କହିଲା, ଫେରିଲା ବେଳେ ମୋତେ ନରୁ କି ନାଁ କହ । ନ ହେଲେ ମୁଁ ବସରେ ଯିବି । ଆଜି ସଂଧ୍ୟାରେ ।

ସାତ

ଆଉ ତୋ ଘର ସଂସାର କେମିତି ଚାଲିଛି ? ସବୁ ଠିକ୍ ଅଛି ତ ? ଅଞ୍ଜଳି ପଚାରୁଥିଲା । - କେଉଁଠି ପଢ଼ିଥିଲି, ବାହାଘର ପରେ ଯାଇଁ ଜଣେ ବୁଝିପାରେ ଯେ, ସେ କେମିତିଆ ଲୋକକୁ ବାହାହେବା ଉଚିତ୍ ଥିଲା ।

ଅଞ୍ଜଳି ସ୍ଥିତ ହସୁଥିଲା । ସେ ହସ ଅଗଭୀର ଥିଲା । ହାଲୁକା ଥିଲା । କାରଣ

ଏମିତି ପ୍ରଶ୍ନ ଗୋଟିଏ ପଚାରିଦେଲେ ମଧ୍ୟ ତାର ବିଶ୍ୱାସ ଥିଲା ଯେ, ରଂଜନ ଓ ସରିତା ଦୁହେଁ ଭଲରେ ଅଛନ୍ତି । ଦୁହିଁଙ୍କର ଭଲ ପଡୁଛି । ଦୀର୍ଘ ଦିନର ମିଳାମିଶା ପରେ ଯେଉଁ ସଂପର୍କ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି, ସେ ସହଜରେ ଦୋହଲି ଯିବ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରତିକୂଳ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ । ସ୍ୱାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀର ସଂପର୍କକୁ ଦୋହଲାଇ ଦେବା ଭଲ ଝିଅ ସରିତା ନୁହେଁ । ରଂଜନ ସେ ଭଲ ମଣିଷ ନୁହେଁ ।

ସବୁ ପ୍ରଶ୍ନର ସିଧା ସଳଖ ଉତ୍ତର ଦେଇ ନୁହେଁ ନାହିଁ । ହାଲୁକା ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ମଧ୍ୟ କେବେ କେବେ ଏତେ ବେଶି ଅର୍ଥମୟ, ପ୍ରତ୍ୟେକକାଳ୍ପନ ହୋଇଯାଏ ଯେ, ତତକ୍ଷଣ ହୋଇଯାଏ ପ୍ରଶ୍ନକର୍ତ୍ତା । ନୀରବି ଯାଏ ସେ । ଉତ୍ତରର ଗଭୀରତା ମଧ୍ୟରେ ବୁଡ଼ିଯାଆନ୍ତି ଉଭୟ, ପ୍ରଶ୍ନକର୍ତ୍ତା ଲୋକଟି ଓ କାଠ ଗଡ଼ାର ଆସାମୀ ଭଳି ବସିଥିବା ଉତ୍ତରଦାତା ।

କଣ କହିବ ସେ ? ଏତେ ଦିନର ନିରୁକ୍ତ ପାଣ୍ଡୋରା ବାସ୍ତବ ଭାଙ୍ଗୁଣିକୁ ଖୋଲି ଦେବ ? ... ତେଣୁ କିଛି କହିବା ପୂର୍ବରୁ ସରିତା ନିଜର ବଦ୍ଧବ୍ୟକ୍ତି ପରଖି ନେଲା । କାରଣ ଅଂଜଳି ସହିତ କଟାଉଥିବା ବର୍ତ୍ତମାନର ହସ ଖୁସିର ମୁହୂର୍ତ୍ତ କେତୋଟିକୁ ସେ ହଠାତ୍ କିଛି କହି ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଚାହୁଁ ନଥିଲା । ତଥାପି...

ସଂପର୍କରେ କଣ ଫାଟ ଧରିନାହିଁ ? ବାହାବେଦୀର ମନ୍ତ୍ରପାଠ, ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଓ ଶପଥ ନେବାକୁ କଣ ଯଥାର୍ଥରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି । ତଥାପି କଣ ତାକୁ ମୁଣ୍ଡ ଲଙ୍ଗିବା ପାଇଁ ପଡୁନାହିଁ ? ଅଥବା ଅଶାନ୍ତିକୁ ଏତାଇ ଯିବା ପାଇଁ ରଂଜନର ଜିଦ୍‌କୁ କଣ ସେ ମାନିନେଇ ନାହିଁ ?

ସରିତା ନିଜ ପ୍ରତି ସଚେତନ ହେଉଥିଲା । ନିଜର ସ୍ଥିତି ପ୍ରତି । ଅଂଜଳିର ଏହା ଯେମିତି ତା ପାଇଁ ପ୍ରଶ୍ନ ନ ଥିଲା, ଥିଲା ଅନ୍ତର୍ମୁଖୀ ଚେତାବନୀ ଗୋଟାଏ ।

ସକାଳୁ ଗୁଡ଼ାଏ ଖବର କାରଜ ଆସୁଥିଲା । ଦୁଇ-ତିନି କପ୍ ତା ପିଆ ମଧ୍ୟରେ ରଂଜନ କାରଜ ପଡୁଥିଲା । ମଝିରେ- ମଝିରେ ସରିତା ସହିତ ଆଲୋଚନା କରୁଥିଲା- ବୁଝିଲ ରିତା...। ଏହି ଆଲୋଚନା ଏକ ତରଫା ହେଉଥିଲା କାରଣ ଏଭଳି ଚର୍ଚ୍ଚାରେ ସରିତା ଅଭ୍ୟସ୍ତ ନଥିଲା । କୌଣସି ଚମକପ୍ରଦ ଆଂଚଳିକ ସଂବାଦ ଗୋଟିଏ ବାହାରିଥିଲେ ଦୁଇ-ଚାରିଦିନ ଧରି କଲେଜରେ ତା ଉପରେ ସରଗରମ ଆଲୋଚନା ଚାଲୁଥିଲା । ବାସ୍ ସେତିକି । ସମାଜର କୌଣସି ସମସ୍ୟା ନେଇ ସେ କେବେ ମୁଣ୍ଡ ଖେଳାଉ ନଥିଲା । ବସ୍‌ନିଆ... ଆଲୁଜେରିଆ, ଏଲ୍‌ଜିଟିଇ, ପାକିସ୍ତାନ, କାଶ୍ମୀର, ଆମେରିକା, ଇଥ୍‌ଓପିଆ... ହୁରୁ ଟ୍ରାଇବ୍... ଆଲୋଚନା ମାଧ୍ୟମରେ ରଂଜନ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣକରି ଆସୁଥିଲା । ସ୍ପର୍ଶକରି ଆସୁଥିଲା ବିଭିନ୍ନ ବର୍ଗର ଲୋକଙ୍କୁ ।

ଇଂରାଜୀ ସାହିତ୍ୟରେ ଫାଷ୍‌ଲ୍ୟାସ୍ ପାଇ, ‘ଅଧାପିକା’ ଭଳି ସମ୍ମାନ ପଦବୀରେ

ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ପତ୍ନୀ ନିଜର ସାଧାରଣଜ୍ଞାନର ଅସାଧାରଣ ଅଭାବକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରି ସଂକୃତିତ ହୋଇଯାଉଥିଲା । ନିଜର ଅଜ୍ଞତାକୁ ଅପ୍ରକାଶ ରଖିବା ପାଇଁ ଯତ୍ନପରୋନାସ୍ତି ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା ।

ସକାଳୁ ଫୋନ୍ ଆସିବା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଉଥିଲା । ସଂଧ୍ୟାରେ ରଞ୍ଜନର ଆପସଂଘମେଷ ରହୁଥିଲା । ଯେଉଁ ସଂଧ୍ୟାରେ ଆପସଂଘମେଷ ନଥାଏ, ସେ ଦିନ ସେ ସରିତାକୁ ଧରି ବୁଲିଯାଉଥିଲା- ପାର୍କ, ବ୍ୟୁଫର, କ୍ଲବ୍ ଓ ଡିନର । ଘରେ ଥିଲେ ସରିତାର ସଂଧ୍ୟା ରଂଧାଘରେ କଟେ । କିଛି ନୂଆ ରକମର ଜିନିଷ... ରଞ୍ଜନର ପସନ୍ଦ ଡିସ... କିଛି ପ୍ରଶଂସା, ସ୍ବାମୀକୁ ଖୁସି ରଖିବାର ଶତତ ବ୍ୟାକୁଳତା ।

ସେପ୍ଟେମ୍ବରରେ ରଞ୍ଜନ ଜାପାନ ଯାଇଥିଲା । ଫେରିବାର ଦୁଇଦିନ ପରେ ସେ ମାକୁ ଦେଖାକରିବା ପାଇଁ କଟକ ଯିବା ପାଇଁ ଚାହିଁଲା । ସେମାନେ ଗୋଟିଏ ଓଳି ଏକାଠି କଟେଇଥିଲେ । ମା' କେତେ ପ୍ରକାର ରାନ୍ଧୁଥିଲା । ଦୁହିଁଙ୍କୁ ବଳେଇ ଖୁଆଇଥିଲା । ରଞ୍ଜନ ମାକୁ ତାର ଜାପାନ ଅନୁଭୂତି କହୁଥିଲା । ସେଠିକାର ରାଜପରିବାର, ବୁଢ଼ାବୁଢ଼ୀମାନଙ୍କ ସମସ୍ୟା, ଡିଏର୍ ବିଲଡିଂ, ରିନ୍‌ଜା... ସେଠିକାର ଖାଦ୍ୟ...! ସେମାନଙ୍କର ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରି ଆସିବାର ସମୟ ପାଖେଇ ଆସୁଥିଲା । ସରିତା କେତେବେଳୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିଲା, ମା କିଛି କହିବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଛି, କହି ପାରୁ ନାହିଁ । ହୁଏତ ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟକୁ ଅପେକ୍ଷା କରୁଛି, ଉପଯୁକ୍ତ ମୁହୂର୍ତ୍ତଟିଏକୁ । ପାଉ ନାହିଁ, ତେଣୁ ଅଟକି ଯାଉଛି । ... କହିବ କି- ମା, ତୁ କିଛି କହୁନୁ କାହିଁକି ?

ମା କହିଲା- ତମର ଆଉ ଡେରି କରିବା ଠିକ୍ ହେବ ନାହିଁ । ତୋର ତ ମା ବୟସ ହେଲାଣି । ଡେରିରେ ଡେଲିଭରି ହେଲେ... ନାତି କି ନାତୁଣୀଟିଏ ଦେଖିଲେ....!

ସଂକୋଚ. ସଂଭ୍ରମରେ ରହି ରହି ମା ଏତକ କହିଲା, ଯେମିତି ଗୋଟାଏ ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ ଜିନିଷକୁ ସେ ମାଗୁଛି, ଯାହାକୁ ମାରିବାର କୌଣସି ଅଧିକାର ନାହିଁ ତାର ।

ମା ସବୁବେଳେ ସେମିତି । କୌଣସି ଜିନିଷରେ ଦାବୀକରି ଜାଣିନାହିଁ । କାହା ପାଖରେ ଦୃଢ଼ହୋଇ ପାରେ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ତ ଦାଦା ଏଲ୍ ଆଇ ସି. ଟଙ୍କା ତକ ହାସଲ କରି ନେଲେ, ବାପା ବିଶ୍ୱାସରେ, ତାଙ୍କୁ ନମିନି 'କରିଥିଲେ ବୋଲି ।

ରମେଶର ଦୁଷ୍ଟାମୀରେ ମା ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛି ପକାଉଥିଲା, ଭାଗ୍ୟକୁ ନିନ୍ଦୁଥିଲା ଓ କେବେ କେବେ ନିଜର ମୃତ୍ୟୁ କାମନା କରୁଥିଲା । ଏହାର କୌଣସି ପ୍ରଭାବ ରମେଶ ଉପରେ ପଡୁନଥିଲା । ତାର ବେପରଫ୍ଲା ଡଂଗ ଦିନୁ ଦିନ ବଢ଼ି ଚାଲିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଦିନେ ମା ମନରେ ଯେମିତି ଏକ ବିଶ୍ୱେରଣ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଗଲା । ତାହାର ପ୍ରଭାବରେ ଚହଲି ଗଲା ତାଙ୍କର ଛୋଟ ପରିବାରଟି । ମା ଯେମିତି ଆଉ ମା

ମୋଇ ନଥିଲେ ।

ରମେଶ ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ସହିତ ସେକେଣ୍ଡ ସୋରେ ସିନେମା ଦେଖି ଫେରିଥିଲା । ମୁହଁରୁ ତାର ସିଗାରେଟ୍ ଗନ୍ଧ ଆସୁଥିଲା । ରମେଶ ଆଗରୁ ଏମିତି ନଥିଲା । ଶାନ୍ତଶିବ ନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଏଭଳି ଜିଦିଆ ଏଭଳି ବିପଥଗାମୀ । ମା ପାଖରେ ଅନିକଲେ ମଧ୍ୟ କଥା ମାନୁଥିଲା । ବାପାଙ୍କୁ ଭୟ କରୁଥିଲା । ବାପାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ତାକୁ କେବଳ ଲଗାମଛଡ଼ା କରିଦେଲା ନାହିଁ, ଯେମିତି ଗୋଟାଏ ବିଦ୍ରୋହୀରେ ଦୃପାନ୍ତରିତ କରିଦେଲା । ହୁଏତ ବିଦ୍ରୋହ ଥିଲା ତାର ପରିବାରର ଅକସ୍ମାତ୍ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟକୁ ନେଇ । କିନ୍ତୁ ତାର ପ୍ରତିକ୍ରିୟାରେ ରମେଶର ଯେଉଁ ଚରିତ୍ରଗତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିଲା, ତାହା କୌଣସି ଅର୍ଥରେ ସ୍ବାଗତ ଯୋଗ୍ୟ ନଥିଲା ।

ମା ନ ଖାଇ ରମେଶକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲା । ସରିତାକୁ ପଢ଼ାରୁ ଉଠିବାକୁ ନ ଦେଇ ମା ଦ୍ଵାର ଖୋଲିଲା ।

- ଏତେ ରାତି ଯାଏଁ କୁଆଡ଼େ ଥିଲୁ ?
- ପିନ୍ଧୁ, ରାଜୁ ତାକିଲେ, ଟିକେ ଫିଲିମ୍ ପଲେଇଲି ।

ତାର ସବୁ ଦୁଷ୍ଟମାନଙ୍କୁ ମା କ୍ଷମାକରି ଆସିଛି । କ୍ଷମାକରିବା ବ୍ୟତୀତ ଯେମିତି ମାର ଅନ୍ୟ ପଥ ନାହିଁ, ରମେଶ ଏହା ହିଁ ଜାଣିଥିଲା । ମା ଅପେକ୍ଷା ଅପାକୁ ତାର ଟିକେ ଡର ଆସି । ପାଠ ପଢ଼ାରେ ହେଲା କରୁଛୁ ବୋଲି ଅପା ଗାଳିଦିଏ । ତାର ବହିଖାତା ଖୋଲି ଦେଖେ । ପାଠ ପଢ଼ାରେ । ତଥାପି କଣ ସେ ଅପାର ଗାଳିକୁ ଖାତିର କରେ ? ଅପାକୁ ସେ କୋଉ ପାଲଟା ଜବାବ ନ ଦେଇ ଛାଡ଼େ ?

ତେଣୁ ରମେଶ ଗୋଡ଼ହାତ ଧୋଇବା ପାଇଁ ଗାଧୁଆଘରକୁ ଗଲା । ତାର ବିଶ୍ଵାସ ଥିଲା ଯେ, ଗାଧୁଆଘରୁ ଆସିବାବେଳକୁ ମା ଖାଇବା ବାଡ଼ି ସାରିଥିବ ।

- ମତେ ଏତେ ଭୋକ, ଖାଇବା ଏ ଯାଏଁ ବାଡ଼ିନୁ ?

ରମେଶର କଣ୍ଠରେ ଅସହିଷ୍ଣୁ ଭାବ ଏବଂ ତଦନୁରୂପ ଉତ୍ତ୍ୟକ୍ତ କଣ୍ଠରେ ମାର ପ୍ରଶ୍ନ- କାହାକୁ ପଚାରି ଫିଲିମ୍ ଯାଇଥିଲୁ ? ମାଟ୍ରିକ୍ ପରୀକ୍ଷା ଆଉ କେତେ ଦିନ ରହିଲା ?

ଛତରା... ହତଭାଗା... ମା ଏସବୁ ଗାଳି କେବେ ଶିଖିଲା ? ମା ମୁହଁରେ ଏମିତି ଭାସା ସରିତା କେବେ ଶୁଣି ନଥିଲା । କେବେ ଶୁଣି ନ ଥିଲା ରମେଶକୁ ‘ମରିଯା’ ବୋଲି କହିବାର । ପିଚ୍ଚୁଳିଗଛରୁ ଛାଟ ଖଣ୍ଡେ ଭାଙ୍ଗି ସେ କେତେବେଳେ ରଖୁଥିଲା ?

ସୋଳବର୍ଷର ପୁଅକୁ ମା ସେଦିନ ପିଟି ଦେଇ ଯାଇଥିଲା । ପିଟି ପିଟି ଛାଟ ଭାଙ୍ଗିଯାଇଥିଲା । ରମେଶର ଦେହରେ ନାଲି ନାଲି ଦାଗ ବସିଯାଇଥିଲା । ସରିତା

ବାଟରେ ଅଟକି ଯାଇଥିଲା । ଧାଇଁ ଆସି ମା ହାତରୁ ଛାଟଟାକୁ ଛଡ଼େଇ ନେଇ ପାରୁ ନଥିଲା । ଚିତ୍କାର କରି କହିପାରୁ ନଥିଲା, ମା ତାକୁ ଆଉ ମାରନା । ସେତିକି ଆଉ । ନିର୍ବାକ୍ ହୋଇ ସେ କେବଳ ଠିଆହୋଇ ରହିଥିଲା ।

ଏ ଶାନ୍ତି ଚରମ ଥିଲା । ରମେଶକୁ ସୁଧାରିବା ପାଇଁ ଏ ଚରମ ଶାନ୍ତି ଜରୁରୀ ଥିଲା । ଏହା ପରେ ରମେଶ ପୁଣି ବଦଳି ଯାଇଥିଲା । ନଚେତ୍ କେଉଁଦିନ ହେଲେ ସେ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଟିଏ ହୋଇ ପାରି ନଥାନ୍ତା ।

କେହି କାହାର ମୁହଁକୁ ସ୍ପର୍ଶକରିବାରେ ତାହାଁପାରୁ ନଥିଲେ- ଯେମିତି କି ମୁହାଁମୁହିଁ ହେବା କ୍ଷଣି ସେହି ଅଭାବିତ ଦୃଶ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ଆଖିରେ ନାଚି ଯାଉଥିଲା ।

ପରିବାର ମଧ୍ୟରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ଓଡ଼ିଆ ବାତାବରଣ ପୁନଶ୍ଚ ସ୍ବାଭାବିକ ହେବା ପାଇଁ ସମୟ ଲାଗିଥିଲା । ଝୁଲ ଯିବା ସମୟରେ ରମେଶ “ମା ଯାଉଛି” ବୋଲି ବିଧିରକ୍ଷା ଭଳି କହୁଥିଲା ଏବଂ ମା ନିରୁତ୍ଥାପ କଣ୍ଠରେ ତାହାକୁ ବିଦାୟ ଦେଉଥିଲା । ମା ଦାଣ୍ଡଦ୍ୱାର ଯାଏଁ ଆସୁ ନଥିଲା । ତାହାକୁ ଖାଇବା ବାଡ଼ିଦେଇ ମା ସେଠାରେ ଆଉ ବସିରହୁ ନଥିଲା । ଏତକ ଦିନର ଗଂଜାର ବାତାବରଣ ଯେମିତି ମାର ଶକ୍ତିକୁ ବୁଝାଇ ଦେବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ଥିଲା । ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା ।

ଫେରିବା ସମୟରେ ଚଂଚଳ ଗଂଜାର ଥିଲା । ବାଟରେ ସରିତାକୁ ପଚାରିଲା- ମୋ ସର୍ବ କଥା କଣ ମାଙ୍କୁ କହିନା ?

ସରିତା ତମକି ଉଠିଥିଲା । ଏତେ ଦିନ ଧରି ଶୁଣି ଆସିଥିବା କଣ୍ଠସ୍ୱର ତାକୁ ଭିନ୍ନ ଶୁଣାଯାଇଥିଲା । ମନେ ହେଉଥିଲା, ଏ ଲୋକଟା ଭିନ୍ନ ନିହାତି ଅପରିଚିତ ମଣିଷ ଜଣେ । ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ମଧ୍ୟରେ ଦୁହିଁଙ୍କ ଭିତରେ ଏକ ଅବିଚ୍ୟ ଦୂରତ୍ୱ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଯାଇଥିଲା ।

ସର୍ବ !!

ସେତେବେଳକୁ ସେମାନେ ବାହାହେବେ ବୋଲି ସ୍ଥିର କରିସାରିଥିଲେ । ସରିତା ତାହୁଁ ନଥିଲା ବୋଲି ସେମାନେ ରାସ୍ତାରେ ଏକାଠି ବୁଲୁଥିବା କରୁ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଚଂଚଳ ସେମାନଙ୍କ ଘରକୁ ଆସୁଥିଲା । ଦୁହେଁ ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଧରି ଆଳାପ କରୁଥିଲେ ।

ସେହିଭଳି ଗୋଟିଏ ଏକାନ୍ତ ସଂଧ୍ୟାରେ ଚଂଚଳ ପଚାରିଥିଲା- ରିତା, ତମେ ପିଲା ଭଲପାଅ ? ମୁଁ ତାହେଁନା ଆମର ପିଲା ହେଉ ବୋଲି । ବାହାଘର ପୂର୍ବରୁ ତମକୁ ଏକଥା ସ୍ପଷ୍ଟ କରି ଦେଉଛି ।

ଏହା ସହିତ ସେ ଆହୁରି ଯୋଗ କରିଥିଲା- ଦେଶର ଜନସଂଖ୍ୟା ଶହେକୋଟି ପାଖାପାଖି ହେଲାଣି । ଭାରତରେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଗୋଟିଏ ଅଷ୍ଟେଲିଆର ପପୁଲେସନ

ଯୋଗ ହେଉଛି । ଆମର ଏ ଦୃଷ୍ଟିରୁ.... ନାଁ କ'ଣ କହୁଛ ?

ରଞ୍ଜନର କଥାବାଣୀ ସରିତାକୁ ଆଧୁନିକ ନାଟକ ଭଳି ମନେହୁଏ । କୌଣସି ସଂଗତି ନଥାଏ । ଗୋଟିଏ ବିଷୟରୁ ସେ ହଠାତ୍ ଭିନ୍ନ ବିଷୟକୁ କଥା ନେଇଯାଏ । ଗୋଟିଏ ଚରିତ୍ରରୁ ଭିନ୍ନ ଚରିତ୍ରକୁ । ଭିନ୍ନ ପରିବେଶକୁ । ତାହା ପୂର୍ବରୁ ମେମାନେ କିଟ୍‌ସ୍‌ଙ୍କ କବିତା ବିଷୟରେ କଥା ହେଉଥିଲେ, ହାମ୍‌ଲେଟ୍ ଓ ଅର୍ଥୁନ, କଳାହାଣ୍ଡିରେ ଝିଅବିକ୍ରି, ରମେଶର ନୂଆ ଟାକିରି ବିଷୟରେ । ନିଜର ବିବାହ ବିଷୟରେ କେଉଁ ଦିନ ଚିନ୍ତାକରି ନଥିବା ସରିତା ପାଇଁ ତାହା ଥିଲା ରଞ୍ଜନର ବିଭିନ୍ନ ଆଦର୍ଶବାଦର ମନ୍ତବ୍ୟ ମଧ୍ୟରୁ ଖୁଅଟିଏ । ବିଭିନ୍ନ ଆଲୋଚନାର ଗୋଟିଏ ଧାରା ମାତ୍ର ! ତେଣୁ ସେଥିପ୍ରତି ସେ କୌଣସି ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ ନଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଉ ତାହା ସାଧାରଣ ଆଲୋଚନା ବା ଆଦର୍ଶବାଦ ହୋଇ ରହିନଥିଲା । ସରିତା ପାଇଁ ତାହା ଗୋଟାଏ ଚାଲେଞ୍ଜ ଭଳି ଥିଲା ।

ତଥାପି ସେ ଅଞ୍ଜଳି କଥାରେ ହସିଲା ଓ ହସି ହସି ଉତ୍ତର ଦେଲା- ରଞ୍ଜନର ସିନା ଗୁଡ଼ାଏ ସାଙ୍ଗ, ମୋର ତ ତୁ ଗୋଟିଏ । ଆମ ଭିତରେ କି ହେଲେ ତୁ ଜାଣିରୁନି ?

ଏ ଉତ୍ତର ନିଷଂପ ନଥିଲା । ନିଷଂକ ନଥିଲା, ଅଞ୍ଜଳି ନ ବୁଝୁ । ସରିତା ଏ କଥା ବୁଝି ପାରୁଥିଲା ।

ଆଠ

ମଝିରେ ମଝିରେ ଧ୍ୱମେଇ ଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସରିତାର ରିସର୍ଚ୍ଚ କାମ ମୋଟାମୋଟି ଭାବରେ ଭଲ ଚାଲିଥିଲା । ଆରମ୍ଭରୁ ଗାଈଡ଼ ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ଠାରୁ ସେ ଆଶାକୁରୁପେ ସାହାଯ୍ୟ ପାଉ ନଥିଲା କିମ୍ବା କୌଣସି ଉପଯୋଗୀ ଦିଗଦର୍ଶନ । ବିଷୟ ବାଛିବା ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଲାଇବ୍ରେରୀରୁ ବହି ଖୋଜିବା କାମ, ସମସ୍ତ ସରିତା ଉପରେ ଥିଲା । କେଉଁ ବହି ଖୋଜିବ, ସେ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଉପଦେଶ ମିଳୁ ନଥିଲା । କେମ୍ବ୍ରିଜରୁ ସଦ୍ୟ ଉଚ୍ଚତର ଗବେଷଣା କରି ଫେରିଥିବା ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ନିକଟରୁ ମେ ଅନେକ କିଛି ସାହାଯ୍ୟ ଆଶାକରୁଥିଲା । ସେ ଭଳି ଆଶା ନେଇ ସେ ଥରେ- ଦୂରଥର ତାଙ୍କ କ୍ୱାଟର୍ସକୁ ଯାଉଥିଲା ମଧ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଫେସର ତା ସହିତ ସମ୍ପାଦକ ବସି ଖୁସିଗପ କରୁଥିଲେ । ଇଂଲଣ୍ଡର ଜଳବାୟୁ, କେମ୍ବ୍ରିଜର ପ୍ରଫେସରମାନଙ୍କ ସାଜକଲ ଚଢ଼ା,

ଲକ୍ଷ୍ମୀନର ହାତର ପାର୍ଶ୍ବ... କଂଚା ଶାମୁକାର ସ୍ବାଦ...ଫିସ୍-ଆଣ୍ଡ-ଟିଫିସ୍ ବିଷୟରେ ଗପଟି । ସରିତାକୁ ଥରେ ଅଥେନ୍‌ଟିକ୍ ଇଂଲିଶ ଖାଇବା ଖୁଆଇବା ପାଇଁ ପଢ଼ାକୁ ବରାଦ କରୁଥିଲେ । ସରିତା ପାଠ କଥା ଉଠେଇଲେ ଆଲୋଚନା ଏଭଳି ଉପରଠାଉରିଆ ହେଉଥିଲା ଯେ, ଫେରିବା ସମୟରେ ସରିତା ଦୀର୍ଘଶ୍ବାସ ପକାଉଥିଲା- ଦେହ ଘଣ୍ଟା ସମୟ ଅକାରଣ ଗଲା ବୋଲି ମନେ କରି ।

ତେଣୁ କିଛି ମାସ ପରେ ହତାଶ ହୋଇ ସେ ପି.ଏସ୍.ଟି. କରିବା ଆଶାକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରକାର ଘିର କରିସାରିଥିଲା । ନିଜ ମନକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉଦାହରଣ ଦେଇ ଶାନ୍ତନୁ ଦେଉଥିଲା- କେତେ ଲୋକ ତ ଚାହୁଁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସୁଯୋଗ ପାଉନାହାନ୍ତି । ମୋ ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ଥରେ ଆସି ପୁଣି ହାତଛଡ଼ା ହୋଇଗଲା ଯାହା !

ଜଣେ ଲେଖକ ଉପନ୍ୟାସର ଅନ୍ତିମ ପରିଚ୍ଛେଦକୁ ଆଉ ଟିକେ ଲମ୍ବେଇ ଚାଲିଥିବା ଭଳି ସେ ତଥାପି ଲାଜକ୍ରେତା ଯାଇ ବହି ଘାଣ୍ଟିବା, ଗବେଷଣା ଦିଗରେ ଚିନ୍ତାକରିବା କିଛି ଦିନ ଧରି ଅବ୍ୟାହତ ରଖୁଥିଲା, ସମସ୍ତ ହତାଶା ସତ୍ତ୍ୱେ । ଏବଂ କ୍ରମେ ସେ ଆବିଷ୍କାର କଲା ଯେ, ସେ ତାର କାମକୁ ଗୋଟାଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଧାରାରେ ପକାଇବା ପାଇଁ ଯାଉଛି, ଯେଉଁ ଧାରା ତାର ନିଜସ୍ବ, ତାର ଆତ୍ମପ୍ରସ୍ତୁତ । ସେଥିରେ ପ୍ରଫେସରଙ୍କର କୌଣସି ଅବଦାନ ନାହିଁ ।

ଏହାପରେ ସରିତାର ମନ ଭିତରେ ବିପ୍ଳବ ଉଦ୍‌ଘାଟନା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା, ଏକ ଅତ୍ତିନବ ଆତ୍ମବିଶ୍ବାସ । ଏବଂ ତାପରେ ସେ ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ରୁମକୁ ଯାଇଥିଲା ।

ପ୍ରଫେସର ଯେମିତି ଏହି ଦିନକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲେ । ସେ ନିଜ ଲେଖା ବନ୍ଦକରି ସରିତା କଥା ମନଦେଇ ଶୁଣିଲେ । ତା ସହିତ ଆଲୋଚନା କଲେ । ଏବଂ କହିଲେ, ଏଥର ଥିଫିସ୍ ଲେଖା ଆରମ୍ଭ କର । ପ୍ରଥମ ଚାପ୍‌ଟରଟି ଲେଖି ଆଣି ମୋତେ ଦେଖାକର ।

ସରିତା ବିସ୍ମିତ ହୋଇ ପଚାରିଥିଲା- ଏତେ ଶୀଘ୍ର ? କାମ ତ କିଛି ଆଗେଇ ନାହିଁ !

- କାମ ସାଙ୍ଗରେ ଲେଖା ମଧ୍ୟ ଚାଲିବ ।

ସେହି ଦିନ ଠାରୁ ହିଁ ତାଙ୍କର ଗାଇଡ୍ ପଣିଆ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା ।

ଖୁବ୍ ମନଲଗାଇ ପଢୁଥିବା ସମୟରେ ପୁଣି ଥରେ ଫୋନ୍ ବାଜିଥିଲା । ସରିତା ବିରକ୍ତ ହୋଇ କର୍ଲେସ୍ ଫୋନ୍‌ର ରିସିଭରଟାକୁ ନିଜ ପଢ଼ାଟେବୁଲ୍ ଉପରକୁ ନେଇ

ଆସିଲା । ନାଲୋ !

ସଂଧ୍ୟା ହେବାର ଅଧଘଣ୍ଟା ମଧ୍ୟରେ ଏହା ରଞ୍ଜନ ପାଇଁ ପଂଚମ କଲ୍ । ରଞ୍ଜନ କେଉଁଠି ଅଛି ସେ ଜାଣେ ନାହିଁ । ସହର ଭିତରେ କେଉଁଆଡ଼େ ଗଲେ ରଞ୍ଜନ ସରିତାକୁ ଜଣାଇ ଯାଏ ନାହିଁ । ସରିତା କେବେ କେବେ ପଚାରିଦେଲେ ତା ଠାରୁ ସେ ଭଳି କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉତ୍ତର ମିଳେ ନାହିଁ । ତାର ଫେରିବାର ସମୟ ମଧ୍ୟ ିକ୍ତ ନଥାଏ । ଦୀର୍ଘ ସମୟର ଅପେକ୍ଷା ପରେ କେବେ କେବେ ସରିତା ଖାଇନିଏ । ରଞ୍ଜନ ଫେରିଲେ ତା ପାଇଁ ପୁଣିଥରେ ତରକାରୀ ଗରମ କରିବା ପାଇଁ ପଡ଼େ । ଥରେ ଥରେ ସେ ବାହାରୁ ଖାଇ ଆସିଥାଏ ।

ଏହି ଥରର ଫୋନ୍ ଅଭିଜିତର ଥିଲା । ରଞ୍ଜନର ସହକର୍ମୀ । ଘନିଷ ବ୍ୟୁ ।

- ତମକୁ ଆଗରୁ ସେ ଏ ବିଷୟରେ କିଛି କହିଥିଲା ସରିତା ?

- କୋଉ କଥା ?

- ତମେ ତା ହେଲେ କିଛି ଜାଣିନ ? ରଞ୍ଜନ ହଠାତ୍ ଚାକିରିରୁ ଇସ୍ତଫା ଦେଇଛି ।

ମଣିଷର ମନ ବଡ଼ ଲାଗାମ ଛଡ଼ା । ଭାବନା ମଧ୍ୟରେ ପୃଥିବୀର କେଉଁ ପ୍ରାନ୍ତରେ ପହଂଚିଯାଏ ସେ, ପହଂଚିଯାଏ କେତେ ଲୋକଙ୍କ ପାଖରେ, କେତେ ଘଟଣା ମଧ୍ୟରେ । ତାହାକୁ ଅଭିଆରରେ ରଖିବା ସବୁ ସମୟରେ ସଂଭବ ହୁଏ ନାହିଁ । ରଞ୍ଜନର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ ସେହି ଭଳି ଥିଲା । ଜଣେ ଚାକିରିଆର ତଥାକଥିତ ଶୃଙ୍ଖଳା, ଧାରାବାହିକତା ମଧ୍ୟରେ ସେ ନିଜକୁ ଆବଦ୍ଧରଖି ପାରୁ ନଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ସେ ସାଂବାଦିକର ଜୀବନକୁ ବାଛିନେଇଥିଲା । ଖୁବ୍ ଗୁଡ଼ାଏ ପଢ଼ାପଢ଼ି କରୁଥିଲା, ବନ୍ଦି କିଣୁଥିଲା. ଲାଇବ୍ରେରୀକୁ ଯାଇ ସମୟ କଟାଉଥିଲା । ଥରେ ଥରେ ସରିତାକୁ ପଚାରି ଦେଉଥିଲା- ପି.ଏଚ୍.ଡ଼ି ପାଇଁ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରସନକଲେ କେମିତି ହୁଅନ୍ତା ? ତମକୁ ଦେଖି ମୋର ମଧ୍ୟ ତିଗ୍ରୀ କରିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା ହେଉଛି ।

ତାହାର ପଢ଼ାର ଆଗ୍ରହ, ଜ୍ଞାନର ଗଭୀରତାକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରୁଥିବା ସରିତା ଉତ୍ତର ଦେଉଥିଲା. ତମେ ରିସର୍ଚ୍ଚ କଲେ ମୋ ଆଗନ୍ତୁ ତିଗ୍ରୀ ପାଇବ ।

ସରିତା ପାଇଁ ଚାକିରିର ଅର୍ଥ ଭିନ୍ନ ଥିଲା । ଜଣେ ଚାକିରି କରୁଥିବା ପୁରୁଷର ଅର୍ଥ ଭିନ୍ନ ଥିଲା । ଖୁବ୍ ଭୋରୁ ନିଜେ ଉଠି, ପାଠ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଉଠେଇ ଦେବା, ବ୍ୟାଗର୍ସ ଏ ଧରି ସ୍କୁଲରେ ମାଛ ଓ ପରିବା ପାଇଁ ଯିବା ଏବଂ ଦଶଟା ସୁଦ୍ଧା ତରତରିଆ ଭାତ ଖାଇ ଅଫିସ ବାହାରି ଯାଉଥିବା ବାପାଙ୍କୁ ମାଧ୍ୟମ କରି ସରିତା ମନରେ ଜଣେ ଚାକିରିଆ ମଣିଷର ସଂଜ୍ଞା ନିରୂପିତ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ସଂଧ୍ୟା

ଛଅଟାରେ ବାପା ଅର୍ପିସରୁ ଫେରି ଆସୁଥିଲେ । କୃତ୍ରିମ ଫେରିବାର ସମୟ ସାତଟା ଚପିଗଲେ ତାହା ଏକ ବିରାଟ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଭଳି ମନେ ହେଉଥିଲା । ବ୍ୟସ୍ତ-ବିବ୍ରତ ହୋଇପଡ଼ିଥିବା ମା ବାପାଙ୍କ ସ୍ମୃତିର ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଦାଣ୍ଡକୁ ଧାଇଁ ଯାଉଥିଲା । ସେହିଠାରୁ ଅଭିଯୋଗ ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଉଥିଲା- ଏତେ ଡେରି କାହିଁକି ହେଲା ? ଅର୍ପିସରେ କାମଥିଲା ଯଦି ଟିକେ କହିଦେଇ ଗଲନି ?

ସଂଧ୍ୟାରେ ବାପା ସେମାନଙ୍କ ପଡ଼ା ଦେଖୁଥିଲେ । ତା ପିଇବା ସମୟରେ ମା ସନ୍ଦିତ ବସି ସ୍ୱଖଦୁଃଖ ହେଉଥିଲେ । କେବେ କେବେ ମା ସନ୍ଦିତ ସାଙ୍ଗଘରକୁ ବୁଲି ଯାଉଥିଲେ । କିଣାକିଣି ପାଇଁ ବଜାର ଯାଉଥିଲେ । ଖୁବ୍ କମ୍ । ଅର୍ପିସ କାମ ଛାଡ଼ି ବାକି ସମୟ ବାପା ଘରେ ରହୁଥିଲେ ।

ଏଭଳି କୌଣସି ଫର୍ମୁଲା ରଞ୍ଜନ ପାଇଁ ପ୍ରୟତ୍ନ ନଥିଲା । ସମସ୍ତ ନିୟମକୁ ଯେମିତି ସେ ବଦଳେଇ ଦେବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଥିଲା । ସମାଜର ‘ସାଧାରଣ ମଣିଷ’ ମଧ୍ୟରେ ନିଜକୁ ଜଣେ ବ୍ୟତିକ୍ରମ କରି ଠିଆ କରିବା ତାର ସ୍ୱଭାବ ଥିଲା । ଏହା ତାର ଆତ୍ମବଢ଼ିମା ନୁହେଁ କିମ୍ବା ଉଚ୍ଚତପଣିଆ- ସମାଜର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଶୃଙ୍ଖଳଗୁଡ଼ିକୁ ଖୋଲି ଦେଇ ଗୋଟାଏ ଉନ୍ନତ ଜୀବନ ଯେମିତି ତାହାକୁ ଆହ୍ୱାନ ଦେଉଥିଲା- ଏ ସବୁକୁ ଛିନ୍ନ କରି ତୁ ତୋର ଅଲଗା ବାଟ ଗୋଟାଏ ବାଞ୍ଛନେ । ସେଥିପାଇଁ ମୁନିସିପାଲିଟିର ସୁଇପରଙ୍କ ଷ୍ଟାଇବ୍ ସମୟରେ ଝାଡୁଧରି କଲୋନିର ରାସ୍ତା, ଡ୍ରେନ୍ ସଫାକରିବା ପାଇଁ ସେ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ବାହାରିଥିଲା । କଲେଜର ଛୁଟିଦିନରେ ସରିତାକୁ ବିଛଣାରୁ ଉଠିବାକୁ ନ ଦେଇ ସେ ନିଜେ ତାହା କରି ଆଣୁଥିଲା । ନିଜ ହାତରେ ବ୍ରେକଫାଷ୍ଟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଥିଲା । ଲକ୍ଷ୍ମରେ ନୁହେଁଲେ ଖାଇବା ପାଇଁ ପସନ୍ଦ କରୁଥିଲା । ସରିତା ନଥିଲେ ପରିବା ସିଝା, ପାଉଁରୁଟି କିମ୍ବା ଫଳ, କ୍ଷୀରରେ ନିଜର ଖାଇବା ଚଳେଇ ନେଉଥିଲା ।

ସେମାନେ ବାହାହେବା ବେଳକୁ ଉଭୟଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିକାଶ ଘଟିଥିଲା । ବେଶି ବୟସରେ ବିବାହ କଲେ ପରସ୍ପରର ବୁଝାମଣା ସହଜ ହୁଏ ନାହିଁ, ଉଭୟ ଉଭୟଙ୍କର ତୁଟିକୁ ସୁଧାରିବା ବା ଗ୍ରହଣକରି ନେବା କଷ୍ଟକର ହୁଏ । ଅଥଚ ବିବାହ କରି ଦୁଇଜଣ ଲୋକ ଏକାଠି ବାସ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରେମ, ଭଲପାଇବା ଅପେକ୍ଷା ଏହି ବୁଝାମଣାର ହିଁ ଅଧିକ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ।... ଗୁଡ଼ାଏ ବହିପଢ଼ା କଥା, ଚଉକନିତ ଗୁଡ଼ିଏ ଚିନ୍ତା.... । ସରିତା କେବେକେବେ ଶଂକାକୁଳ ହୋଇ ପଡୁଥିଲା । ଖସିପଡ଼ିବ ନାହିଁ ତ କଂଚା ତିଆରି ଘରର କାଂଥ.... ଝରି ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ତାହାର ବାଲି- ସିମେଣ୍ଟର ପଲସ୍ତରା ? କିଏ କାହାକୁ ଧରି ରଖେ, ଇଟାକୁ ସିମେଣ୍ଟ ନାଁ ସିମେଣ୍ଟକୁ ଗଟା ? ଗଛକୁ ତାଳ ନାଁ ତାଳକୁ ଗଛ ? କେଉଁ ଶକ୍ତି ବଳରେ ସେମାନେ ଦୃଢ଼ ହୋଇ

ରାତି ପାଗତି, ବର୍ଷାରେ, ପବନରେ, ଝଡ଼ ଓ ଝନକାରେ ?

ସମୟର ଏକ ନିଜସ୍ୱ ଯନ୍ତ୍ର ଥିଲା । ତେଣୁ ସେ ରଞ୍ଜନର ଅଧିକାରୀପଣିଆ, ରାତି ଅଧରେ ନିଦରୁ ଉଠି ଫିଟର ଲେଖିବା, ବୁଲିବା ଏବଂ ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ମହିତ ବସି ମଦ୍ୟପାନକୁ ଯେମିତି ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଥିଲା, ରଞ୍ଜନ ମଧ୍ୟ ସେହି ଭଳି ସରିତାର ନାକ କାନ୍ଦୁରା ହଂସ, ମାଲଗୁନ୍ ମୁଣ୍ଡବିଂଧାକୁ ବାଂଘତ୍ୟର ଗୋଟିଏ ବିଭାଗ ଭଳି ଚଳେଇ ନେଇଥିଲା । ତେଣୁ ଏକଦା ଅଶାନ୍ତ ଘୋଇ ଉଠୁଥିବା କୁଆରିଆ ନଈ ପୁଣି ନିଶ୍ଚରଂଗ ହୋଇଯାଉଥିଲା, ନିରବରେ, ମାମୁଲି ଓ ସାଧାରଣ ରାତିରେ । ତେବେ ଏଥିପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ସରିତା ସଚେତନ ଥିଲା ଯେ, ରଞ୍ଜନର ଜିଦିଆ ଗୁଣ ଭାଙ୍ଗିବା ସଂଭବ ନୁହେଁ, ତାର ବିଶୃଙ୍ଖଳ ଜୀବନ ଧାରାକୁ ସଜାଡ଼ିବାର ଚେଷ୍ଟା ମଧ୍ୟ ଅକାରଣ । କେବେ କେବେ ସେଥିପାଇଁ ସେ ମନେ ମନେ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଘରେ ଅଯଥା ଅଶାନ୍ତି ସୃଷ୍ଟି ଭୟରେ ନିଜକୁ ସଂଭାଳି ନେଉଥିଲା । ତଥାପି ରଞ୍ଜନର କେବେ ଚାକିରି ଯିବ କିମ୍ବା ହଠାତ୍ କେଉଁଦିନ ସେ ଚାକିରି ଛାଡ଼ିଦେବାର ଭୟ ସରିତାକୁ ଅନେକ ସମୟରେ ଆନ୍ଦୋଳିତ କରିଦେଉଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଆର୍ଥିକ ସ୍ଥିତି ତ ଦୋହଲି ଯିବ, ତା ସହିତ ରଞ୍ଜନର ସ୍ୱାଭିମାନ... କେତେ ଦୂର ରଞ୍ଜନ ନିଜକୁ ସ୍ଥିର ରଖିପାରିବ ? ସେହି ଭାବନା ସରିତାକୁ ଖୁବ୍ ଅସୁରକ୍ଷିତ ଓ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ କରିପକାଉଥିଲା ।

ଅଭିଜିତର ଫୋନ୍ ଥିଲା ରଞ୍ଜନ ପାଇଁ । ଦିନ ତିନିଟା ସମୟରେ ଚିପ୍ ଏଡିଟରଙ୍କ ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ଇଞ୍ଚଟାପତ୍ର ରଖିଦେଇ ରଞ୍ଜନ ଚାଲିଯାଇଥିବାର ଖବର ଅଭିଜିତକୁ ସଂଧ୍ୟା ସାତଟାରେ ମିଳିଥିଲା । ତାର ବିଶ୍ୱାସ ଥିଲା, ରଞ୍ଜନ ଘରକୁ ଫେରି ଯାଇଥିବ । ଏହା ମଧ୍ୟରେ ତାର ରାଗ କିଛିଟା କମିଯାଇଥିବ ମଧ୍ୟ । ତେଣୁ ସରିତା ସହିତ ଫୋନ୍‌ରେ କଥା ହେବା ପରେ ସେ ମଧ୍ୟ ଟିକିଏ ଚିନ୍ତିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ତଥାପି ସରିତାକୁ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇ କହିଲା- ଚିନ୍ତାକରନା ସରିତା, ଏମିତି ଚାକିରି ଛାଡ଼ିବା ତା ପାଇଁ ନୂଆ କଥା ନୁହେଁ । ପାଗଳା କୁଆଡ଼େ ବୁଲୁଛି ଯାଇ ଦେଖୁଛି ମୁଁ । ତାକୁ ଖୋଜି ଆଣି ଘରେ ପହଂଚାଇବା ଦାୟିତ୍ୱ ମୋର ।

ରଞ୍ଜନ ରାତି ଏଗାରଟା ପରେ ଫେରିଲା । ଏକ୍ସଟିଆ । ସଂଗରେ ସନ୍ଦ୍ୟ କିଣା କିଛି ପତ୍ରିକା, କିଛି ସଂବାଦପତ୍ର ଏବଂ ଇଂରାଜୀରେ ଲେଖା ମୋଟା ରଂଧା ବହି ଗୋଟିଏ ।

- ଆଜି ସ୍କୁଟରରେ ଗୁଡ଼ାଏ ବୁଲିଛି ରିତା । ପୁରା ଡିନିଲିଟର ତେଲ ପୋଡ଼ିଛି ।ରିତା, ତମେ ଏଥର ତମ ଚାକିରି, ରିସର୍ଚ୍ଚରେ ଲାଗିପଡ଼ । ଥିଏଟ୍ର ଟାଇମ୍ କରେଇବା ଦାୟିତ୍ୱ ମୋର । ଘରର ସବୁ ଦାୟିତ୍ୱ ମୋର । ଦେଖ, ଗୋଟାଏ ବଢ଼ିଆ

କୁକୁରୁ ଆଣିଛି । ତରଳା ଦଳାଲର !... ଆଛା ରିତା, ମହାବୀର କୈନ ଯେତେବେଳେ ଲଂଗଳା ହୋଇ ରାସ୍ତାରେ ବୁଲିଲେ, ସେତେବେଳେ କଣ ତାକୁ ଆରେଷ୍ଟ କରାହୋଇ ନଥିବ, ନାଁ ସେଥିପାଇଁ କିଛି ନିୟମ ନଥିଲା ? ହାଃ-ହାଃ- ମୁଁ ଯଦି ସେମିତି କେବେ କରେ ? ସାର୍ବପାୟୀ ଧରି ତମେ ନିଶ୍ଚୟ ଆନାକୁ ଦଉଡ଼ିବ, ନାଁ ?... ରିତା, ମୁଁ ଚାକିରି ଛାଡ଼ି ଦେଇଛି । ଏତିକି ଗନ୍ତାଏତ ମୋତେ ସେଥିପାଇଁ ବାଧ୍ୟ କଲା । ବୁଝିଲ ?.... ଦେଖିବି, ମୋତେ ଛାଡ଼ି ତା କାଗଜ କେମିତି ଚାଲିବ । ଶାଲା !

ତାର ପାଦ ଟଳୁ ନଥିଲା, କଥାରେ ଖନିବାକୁ ନଥିଲା କିନ୍ତୁ ସରିତା ବୁଝିଲା ଯେ, ରଞ୍ଜନ ଟିକେ ଅଧିକ ମାତ୍ରାରେ ମଦ ପିଇଦେଇଛି । ଯାହା ସତରାଚର ହୁଏ ନାହିଁ ।

- ଖାଇବାକୁ ବାଡୁଛି ।

- ଖାଇଛି ରିତା । ତିନି ପ୍ଲେଟ ଚିନାବାଦାମ, କବାବ, ପକ୍କୁଡ଼ି । ପେଟରେ ଆଉ ମୋଟେ ଯାଗା ନାହିଁ !... ତମେ ଏ ଯାଏଁ ଖାଇନ ? ଆଇ ଆମ୍ ସରି !... ମୁଁ...ମୁଁ....ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ବେକାର ରିତା !

ଏମିତି ଗୋଟାଏ ଦିନ କେବେ ଆସିବ ବୋଲି ସରିତା ଜାଣିଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ତାର ଶଙ୍ଖାକୁଳ ଅପେକ୍ଷା ରହୁଥିଲା । କେଉଁ ରୂପ ନେଇ ଆସିବ, ତାହାକୁ ସେ ଅନୁମାନ କରିପାରୁ ନଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଏତିକି ଜାଣିଥିଲା, ଯେ, ତାହାକୁ ଏତାଜ ଯିବାରେ ତାହାର କୌଣସି ଭୂମିକା ରହିବ ନାହିଁ; କେବଳ ସମୟର ଗତିକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ହେବ, ନୀରବରେ । ଧୈର୍ଯ୍ୟର ସହିତ ।

ନଅ

ଛୋଟ ନଈଟିଏ- ଚଂଦନା । ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ନଈରୁ ବାହାରି ଆଉ ଗୋଟିଏ ନଈ ସହିତ ମିଶିଯାଇଥିଲା, ସାମିତ ଓ ଅଂକାବଂକା ଗତିପଥ ନେଇ । ତାହାର ଉପସ୍ଥିତି ରଞ୍ଜନ ପାଇଁ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପଡୁଥିଲା । ଗାଁକୁ ଗଲେ ଅବସର ଟିକେ ପାଇବା କ୍ଷଣି ସେ ଚଂଦନାର ତଟକୁ ଧାଇଁ ଯାଉଥିଲା । ଚଂଦନାର କୁକୁକୁ ଧ୍ବନି, ପାଣିରେ ଡାସୁଥିବା ନୌକାମାନେ, କାତ ମାରିବାର ଚଳ ଚଳ ଶବ୍ଦ, ଛୁଆରର ଉଛଳ ପଣ.... ଉଛାର ଅପସାରଣ.... କିଶୋରଟିର ହୃଦୟ ସଂଗୀତମୟ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା । ସେ ନିଜର ଦୁଃଖକୁ ଭୁଲି ଯାଉଥିଲା । ଭୁଲି ଯାଉଥିଲା ନିଜର ପରିସ୍ଥିତିକୁ; ଅବସ୍ଥିତିକୁ ।

ସହରକୁ ଫେରିବା ସମୟରେ ସେ ମୁଠା ମୁଠା କରି ଚାହାକୁ ହୃଦୟ ମଧ୍ୟରେ ଭରି ଆଣୁଥିଲା । ଆଂକୁନି ଖୋଲିଦେଲେ ତହିଁରୁ ବାରମ୍ବାର ଝରିପଡୁଥିଲା ସେହି ସଂଗୀତ । ସେହି ଦୃଶ୍ୟ ।

ନଈର ଆକର୍ଷଣ ବଡ଼ ହେବା ପରେ ମଧ୍ୟ ରହିଯାଇଥିଲା । ରାସ୍ତାରେ ଯିବା ସମୟରେ ନଈ ଦେଖିଲେ ତାର ଚଂଦନା କଥା ମନେ ପଡ଼େ । ତା ସହିତ ଯୋଡ଼ିହୋଇ ରହିଥିବା କ୍ଷତାକ୍ତ କୈଶୋରର ସ୍ମୃତି ଫିକା ପଡ଼ିଯାଏ । ପ୍ରାଣବନ୍ଧ ଓ ସଜୀବ ହୋଇଉଠେ ଚଂଦନାର ଅପରୂପ ଉପସ୍ଥିତି । ନଈ ହାତ ଠାରି ଡାକେ ।

ରଞ୍ଜନର ଏପ୍ରିଲ ମାସରେ ଆସାମ ଯିବାର ଛିର ହୋଇଥିଲା । କେତେଦିନ ଧରି ଏଥିପାଇଁ ସେ ଯୋଜନା କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଯିବା ପାଇଁ ସମୟ ପାଉ ନଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ କେବେ କେବେ ତାର ମନସ୍ଥାପ ହେଉଥିଲା ମଧ୍ୟ । ତେବେ ହଠାତ୍ ରାଜ୍ୟର ପରିସ୍ଥିତି ଶାନ୍ତ ପଡ଼ିଯାଇଥିଲା । ଉଗ୍ରବାଦୀମାନଙ୍କର ପୁଂଗବପଣିଆ ଧ୍ବଂସ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ମନେ ହେଉଥିଲା ଯେମିତି ରାଜ୍ୟଟା ପୁଣି ଥରେ ସ୍ବାଭାବିକ ହେବା ପାଇଁ ଆରମ୍ଭ କରୁଛି, ଦୀର୍ଘ ବର୍ଷର ଅସ୍ଥିରତା ପରେ ।

ଭାରତ ସିଂହାସନରେ ନବ ଅଧିରୋହୀ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ । ନିଜର ପାରଙ୍ଗମପଣକୁ ଅବିଳମ୍ବେ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବାର ପରମ ବ୍ୟାକୁଳତା । ତହଳ ସୃଷ୍ଟି କରିବାର ତତ୍ପରତା । ରାଜ୍ୟାଭିଷେକ ପରେ ପରେ ଅପୂର୍ବ ସୁଯୋଗ ଉପସ୍ଥିତ । ଅଗଷ୍ଟ ପଞ୍ଚମ ଉତ୍ସବ । ସମଗ୍ର ଦେଶବାସୀଙ୍କୁ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେବାର ଅବସର ।

ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଘୋଷଣା- ନିଜର ଏକାତ୍ମିକ ସଭା ହରାଇବ ବିଶାଳ ରାଜ୍ୟଟା । ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ରାଜ୍ୟର ମାନ୍ୟତା ଦିଆଯାଇ ‘ଉତ୍ତରଖଣ୍ଡ’ ନାମରେ ନୂଆ ରାଜ୍ୟ ଗଠିତ ସୃଷ୍ଟି ହେବ । କେତେ କେତେ ପ୍ରତିବଂଧକ... ଆର୍ଥିକ, ଭୌଗୋଳିକ, ତଥାପି ସରକାର ଜନତାଙ୍କର ଦାବୀକୁ ମାନି ନେଇଛନ୍ତି । ବିରାଟ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଦେଶ.... ଗୌରବମୟ ପରଂପରା... ମେରା ଭାରତ ମହାନ !

ଏଥି ସହିତ ଅନ୍ୟ ଏକ ଘୋଷଣା ମଧ୍ୟ ଥିଲା । ଦେଶର ଉତ୍ତର ପୂର୍ବ ଭାଗକୁ, ବିଶେଷ କରି ଆସାମକୁ ଦୀର୍ଘଦିନ ଅବହେଳା କରାଯାଇଛି । ଏହାର ପରିସମାପ୍ତି ଘଟାଇବା ପାଇଁ ସେ ପ୍ରତିଜ୍ଞାବଦ୍ଧ । ଅବିଳମ୍ବେ । ଏହା ସହ ଉତ୍ପୀଡ଼ିତ ରାଜ୍ୟବାସୀଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ସମବେଦନା ଓ ପ୍ରାକାରାନ୍ତରେ ନିଜର ପୂର୍ବାଧିକାରୀଙ୍କୁ ସମାଲୋଚନା ।

ଉଗ୍ରବାଦୀମାନେ ନିଜର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ ସ୍ଥଗିତ ରଖିଥିଲେ । ନୂଆ ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀ

କିଛି ଗୋଟାଏ କରିବା ପାଇଁ ପାଉଛନ୍ତି ବୋଲି ଆଶାବାଦୀ ହେଲେ । ଅପେକ୍ଷା କଲେ ।

କେନ୍ଦ୍ରରୁ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଦୁଇ ଦିନିଆଁର ଡକରା ଆସିଥିଲା । ଆଶା ବଳବତ୍ତର ହେଉଥିଲା । ନୂଆ ରୁଦ୍ଧି । ଚାଳଚ୍ଚଳ ନୀତି । ପୁଣି ଥରେ ଉଗ୍ରବାଦୀମାନଙ୍କର ସକ୍ରିୟ ହେବାର ଧ୍ବନି । ରିପାବ୍ଲିକାନରୁ ନଉଗାଁ ବାଟ ଦେଇ ଯାଇଥିବା ତେଲ ପାଇପଲ୍ କୋମା ଖଞ୍ଜି ଫଟେଇ ଦେବା ସହିତ ପୁନଶ୍ଚ ବିଶ୍ୱଜ୍ଞାନର ଆରମ୍ଭ ।

ଏହା ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ୟ ଏକ ଘଟଣା ।

ଦୁଇଗୋଷ୍ଠୀ ମଧ୍ୟରେ କିଛି ବର୍ଷ ଧରି ଛକାପନ୍ତା ଖେଳ ଚାଲି ଆସିଥିଲା । ନଳବୀରି ଜିଲ୍ଲାରେ ‘ମୁକ୍ତିବାହିନୀ’ ଓ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ସମର୍ଥକ ବୋଲାଉଥିବା ଦୁଇଦଳ ଗୁଣ୍ଡା ନିଜର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ବିସ୍ତାର ପାଇଁ ପ୍ରତିଯୋଗିତା କରି ଆସୁଥିଲେ । ମଝିରେ ମଝିରେ ହଣାହଣି, ବାଡ଼ିଆ ପିଟା ଭଳି ରକ୍ତାକ୍ତ ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟ ହେଉଥିଲା । ହଠାତ୍ ଦିନେ ମୁକ୍ତିବାହିନୀର ଉଗ୍ରପକ୍ଷୀମାନେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ସମର୍ଥକ ଅଜୟ କାଲିତାଙ୍କୁ ଅପହରଣ କରିନେଲେ ।

ଅଜୟ କାଲି ତା ସେ ଭଳି କିଛି ଦୁଃଖ ନେତା ନଥିଲେ । ଅଭାବଗ୍ରସ୍ତ ଚାଷୀ ଜଣେ । ଚାଷଜମିର ନିର୍ଭରରେ ବିରାଟ ପରିବାରର ଭରଣ ପୋଷଣ । ତେବେ ସେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କ ସଭାକୁ ଯାଉଥିଲେ । ଦାଣ୍ଡଘରେ ଲେନିନ୍‌ଙ୍କ ଫଟୋ ଟାଙ୍ଗିଥିଲେ ଓ ମାଓଙ୍କ ଲେଖା ବହି ପଢୁଥିଲେ । ବାସ୍ତବରେ ସେ ଥିଲେ ଅସହାୟ ଶିକାର ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର । ଦୁଇଗୋଷ୍ଠୀ ମଧ୍ୟରେ ପୁନଶ୍ଚ ଅସଂଭାଳ ବାତାବରଣ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ସମୟରେ ଅପରପକ୍ଷର ଗୁଣ୍ଡାଙ୍କ ହାତୁଡ଼ିରେ ପଡ଼ିଯିବା ଏକ୍ସଟିଆ ବାଟୋଇ ଜଣେ ।

ଅଜୟ କାଲିତା ବଞ୍ଚି ନାହାନ୍ତି ବୋଲି ସଂଦେହ ହେବା ପରେ ତାଙ୍କର ମୃତଦେହକୁ ଠାବ କରିବାର ଚେଷ୍ଟା । ଅବଶେଷରେ ପୁଲିସ୍ ଜଂଗଲ ମଧ୍ୟରୁ ମୃତଦେହ ଖୋଜି ବାହାର କଲା । ଦେହରେ ବିଭିନ୍ନ ଆଘାତର ଚିହ୍ନ ଥିଲା । ତାଙ୍କୁ ଚଢ଼ି କଟା ଯାଇ ହତ୍ୟା କରାଯାଇଥିଲା । ହତ୍ୟା ପରେ ମାଟି ତଳେ ପୋତି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏହାଛଡ଼ା, ଅନୁସଂଧାନ ସମୟରେ ମାଟି ତଳୁ ଆଉ ଦଶଟି କଙ୍କାଳ ମିଳିଥିଲା ମଧ୍ୟ ।

ରଞ୍ଜନ କଲିକତା ଯିବା ପାଇଁ ଅବିଳମ୍ବେ ଟ୍ରେନ୍ ଧରିଲା । ବିନା ରିଜର୍ଭେସନ୍‌ରେ ।

କଲିକତା ଏୟାରପୋର୍ଟରେ ଭୁବନ ସାହାଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ । ରଞ୍ଜନ ବ୍ୟାଗରୁ ବହି ଖଣ୍ଡେ ବାହାର କରି ପଢୁଥିଲା । ପ୍ରେମ୍ ଛାଡ଼ିବା ଲାଗି ପଇଁଚାଳିଶ ମିନିଟ୍ ଡେରି

ହେବ ବୋଲି ଜାଣିବା ପରେ ସେ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ଏଣେ ତେଣେ ପଦଚାରଣ କଲା । କପି ପିତାଳା । ତାପରେ ଅକାରଣ ସମୟ ନଷ୍ଟ ନ କରି ବନ୍ଦିପଡ଼ାରେ ମନ ଦେଲା । ବନ୍ଦିଥିଲା ଅଲୁଭିନ୍ ଟପ୍‌ଲରଙ୍କ ‘‘ଆର୍ଡ଼ ଉଏଭ୍’’ । ତାଙ୍କ ଲିଖିତ ‘‘ଫିଉଟର୍ ସାକ୍’’କୁ ସେ ପୂର୍ବରୁ ପଢ଼ିଥିଲା । ବନ୍ଦିଟି ତାକୁ ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗିଥିଲା । ବନ୍ଦିର ବନ୍ଧବ୍ୟ କିଛିଦିନ ଧରି ମନକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ଆକ୍ରମଣ କରି ରଖୁଥିଲା । ଲେଖକଙ୍କର ଉଚ୍ଚକୋଟିର ରଚନାଶୈଳୀ ! ଗଭୀର ଚିନ୍ତା କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣେ ! ‘ଆର୍ଡ଼ ଉଏଭ୍’ର ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ସେ ପନ୍ଦିତ ଯାଇଥିଲା । ବାକିଥିବା ଆଉ କେତୋଟି ପୃଷ୍ଠାକୁ ପଢ଼ି ସେ ବନ୍ଦିଟିକୁ ଶେଷ କରିବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଲା ।

ମାନବ ସତ୍ୟତାର କ୍ରମ ବିକାଶକୁ ଲେଖକ ତିନୋଟି ଉଏଭ୍‌ରେ ବିଭକ୍ତ କରିଛନ୍ତି । ସମୟର ତିନିଗୋଟି ତରଂଗ । ସତ୍ୟତାର ଆରମ୍ଭରେ କୃଷି ଭିତ୍ତିକ ଜୀବନ । ଜୀବନ ସରଳ, ସାବଳାଳ, ସାଦାସିଧା । ଶିଳ୍ପର ପ୍ରବେଶରେ ମାନବ ସମାଜର ଭିନ୍ନ ତରଂଗ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ଶିଳ୍ପର କ୍ରମ ବିକାଶ ମଣିଷର ଜୀବନକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ କରାଯତ କରି ନେଇଛି । ତାହାକୁ ବିଶାଳତାର ପରିକଳ୍ପନା ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ କରିଛି- ବିରାଟ ଯନ୍ତ୍ର, କଳ କାରଖାନା, ବ୍ୟବସାୟର ଗାଡ଼ି, ମୋଟର, ଏରୋପ୍ଲେନ୍, ସୁପରସୋନିକ୍ ଜେଟ୍.... ଅଣନିଶ୍ୱାସୀ ଦୌଡ଼ ଦିନସାରା, ରାତି ତମାମ ।

ଅବଶେଷରେ ପୃଥିବୀ କ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇ ପଡୁଛି- ବନ୍ଦିର ଶେଷ ଭାଗରେ । କ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇପଡୁଛି ମଣିଷ ସମାଜ । ତାପରେ ପରିବାର କ୍ଷୁଦ୍ର ହେଉଛି । ଘର ମଧ୍ୟରେ ଆବଦ୍ଧ ଜୀବନ । ବିଜ୍ଞାନ ଭିନ୍ନ ମୋଡ଼ ନେଉଛି । ସତ୍ୟତାରେ ତୃତୀୟ ତରଂଗର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ । ମଣିଷ ଘରର ଗୋଟିଏ କୋଣରେ ରହି ମଧ୍ୟ ଦୁନିଆର ସବୁ ଖବର ଜାଣି ପାରୁଛି । ଛୋଟିଆ ବାସ୍ତବିକ ଭଳି ଯନ୍ତ୍ର, କଂପ୍ୟୁଟର, ତହିଁରେ ଆଲୁକି ଚାଳନା କରି ସେ ନିଜର ବ୍ୟବସାୟକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିପାରୁଛି । ନିଜର ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରିପାରୁଛି । ଚାହିଁଲେ ତା ମାଧ୍ୟମରେ ସେ ପୃଥିବୀ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କରୁଛି ।

ରଞ୍ଜନ ଚିନ୍ତା କଲା- ନିଜକୁ ବିପ୍ଳବୀ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରୁଥିବା ଏ ଟୋକାମାନଙ୍କୁ କେଉଁ ତରଂଗରେ ପର୍ଯ୍ୟାୟନ୍ତ୍ରଣ କରିହେବ ? ଭାରତରେ ଆଂଚଳିକତାକୁ ଭିତ୍ତିକରି ଯେଉଁ ଆଦର୍ଶବୋଧ କ୍ରମେ ମୁଣ୍ଡ ଟେକୁଛି, ତାହା ତ ଆର୍ଡ଼ ଉଏଭ୍ ନୁହେଁ ? ତେବେ କଣ ଭାରତୀୟମାନେ କ୍ରମେ ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି ? ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀ ଆଧୁନିକତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସ୍ତରକୁ ଆଗେଇ ଯିବା ସମୟରେ ଅନ୍ୟ ଗୋଷ୍ଠୀ ପଛୁଆ ହୋଇ ଚାଲୁଛନ୍ତି- ଜାତି, ଧର୍ମ, ଆଂଚଳିକତା ଭଳି ଆବଦ୍ଧ ପଣିଆରୁ ତଥାପି ମୁକୁଳି ପାରୁନାହାନ୍ତି ? ଇଣ୍ଡିଆ ଆଗେଇ ଚାଲିଛି,

ଭାରତ ପଛେଇ ଯାଉଛି ?

ପାଖ ତେୟାରରେ କେତେବେଳେ ଜଣେ ଲୋକ ଆସି ବସିଛନ୍ତି, ସେ କଥା ରଞ୍ଜନ ଖୁଆଳକରି ନଥିଲା । ବହିର ପୃଷ୍ଠା ଲେଖାଇବାକୁ ଯାଇ ପାଦପାଖରେ ଖଣ୍ଡେ ଲମ୍ବାପା ପଡ଼ିଥିବାର ଦେଖିଲା । ସେ ତାହାକୁ ତଳୁ ଗୋଟାଇଆଣିଲା । ଉଦ୍ରଲୋକ ତାଏରୀରେ ତଥାପି ଲେଖିଚାଲିଥିଲେ । ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକ ତାଏରୀ ମଧ୍ୟରୁ କେତେବେଳେ ଖସିପଡ଼ିଛି ଜାଣିପାରି ନଥିଲେ ।

- ଗୁରୁ ମର୍ଷି ସାର !

ଉତ୍କଳ ଦୁଇଟି ଆଖିର ଭାବମଗ୍ନ ଚାହାଣି । ଚିହ୍ନିପାରିବାରେ ସାମାନ୍ୟ ବିଳମ୍ବ ରଞ୍ଜନ ଚିଠିଟି ବଢ଼େଇ ଦେଲା- ଏକାଗ୍ର ଚିତ୍ତହୋଇ କଣ ଏତେ ଲେଖୁଛନ୍ତି ସାର ? ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାଁ ଅଫିସିଆଲ୍ ?

- ପୁଲିସ୍ ଚାକିରିରେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୋଲି କିଛି ଆଉ କଣ ଥାଏ ? ସମୟ, ଜୀବନ ଉଭୟ ପବ୍ଲିକ୍‌ଙ୍କର ।

- ଯୁ ମିନ୍ ପଲିଟିସିଆନ୍ ?

ଉଭୟ ହସିଲେ । ହସରେ ବେଶି ମାତ୍ରାରେ ହତାଶା ହିଁ ଥିଲା ।

- ଯାତ୍ରା କୁଆଡ଼େ ଆପଣଙ୍କର ?

- ଗୁଆହାଟି । ଗୋଟାଏ କୋର୍ଟ କେଶ୍ ଅଛି । ଆଉ ଆପଣ ?

ଭୁବନ ସାହାଙ୍କ ସହିତ ରଞ୍ଜନର ପ୍ରଥମ ସାକ୍ଷାତ କଲିକତାରେ ହିଁ ହୋଇଥିଲା, ମାଣିକତଲା ରୋଡ଼ରେ ଥିବା ତାଙ୍କ ପୈତୃକ ବାସ ଭବନରେ । ପରିବେଶକୁ ଚାହିଁ କୋଠା । ଚାରିଆଡ଼େ ବିଶାଳକାୟ ଗଛମାନଙ୍କର ସବୁଜ ସମାରୋହ । ମଝିରେ ଦୁଇ ମହଲା କୋଠା । ପୁରାତନ । ରାଜକୀୟ ।

ରଞ୍ଜନକୁ କଲିଂବେଲ ପାଖକୁ ଯିବା ପାଇଁ ପଡ଼ି ନଥିଲା । ସେ ରେଜ୍ ପାଖରେ ଠିଆ ହେବା କ୍ଷଣି ଦୁଇଟା ବଡ଼ କୁକୁର ବଗିଚା ମଧ୍ୟକୁ ଝପଟି ଆସିଲେ । ‘ମିଷ୍ଟର ତର୍’ ପଣିଆ ଦେଖେଇ ଜୋରରେ ଭୁକିବାରେ ଲାଗିଲେ । ପିଣ୍ଡା ଉପରୁ ‘ଲାସି’, ‘ଡର୍ବ’, ତାକ ଶୁଣାଗଲା । ତଥାପି ସେମାନେ କିଛି ସମୟ ଧରି ଶୁଣି ନ ପାରିବା ଭଂଗୀରେ ରେଜ୍ ପାଖରେ ଲତବଡ଼ ହେଲେ, ଆମ୍ ସମ୍ମାନର ପ୍ରଶ୍ନ ! ଲୋକ ଜଣେ ଆସି ପଚାରିଲା, ଛୋଟ ସାହେବଙ୍କୁ ଦେଖା କରିବା ପାଇଁ ଆସିଛନ୍ତି ? ଆସନ୍ତୁ ।

ପିଣ୍ଡା ଉପରୁ ଯେ ପାଛୋଟି ନେଲେ, ସେ ଭୁବନ ସାହାଙ୍କ ବାପା ।

- ଆପଣଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲା । ଡେରି ହେବାରୁ ଗାଧୋଇବା ପାଇଁ ଯାଇଛି । ଘର ଖୋଜିବା ପାଇଁ ପଢ଼ିନଥିଲେ ଠିକ୍ ସମୟରେ ସେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଆନ୍ତ ।

ପହଂଚିଛି କୋଡ଼ିଏ ମିନିଟ ବିଳମ୍ବରେ । ସାଧାରଣ ଲୋକ ଜଣେ ପାଇଁ ଏହା ପରଂପରାଗତ । ମାମୁଲି ଘଟଣା । କିନ୍ତୁ ତାର ସାମନାରେ ସିଲ୍‌କ୍ ପାଇଜାମା ଉପରେ ସାବିନ୍‌ର ଡ୍ରେସିଂଗାଉନ୍ ପିନ୍ଧି ବସିଥିବା ଲୋକ ଜଣକ ସାଧାରଣ ନୁହେଁ ।.... କାନ୍ଧରେ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କର ପ୍ରେମ କରା ଆବଶ୍ୟକ ଚିତ୍ର । ପିତଳ ଝାର, ମେଡ଼ାଲ ସମେତ ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ପୁଲିସ ପୋଷାକ ପରିହିତ । ଓଠ ଉପରେ ମୋଟା ନିଶ । ବ୍ରିଟିଶ ଅମଳର ପୁଲିସ ଅଫିସର ।.... ନିଶ ରଂଗ ବଦଳାଇଛି । ମୁହଁ ଉପରେ ବୟସର ରେଖାଚିତ୍ର । କିନ୍ତୁ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବର ପରାକ୍ରମ ତଥାପି ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ।

ରଂଜନ କାନ୍ଧରେ ଝୁଲୁଥିବା ଚିତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଦେଖୁଥିବା ସମୟରେ ଭ୍ରବନ ସାହା ଆସିଥିଲେ । ଘର ପାଇବାରେ ଅସୁବିଧା ହେବା ବିଷୟରେ ପଚାରିଥିଲେ ଓ ପଚାରିଥିଲେ- ଆପଣ ଜଳଖିଆ ଖାଇ ନ ଥିବେ ବୋଧହୁଏ । କଣ ସିଧା ଷ୍ଟେସନରୁ ?

ସେ ଦିନର ଦୃଶ୍ୟ ଅପୂର୍ବ ଥିଲା । ରଂଗାନ ଚାନ୍ଦୁଆ, ନାଲିକନା ଗୁଡ଼ା ଚୋରଣମାନ, ଉଚ୍ଚମଂତ, ସିଂହାସନ, ଫୁଲ, ଫୁଲଚୋଡ଼ା, ଜରି.... ରାଜକାନ୍ୟ ସାଜସଜ୍ଜା, ଆୟୋଜନ । ସାମନାରେ ପ୍ରଜାଗଣ ବସିବା ପାଇଁ ବିଛା ଯାଇଥିବା ଦରି, ଘାସର ପଡ଼ିଆ । ହାତ ତାଳି ଦେବା ପାଇଁ ଆହୁତ ନୀରବ ଦର୍ଶକ । ମୂକ ଓ ବଧୂର । ଏବଂ କ୍ଷମାପ୍ରାପ୍ତ ବର୍ବରମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଆନ । ମୁଖ୍ୟ ଓ ଅନୁଚର ସମେତ ବାଉଣି ଜଣ ।

କଥାଟା ତଥାପି ଗୋପନ ଥିଲା । ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ସ୍ତରରେ ଥିଲା । ନୂଆକରି ହୋଇଥିବା ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ ଯେ, ଶାନ୍ତି ଫେରିଆସିବାର ଆସନ ସମୟ । ସନ୍ତାସବାଦୀ ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀ ଆମ୍ଭ ସମ୍ପର୍କରେ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ।

ସତେ କି ଏତେ ବର୍ଷ ଧରି ଆଡ଼କରେ ହସ୍ତସନ୍ତ ହୋଇ ଆସୁଥିବା ରାଜ୍ୟ ଓ ରାଜ୍ୟବାସୀ ଏହିଭଳି ଶାସନକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିଲେ, ଏଭଳି ଶାସକଙ୍କୁ- ସେହିଭଳି ଏକ ବାତାବରଣ ସୃଷ୍ଟିକରିବା ଦରକାର । ସେହିଭଳି ତମକ ଖଣ୍ଡେ ଦେଖାଇବା ଦରକାର, ଆସନ ଅଧିକୃତ ସମୟର ବ୍ୟାପକତା ପାଇଁ । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କାଳର ଦୀର୍ଘତା ପାଇଁ ।

ଚକିତ ହୋଇଥିଲେ ପଦସ୍ଥ ଅଫିସର ମାନେ, ଅଧିକୃତ ପୁଲିସ ଗୋଷ୍ଠୀ । ଚାପାଗୁଞ୍ଜନ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା ସେମାନଙ୍କ ମହଲରେ, ସମାଲୋଚନା ଓ ବିବ୍ରତ ଭାବ । କିନ୍ତୁ ବିରାଡ଼ି ବେଳରେ ଘଣ୍ଟି ବାଂଧୁବ କିଏ ? ...ମୁଁ ବାଂଧୁବି ।

ଖୁବ୍ ବିଚଳିତ ଭାବ ନେଇ ଭୁବନ ସାନା ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଦପ୍ତରରେ ନାଜିର ହୋଇଥିଲେ । ତାଙ୍କର ମୁହଁମୁହିଁ ହୋଇ ନିବେଦନ କରିଥିଲେ- ଅରୁଣ ଗୋଗୋଇ ଜଣେ ସାଧାରଣ ବିପ୍ଳବୀ ନୁହେଁ, ସେ ଗୋଟାଏ କ୍ରିମିନାଲ୍ ସାର୍ । ତାହାରି ଗୋଷୀ ଦ୍ଵାରା ରାସାସ କଂପାନୀର ଅଫିସରଙ୍କୁ ଅପହରଣ କରାଯାଇଥିଲା । ବିଦେଶୀ ପର୍ଯ୍ୟଟକ ତିନିଜଣଙ୍କୁ ଅପହରଣ କରି ସେମାନେ ହତ୍ୟା କରିଥିଲେ । ତା କଂପାନୀ ଲୋକଙ୍କୁ ନିୟମିତ ଅପହରଣ, ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ଚାଲିଛି । ତିରିଶଟି ମର୍ତ୍ତର କେଶ୍ ତା ନାଆଁରେ । ଧିରେଇ ଦେଲେ ତିନିଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପୁରସ୍କାର, ପୁଲିସର ଘୋଷଣା । ମାସକ ମଧ୍ୟରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଧରିବୁ ନଚେତ୍ ନଷ୍ଟ କରିଦେବୁ ବୋଲି ଆମର ଯୋଜନା ରହିଛି । ସ୍ଵର୍ ଆର୍ ସାଇଟ୍ ।

ପୁଲିସ ଅଫିସରଙ୍କ ଡ଼ଣ୍ଡରୁ ପଦଚ୍ୟୁତ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ନାଆଁ ବାହାରି ଆସିଥିଲା ଓ ରୁହମନ୍ତୀଙ୍କ ନାଆଁ । ସେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଷଷ୍ଠ ଭାବରେ ଜଣେଇ ଦେବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଥିଲେ ଯେ, ଏଭଳି ପଦକ୍ଷେପ କେବଳ ଅନୁଚିତ ନୁହେଁ, ଅଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମଧ୍ୟ ।

ସତ୍ୟ ଅଧିକୃତ ଆସନର ଉଷ୍ମତାର ଆଛନ୍ନ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଉପରେ ଭୁବନ ସାହାଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରଣାର କୌଣସି ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । କେନ୍ଦ୍ରର ସମର୍ଥନରେ ସେ ସମୃଦ୍ଧ ଥିଲେ । ପଂଜାବରୁ କମାଣ୍ଡୋମାନଙ୍କୁ ଅଣାଇ ସେ ଯେ ଏକ ଅଭୂତପୂର୍ବ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇଛନ୍ତି, ଏହି ବିଶ୍ଵାସରେ ଆବିଷ୍ଟ ଥିଲେ, କାରଣ ସେ ମନେ କରୁଥିଲେ ଯେ, ଏହାଦ୍ଵାରା ସନ୍ଧ୍ୟାସବାଦୀମାନଙ୍କୁ ଦମନ କରିହେବ । ରାଜ୍ୟରେ ଶାନ୍ତି ଆସିବ । ଅରୁଣ ଗୋଗୋଇର ଆତ୍ମ ସମର୍ପଣ ଏହାର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ସୂଚନା । ବାକିମାନଙ୍କୁ କମାଣ୍ଡୋମାନେ ଆୟତ୍ତ କରିବେ ବା ପୁନଶ୍ଚ ଆତ୍ମସମର୍ପଣ ପର୍ବ-ଦୁଷ୍ଟ ନିବାରୀ ସନ୍ଧ ପାଇଁ...

ଅଫିସର ମହଲରେ ଉଠିଥିବା ପ୍ରତିବାଦର ଚାପାଞ୍ଚୁଜନ ଯେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କାନକୁ ଆସି ନଥିଲା, ଏମିତି ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ତାହା ଯେ ଏପରି ଗୋଟାଏ ଉଷ୍ମତ ରୂପ ନେଇ, ଏତେ ଶୀଘ୍ର ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଉଭା ହେବ, ଏହା ସେ ଭାବି ନଥିଲେ ।

ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କକ୍ଷରୁ ବାହାରି ଭୁବନ ସାହା ନିଜ ଅଫିସରେ ପହଂଚିବା ବେଳକୁ ତାଙ୍କର ଦରଖାସ୍ତ ନାମା ତିଆରି ସରିଥିଲା । ଏହା କେବଳ ଭୁବନ ସାହା ନୁହେଁ, ସମଗ୍ର ପୁଲିସ ବିଭାଗ ପାଇଁ ଏକ କୁଳନ୍ତ ଚେତାବନୀ । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଏହା ମନେକରିଥିଲେ । ତଥାପି ରାଜନୈତିକ ଢ଼ଙ୍ଗରେ ସେ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରିଥିଲେ । ଭୁବନ ସାହା ଆସି କ୍ଷମା ମାଗନ୍ତୁ ବୋଲି ଖବର ପଠେଇଥିଲେ । ଭୁବନ ସାହା ମନା କଲେ ।

ଉଗ୍ରବାଦୀମାନଙ୍କର ଆତ୍ମ ସମର୍ପଣ ଉତ୍ସବ ଦୂରଦର୍ଶନରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହୋଇଥିଲା- ତାଙ୍କରେକ୍ତ ଟେଲିକାଷ୍ଟ । ଆଉ ଜଂଗଲରେ ଆତ୍ମଗୋପନ କର ନାହିଁ,

ଆସ ଆମ୍ଭ ସମର୍ପଣ କର । ତମକୁ ରାଜକ୍ଷମା ମିଳିବ । ଦଣ୍ଡ କୋହଳ ହେବ-
ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଭାଷଣ । ବିପ୍ଳବ ଦମନ ପାଇଁ ବୈପ୍ଳବିକ ପଦକ୍ଷେପ ।

ଭୁବନ ସାହାଙ୍କର ଇଞ୍ଚରତ୍ନ ନେବ ବୋଲି ସେ ଦିନ ରଞ୍ଜନ ସ୍ଥିର କରିଥିଲା ।

ଖାଇବା ସେହିଠାରେ ହିଁ ପରସ୍ତା ଯାଉଥିଲା, ବସିବା ଘରେ । ରଞ୍ଜନ
ପାରମ୍ପରିକ ରୀତିରେ ଇଞ୍ଚରତ୍ନ ପସନ୍ଦ କରେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଖାଉଥିବା ସମୟରେ
ଆଳାପ । ରଞ୍ଜନ କାନ୍ଧରେ ଚଢ଼ା ହୋଇଥିବା ଛବିଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଶଂସା କରିଥିଲା-
ଆପଣଙ୍କ ବାପାଙ୍କ ଛବିଟି କେତେ ଜୀବନ୍ତ ! ସୁନ୍ଦର କଲେକ୍ସନ ଆପଣଙ୍କର ।

ଆମ୍ଭ ପ୍ରସାଦର ହସ ହସିଥିଲେ ଭୁବନ ସାହା- ଏ ଘରର ସବୁ ପେଣ୍ଟିଂ ମାଆଙ୍କ
ହାତ ଅଂକା । ବିଶେଷ କୌଣସି ଟ୍ରେନିଂ ନ ଥିଲା । ପିଲାଦିନରୁ ଆଙ୍କିବା ଅଭ୍ୟାସ ।
ପ୍ରାକୃତିକ ପରିବେଶ ମଧ୍ୟରେ ବଢ଼ିଥିଲେ, ନଈ, ସମୁଦ୍ର, ଗଛଲତା । ମାଆ ଓଡ଼ିଶାର
ଝିଅ । ଓଡ଼ିଆ ଝିଅ ।

ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଥମେ କୌଣସି ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଇ ନଥିଲା । ତାର ନିରବତାକୁ ଭୁବନ
ସାହା ଅନୁମାନ କଲେ- ସେ ଯୁଗର ପ୍ରେମ- ବିବାହକୁ ସେ ମନେ ମନେ ବିଶ୍ଳେଷଣ
କରୁଛି । ତେଣୁ କହିଲେ- ଜେଜେଙ୍କର କିଛି ଜମିଦାରୀ ଜଗତସିଂହପୁରରେ ଥିଲା ।
ଥରେ ସେଠାକୁ ଯାଇ ସେ ସେଠାରେ ମେଲେରିଆରେ ପଡ଼ିଲେ । ସାଙ୍ଗରେ ଆତ୍ମୀୟ
କେହି ଯାଇ ନଥିଲେ । ସେଠିକାର ଡାକ୍ତର ଜେଜେଙ୍କୁ ଖାଲି ଚିକିତ୍ସା କଲେ ନାହିଁ,
ଗୁରୁତର ଅସୁସ୍ଥ ଜେଜେଙ୍କୁ ଏକାବେଳକେ ନିଜ ଘରକୁ ନେଇଗଲେ । ଉଭୟ ଉଭୟଙ୍କର
ଘନିଷ୍ଠ ବଂଧୁ ହୋଇଗଲେ ।

ସେତେବେଳେ କୁଆଡ଼େ ମାଆ ଜେଜେଙ୍କର ଖୁବ୍ ସେବା କରିଥିଲେ, ସେହି
ଆଠ-ନଅବର୍ଷ ବୟସରେ ! ଜେଜେ ମୁରୁଧ୍ର ହୋଇଥିଲେ ନିଶ୍ଚୟ । ସାମାନ୍ୟତା ।
ନବେଡ଼ ହାଇସ୍କୁଲରେ ପାଠ ପଢ଼ୁଥିବା ପୁଅର ସେଦିନରୁ ବାହାଘର ସ୍ଥିର କରି ଦେଇ
ନଥାନ୍ତେ ।

ଆପଣ ହୁଏତ ମୋର ମାମୁଁଙ୍କୁ ଜାଣି ଥିବେ, ମାଧବ ଚନ୍ଦ୍ର ରାୟ, ଲେଖାଲେଖି
କରନ୍ତି । ଖୁବ୍ ଭଲ ବଂଶୀ ମଧ୍ୟ ବଜାନ୍ତି ।

ତକିତ ହୋଇ ରଞ୍ଜନର ଭୁକୁଟନର ସମୟ । ମାଧବ ରାୟ ! ବିଖ୍ୟାତ କବି,
ପ୍ରାବଂଧୁକ । ସତ୍ତା ସମିତିରେ କେତେ ଥର ରଞ୍ଜନର ତାଙ୍କ ସହିତ ଭେଟ ହୋଇଛି ।

ଭାବର ଆଦାନ-ପ୍ରଦାନ ହୋଇଛି । ମଂଚ ଉପରେ ବସି ତାଙ୍କର ବଂଶୀ ବାଦନ ଶୁଣିଛି ମଧ୍ୟ, ମୁଗଧ ଶ୍ରୋତା ଭାବରେ । କିନ୍ତୁ ଦୁଇ ପରିବାର ମଧ୍ୟରେ ଯେ ଆକାଶ-ପାତାଳର ଭିନ୍ନତା । ମାଧବ ରାୟଙ୍କ ପରିବାର ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀର ପରିବାର । ତାଙ୍କ ବାପା ଗାଁଧୂଳୀଙ୍କର ବଡ଼ ସମର୍ଥକ ଥିଲେ । କେତେ ଥର ଜେଲ ମଧ୍ୟ ଯାଇଥିଲେ । ସେଥିପାଇଁ ଏକଦା ସେ ଅଂଚଳର ଧନୀବୋଲି ଗଣା ହେଉଥିବା ପରିବାର ଦରିଦ୍ର ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନର ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ୁଥିବା କୋଠା, ଅନ୍ୟମାନେ ଭୋଗ କରୁଥିବା ଜମିବାଡ଼ିମାନ ଏହାର ସାକ୍ଷୀ ।

-ଆଜି ଭଳି ସ୍ୱାଧିପତ୍ୟ, ଆମ୍ଭ କେନ୍ଦ୍ରିକ ଲୋକ ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ନିଶ୍ଚୟ ଥିବେ । ତେବେ ସେମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ବୋଧହୁଏ ଆଜି ଭଳି ନଥିଲା । ସେତେବେଳର ଶିକ୍ଷିତ ଲୋକଙ୍କର ଆମ୍ଭ ସମ୍ମାନର ସଂଜ୍ଞା ଭିନ୍ନ ଥିଲା । ତାହାର ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଭିନ୍ନ ଥିଲା । ସାମାଜିକ ଦାୟିତ୍ୱ ଜ୍ଞାନ ଥିଲା । କେହି କେହି ଲୋକ ନିଜ ଭାବନା, କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ଏତେ ବେଶି ଜଡ଼ିତ ଥିଲେ ଯେ, ଅଲଗା ଲୋକର ଇଲାକା ମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବାର ସ୍ୱହା କିମ୍ବା ସମୟ ଉଭୟ ନଥିଲା । ଜଣେ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀ ଓ ଜଣେ ପୁଲିସ ଅଫିସରର ସଂପର୍କ ତେଣୁ ନିବିଡ଼ ଥିଲା । ସାମନ୍ତବାଦୀ ଜେଜେ ଓ ଗାଁଧୀବାଦୀ ଅଜ୍ଞା ପରମ ବଂଧୁ ହୋଇ ରହିଥିଲେ, ଆଜୀବନ ।

ଭୁବନ ସାହାଙ୍କ ମନ୍ତବ୍ୟରେ ଆକ୍ଷେପର ସୂଚନା ଥିଲା । କ୍ଷୋଭ ଥିଲା । କାରଣ ସବ୍ୟ ଆଘାତ ପ୍ରାପ୍ତ କ୍ଷତର କ୍ଳେଶ ତଥାପି କମି ନଥିଲା ।

କଥାବାର୍ତ୍ତା ମଧ୍ୟରେ ରଞ୍ଜନ ଭୁବନ ସାହାଙ୍କୁ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣୁଥିଲା । ବହୁମୁଖୀ ପ୍ରତିଭା ଓ ଆଦର୍ଶରେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଚିହ୍ନୁଥିଲା । ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟାୟରେ ସସ୍ପେଣ୍ଡ ହୋଇଥିବା ପୁଲିସ ଅଫିସର ବିଷୟରେ ଲେଖିବା ପୂର୍ବରୁ ଏହିଭଳି ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଆଲୋଚନା ନିହାତି ଜରୁରୀ ଥିଲା । ଉପଯୋଗୀ ଥିଲା, ଏଥିପାଇଁ ତା ହାତରେ ବେଶି ସମୟ ନଥିଲା, ପୂର୍ବ ଯୋଜନା ମଧ୍ୟ ନଥିଲା । ଅଥଚ ଏଥି ଲାଗି ସମୟ ନଦେଲେ ଇନ୍ଦ୍ରେୟ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ ନାହିଁ । ଏହା ସେ ବୁଝୁଥିଲା ।

କଥାବାର୍ତ୍ତା ମଝିରେ ଲୋକ ଜଣେ କଢ଼ଲେସ୍ ଟେଲିଫୋନଟି ଆଣି ଭୁବନ ସାହାଙ୍କ ହାତରେ ଦେଇଥିଲା । ସେ କମ୍ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ କଥା ଶେଷ କରି ରଞ୍ଜନର ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲେ । ଏହା ମଧ୍ୟରେ ଚାହା ଆସିଥିଲା । ବାପା ଆସି ଚାହା ପାନରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ, କିଛି ସମୟ ପରେ ଉଠି ଚାଲିଯାଇଥିଲେ ।

ରଞ୍ଜନ ପଚାରିଥିଲା- ଆପଣଙ୍କ ଉପରେ ବାପାଙ୍କ ପ୍ରଭାବ ବେଶି ପଡ଼ିଛି ବୋଧହୁଏ, ସେଥିପାଇଁ ଆପଣ ମଧ୍ୟ ପୁଲିସ ବିଭାଗରେ ଚାକିରି କଲେ ?

- ଜେଜେ ଚାହୁଁ ନଥିଲେ ବାପା ଚାକିରି କରନ୍ତୁ ବୋଲି । ମୋର ବଡ଼ ବାପାମାନେ କେହି ଚାକିରି କରି ନଥିଲେ । କେହି ଜମିଦାରୀ ବୁଝୁଥିଲେ । କେହି ବ୍ୟବସାୟ କରୁଥିଲେ । ହୁଏତ ପୁଲିସ ଚାକିରିର ଲୋଭନୀୟ ପ୍ରତିପତ୍ତି ବାପାଙ୍କୁ ଆକୃଷ୍ଟ କରିଥିଲା । କିନ୍ତୁ କେତେ ବର୍ଷ ବା ଚାକିରି କଲେ ! ଭାରତବର୍ଷ ସ୍ଵାଧୀନ ହେବା ପରେ ପରେ ତାଙ୍କର ଚାକିରିର ମୋହ ଚାଲିଗଲା । ଆଗରୁ ସେ କହୁଥିଲେ, କି ସ୍ଵାଧୀନତା ? ଏମାନେ ନିୟମ - ଶୃଙ୍ଖଳାକୁ ଭାଙ୍ଗିବା ଅଭ୍ୟାସ କରିଛନ୍ତି । ତାକୁ ହିଁ ନିଜର ନୀତି ବୋଲି ଧରିନେଇଛନ୍ତି । ଶାସନ, ସରକାରଙ୍କୁ ବିରୋଧ କରିବାର ମନୋଭାବ । ସେମାନେ ହଠାତ୍ ଦେଶକୁ ଶାସନ କରିବା ଭଳି ଦାୟିତ୍ଵକୁ କଦାପି ଦୁଲେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ କାମକରିବା ସହଜ ହେବ ନାହିଁ ମଧ୍ୟ ।

ତେବେ ସ୍ଵାଧୀନତା ପରେ ବାପା ଅଳ୍ପ କିଛି ବର୍ଷ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲେ । ପ୍ରମୋଶନ ପାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ । ତଥାପି ହଠାତ୍ ଦିନେ ଚାକିରି ଛାଡ଼ି ଦେଲେ ।... ନ ଛାଡ଼ିଥିଲେ ମୋ ଭଳି ଦିନେ ନିଶ୍ଚୟ ସସ୍ପେଣ୍ଡ ହୋଇଥାନ୍ତେ ।

ଦିନେ ସେ ଅଜାଙ୍କୁ କହୁଥିଲେ, ଏହି ଭଳି ଅଯୋଗ୍ୟ ଲୋକ ଗୁଡ଼ାକ ପାଇଁ ଆପଣ ଅକାରଣ ନିଜର ଧନ-ଜୀବନ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିଥିଲେ, ସବୁ କିଛି ବିସର୍ଜନ କରିଦେଲେ ।

ଭୁବନ ସାହା କଥା ଶେଷ କରିଥିଲେ । ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲେ ରଞ୍ଜନର ଅନ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନକୁ । ରଞ୍ଜନର କିନ୍ତୁ ମନେ ହେଉଥିଲା ତାର ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ସରିନାହିଁ । ତେଣୁ ସେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲା, ବାକି କଥା ଶୁଣିବା ପାଇଁ ।

- ମାମୁଁଙ୍କ ଠାରୁ ମୁଁ ବଂଶୀ ବଜାଇବା ଶିଖିଥିଲି, ମାଆଙ୍କ ଭଳି ପେଣ୍ଠି କରିବା ପାଇଁ ଟେଣ୍ଡା କରୁଥିଲି, ପିଲାଦିନରୁ । ବଡ଼ ହେବା ପରେ ଦୁଇଟି ଯାକର ଅଭ୍ୟାସ ଆଉ ରହିଲା ନାହିଁ । କଲେଜ ପଢ଼ା, ଷୋର୍ଟସ୍- କଲେଜରେ ପଶୁ ପଶୁ ମୋର ହଠାତ୍ ଷୋର୍ଟସମ୍ୟାନ୍ ହେବା ପାଇଁ ଆଗ୍ରହ ହେଲା । ତାପରେ ଆଇ.ପି.ଏସ୍ ଟ୍ରେନିଂ, ଚାକିରି । ଜୀବନଟା ଯେମିତି ଗୋଟାଏ ଆତ୍ମ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଅଲଗା ଆଡ଼କୁ ଗତି କରିଗଲା । ତେବେ ପିଲାଦିନରୁ ମୋର କେମିତି ଧାରଣା ହୋଇଥିଲା ଯେ, ବାପାଙ୍କର ଏମିତି ଭାବରେ ଚାକିରି ଛାଡ଼ିଦେବାଟା ମାଆଙ୍କର ପସନ୍ଦ ନଥିଲା ।... ସେ ବେଶି କଥା କହନ୍ତି ନାହିଁ । ନିଜ ଇଚ୍ଛାକୁ ଢେରଦୃଷ୍ଟ ଅନ୍ୟ ଉପରେ ଲଦି ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ । ତେବେ ସତ୍ତ୍ଵେ ସାହାସକୁ ସେ ପସନ୍ଦ କରୁଥିଲେ । ଆମକୁ ସବୁବେଳେ ସେହି କଥା କହୁଥିଲେ, ତରିଯାଅ ନାହିଁ । ହାର ନାହିଁ । ପରିସ୍ଥିତିର ସାମ୍ବନ୍ଧ କର- ମୁଁ ଓ ମୋର ଭାଇ ଉତ୍ତମାମାନଙ୍କୁ ।

ବାପା ଚାକିରି ଛାଡ଼ିବା ପରେ ମାଆ ବାପାଙ୍କର ଏଇ ଛବି ଆଙ୍କିବା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ଖୁବ୍ ମନଦେଇ ଆଙ୍କୁଥିଲେ । ସାରିବା ପାଇଁ ବେଶ୍ କିଛି ଦିନ ଲାଗିଥିଲା । ... ସେତେବେଳେ ମୁଁ ସାନଥିଲି । ସବୁ ଜିନିଷ ପାଇଁ ଖୁବ୍ କୌତୁହଳ ଥିଲା । ବାପାଙ୍କ ଛବି ଆଙ୍କାକୁ ଆଗ୍ରହରେ ଦେଖୁଥିଲି । ମଜା ଲାଗୁଥିଲା । ତେବେ ମାଆଙ୍କ ମୁହଁର ଭାବ ଯେମିତି ଅଲଗା ରହୁଥିଲା । ଅନ୍ୟ ଛବି ଆଙ୍କିବା ବେଳର ସ୍ୱପ୍ନ ବିଳାସୀ ଭାବ ନଥିଲା । କେତେବେଳେ ଖୁବ୍ ଗୀତାର, କେତେବେଳେ ଚିନ୍ତାଗ୍ରସ୍ତ ।

ବଡ଼ ହେବା ପରେ ମୁଁ ସେସବୁକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିଥିଲି । ମନେ ହେଲା, ଏହା ମାଆଙ୍କର ନାରବ ପ୍ରତିବାଦ ହିଁ ଥିଲା, ନିଜ ମତାମତକୁ ପ୍ରକାଶ କରିବାର ଗୋଟାଏ ବାଟ । ମୋର ବଡ଼ ଭଉଣୀର ମତ ମଧ୍ୟ ସେଇଆ ।

ଦିଦି ଜଣେ ଆଇ.ପି. ଏସ୍‌ଙ୍କୁ ବାହା ହୋଇଛି, ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ଆଉ ମୁଁ ତ-ଭୁବନ ସାହା ବାପାଙ୍କ ଚିତ୍ର ଆଡ଼େ ଚାହିଁ କଥା କହୁଥିଲେ । ରଞ୍ଜନ ମଧ୍ୟ ତାକୁ ହିଁ ଦେଖୁଥିଲା । ହସି କହିଲା- ପ୍ରତିବାଦ ଜଣାଇବାର ଚମତ୍କାର ବାଟଟିଏ କିନ୍ତୁ !

ରାତି ଅନିଦ୍ରା ହୋଇ ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ବସି ବସି ଆସିଥିବା ରଞ୍ଜନ କିଂଚିତ ଅବସନ୍ନ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା । ସେହି ଭାବ ଭୁବନ ସାହାଙ୍କ ପାଖରେ ମଧ୍ୟ ଥିଲା । ସେ ରଞ୍ଜନକୁ ପଚାରି ଆଉ ଦୁଇ କପ୍ ଚାହାର ବରାଦ କଲେ । କହିଲେ, ଆପଣ ଅଫିସିଆଲ୍ ଇଣ୍ଟରଭ୍ୟୁ ପାଇଁ ଆସିଥିଲେ ଅଥଚ ମୁଁ ବେଶି ଭାଗ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କଥା ହିଁ ଗପିଛି ।

- ନାଁ ସାର୍, ମୋଟେ ନୁହେଁ । ଅଫିସିଆଲ୍ କଥା ତ ସମସ୍ତେ ଜାଣିଛନ୍ତି । କେତେ ପତ୍ରିକାରେ ଫଟୋ ସମେତ ଛପାଯାଇଛି । ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ହିଁ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଚାହିଁଥିଲି । ଏ ଇଣ୍ଟରଭ୍ୟୁ ମଧ୍ୟ ମୋର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ, ଅଫିସିଆଲ୍ ନୁହେଁ ।

ରଞ୍ଜନର ଏ ଉତ୍ତର ଶୁଣି ଭୁବନ ସାହା ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଲେ । ପ୍ରସନ୍ନ ହେଲେ । କହିଲେ, ମାଆଙ୍କ ପିଲାଦିନର ବିଶେଷ ଘଟଣା ଗୋଟିଏ ଶୁଣିବେ ?

ସେଠାରେ ଯେତିକି ସମୟ କଟାଇବ ବୋଲି ସ୍ଥିର କରି ରଞ୍ଜନ ଆସିଥିଲା, ସେ ସମୟ ଅନେକ ବେଳୁ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଯାଇଛି । ଭଦ୍ରଲୋକ ଆହୁରି ରପିବା ମୁହଁରେ ଥିଲେ । ରଞ୍ଜନର ଶୁଣିବା ପାଇଁ ଆଗ୍ରହ ଥିଲା ।

କଲେଜରେ ପଢୁଥିବା ସମୟରେ ବାପା ଟିକେ ରୋମାଣ୍ଟିକ୍ ହୋଇ ଉଠିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ବୟସର ପ୍ରଭାବା ତେଣୁ ଭାବିପତ୍ନୀଙ୍କ ନିକଟକୁ ଚିଠି ଖଣ୍ଡିଏ ଲେଖୁଥିଲେ, ଗୋପନରେ । ବାପାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ପ୍ରେମପତ୍ର କହିଲେ ଚଳେ । ...ଚିଠିର ଉତ୍ତର ପାଇଁ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଖୁବ୍ ପ୍ରତୀକ୍ଷା କରିଥିବେ, କିନ୍ତୁ ପଢ଼ାଗାଁର କିଶୋରୀ ଜଣକଠାରୁ ଉତ୍ତର ପାଇବାର ଆଶା ନୁଏତ ନଥିବ । ଉତ୍ତର କିନ୍ତୁ ଆସିଲା । କୃଷ୍ଣ-ସୁଦାମାଙ୍କର ଚିତ୍ର

ଗୋଟିଏ । ହାତ ଅଂକା । କେଜେକ ମାପତରେ । କୃଷ ରାଜସିଂହାସନରେ ବସିଥିଲେ । ସୁଦାମାଙ୍କ ହାତରେ ଥିଲା ଖୁଦର ଅଳିଟିଏ ।

ଚିତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ବାର୍ତ୍ତା ଥିଲା । ବାପାଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରଶ୍ନ ଥିଲା-ତୁଜ ପରିବାର ମଧ୍ୟରେ ଅର୍ଥର ଏତେ ତାରତମ୍ୟ, ଏତେ ପ୍ରଭେଦ ରହିଛି । ସେ ବିଷୟରେ ଓମେ ଜାଣତ ?

ବାପା ମାଆଙ୍କ ପଟୋକୁ ଆଗରୁ ଦେଖୁଥିଲେ । ଏହାପରେ ମନାକରିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ହିଁ ନଥିଲା । ତାଙ୍କ ପାଠ ପଢ଼ା ସରିବା ପାଇଁ କେଜେ ଆଉ ଅପେକ୍ଷା କରି ନଥିଲେ । ବାହା ଘରର ଦିନ ସ୍ଥିର କରିବା ପାଇଁ ସେ ତୁରନ୍ତ ଜଗତସିଂହପୁର ଯାଇଥିଲେ । ଏଭଳି ବୁଦ୍ଧିଆ ଝିଅଟିକୁ ବୋହୂକରି ଘରକୁ ନେଇ ଆସିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କର ଆଉ ଯେଉଁ ଯାଏ ରହି ନ ଥିଲା ।

ରଞ୍ଜନ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିଲା । ବିମୁଗ୍ଧ ହୋଇଥିଲା । ଏଭଳି ଜଣେ ତେଜସ୍ବୀ ମହିଳାଙ୍କୁ ଦେଖା ନ କରି ଚାଲିଯିବା ତା ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ନଥିଲା । ରଞ୍ଜନ କଥାରେ ଏଇ ଟିକେ ଆଗରୁ ହସିକଥା ହେଉଥିବା ମୁହଁରେ ଦୁଃଖିନ୍ଦା ଓହ୍ଲାଇ ଆସୁଥିଲା, କିଂଚିତ ଆଶଂକାର ଛାଇ- ମା ବର୍ତ୍ତମାନ ନର୍ସିଂହୋମରେ । ତୁଜ ଦିନ ତଳେ ହଠାତ୍ ଅଚେତ ହୋଇପଡ଼ିଲେ । ଆଜ ସି ଯୁରେ ଅଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର କହୁଛନ୍ତି ହାର୍ଟର ଅବସ୍ଥା ଏତେ ଭଲ ନାହିଁ ।

ଘରର ଏମିତି ପରିସ୍ଥିତିରେ ମଧ୍ୟ ଭୁବନ ସାହା ତା ପାଇଁ ସମୟ ଦେଇଛନ୍ତି । ମନ ଭିତରର ଦୁଃଖକୁ ବାହାରେ ପ୍ରକାଶ କରି ନାହାନ୍ତି ।.... ଉଚ୍ଚ ଖାନଦାନୀର ପରଂପରାରେ ବିକଶିତ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବର ଗୋଟିଏ ଦିଗକୁ ସେଦିନ ରଞ୍ଜନ ଅନୁଭବ କରିଥିଲା । ନିଜକୁ ଦୋଷୀ ମନେକରି ଉଠି ଠିଆ ହୋଇଗଲା ସେ । ସଂକୁଚିତ ଭାବରେ କହିଲା, ଆପଣ ବର୍ତ୍ତମାନ ନର୍ସିଂହୋମରେ ଥିବା କଥା, ମୁଁ ଏତେ ସମୟ ଆପଣଙ୍କୁ ଅଟକାଇ ଦେଲି ।

ଭୁବନ ସାହାଙ୍କର ନମ୍ରତାର କିନ୍ତୁ ଅନ୍ଧ ନଥିଲା- ନର୍ସିଂହୋମରେ ମୁଁ ରାତିରେ ଥିଲି । ସକାଳୁ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ, ଭଉଣୀ ଯାଇ ଅଛନ୍ତି ।

ସେଦିନ ସେ ରଞ୍ଜନକୁ ଟାଣିରେ ଯିବା ପାଇଁ ଦେଇ ନଥିଲେ । ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଆଣି ହୋଟେଲ୍‌ରେ ଛାଡ଼ି ନର୍ସିଂହୋମ ଯାଇଥିଲେ ।

ଭୁବନ ସାହା ପ୍ରଗଳ୍ଭ ହୋଇ ତାଙ୍କ ମାଆଙ୍କ ବିଷୟରେ ଏତେ ଗପିବାର କାରଣ ରଞ୍ଜନ ବୁଝିପାରୁଥିଲା । ପୂର୍ବରୁ କଥା ଦେଇଛନ୍ତି ବୋଲି ସେ ତା ପାଖରେ ବସିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ଧ୍ୟାନ ନର୍ସିଂହୋମରେ ହିଁ ଥିଲା । ମାଆଙ୍କ ଚିନ୍ତାରେ ମନ ଆଛନ୍ନ ଥିଲା ।

ଭୁବନ ସାହା ତାଏରୀ ଲେଖା ବନ୍ଧୁ କରିଥିଲେ । ରଞ୍ଜନ ବହିକୁ ବ୍ୟାଗ ମଧ୍ୟରେ ରଖିଲା । ପ୍ଲେନ୍ ଛାଡ଼ିବା ପାଇଁ ଆହୁରି ଡେରି ଅଛି । ସେ ଦୁଇ କପ୍ କଫି ଧରି ଆସିଲା । କଫିପାନ ମଧ୍ୟରେ ଆଳାପ. ଆଲୋଚନା ।

- ଗୁଆହାଟିରୁ କେବେ ଫେରିବେ ସାର.... ବର୍ତ୍ତମାନ କେଉଁଠାରେ ପୋଷି....?

ଭୁବନ ସାହା ଦୂରକୁ ଚାହିଁଥିଲେ । ଦୃଷ୍ଟି ଯେମିତି ଭାରତର ସୀମାନ୍ତରେ ପହଂଚିଯାଇଥିଲା, ଶୃଙ୍ଗ କରୁଥିଲା ଭାରତର କୋଣ-ଅନୁକୋଣକୁ । ଚାକିରି କାଳର ବିବିଧତା ମଧ୍ୟରେ ପରିପୁଷ୍ଟ ଅଭିଜ୍ଞତା ! ସତ୍ୟ-ମିଥ୍ୟା ପରଖ ଦେଖିବାର ଅଭିଜ୍ଞ ଯୋଗ୍ୟତା !

- ସ୍ବାଧୀନତା ପରେ ଭାରତ କଣ ପାଇଛି, ତା ଭାବିବା ପୂର୍ବରୁ କ'ଣ ହରେଇଛି, ତାହା ହିଁ ଚିନ୍ତା କରିବାର କଥା । ଏହାର ଚରମ ସମୟ ବୋଧହୁଏ ଆସି ଯାଇଛି । କାରଣ ଏ ପଚାଶ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଆମର “ବ୍ରାଉନ ବୁରୋକ୍ରାଟସ୍” ନିଜର ସମସ୍ତ ସମ୍ମାନ ହରେଇବସିଦ୍ଧତି, ପୁଲିସର ଦକ୍ଷତା ଉପରେ ଲୋକଙ୍କର ଆଉ ଭରସା ନାହିଁ. ଭରସା ନାହିଁ ବିଚାର ବିଭାଗର ନିରପେକ୍ଷତା ଉପରେ ଏବଂ ଜଣେ ହେଲେ ପଲିଟିସିଆନ୍ ଲୋକଙ୍କର ବିଶ୍ବାସନୀୟ ହୋଇ ରହିନାହିଁ । ଏ ଭଳି ଗୋଟାଏ ବିଷାକ୍ତ ବାତାବରଣ ଭିତର ଦେଇ ଦେଶ ଗତି କରୁଛି । ଏଠାରେ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଅର୍ଥ କଣ ?ଲୋକଟା ହାତ ମୁଠାରେ କିଛି ପାଇବ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ଡବାରେ ହାତ ପୁରାଇ ଚାଲିଛି. କିନ୍ତୁ ସବୁ ଡବା ଖାଲି । ହାତରେ କିଛି ମିଳୁ ନାହିଁ । ଏ ଖାଲି ଡବାଗୁଡ଼ା ଦେଶରୁ ନ ହଟେଇଲେ ଚଳିବ କେମିତି ?

ନିର୍ବାଚନରେ ଜିଣିଲେ ନେତୃତ୍ବ ନେବା ପାଇଁ ହୁଏ । ନେତୃତ୍ବ ନେବା ପାଇଁ ସବୁଠାରୁ ବେଶି ଆବଶ୍ୟକ ଦୂରଦୃଷ୍ଟି । କିନ୍ତୁ ଆମ ପଲିଟିସିଆନ୍ସ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଏତେ ସୀମିତ ଯେ, ସେମାନେ ବୋଧହୁଏ ଆସନ୍ତା ନିର୍ବାଚନ ଆଗକୁ ଆଉ କିଛି ଦେଖିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।.... ଲୋକଙ୍କର ପ୍ରକୃତ ସମସ୍ୟାକୁ ବୁଝିବା ଦରକାର । ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକମାନଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନା ପରେ ଯାଇଁ କୌଣସି ପଦକ୍ଷେପ ନେବା ଦରକାର ।... ବର୍ତ୍ତମାନ ଆସାମର ସମସ୍ୟା ଗୁରୁତର ହୋଇପଡ଼ିଲା । ବର୍ଷକ ଭିତରେ ସବୁ କରିଦେବି, ପ୍ଲୋଗାନ ଦେଇ ଦେଇ ସେତେବେଳର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ତ ଗଲେ, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରୀତ୍ବ କାଳରେ ଆସାମରେ ଆଗରୁ ନଥିବା ନୂଆ ସମସ୍ୟାମାନ ପ୍ରବେଶ କଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ

କିଶୋରମାନଙ୍କୁ ବଶୀଭୂତ କରି ରଖି, ନିଜ କାମରେ ଲଗାଇବା ପାଇଁ ଉଗ୍ରବାଦୀମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ନିଶାଶୁଆ ଅଭ୍ୟାସ କରାଉଛନ୍ତି ।

ଝେନଗନ ଦେଖେଇ ଶାସନ ହୁଏ ନାହିଁ । ଆମର ପ୍ରତ୍ୟେକ ରାଜ୍ୟର ନିଜସ୍ବ ସଂସ୍କୃତି ରହିଛି, ମୌଳିକତା ରହିଛି । ଏହି ସ୍ବାତନ୍ତ୍ର୍ୟକୁ ସମ୍ମାନ ନ ଦେଲେ ଭାରତ ଏକ ହୋଇ ରହିପାରିବ ନାହିଁ ।

ଏୟାର ବସ୍ ଗୋଟିଏ ଚକର କାରୁଥିଲା । ଅବତରଣର ଲକ୍ଷ୍ୟ ନେଇ ଅଧା ଆକାଶରେ ଘୁରିଚୁଲୁଥିଲା । କେହି ଯେମିତି ଏଥିରେ ତାହାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁ ନଥିଲେ- ଯନ୍ତ୍ର ନୁହେଁ, ମଣିଷ କିନ୍ତୁ ସମୟ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ସେ ଘର୍ମର ଶବ୍ଦରେ ଆର୍ତ୍ତ ଚିତ୍କାର କରୁଥିଲା ।

ହୁଏତ ଏଯାବତ୍ ସେ କେବଳ ନିଜର କନ୍ଧ ଚାରିପଟେ ହିଁ ଘୁରୁଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକ୍ଷମରେ ପହଂଚିପାରୁ ନଥିବା, ଶତତ ବିଫଳତାର ସାମନା କରିଆସୁଥିବା ଜଣେ ପଦକ୍ଷ ପୁଲିସ୍ ଅଫିସରର ଇଏ ମଧ୍ୟ ନୀରବ ଆର୍ତ୍ତ ଚିତ୍କାର ।

ରଞ୍ଜନ ହୋଟେଲରେ ଲଂଚ ଖାଇଲା । ଟାସ୍ଟି ଧରି ନଉଗାଁ ଗଲା । ସେଠାରୁ ନଳବାରୀ ।

ଦଶଟି କଂକାଳକୁ ତଳୁ ଖୋଳି ବାହାର କରି ନିଆ ଯାଇଥିଲା । ତିନି ଦିନ ଧରି ଲଗାୟତ ବର୍ଷା ହେବା ଯୋଗୁଁ ମାଟି ଖୋଳା କାମ ସାମୟିକ ଭାବରେ ବନ୍ଦ ରହିଛି ବୋଲି ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ କହିଲେ । ଖୋଳିବା କାମ ଗୁଡ଼ିଏ ଦିନ ଧରି ଚାଲିବ, କାରଣ ନିଖୋଜ ହୋଇଥିବା ଲୋକଙ୍କ ନାଆଁର ଲମ୍ବା ତାଲିକା ରହିଛି । କିଛି ମଧ୍ୟ ତାଲିକା ଭୁଲ୍ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି ।

ସଂଗ୍ରାମ.... ଜାତୀୟତା... ଦେଶପ୍ରେମ ଲୁଣ୍ଠନ.... ବର୍ବରତା କିଭଳି ବର୍ତ୍ତମାନ ଗୋଟିଏ ବିନ୍ଦୁରେ ମିଳିତ. ଏହାକୁ ରଞ୍ଜନ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା ।

କିଛି ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ରଞ୍ଜନ ଆଉ ଥରେ ଆସାମ ଆସିଥିଲା । ନାଗା ଓ କୁକି ଗୋଷ୍ଠୀ ମଧ୍ୟରେ ବାରମ୍ବାର ହଣାକଟା ଚାଲିଥିବା ସମୟରେ ସେ ମଣିପୁର ଆସିବ ବୋଲି ହଠାତ୍ ସ୍ଥିର କଲା ।

ଏଡିଟର ତା କଥା ଶୁଣି ସ୍ବଭାବ ସୁଲଭ ଭଂଗୀରେ ଭୁକୁଟାନ୍ କରିଥିଲେ । କିଛି କହିବା ପୂର୍ବରୁ ସେ ବିରକ୍ତ ହେଲେ ଏହିଭଳି ଭଂଗୀ କରିଥାଆନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍ ତମମାନଙ୍କର ଦାୟିତ୍ବ ହୀନତାର ସାମା ନାହିଁ । ମୋ ଭଳିଆ ଜଣେ ଲୋକ ନଥିଲେ ଏ କାଗଜ ଦିନେ

ହେଲେ ଚାଲିବ ନାହିଁ, ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି ।

- ଇଲେକସନ୍ ଆଉ ମାତ୍ର ଆଠଦିନ ବାକି । ବିପକ୍ଷ ପାର୍ଟିବାଲା ଗୁଡ଼ାଏ ଗଣଗୋଳ କରିବେ । କିଛି ଲୋକ ମରିପାରନ୍ତି । ବୁଧ୍ କ୍ୟାପଟରିଂ ତମକୁ ସେଠିକା ଦାୟିତ୍ବ ଦିଆଯାଇଛି । ଆଉ ତମେ ହଠାତ୍ ମଣିପୁର ବାହାରି ପଡ଼ିଲ ? ଓଡ଼ିଶା ନିଉଜ୍ କଣ ତମ ପାଇଁ ଏଡ଼େ ଛୋଟିଆ ?

ରଞ୍ଜନର ଉତ୍ତର ଏହିଭଳି ଥିଲା- କୁହନ୍ତୁ ସାର୍, ଆମ ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ଭାଷଣରେ କଣ କହିଲେ, କେଉଁଠି ଶିଳାନିର୍ମାଣ କଲେ, ଫିଡ଼ା କାଟିଲେ, ଏସବୁ କଣ ବାସ୍ତବରେ ଖବର କାଗଜରେ ବାହାରିବା ଖବର ? ତା ପୁଣି ପ୍ରଥମ ପୃଷ୍ଠାରେ ? ସେମାନଙ୍କ ଫଟୋ, ବିରାଟ ଅକ୍ଷରରେ ହେଡ଼ିଂ ଛାପି ଆମେ କାଗଜର ପ୍ରଥମ ପୃଷ୍ଠାଟାକୁ ପୁରା ପୂରି ପଢ଼ିବାର ଅଯୋଗ୍ୟ କରିଦେଉ ନାହିଁ କି ?

- ନିଜ ବିଷୟରେ ସଫେଇ ଦେବାକୁ ଯାଇ ତମେ ଅଯଥା କଥା ଗୁଡ଼ାଏ କହି ଯାଉଛ ।

- ଆପଣ ଜାଣନ୍ତି ସାର୍ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଜାଣେ । ଭାରତ ବର୍ଷରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ପଦରେ ରହି କେହି ଇଲେକସନ୍‌ରେ ହାରି ନାହିଁ । ସବୁ ପାର୍ଟି ଲୋକ ସେଇଠି ଲାଗି ପଡ଼ିଛନ୍ତି, ସବୁ ମନ୍ତ୍ରୀ, ସରକାରୀ ଗାଡ଼ି. ସରକାରୀ ଅଫିସର, ସରକାରୀ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ବିପକ୍ଷ ଦଳ ଗଣଗୋଳ କରିବାର ମୋଟେ ସ୍ବଯୋଗ ପାଇବେ ନାହିଁ । ରାଜ୍ୟର ଅଧା ପୁଲିସ ସେଇଠାରେ ମହକୁଦ ରହିବେ । ବଡ଼ ସୁରୁଖୁରୁରେ ଇଲେକସନ୍ ହେବ । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଜିତାପତ୍ ମଧ୍ୟ ।

କହିବେ ତ ଇଲେକସନ୍‌ର ରିପୋର୍ଟ ମୁଁ ଆଗରୁ ଲେଖିଦେଇ ଯାଉଛି । କେତେ ହଜାର ଭୋଟରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଜିତିଲେ, ସେହି ନୟରଟା ଖାଲି ଆପଣ ଚଢ଼େଇ ଦେବେ ।... ବରଂ ଗୋଟାଏ କାମ କରନ୍ତୁ, ରାଜ୍ୟସଭାକୁ ଯିବା ଆଶାରେ ଯେଉଁ ଏମ୍.ଏଲ୍.ଏଟି ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ନିଜ ଆସନ ଛାଡ଼ିଛି, ତାର ଗୋଟାଏ ସାକ୍ଷାତକାର ସଂଗ୍ରହ କରନ୍ତୁ । ଲୋକଙ୍କର ତା ଫଟୋ ଦେଖିବାରେ ଆଗ୍ରହ ଅଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ପଠାଉ ଦେବେ । ସେ ପାରିବ ।

ରଞ୍ଜନର କଣ୍ଠରେ ଉରେଜନା ନଥିଲା । ସେ ହସି ହସି କଥା କହୁଥିଲା, ସତେ କି ତା ପାନ ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ଖୁସି ଗପର ଆସର !

ତାଙ୍କ କଥାରେ ଏଡ଼େ ଅବଜ୍ଞାର ହସ ଆଗରୁ କେହି ହସି ନଥିଲା । ଏମିତି ଭାବରେ ଆଦେଶର ଅବମାନନା କେହି କରି ନଥିଲା । ଏଡ଼ିଟର ହତଭୟ ହୋଇ ଚାହିଁ ରହିଥିଲେ ।

ନାଗାମାନେ ବୟ ଅଟକାଇ କୁକିଗୋଷ୍ଠୀର ଲୋକଙ୍କୁ ନୃତ୍ୟା କରିଥିଲେ । ପାଞ୍ଚଦିନ ତଳର ଘଟଣା । ରାସ୍ତାରୁ ତଥାପି ରକ୍ତ ଦାଗ ଲିଭି ନଥିଲା । ରକ୍ତର ଦାଗ ଲିଭିଲେ ମଧ୍ୟ ମନରୁ କ୍ଷତ ଯିବା ସହଜ ନୁହେଁ । ..ଆମିର ଲୋକେ ପଞ୍ଚତରା ମାରୁଥିଲେ । ହାତରେ ଗୁଳିଭରା ବଂଧୁକ । ଓଜନିଆ ବୁରର ପ୍ରତିଧ୍ବନିତ ଶବ୍ଦ । ତଥାପି ନିଃସ୍ଵ, ସାଧାରଣ ଆଦିବାସୀଙ୍କ ମନରୁ ଆତଙ୍କ ଯାଇ ନଥିଲା କିମ୍ବା ମୁଖ୍ୟମାନଙ୍କର ପ୍ରତିଶୋଧର ନିଶା । ତେଣୁ କୁକି ସଂପ୍ରଦାୟର ଲୋକେ ନାଗା ଯୁବକ ଦୁଇଜଣକୁ ଧରି ଆଣି ମୁଣ୍ଡକାଟ ଶାସ୍ତି ଦେଲେ ।

କିଛି ଗାଁ ଜନଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । ଲୋକେ ଭୟରେ ଜଂଗଲ ମଧ୍ୟକୁ ପଳାଇଥିଲେ । ସର୍ବତ୍ର ଥିଲା ଲୁଣ୍ଠନ, ଅପହରଣ, ସଂଘର୍ଷର ଏକ ଭୟଂକର ଓ ସ୍ଵବ୍ୟ ବାତାବରଣ ।

ରଞ୍ଜନ ଇଂଫାଲ ଫେରି ଆସିଥିଲା । ସେହିଠାରେ ସଂଘର୍ଷରେ ଲେଖା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା । ମଣିପୁରରେ ଘରୁଥିବା ସଂଘର୍ଷକୁ ସେ ରୁଆଣ୍ଡା, ସୋମାଲିଆରେ ଘରୁଥିବା ସଂଘର୍ଷ ସହିତ ତୁଳନା କରିଥିଲା ।

ବିଗତ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଦୁର୍ଦ୍ଦର୍ଶ ନାଗା ଅଧିବାସୀଙ୍କୁ ଦମନ କରି ନିଜ ଅଭିଆରକୁ ଆଣିବା ପାଇଁ ବ୍ରିଟିଶ ସରକାର କୁକି ସଂପ୍ରଦାୟକୁ ଅଣାଇଥିଲେ ଓ ସଂଘର୍ଷର ମଞ୍ଜି ପୋତିଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସରକାରଙ୍କର ଉଦାସୀନତା, ଉପଯୁକ୍ତ ପଦକ୍ଷେପର ଅଭାବ ଯୋଗୁଁ ଅବସ୍ଥା ଦିନୁ ଦିନ କିଭଳି ଅଣଆୟର ହୋଇ ପଡୁଛି । ତାହାର ଅବତାରଣା କରିଥିଲା । ମୋରେ ଅଂଚଳ ବାଟ ଦେଇ ପ୍ରତିଦିନ ବର୍ମାରୁ ଭାରତ ମଧ୍ୟକୁ ଟ୍ରକ ଯୋଗେ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ଜିନିଷ ଆଦି ସହିତ ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ଦ୍ରବ୍ୟ ଓ ଉଗ୍ରବାଦୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅସ୍ତ୍ରମାନ ଆସୁଛି । ଏଥିପାଇଁ ସଂପୃକ୍ତ ପଲିଟିସିଆନ୍ ଓ ସୀମାନ୍ତରେ ଅବସ୍ଥାପିତ ଅଫିସରମାନଙ୍କୁ ସେ ଚୀତ୍ର ସମାଲୋଚନା କରିଥିଲା ।

ମଣିପୁରରୁ ଗୋଟିଏ ସପ୍ତାହରେ ଫେରିବ ବୋଲି ଠିକ୍ କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ରଞ୍ଜନ ଫେରିଆସି ପାରୁ ନଥିଲା । ଉତ୍ତର-ପୂର୍ବର କିଣିକିଆ ରାଜ୍ୟମାନେ ତାର ବାଟ ଉଗାକୁ

ଥିଲେ । ଫେରିବା କଥା ଚିନ୍ତା କଲେ ତାର ପାଦ ଛନ୍ଦିହୋଇ ଯାଉଥିଲା । ସେ ସବୁ ଅଂଚଳର ବହୁଧା ସମସ୍ୟା ମଧ୍ୟରେ ସେ କ୍ରମେ ବାନ୍ଧୁ ହୋଇ ପଡୁଥିଲା ।.... “ବଡ଼ ଲୋକ”ମାନେ ନିଜେ ବଡ଼ ହେବା ପାଇଁ ସମାଜରେ ଗୁଡ଼ିଏ ଅକାରଣ ସମସ୍ୟା ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଆନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଉପରକୁ ଉଠିବାର ତୀବ୍ର ପିପାସା ସାଧାରଣ ନିରୀହ ଲୋକମାନଙ୍କର ସତେ କି ରକ୍ତ ଚାଟିନିଏ । ଆକାଶକୁ ଛୁଇଁବାର ଲଂଘ ତଳେ ପେଶିହୋଇ ଯାଆନ୍ତି ଜନତା- ଶହ ଶହ । ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ । ଏହି ଅନୁଭବରେ ରଂଜନ ବିବଶ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା । ବିଚଳିତ ହୋଇପଡୁଥିଲା ।

ରଂଜନ ଇଂଫାଲରେ ଖବର ପାଇଲା ଯେ, ଗୁଆହାଟି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ତରଫରୁ ଗୋଟିଏ ସେମିନାର ହେଉଛି । ଦୁଇ ଦିନିଆ ସେମିନାର । “ଆସାମର ବିଦ୍ରୋହ ଓ ବିଦ୍ରୋହ ବାଦ” ଉପରେ ଆଲୋଚନା ଚଳୁ । କିଛି ଉଦ୍ୟୋଗୀ, କିଛି ବକ୍ତା ଓ କିଛି ଶ୍ରୋତା- ସମସ୍ତେ ସମାଜର ସୁଶିକ୍ଷିତ ନାଗରିକ, ଇଣ୍ଡଲେକ୍ଚର ଆଲୁଅ । ଏଭଳି ଗୋଟିଏ ସେମିନାରରେ ଯୋଗ ନ ଦେଇ ସେ ଓଡ଼ିଶା ଫେରିଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଇଂଫାଲରୁ ଗୁଆହାଟି ଯାତ୍ରା ।

ସେମିନାରରେ ସଂଜୟ ହଜାରିକାଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ୍ । ପ୍ରଥମ ଦିନର ବକ୍ତାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସଂଜୟ ହଜାରିକା ଥିଲେ । “ନିୟୁୟର୍କ ଚାରମ୍ପସ”ର ରିପୋର୍ଟର । ଭୁବିଆନାରୁ ସତ୍ୟ ଫେରିଥାଆନ୍ତି ।

ରଂଜନ ତାଙ୍କ ଲେଖା ପ୍ରବନ୍ଧ ପଢ଼ିଥିଲା । ବହି ପଢ଼ିଥିଲା । ଭାଷଣରେ ମୁଗ୍ଧ ହେଲା । ସଂଜୟ ହଜାରିକାଙ୍କ ଲେଖା ଓ ଜ୍ଞାନ ଅତି ବ୍ୟାପକ । ଚିନ୍ତାଧାରା ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ପ୍ରସାରିତ । ମହା ଭାରତୀୟ ଭାବରେ ସମୃଦ୍ଧ ସେ । କିନ୍ତୁ ସେ ସମୟରେ ସେ କେବଳ ଜଣେ ଅହମାୟା ଭିନ୍ନ ଅନ୍ୟ କିଛି ନୁହେଁ ବୋଲି ମନେ ହେଉଥିଲା, ତାହାର ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଅଂଚଳର ମଣିଷ ସେ, ଗୋଟିଏ ଛୋଟିଆ ପଡ଼ାର । ତାହା ହିଁ ତାଙ୍କର ପରିଚୟ । ସେହି ମାଟିରେ ହିଁ ସେ ସାମାବଦ୍ଧ ।

ସେମିନାରରେ ଦ୍ୱିପ୍ରହରର ଭୋଜନ ଓ ବିରତି ସମୟରେ ତାଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତକାର ପାଇଁ ରଂଜନ ସମୟ କରି ନେଇଥିଲା । ସଂଜୟ ହଜାରିକା ଗୋପୀନାଥ ବର୍ଦ୍ଧୋଲୋଇଙ୍କ ବିଷୟରେ କହିଥିଲେ ।

- ଆସାମ ଯଦି ଆଜି ଭାରତର ହୋଇ ରହିଛି, ତେବେ ତା ଗୋପୀ ବର୍ଦ୍ଧୋଲୋଇଙ୍କ ପାଇଁ । ଏ ରାଜ୍ୟର ବାସିନ୍ଦାମାନେ ଯଦି ଆଜି ଶିକ୍ଷିତ ହୋଇ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟର ଲୋକଙ୍କ ସମକକ୍ଷ ହୋଇଛନ୍ତି, ତାହା ତାଙ୍କରି ପାଇଁ । ଏହି ଯୁନିଭରସିଟିର ସେ ହିଁ ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା । ରଂଜିନିୟରିଂ କଲେଜ, ମେଡ଼ିକାଲ୍ କଲେଜ, ଏଗ୍ରିକଲଚର...

ଭେଟିନାରୀ କଲେଜ ଆସାମ ପାଇଁ ସେ ଯାହା କରିଛନ୍ତି ଅନ୍ୟ କେହି ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ କୌଣସି ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ କରି ନଥିବେ । ତାହା ପୁଣି କେତେ ବିରୋଧ, କେତେ ଅନ୍ତର୍ବିବାଦ ମଧ୍ୟରେ ।

ଦେଶ ତାଙ୍କୁ କୌଣସି ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଦେଇନାହିଁ, କୌଣସି ସ୍ୱୀକୃତି । ପାର୍ଲିଆମେଣ୍ଟ ଭବନରେ ତାଙ୍କର ଏକ ପ୍ରତିକୃତି ରହୁବୋଲି ଆମେ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛୁ । ଦେଖାଯାଉ ।

ଆସାମ ଉପରେ ବଡ଼ ଫିଟର ଲେଖିବାକୁ ଚାହୁଁଛ ?.... ଦେବେନ୍ ନିୟୋଗକୁ ଭେଟିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା ? ତେବେ କାଲି ସଂଧ୍ୟାରେ ମୋତେ ଦେଖା କର ।... ନିୟୋଗ ଭୀଷଣ ରାଗି ମଣିଷ । ଘଡ଼ିକେ ନିଆଁ, ଘଡ଼ିକେ ବରଫ । ସାବଧାନ ! ତାଙ୍କୁ ‘ପ୍ରଫେସର’ ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରିବ । ମିଶ୍ଟର ନିୟୋଗ କହିଲେ ବୁଢ଼ା ଆଉ ତମ ମୁହଁ ଚାହିଁବ ନାହିଁ ।

ଖୁବ୍ ଭୋରୁ ଟ୍ରେନ୍ ଛାଡ଼େ । ଠିକ୍ ସମୟରେ । ଅଂକାବଂକା ଗତିପଥ । କାକର ଭିଜା ଶୀତୁଆ ସକାଳ । ଖରା ପଡ଼ିଲେ ମଧ୍ୟ ଗଛର ପତ୍ରମାନଙ୍କରୁ ଠୋପା ଠୋପା ପାଣି ଖସି ପଡୁଥିଲା । ବର୍ଷା ବୁଂଦା ଭଳି । ଟ୍ରେନ୍ କ୍ରମେ ଅରଣ୍ୟ ମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ କରୁଥିଲା । ରଂଜନ ତମକ୍ତ ହେଉଥିଲା । ଦେବେନ୍ ନିୟୋଗଙ୍କ ଦେଖା ମିଳିବ କି ନାହିଁ, ସେ ତାର ପ୍ରଶ୍ନର ଯଥାଯଥ ଉତ୍ତର ଦେବେ କି ନାହିଁ.... ଇତ୍ୟାଦି ଆଶଂକାରେ କିଛି ସମୟ ଆଗରୁ ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ ମନ କ୍ରମେ ହାଲୁକା ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା । ଜଂଗଲ ଆହୁରି ଘଟ ହେଉଥିଲା । ଗାଡ଼ ହେଉଥିଲା ତାର ବିବିଧ ସବୁଜତା ।

ସଂଜୟ ହଜାରିକା କହିଥିଲେ, ଲଂଡ଼ିଝରୁ ସିଲ୍ଡର ଯାଏଁ ଯିବା ରାସ୍ତାରେ ଆହୁରି ଘଣ୍ଟ ଜଂଗଲ ପଡ଼ିବ । କେତେ ଜାତିର ବିଶୁଦ୍ଧ ମଣ୍ଡଳୀୟ ଗଛମାନେ । ଆସାମର ଜଂଗଲ ସଂପଦ । ଯିବା ଓ ରହିବାର ସୁବିଧା କରାଗଲେ ଏ ଅଂଚଳକୁ ବହୁତ ବିଦେଶୀ ପର୍ଯ୍ୟଟକ ଆସନ୍ତେ ।

ଲଂଡ଼ିଝରେ ପହଂଚିବା ବେଳକୁ ବାରଟା ବାଜିସାରିଥିଲା । ନିହାତି ଛୋଟ ଷ୍ଟେସନ୍‌ଟିଏ । ଲୋକ ଗହଳି ମୋଟେ ନଥିଲା । ରଂଜନ ଷ୍ଟେସନରୁ ବାହାରି ରାସ୍ତା ଧରିଲା । ହଠାତ୍ ମନେ ହେଲା କେହି ତାର ଅନୁସରଣ କରୁଛି । ବୁଲି ପଛକୁ ଚାହିଁବା କ୍ଷଣି ଦୁଇଟା ହାତ ତାର ଦୁଇବାହୁକୁ ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ଚିପି ଧରିଲା । ପଛରୁ କେହି ଜଣେ ଆଖିରେ ପଟି ବାଂଧୁ ଦେଲା ।

ଦେବେନ୍ ନିୟୋଗଙ୍କ ରୂପରେ ସେଭଳି କିଛି ବିଶେଷତ୍ୱ ନଥିଲା । କମ୍ ଉଚ୍ଚତାର ମଣିଷ । ପତଳା ନକନକ ଚେହେରା, ଠାକରା ଗାଲ । ଛୋଟ ଆଖି ଦୁଇଟିରେ କୌଣସି ଭାବର ପ୍ରତିଫଳନ ନଥିଲା । ଗାର-ଦୁଃଖ-ଆନନ୍ଦ ସବୁ ଏକାକାର । ତଥାପି, ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଅଧ୍ୟାପକ ଚାକିରି ଛାଡ଼ି ସଂଗ୍ରାମକୁ ଲମ୍ପ ଦେଇଥିବା ଲୋକଟିକୁ ସାଧାରଣ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ରଞ୍ଜନ ପକ୍ଷରେ ସଂଭବ ନ ଥିଲା ।

ଗୋଷ୍ଠୀର ଏକାକୀ ସଂଗଠକ ସେ । ସେଥିରେ କେତେ ଛାତ୍ର, କେତେ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ ଯୋଗ ଦେଇଛନ୍ତି । ଗୋଷ୍ଠୀ କ୍ରମେ ବଢ଼ିଚାଲିଛି । ଦୋହଲାଇ ଦେଉଛି ସରକାରୀ କଳକୁ ।

ରଞ୍ଜନ ପହଞ୍ଚିବା ବେଳକୁ ବଡ଼ ହାଣ୍ଡି ଗୋଟିଏରେ ଭାତ ଫୁଟୁଥିଲା । କାଠ ବୁଲିରେ । ରଞ୍ଜନ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଖାଇଥିଲା । ଖାଦ୍ୟ ଥିଲା ଭାତ ଓ ଡାଲି ।... ଜଂଗଲ ମଝିରେ ଡେରା । ଚାଳ ଛାଉଣି ଘର । କୁଡ଼ିଆ । ଚଟାଣରେ ରହଣି । ଚଟାଣରେ ବିଛଣା । କଣରେ ଦୁଇଟା ବେତବାହୁ । ଡାବଲ ଆକ ଉପରେ କାର୍ଲମାକ୍ସ, ଲେନିନ୍, ମାଓଙ୍କ ବହି- ରେଡ଼ବୁକ୍, ଖାତା କେତୋଟି, ଚଷମା, କଲମ...। ତୁଟୁକା ତୁଟୁକି ଔଷଧର ପୁଡ଼ିଆ । ଲୁଙ୍ଗି ଓ ଫଡେଇ ପରିଧାନ । ସବୁ କିଛି ସାଧାରଣ, ମାମୁଲି । ସେହି ମାମୁଲିପଣିଆ ମଧ୍ୟରେ ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ସମର୍ପିତ ଭାବ । ଅସନ୍ତୋଷର ବିସ୍ଫୋରଣମୁଖୀ ବାରୁଦ ।

ବିମାନ ରାଜଖୋୟା ମୁଖ୍ୟ ସହଯୋଗୀ । ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ମ୍ୟାନ୍ ଫ୍ରାଇଡେ । କବିତାର ମଣିଷ ସେ । ତାଙ୍କରି ହାତଲେଖା ପ୍ରଚାରପତ୍ର ଚାରିଆଡ଼େ ବନ୍ଧାଯାଏ । ଭାଷା ଓ ଭାବ ସବୁରି ହୃଦୟକୁ ଆଲୋଡ଼ିତ କରେ, ଶିକ୍ଷିତ ଓ ସାଧାରଣ ।

- ସାଧାରଣ ମଣିଷର ବଡ଼ ଆଶା ନଥାଏ । ନିଜର ଛୋଟ ଛୋଟ ସ୍ୱପ୍ନକୁ ନେଇ ସେ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଚାହେଁ । ସାମାନ୍ୟ ଟିକେ ସମୃଦ୍ଧି, ସୀମିତ ସ୍ୱାଧିକାର । ତାହା ମଧ୍ୟରୁ ସେ ଅପାର ଆନନ୍ଦ ଖୋଜିନେବା ପାଇଁ ଚାହେଁ । କିନ୍ତୁ ସେତକ ମଧ୍ୟ ପାଇବାର ସୁଯୋଗ କାହିଁକି ତାକୁ ଦିଆଯାଏ ନାହିଁ ? କେହି ନାଁ କେହି ଆସି ତା ଠାରୁ ଛଡ଼େଇ ଦିଅନ୍ତି, କାଡ଼ିନେଇ ଯାନ୍ତି ସ୍ୱପ୍ନର ପୁଞ୍ଜି ମୁଠାକ ?

ବିମାନ ରାଜଖୋୟାଙ୍କର ଏ ପ୍ରଶ୍ନ କେବଳ ରଞ୍ଜନ ପାଇଁ ନଥିଲା, ରଞ୍ଜନର

ମାଧ୍ୟମରେ ସାରା ମଣିଷ ଜାତି ପାଇଁ ଥିଲା ।

ଦେବେନ ନିୟୋଗଙ୍କ ବକ୍ତବ୍ୟର ଆରମ୍ଭ ଥିଲା ନେହେରୁଙ୍କ ଠାରୁ । ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଅଭିଯୋଗ- ବାଷ୍ପଠି ମସିହାରୁ ଭାରତ ସରକାର ଆମକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିଛନ୍ତି । ଚୀନା ସୈନିକ ବମ୍ବଡ଼ିଲା ଅଧିକାର କରିନେଲେ, ତାକୁ ଲାଗି ଆସାମ । ଆସାମ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଘୋର ବିପଦ । ଆସାମବାସୀଙ୍କୁ ସେତେବେଳେ ସାହସ ଦେବାର ସମୟ- ତର ନାହିଁ । ଅଧିକାରୀ ହୁଅ ନାହିଁ । ସାରା ଭାରତ ତମ ପଛରେ ରହିଛି । ଆମ ସୈନ୍ୟ ତମ ପାଇଁ ଜୀବନ ଦେଇ ଲଢ଼ିବେ । କିନ୍ତୁ ନେହେରୁ ଭାଷଣରେ କଣ କହିଥିଲେ ? କହିଲେ, ମୋ ହୃଦୟ ଆସାମ ପାଇଁ କାନ୍ଦୁଛି । ଅର୍ଥାତ୍ ଚାଗନା ଆସାମକୁ ଅଧିକାର କରିନେବାକୁ ଯାଉଛି । ସେଥିପାଇଁ ଭାରତ ବାସୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯିବା ଦରକାର । ଅନୁତ ଉଦ୍‌ବୋଧନ !

ଭାରତ ସରକାର କେବେ ଆସାମକୁ ଭାରତର ଗୋଟାଏ ଅଂଶ ବୋଲି ଭାବି ନଥିଲେ । ତାକୁ ନାହାନ୍ତି । ନେହେରୁ, ପଟେଲ ସମୟରେ ନୁହେଁ, ଏବେ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ ।

ରଞ୍ଜନ ସେଠାରେ ଗୋଟାଏ ଦିନ କଟେଇ ଫେରିଥିଲା । ଫେରିବା ସମୟକୁ ତାର ମନ ଭିତରଟା ଚାରିକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଉଠିଥିଲା - ଦୁଃଖରେ । କ୍ରୋଧରେ । ଆସାମ ସମସ୍ୟାର ଗଭୀରତା ଓ ଅରାଜକତା ଉପରେ କୋଡ଼ିଏ ପୃଷ୍ଠା ବ୍ୟାପୀ ସଂଦର୍ଭ ଗୋଟିଏ ଲେଖିଥିଲା । ସେହି ଲେଖାଟି ପାଇଁ ସେ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଶଂସିତ ହୋଇଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ସର୍ବଭାରତୀୟ ସାଂବାଦିକ ସମ୍ମିଳନୀରେ ପୁରସ୍କୃତ ମଧ୍ୟ ହୋଇଥିଲା ।

ଆଠ ବର୍ଷ ପରେ ପୁଣି ଆସାମ ! ଦେବେନ୍ ନିୟୋଗ ଆଉ ବଂଚି ନଥିଲେ । ସଂଗ୍ରାମରୁ ଅବସର ନେଇ ବିମାନ ଚାକ୍ଷୋଭୀ ଆମ୍ଭ ଜୀବନୀ ଲେଖିଥିଲେ । ବଡ଼ ଘରଟିଏରେ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ସଂଗ୍ରାମୀମାନଙ୍କର ଆସ୍ଥାନ ଥିଲା । ଅଦୂରରେ ନିକୁଜ ଭଣ୍ଡାର ଘର । ପ୍ରଚୁର ମାରାଣାସ୍ତ୍ର- ପିସ୍ତଲ, ଗୁଳି, କାଲାସ୍‌ନିକୋଭ ରାଇଫଲ୍ । ଚାରିପଟେ ଯୁନିଫର୍ମ ପିନ୍ଧା ବଂଧୁକଧାରୀମାନଙ୍କର ପହରା । ଘର ସାମନାରେ କେତେଟା ମୋଟର ଗାଡ଼ି । ଭିତରେ ଟେଲିଫୋନ୍...ଫ୍ରିଜ୍... ଲୁହା ସିନ୍ଦୂକ, ଗଦିବାଲା ଖଟ.... ସୋଫା । ଛାଇ ଉତୁରା ଛେଳିଟାଏକୁ ଲୁହା କଣ୍ଠରେ ଲଟକାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଜଳନ୍ତା କାଠର ନିଆଁ ଉପରକୁ ଉଠି ମାଂସକୁ ଛୁଉଁଥିଲା । ରୋଷ ହେଉଥିଲା । ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଆସିବା ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା ଥିଲା- ଆୟ ବର୍ହିଭୂତ ସଂପତ୍ତି-

ଠୁଳ କରିଥିବା ଅପରାଧରେ ମନ୍ତ୍ରୀପଦରୁ ନିକଟରେ ବହିଷ୍କୃତ ହୋଇଥିବା ନେତା ଓ ମିଆଁମାରରୁ ଆସିଥିବା ତାଙ୍କର ବ୍ୟବସାୟୀ ବଂଧୁଙ୍କୁ ।.... ସମସ୍ତଙ୍କ ହାତରେ ପାନପାତ୍ର ଥିଲା- ଚିନ୍ତା !

ଓଡ଼ିଶା ଫେରିବା ପୂର୍ବରୁ ରଞ୍ଜନ ଆର୍ମିର ଅଫିସରଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ କରିଥିଲା । କାରଣ ସେମାନଙ୍କୁ ନ ଭେଟିଲେ ତାର ଗସ୍ତ ସଫଳ ହେବ ନାହିଁ । ପ୍ରବଂଧ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ ନାହିଁ ।

ହେତୁକ୍ତାଚର୍ଯ୍ୟକୁ ଯିବାର ଅନୁମତି ମିଳିବାରେ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ହୋଇ ନଥିଲା । ଅଫିସରଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନା ପରେ ସେ ବୁଝୁଥିଲା ଯେ, ଆସାମର ଉଗ୍ରବାଦୀ ସମସ୍ୟା ହ୍ରାସପାଇବା ବଦଳରେ ଦିନୁ ଦିନ କିଭଳି ଜଟିଳ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ରାଜ୍ୟଟା କ୍ରମେ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶମାନଙ୍କର ଚାରଣ ଭୂମିରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ଚୀନ, ପାକିସ୍ତାନ, ବାଂଲାଦେଶ... ସେ ଦେଶର ଏକେଡ଼ମାନେ ନିୟମିତ ଭାବରେ ଆସାମରେ ଗୁପ୍ତରେ ପ୍ରବେଶ କରୁଛନ୍ତି । ଗୋଲା ବାରୁଦ, ବଂଧୁକ ଭଳି ମାରାଣାସ୍ତ୍ରମାନ ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ଆସୁଛି । ଉଗ୍ରବାଦୀମାନେ ମିଆଁମାର, ବାଂଲାଦେଶରୁ ତିନିମାସିଆ ଟ୍ରେନ୍ ନେଇ ଫେରୁଛନ୍ତି ।

ଅବସ୍ଥାପିତ ଅଫିସର ମେଜର ବର୍ମା ରଞ୍ଜନକୁ ଅଯାଚିତ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ହେଲିକପ୍ଟର ଯୋଗେ ତାହାକୁ ଗୋଟାଏ ଦିନ ବୁଲାଇଥିଲେ- ଆସାମର ସୀମାବର୍ତ୍ତୀ ଓ ଭିତର ଅଂଚଳମାନ ବୁଲେଇ ଦେଖାଇଥିଲେ ।

ଏହି ସମସ୍ତ ଭାରଗ୍ରସ୍ତ ମାନସିକତା ଓ ବ୍ୟସ୍ତତା ସତ୍ତ୍ୱେ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ରର ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ସତ୍ତା ତାହା ମଧ୍ୟରେ ସ୍ତରସ୍ତର ହୋଇ ଜମାଟ ବାଂଧୁଥିଲା । ଯାହାକୁ ଉପେକ୍ଷାକରିବା ତା ପକ୍ଷରେ ସଂଭବ ନଥିଲା । ସମୟ କରି ସେ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ରର ତଟକୁ ଯାଉଥିଲା । ବୋଟରେ ବସି ବୁଲୁଥିଲା । ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ରରେ ତଳଫିନ୍ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ସେ ଶୁଣିଥିଲା । ତଳଫିନ୍ଟିଏ ପାଣି ମଧ୍ୟରେ ଡେଇଁପଡ଼ି ସେହି ସତ୍ୟକୁ ପ୍ରମାଣ କରିଥିଲା । ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ରର ବିଶାଳତା, ତାର ଗଭୀରତା, ତାର ଉତ୍ପତ୍ତି, ତାର ଅଂକାବଂକା ଗତିପଥ.... ନଦୀଟି କ୍ରମେ ରଞ୍ଜନ ପାଇଁ ଖୁବ୍ ରହସ୍ୟମୟ ହୋଇପଡୁଥିଲା । ସେ ସେହି ରହସ୍ୟକୁ ଦିନେ ଭେଦକରିବ ବୋଲି ମନେ ମନେ ସ୍ଥିର କରିସାରିଥିଲା ।

■ ■

ଦଶ

ରଞ୍ଜନ ନିଜ ଦାୟିତ୍ବରେ ଅବହେଳାକରୁ ନଥିଲା । “ନୂଆ ସକାଳ” ଖବର କାଗଜ ଓ ତାର ମାସିକ ପତ୍ରିକା ପାଇଁ ସେ ନିୟମିତ ଲେଖୁଥିଲା । ଓଡ଼ିଶାର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନକୁ ଯାଇ ପୂର୍ବ ଭଳି ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂବାଦମାନ ସଂଗ୍ରହ କରୁଥିଲା । ତାର ଭାଷାର ଶୈଳୀ, ଲେଖାର ଗାଢ଼ାୟତା ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ ରହିଥିଲା । ଏହା ସହିତ ତାର କାମ ବହୁତ ବଢ଼ିଯାଇଥିଲା । ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର ନଦୀ ବିଷୟରେ ସେ ବିଭିନ୍ନ ବହି ସଂଗ୍ରହ କରୁଥିଲା । ପଢୁଥିଲା, ତା ଉପରେ ଗବେଷଣା କରୁଥିଲା । ତେଣୁ ଇଂରାଜୀ ପତ୍ରିକାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସେ ଲେଖୁଥିବା ପ୍ରବନ୍ଧମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ହ୍ରାସ ପାଉଥିଲା । ହ୍ରାସ ପାଉଥିଲା ତାର ଅର୍ଥୋପାର୍ଜନର ପରିମାଣ । ସେଥିନେଇ “ନୂଆ ସକାଳ” କୌଣସି ପ୍ରକାରେ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହେଉ ନଥିଲା ।

ଇର୍ଷା ! ସରିତା ବୁଝୁଥିଲା ଯେ, ଏହି ଇର୍ଷା ହିଁ ରଞ୍ଜନର ଚାକିରି ଯିବାର କାରଣ ।

ରଞ୍ଜନର ଜ୍ଞାନର ଗଭୀରତା ଗନ୍ତାଏତ ବାବୁ ବୁଝୁଥିଲେ । ବୁଝୁଥିଲେ ତାର ପ୍ରତିଭାକୁ ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ଭିତରେ ଓ ବାହାରେ ତାର ଲେଖାର କ୍ରମ ବିସ୍ତାରିତ ଲୋକପ୍ରିୟତାକୁ । ରଞ୍ଜନ ଚୌଧୁରୀ କ୍ରମେ ତାଙ୍କ ନିକଟରୁ ଖସି ପଳାଉଛି, ଖସି ପଳାଉଛି ତାଙ୍କର ବାହୁବଳ ଓ ବଳୟ ମଧ୍ୟରୁ- ଏକଥା ସେ ବହୁ ଦିନରୁ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ, ସହ୍ୟ କରି ପାରୁ ନଥିଲେ । ସେଥିପାଇଁ ଥରେ ଥରେ ସେ ତାହାକୁ ନିଜ ରୁମ୍‌କୁ ଡକେଇ କର୍ତ୍ତବ୍ୟବୋଧ ଉପରେ ସୁଦୀର୍ଘ ଉପଦେଶ ଦେଉଥିଲେ । ଲେଖାପାଇଁ ଅଥବା ଚେତାବନୀ ଶୁଣାଉଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କର କିଛି ଖୋସାମତିଆକୁ ବସେଇ ରଞ୍ଜନର ଚରିତ୍ରସଂହାର କରୁଥିଲେ । ତେବେ ରଞ୍ଜନ ଯେ ଏଭଳି ଭାବରେ ଚାକିରି ଭଳିଆ ଜିନିଷ ଖଣ୍ଡିକ ଛାଡ଼ିଦେବ, ଏହା କେବେ ସେ ଆଶା କରିନଥିଲେ । ଚାହିଁ ନଥିଲେ ।

ରଞ୍ଜନ ଠାରୁ ଶୁଣିଥିବା ଗୋଟିଏ କୋକ୍କୁ ସରିତା ମନେ ପକାଇଲା । ଭାରତର ସମୁଦ୍ରର ବିଭିନ୍ନ ଉପକୂଳମାନଙ୍କରୁ ସଂଗୃହୀତ କଂକଡ଼ା ବିଦେଶକୁ ରପ୍ତାନୀ ହେଉଥିଲା । ସେମାନଙ୍କୁ ବିଭିନ୍ନ ପେଟିକା ମଧ୍ୟରେ ଆବଦ୍ଧ କରି ରଖାଯାଇଥିଲା । ଗୋଟିଏ ପେଟିକା ଖୋଲା ରହିଥିଲା । ଜଣେ ବିଦେଶୀ ପଚାରିଲା, ଏମିତି କାହିଁକି ? ତାହାକୁ ଉତ୍ତର ମିଳିଥିଲା- ଏମାନେ ଓଡ଼ିଶା ଉପକୂଳରୁ ସଂଗୃହୀତ କଂକଡ଼ା । ଓଡ଼ିଆ କଂକଡ଼ା । ଗୋଟିଏ କଂକଡ଼ା ଉପରକୁ ଚାଲିଆସିଲେ ଅନ୍ୟ କଂକଡ଼ା ତାର ଗୋଡ଼ଧରି

ତଳକୁ ଟାଣିନେବେ । ତେଣୁ କେହି ଉପରକୁ ଉଠିଆସି ପେଟି ବାହାରକୁ ଚାଲିଯିବାର ମଂତାବନା ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ପେଟିର ମଝିରେ ରହିଥିବେ । ନିଜ ନିଜ ମଧ୍ୟରେ ଠେଲିଠେଲି ହେଉଥିବେ ଯାହା !

ଗଗଟି ଆମୋଦଦାୟକ ଓ ସତ୍ୟ । ଏକ ମର୍ମତୋଡ଼ୀ ସତ୍ୟ ।

ନିଜକୁ ସଜାଡ଼ି ନେବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ରାତି ହିଁ ଯେମିତି ଯଥେଷ୍ଟ ଥିଲା । ସକାଳୁ ଅଳସ ଡାଙ୍ଗି ରଞ୍ଜନ ଡେଇଁରେ ବିଛଣା ଛାଡ଼ିଲା । ଚାକିରି ଛାଡ଼ିବାକୁ ଉପଭୋଗ କଲା ଭଳି ବିଛଣା ଉପରେ ବସି ଗୋଟାଏ ପଟ ଟା ପିଇଲା । ସେହିଠାରେ ସିଗାରେଟ୍ ଟାଣିଲା ଓ ଖବର କାଗଜ ପଢ଼ିଲା । ତେବେ ସରିତା କ୍ଲାସ୍‌ସାରି ଫେରିବା ବେଳକୁ ସବୁ କିଛି ସଜଡ଼ା ହୋଇସାରିଥିଲା- ବିଛଣା, ଶୋଇବାଘର ଓ କିତେନ୍ । ରଞ୍ଜନ ନିଜ ପଢ଼ା ଟେବୁଲ୍‌ର ପାଖରେ ବସି ଲେଖୁଥିଲା ଏବଂ ହୁଇସିଲ୍ ମାରି ଗୀତ ଗାଉଥିଲା- ଓ ନଦୀରେ.... ଏକଟି କଥା ସୁଧାଏ ସୁଧୁ ତୋମାରେ, ବଲୋ କୋଥାଏ ତୋମାର ଦେଶ, ତୋମାର ନେଇଁକି ଚଲାଉ ଶେଷ...! ପୁଣି ଥରେ ସେ ନିଜ ଲେଖା ମଧ୍ୟକୁ ଫେରି ଆସିଥିଲା, ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ରର ଅଥଳ ଗହୀରକୁ ।

ଝଗଡ଼ା ସାମାନ୍ୟ କାରଣରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଝଗଡ଼ା ଖୁବ୍ କମ୍ ହେଉଥିଲା । ଯାହା କିଛି ହେଉଥିଲା ବର୍ଷାର ପାଣିଫୁଟୁକା ଭଳି ନିମିଷକରେ ମିଳେଇ ଯାଉଥିଲା । ଉଭୟଙ୍କର କର୍ମବ୍ୟସ୍ତ ଜୀବନ... ଝଗଡ଼ା କରିବା ପାଇଁ ଅବସର କାହିଁ ? ଟିକେ ଯୁକ୍ତିତର୍କ, ଦୋଷଦିଆ ଦିଇ, ସରିତା ଚୁପରହିଯାଏ ପ୍ରାୟ, ତେଣୁ କଳି ଆଗାଏ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ରଞ୍ଜନ ସେତିନ କାହିଁକି ଏମିତି ରାଗିଗଲା ?

ସେତେବେଳକୁ ରଞ୍ଜନ ଗୁଡ଼ାଏ ସିଗାରେଟ୍ ଟାଣିସାରିଥିଲ । ପୋତା ସିଗାରେଟ୍ ଖଣ୍ଡରେ କାତର ବଡ଼ ଆସ୍ତରୁଟା ଅର୍ଦ୍ଧାଧିକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ସାରିଥିଲା । ସରିତା କହିଲା- ବହୁତ ହେଲାଣି, ଏଥର ବନ୍ଦକର ।

କଣ୍ଠସ୍ୱରକୁ ସେ ଯଥେଷ୍ଟ ନରମ ରଖୁଥିଲା, ସମସ୍ତ ବିରକ୍ତି ଓ ଅସହିଷ୍ଣୁ ଡାବ ସତ୍ତ୍ୱେ ।

ରଞ୍ଜନର ସିଗାରେଟ୍ ଟଣା ନେଇ ସରିତା କେତେ ଥର ତାକୁ ଟେକେଇ ଦେଇଛି । ଦିନ ଭିତରେ ଏକାଧିକ ଥର ରଞ୍ଜନର ଆଖି ପଡ଼ିବ ବୋଲି “ସିଗାରେଟ୍

ଟାଣିବା ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟପକ୍ଷରେ ହାନିକାରକ” ବୋଲି ଲେଖାଥିବା ବିଜ୍ଞାପନକୁ ମାର୍ଗନେଟ୍ ସାହାଯ୍ୟରେ ପ୍ରିନ୍ଟ ଉପରେ ଲଗେଇ ଦେଇଛି । ତାର ଅନୁରୋଧ ମାନି ରଞ୍ଜନ ସିରାରେଟ୍ ଟଣା ଛାଡ଼ି ଦେଇଛି ମଧ୍ୟ । ସ୍ତ୍ରୀ କଥା ମାନି ସିରାରେଟ୍ ଛାଡ଼ିଛି ବୋଲି ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କୁ ମଜାରେ କହିଛି । “ଆଜ୍ଞା ବନ୍ଦ ସ୍ବାମୀ” ବୋଲି ସେମାନଙ୍କର ଅଜ୍ଞା ଶୁଣିଛି । ପୁନଶ୍ଚ ସିରାରେଟ୍ ଟାଣିବା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ସରିତା ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ମିଳିଛି- ଆରେ, ପ୍ରମିସେସ୍ ଆଉ ମେଡ଼୍ ଟୁ ବି ବ୍ରୋକନ୍ ! ବଡ଼ ମଣିଷଙ୍କର ମହତ୍ତ୍ବାଣୀ ଇଏ ।

ସରିତା ତାର ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟନେଇ ଚିନ୍ତିତ ହେଉଛି, ଏକଥା ରଞ୍ଜନ ଜାଣୁଥିଲା । ତାର ଏହି ଚିନ୍ତାକୁ ସେ ଖୁବ୍ ଉପଭୋଗ କରୁଥିଲା ମଧ୍ୟ । ସେଦିନ ତେବେ କାହିଁକି ଏମିତି ଅଭାବିତ ଘଟଣାଟାଏ ଘଟିଗଲା ? ନିହାତି ଅବାଂଛିତ ଘଟଣା ଗୋଟାଏ ?

ସାମନାରେ ଖବର କାଗଜ ଖଣ୍ଡେ ଖୋଲାହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । ସେଥିରେ ସିରାରେଟ୍‌ର ବିକ୍ରୀ ଉପରେ ଶତକଡ଼ା ଦଶଭାଗ ଟାକ୍ସ ବୃଦ୍ଧି ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଥିଲା । ରଞ୍ଜନ ତାହାକୁ ଅଂଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକରି କହିଲା ଏଇଥିପାଇଁ, ଖାସ୍ ଏଇଥିପାଇଁ ତମର ମୁଣ୍ଡବଥା । ମୁଁ ବେକାର ବସିଛି । ତମ ରୋଜଗାରରେ ଘର ଚଳୁଛି । ସିରାରେଟ୍ କିଣାରେ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାର ଅଧିକାର ମୋର ତେଣୁ ନାହିଁ, ନୁହେଁ ?

ରଞ୍ଜନର କଣ୍ଠରେ ମାତ୍ରାଧିକ ଉରେକନା ଥିଲା । ଆକ୍ଷେପରେ ଆକ୍ରୋଶର ଆଭାସ ଥିଲା । ଏଥିରେ ଯେଉଁ ସତ୍ୟତା ଥିଲା, ତାହା ଆଂଶିକ ।

ଚାକିରି ଚାଲିଯିବା ଦ୍ଵାରା ରଞ୍ଜନର ଆୟ ବିଶେଷ ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ନଥିଲା । ସେ ବିଭିନ୍ନ ଇଂରାଜୀ ପତ୍ରିକାକୁ ଲେଖା ପଠାଉଥିଲା । ଧାରାବାହିକ ‘କଲମ’ ଲେଖିବା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା । ଲେଖିବା ପାଇଁ ବହୁତ ବରାଦ ଆସୁଥିଲା । ସେମାନଙ୍କ ପଇସାରେ ସେ ଦେଶର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବାର ସୁଯୋଗ ପାଉଥିଲା । ତା ନାଆଁରେ ନିୟମିତ ବ୍ୟାଙ୍କଚେକ୍ ଆସୁଥିଲା । ସେହି ଅର୍ଥ ବଳରେ ସେ ସେକେଣ୍ଡହାଣ୍ଡ କାର୍ ରୋଟିଏ କିଣିଥିଲା । ପ୍ରତି ମାସରେ ଶୁଖାଇବାର ଭରସା ରଖି ବ୍ୟାଙ୍କରୁ ରଣ କରିଥିଲା । ସରିତାର ପରାମର୍ଶ କ୍ରମେ ସେ ଏସବୁ କରିଥିଲା ।

ସେମାନଙ୍କର ହାତବାକ୍ସ ଭିନ୍ନ ନଥିଲା । ପଇସା ରଖିବାର ଯାଗା ଭିନ୍ନ ନଥିଲା । ଗୋଟିଏ ଆଲମାରୀରେ ଉତ୍ତରାଧିକାର ଟଙ୍କା ରହୁଥିଲା । ସେଥିରୁ ଖର୍ଚ୍ଚ କରୁଥିଲେ । ରଞ୍ଜନର ପୂର୍ବଭଳି ବେହିସାବା ଖର୍ଚ୍ଚ ଚାଲୁରହିଥିଲା- ଦାମୀ ବହି କିଣା, ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ସହିତ ପାର୍ଟି, ଚୁରୁ ଫେରିବା ସମୟରେ ସରିତା ଓ ବଂଧୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉପହାର...। ଥରେ ଥରେ ଅର୍ଥର ସ୍ଵଚ୍ଛତା ଅନୁଭୂତ ହେଉଥିଲା । ସରିତା ଦରମାରୁ କାର୍‌ଲୋନ୍ ଶୁଖାଯାଉଥିଲା । ସରିତା ନିଜ ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ତେଣୁ ସଂକୁଚିତ କରିବା ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଥିଲା ।

ତେବେ ଏଥିପାଇଁ ତାର କୌଣସି ଅଭିଯୋଗ ନ ଥିଲା । ଯୋଡ଼ା ନ ଥିଲା । ସେ ଜାଣୁଥିଲା, ରଞ୍ଜନ ଚାହିଁଲେ ତା ପାଇଁ ଚାକିରିର ଅଭାବ ରହିବ ନାହିଁ । ସରିତାର ମାନସିକ ସ୍ଥିତି ମଧ୍ୟ ଭଲ ନ ଥିଲା । ତାର ଗାଈଦୁଧର ଦୂର ଯାଗାକୁ ବଦଳି ହୋଇଯାଇଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ରିସର୍ଚ୍ଚ କାମ ପୁଣି ଅରେ ଧିମେଇ ଯାଉଥିଲା । ଏବଂ ଏଥି ସହ ଅନ୍ୟ ଏକ ଶକ୍ତ ଧକ୍କା ପହଂଚିଥିଲା, ତାର ନିଜ ବଦଳି । ସୁଦୂର ସମ୍ଭାଳୁଥିଲା ।

ସରିତା କଲେଜ ପ୍ରିନ୍ସିପାଲଙ୍କୁ ଦେଖା କରିଥିଲା । ଡି.ପି.ଆଇଙ୍କୁ ଅସୁବିଧା ବିଷୟରେ ଜଣାଇଥିଲା - ପିଏଚ୍.ଡି କାମ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ପହଂଚିଛି ।

- ଉପରକୁ ରିପ୍ରେଜେଣ୍ଟ କର ।

- ତମ ଗାଈଦୁ ତ ବାଲେଶ୍ଵରରେ । ତମେ ଏଠି କି ରିସର୍ଚ୍ଚ କରୁଛ ? ବାଲେଶ୍ଵର ଯିବ ? ପୋଷ ଖାଲି ଅଛି ।

ବିବାହ ସମୟରେ ତାର ବଦଳି ପ୍ରସଂଗ ନେଇ କୌଣସି ଆଲୋଚନା ହୋଇ ନ ଥିଲା । ହୁଏତ କାରଣ ଏୟା ଯେ, ସରକାରୀ ଚାକିରିରେ ବଦଳି ଅବଶ୍ୟମ୍ବାବୀ । ତାହାକୁ ମାନି ନେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏବଂ ବିବାହ ପରେ ସରିତା ମନରେ ଏକ କ୍ରମବର୍ତ୍ତୀଷ୍ଣ ବିଶ୍ୱାସ ସଂଚରିତ ହେଉଥିଲା ଯେ, ବଡ଼ବଡ଼ିଆଙ୍କ ଆତ୍ମୀୟମାନେ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଗୋଟିଏ କଲେଜରେ ରହିପାରୁଥିବା ଭଳି ତାହାକୁ ମଧ୍ୟ କେହି ତଡ଼ି ପାରିବେ ନାହିଁ । ଜଣେ ବଳିଷ୍ଠ ସାଂବାଦିକର ପତ୍ନୀ ସେ..... ରଞ୍ଜନର ଏତେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଏତେ ରାଜନୀତିବାଲାଙ୍କ ସହିତ ଘନିଷ୍ଠ ପରିଚୟ ରହିଛି । ବଦଳି ହେଲେ କେଉଁ ଆଖପାଖ କଲେଜକୁ ଯିବ । କିଛି ମାସର କଷ୍ଟ । ସେ ପୁଣି ଫେରିଆସିବ ଭୁବନେଶ୍ୱରକୁ, ନିଜ ଘରକୁ ଓ ରଞ୍ଜନ ପାଖକୁ ।

ଚାକିରି ଛାଡ଼ିବା ପରେ ରଞ୍ଜନ ନିଜ ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ କାମରେ ମନପ୍ରାଣ ଭାଳି ଦେଇଥିଲା । ଯାହା କିଛି ପ୍ରବଂଧ ଲେଖୁଥିଲା ଇଂରାଜୀରେ । ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ଛପାଯାଉଥିବା ପତ୍ରିକା ପାଇଁ । ଓଡ଼ିଶା ସହିତ ଯେମିତି ଆଉ ତାର ବିଶେଷ ସଂପର୍କ ନ ଥିଲା । ସରିତା ଆରମ୍ଭରେ ନିଜ ଅସୁବିଧା ସହିତ ରଞ୍ଜନକୁ ଜଡ଼ିତ କରିବା ପାଇଁ ଚାହୁଁ ନ ଥିଲା । ଅବଶେଷରେ ହତାଶ ହୋଇ ସେ ରଞ୍ଜନ ସହିତ ଆଲୋଚନା କଲା । ଅଭିଜିତ୍ ପାଖରେ ଥିଲା । ଅଭିଜିତ୍ କେବଳ ଭରସାଦେଲା ନାହିଁ, ଦୃଢ଼ତାର ସହିତ କହିଲା - ତୁମ ପାଖରେ ଏତେ ସ୍ତ୍ରୀପଦ୍ମ ରହିଛି । କିଏ ତମକୁ ବଦଳି କରିବ ? ବଦଳି ବଂଦ ହେବା ବିଷୟରେ ରଞ୍ଜନ ମଧ୍ୟ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ଥିଲା ।

ଦିନେ ଏକ୍ସକେଶନ ସେକ୍ରେଟେରୀଙ୍କ ଦସ୍ତରୁ ଫୋନ୍ ଆସିଲା । ଅଧ୍ୟକ୍ଷ

ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ସରକାରୀ ଧଳା ଆୟାସାତର କାର୍ ଆସି କଲେଜ ପୋର୍ଟକୋ ତଳେ ରହିଲା । ତହିଁରୁ ଜଣେ ସୁଦର୍ଶନା ବାହାରି ପ୍ରିନ୍ସପାଲଙ୍କ ରୁମ୍ ମଧ୍ୟରେ ପଶିଲେ - ମୁଁ ମିସେସ୍ ଇଂଲିଶ ଲେକଚରର ହୋଇ ଆଜି ଜ୍ୟନ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଆସିଛି ।

ପ୍ରିନ୍ସପାଲ ଚୌକି ଛାଡ଼ି ଉଠି ଠିଆହୋଇଗଲେ - ବସନ୍ତ । ବସନ୍ତ ।

ଅଭିଜିତ୍ ନିଜର ଅପାରଗତା ପେଶ କଲା । ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ କଲା - ଏ ଦେଶରେ କିଛି କରିହେବ ନାହିଁ । ରାଜା ଗଲେ ସିନା, ରାଜଗାଦି ଯାଇ ନାହିଁ । ନୂଆ ଇଂଲିଶ ଲେକଚରର ସମ୍ବଲପୁର ଆରତିସିଙ୍କ ଧର୍ମପତ୍ନୀ । ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ବଦଳି ହେଲା । ତେଣୁ ହେଲ୍‌ଥମିନିଷ୍ଟରଙ୍କ ଭାଣିଜୀ ସେ । ଏ ବିଷୟରେ ଦୁଇପଦ ଲେଖିଥିଲି । ଏଡିଟର ତାଙ୍କ ପାଠ କଲେ - ଏ ସବୁ ଛୋଟ ଛୋଟ ତିନିଷରେ କାହିଁକି ନାକ ଗଲଉଛ ?

ଛୁଟି ନେବା ଭିନ୍ନ ସରିତା ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ବାଟ ନ ଥିଲା । ଛୁଟି ମଧ୍ୟ ବେଶି ନ ଥିଲା ।

ରଞ୍ଜନର ଆକ୍ଷେପ ସରିତା ପାଇଁ ଅସହ୍ୟ ଥିଲା । ଅପମାନ ଅସହ୍ୟ ଥିଲା । ମନେହେଉଥିଲା ଯେମିତି ସେ ତାକୁ ଧକ୍କାଟାଏ ମାରିଛି । ତା ଉପରକୁ ନିଆଁହୁଳାଟାଏ ଫିଙ୍ଗିଦେଇଛି । ସେଥିରେ ଦର୍ପଣ ହୋଇଯାଉଛି ତାର ସମଗ୍ର ଦେହ ଓ ମନ । ହୁଏତ ତାର ମଧ୍ୟ ଦିନେ ଧୈର୍ଯ୍ୟରୂପି ଘଟିବ । ତାପରେ ଛିନହୋଇଯିବ ସମସ୍ତ ସଂପର୍କର ଯୋଗସୂତ୍ର ଟିକକ ।

ଉପରକୁ ସବୁ ସ୍ୱାଭାବିକ ଥିବା ଭଳି ମନେହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସ୍ୱାଭାବିକ ନଥିଲା । ପଦେ-ଦୁଇପଦ କଥାରେ ଉଭୟ ନିଜର ବକ୍ତବ୍ୟ ଶେଷକରୁଥିଲେ । ମିଳାମିଶା ପାଇଁ ରଞ୍ଜନ ଆତ୍ମ କୌଣସି ଉଦ୍ୟମ ହେଉ ନ ଥିଲା । ନିଜ ଦୁର୍ବଳତାକୁ ପ୍ରକାଶ ନ କରିବା ପାଇଁ ସରିତା ଉଦ୍‌ଗତ ଲୁହକୁ ଆଖି ଭିତରେ ଚାପିଦେଉଥିଲା । ତେବେ ପ୍ୟାଞ୍ଚ ପକେଟ ମଧ୍ୟରେ ସିଗାରେଟ ଭର୍ତ୍ତି ପ୍ୟାକେଟଟି ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ରଞ୍ଜନ ସେ ଦିନସାରା ଆଉ ସିଗାରେଟ ଚାଣି ନ ଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ସରିତାର ଅଭିମାନ କ୍ରମେ ଶାନ୍ତ ପଡ଼ିଆସୁଥିଲା ।

ସଂଧ୍ୟାରେ ରଞ୍ଜନ କହିଲା - ମୁଁ କାଲି କଲିକତା ଯାଉଛି ।

କିଛି ନ କହିବା ପାଇଁ ଭାରୁଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ସରିତା ପଚାରିଦେଲା - କେବେ ଫେରିବ ?

- କହି ପାରୁନି । ଚାରି-ପାଞ୍ଚ ଦିନ କିନ୍ତୁ ସଂସାରରେ ପରେ ।
- ତମେ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଯିବ ? ନାସନାଲ ଲାଇବ୍ରେରୀରେ ପଢ଼ିପାରିବ ।

ଏଗାର

ପରୀକ୍ଷା ଟେବୁଲ ଉପରେ ସରିତା ଉଠି ବସିଲା । ଲୁଗା ସଜାଡ଼ି ଓହ୍ଲାଇଲା । ଡାକ୍ତରାଣୀଙ୍କ ଗନ୍ଧାର ମୁହଁରେ ଛୋଟ ହସଖଣ୍ଡେ ଫୁଟିଲା - ଆପଣ ମା ହେବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି ।..... ହଁ, ହୁଏଆରି ହୋଇ ଓହ୍ଲାଇ । ବାହାଘର କେତେ ବର୍ଷ ହେଲାଣି ? ତିନି ବର୍ଷ ? ଏତେ ଦିନ ଯାଏଁ କଣ କରୁଥିଲେ ? ଉଏଲ୍. ଆପଣଙ୍କ ନିଜ ବ୍ୟାପାର । ତେବେ ଫାଷ୍ଟ ପ୍ରେଗନେସସି, ଟିକେ ହୁଏଆରି ରହିବେ । ବାଟି ବନ୍ଦ ପାଇଁ ମୁଁ ମେଡିସିନ୍ ଲେଖିଦେଉଛି ।

ସରିତା ଷ୍ଟବ୍ସ ହୋଇଗଲା । ନିଶ୍ଚଳ, ନିରୁତ୍ତର ହୋଇ ଠିଆହୋଇ ରହିଲା । ଡାକ୍ତରାଣୀଙ୍କ ଠାରୁ ରିପୋର୍ଟ, ପ୍ରେସକ୍ରିପସନ୍ ଧରି ଯନ୍ତ୍ରଚାଳିତ ଭଳି ବାହାରିଆସିଲା । ଏତେ ବଡ଼ ସଂବାଦଟିକୁ ସେ ସ୍ବାଗତ ଜଣେଇ ପାରୁ ନ ଥିଲା । ମନ ଭିତରେ ଅଭିଭୂତ ଆନନ୍ଦର ତନ୍ତ୍ରୀ ଗୋଟିଏ ଯେମିତି ଝଂକାରର ଅପେକ୍ଷା ରଖୁଥିଲା । ଅଥଚ ସେ ତାହାକୁ ଶବ୍ଦମୟ କରିପାରୁ ନ ଥିଲା । କ୍ରମଃ-ଘନୀଭୂତ ଆଶଂକା..... ସେ ରଂଜନର ପ୍ରଶ୍ନର କି ଉତ୍ତର ଦେବ ? କି କୈଫିୟତ ଦେବ ତାହାର ହୃଦୟଭେଦୀ ପ୍ରଶ୍ନମାନଙ୍କର ? ତାର ଗର୍ଭାଧାନ ସ୍ବେଚ୍ଛାକୃତ ନୁହେଁ. ଆକସ୍ମିକ. ଏହା କଣ ରଂଜନକୁ ବୁଝେଇ ହେବ ? ସେ ବୁଝିବ ?

ରଂଜନର ବଂଧୁମାନେ ପରିବାର ଧରି ତାଙ୍କ ଘରକୁ ବୁଲି ଆସନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ପିଲା ଆସନ୍ତି । ଜିନିଷପତ୍ରରେ ଲାଗନ୍ତି । ସଜାହୋଇଥିବା ଜିନିଷ, ବହିପତ୍ରକୁ ଇତସ୍ତତ କରିଦିଅନ୍ତି । ସେମାନେ ଯିବା ପରେ ରଂଜନ ବିରକ୍ତ ହୁଏ । ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପଡ଼େ ସେ । ସଂଗେସଂଗେ ସଜାଡ଼ିବାରେ ଲାଗିଯାଏ । ତାର ସଜାସଜି ପସନ୍ଦ । ଫାଇଲ, ବହିପତ୍ର, ଫୁଲଦାନୀ, ବିଛଣା, ରଂଧାଘର ସବୁ ଜିନିଷ ଯଥାସ୍ଥାନରେ ରହିବ. ସୁସଜ୍ଜିତ ହୋଇ, ଦୋକାନରେ ରହିବା ଭଳି ।

ରଂଜନ କଣ ସେଥିପାଇଁ ଘରେ ପିଲା ଚାହେଁ ନାହିଁ, ଘରର ସାଜସଜା ଅଠିକଣା ହୋଇଯିବ ବୋଲି ? ଘରେ ନାଚକୃଦ, କାନ୍ଦ. ପାଟିତୁଣ୍ଡ ପଡ଼ାପଡ଼ିର ଶାନ୍ତ ପରିବେଶ ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଯିବ ବୋଲି ?

ରଞ୍ଜନର ଅନ୍ତରଂଗ ବ୍ୟୁତ୍ପାଦନେ କହନ୍ତି, ରଞ୍ଜନ ବାହାରେବାକୁ ଚାହୁଁ ନ ଥିଲା. ଘର-ସଂସାର କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ଆଗ୍ରହ ନଥିଲା ତାର । “କିଏ ସେ ଝମେଳା ପଣିବ” ବୋଲି କହି ସେ ପ୍ରସଂଗକୁ ମଧ୍ୟ ଏଡ଼ାଇ ଯାଉଥିଲା । ତୁମକୁ ଭେଟିବା ପରେ

ଜନସଂଖ୍ୟା ସମସ୍ୟା, ସେଥିପାଇଁ ଅନୁଚିନ୍ତା କୋଟି କୋଟି ମଣିଷ ମଧ୍ୟରେ ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ପିଲା ! ତାଙ୍କ ପରିବାରକୁ ଏକମାତ୍ର ସନ୍ତାନଟିଏ ନ ଆସିଲେ କଣ ସମାଜର ସମସ୍ତ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ହୋଇଯିବ ? ସମୁଦ୍ରରେ ବିଂହୁଏ ଜଳର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ? ପୁଅ ହେଉ ବା ଝିଅ - ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ପିଲା । ସେତିକିରେ ହିଁ ସେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଉଠିବ । ...ତା ହୃଦୟର ବ୍ୟାକୁଳତାକୁ ରଞ୍ଜନ ଅନୁଭବ କରିପାରନ୍ତା ନାହିଁ ? ଏମିତି ଗୋଟିଏ ଚମତ୍କାର ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଆସିଯାଆନ୍ତା ଯାହାର ସ୍ପର୍ଶରେ ରଞ୍ଜନର ମନ ବଦଳି ଯାଆନ୍ତା !

ଚାକିରି, ପଡ଼ାପଢ଼ି ମଧ୍ୟରେ ରହି ଖୁସିଗପ କରିବା ପାଇଁ ଉଦୟ ଖୁବ୍ କମ୍ ସମୟ ପାଆନ୍ତି । ତା ମଧ୍ୟରେ ପରିବାରକୁ ପିଲାଟିଏ ଆସିବାର ପ୍ରସଂଗ କେବେ ଆସିନାହିଁ । ତଥାପି ସରିତା ଆଶାୟୀ ହୋଇ କେବେ କେବେ ରଞ୍ଜନର ମୁହଁକୁ ଚାହେଁ - ଏହି ତ ସେ କହିବ, ରିତା, ପିଲୁ ଖୁଆ ବଂଦକରିଦିଅ । ଆମେ ଏଥର ..

ପୁରୁଷମାନଙ୍କର ସାଂସାରିକ ଜ୍ଞାନ ଡେରିରେ ଆସେ । ରଞ୍ଜନର ଏ ଅପରିପକ୍ୱ ମନୋଭାବ ବେଶିଦିନ ରହିବ ନାହିଁ । ସେ ଦିନେ ବଦଳି ଯିବ । ସରିତା ଏହି ବିଶ୍ୱାସକୁ ଜୀବନ୍ତ କରି ରଖେ ।

କ୍ଲିନିକ୍‌ରୁ ଫେରିବା ପରେ ସରିତା ଅନୁଭବ କଲା, ଯେମିତି ତାର ଦେହ ଓ ମନର ସବୁତକ ରସ ଟିପୁଡ଼ି ହୋଇଯାଇଛି । ନିଗିଡ଼ି ଯାଇଛି ତାର ସମସ୍ତ ଜୀବନମୟ ତୃଷ୍ଣା । ସେ ନିଷ୍ପେକ ହୋଇ ବିଛଣାରେ ପଡ଼ି ରହିଲା । ଦେହତାକୁ ଉଠେଇ ସଜ୍ଜା ରଖିବାକୁ ସମସ୍ତ କ୍ଷମତା ସେ ହରାଇ ବସିଥିଲା । କଣ ସେ କରିବ ? କଣ ତା ପାଇଁ ବର୍ତ୍ତମାନର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ? ପୁଣି ଥରେ କ୍ଲିନିକ୍ ଯିବ ? ଡାକ୍ତରାଣୀଙ୍କୁ କହିବ. ଏ ଗର୍ଭାଧାନ ମୋର କାମ୍ୟ ନୁହେଁ, ଏ ମୋର ବାଞ୍ଛିତ ସନ୍ତାନ ନୁହେଁ ? ନାଁ ମା ପାଖରେ ଯାଇ ଠିଆହେବ ? ତାଙ୍କ ଘରର ମୁକୁଳା ଦ୍ୱାର ତାକୁ ନିଶ୍ଚୟ ସ୍ୱାଗତ କରିବ । ପୁଣି ଥରେ ମା. ରମେଶ ଓ ସେ । ପୁଣି ଥରେ ପୁରୁଣା ଦିନ । ପୁରୁଣା ଜୀବନ ।

- କହି ପାରୁନି । ଚାରି-ପାଞ୍ଚ ଦିନ କିମ୍ବା ସପ୍ତାହେ ପରେ ।
- ତମେ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଯିବ ? ନାସନାଲ ଲାଇବ୍ରେରୀରେ ପଢ଼ିପାରିବ ।

ଏଗାର

ପରୀକ୍ଷା ଟେବୁଲ ଉପରେ ସରିତା ଉଠି ବସିଲା । ଜୁଗା ସଜାଡ଼ି ଓହ୍ଲାଇଲା । ତାତ୍ତ୍ୱରାଣୀଙ୍କ ଗଂଜାର ମୁହଁରେ ଛୋଟ ହସଖଣ୍ଡେ ଫୁଟିଲା - ଆପଣ ମା ହେବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି !..... ହଁ, ହୁସିଆରି ହୋଇ ଓହ୍ଲାନ୍ତୁ । ବାହାଘର କେତେ ବର୍ଷ ହେଲାଣି ? ତିନି ବର୍ଷ ? ଏତେ ଦିନ ଯାଏଁ କଣ କରୁଥିଲେ ? ଉଏଲ୍. ଆପଣଙ୍କ ନିଜ ବ୍ୟାପାର । ତେବେ ଫାଷ୍ଟ ପ୍ରେଗନେସସି, ଟିକେ ହୁସିଆରି ରହିବେ । ବାନ୍ତି ବଂଦ ପାଇଁ ମୁଁ ମେଡିସିନ୍ ଲେଖିଦେଉଛି ।

ସରିତା ସ୍ତବ୍ଧ ହୋଇଗଲା । ନିଶ୍ଚଳ, ନିରୁତ୍ତର ହୋଇ ଠିଆହୋଇ ରହିଲା । ତାତ୍ତ୍ୱରାଣୀଙ୍କ ଠାରୁ ରିପୋର୍ଟ, ପ୍ରେସକ୍ରିପସନ୍ ଧରି ଯନ୍ତ୍ରଚାଳିତ ଭଳି ବାହାରିଆସିଲା । ଏତେ ବଡ଼ ସଂବାଦଟିକୁ ସେ ସ୍ୱାଗତ ଜଣେଇ ପାରୁ ନ ଥିଲା । ମନ ଭିତରେ ଅଭିଭୂତ ଆନନ୍ଦର ତନ୍ତ୍ରୀ ଗୋଟିଏ ଯେମିତି ଝଂକାରର ଅପେକ୍ଷା ରଖୁଥିଲା । ଅଥଚ ସେ ତାହାକୁ ଶବ୍ଦମୟ କରିପାରୁ ନ ଥିଲା । କ୍ରମଃ-ଘନୀଭୂତ ଆଶଂକା..... ସେ ରଂଜନର ପ୍ରଶ୍ନର କି ଉତ୍ତର ଦେବ ? କି କୈଫିୟତ ଦେବ ତାହାର ହୃଦୟଭେଦୀ ପ୍ରଶ୍ନମାନଙ୍କର ? ତାର ଗର୍ଭାଧାନ ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ ନୁହେଁ. ଆକସ୍ମିକ. ଏହା କଣ ରଂଜନକୁ ବୁଝେଇ ହେବ ? ସେ ବୁଝିବ ?

ରଂଜନର ବଂଧୁମାନେ ପରିବାର ଧରି ତାଙ୍କ ଘରକୁ ବୁଲି ଆସନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ପିଲା ଆସନ୍ତି । ଜିନିଷପତ୍ରରେ ଲାଗନ୍ତି । ସଜାହୋଇଥିବା ଜିନିଷ, ବହିପତ୍ରକୁ ଭରସ୍ତ କରିଦିଅନ୍ତି । ସେମାନେ ଯିବା ପରେ ରଂଜନ ବିରକ୍ତ ହୁଏ । ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପଡ଼େ ସେ । ସଂଗେସଂଗେ ସଜାଡ଼ିବାରେ ଲାଗିଯାଏ । ତାର ସଜାସଜି ପସନ୍ଦ । ଫାଇଲ, ବହିପତ୍ର, ଫୁଲଦାନୀ, ବିଛଣା, ରଂଧାଘର ସବୁ ଜିନିଷ ଯଥାସ୍ଥାନରେ ରହିବ, ସୁସଜ୍ଜିତ ହୋଇ, ଦୋକାନରେ ରହିବା ଭଳି ।

ରଂଜନ କଣ ସେଥିପାଇଁ ଘରେ ପିଲା ଟାହେଁ ନାହିଁ, ଘରର ସାଜସଜା ଅଠିକଣା ହୋଇଯିବ ବୋଲି ? ଘରେ ନାଟକୂଦ, କାନ୍ଦ. ପାଟିଚୁଣ୍ଡ ପଡ଼ାପଡ଼ିର ଶାନ୍ତ ପରିବେଶ ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଯିବ ବୋଲି ?

ରଞ୍ଜନର ଅନ୍ତରଂଗ ବଂଧୁମାନେ କହନ୍ତି, ରଞ୍ଜନ ବାହାରେବାକୁ ଚାହୁଁ ନ ଥିଲା. ଘର-ସଂସାର କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ଆଗ୍ରହ ନଥିଲା ତାର । “କିଏ ସେ ଝମେଲା ପଣିବ” ବୋଲି କହି ସେ ପ୍ରସଂଗକୁ ମଧ୍ୟ ଏଡ଼ାଇ ଯାଉଥିଲା । ତୁମକୁ ଭେଟିବା ପରେ

ଜନସଂଖ୍ୟା ସମସ୍ୟା, ସେଥିପାଇଁ ଅନୁଚିନ୍ତା କୋଟି କୋଟି ମଣିଷ ମଧ୍ୟରେ ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ପିଲା ! ତାଙ୍କ ପରିବାରକୁ ଏକମାତ୍ର ସନ୍ତାନଟିଏ ନ ଆସିଲେ କଣ ସମାଜର ସମସ୍ତ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ହୋଇଯିବ ? ସମୁଦ୍ରରେ ବିଂନୁଏ ଜଳର ଅନୁପକ୍ଷିପ୍ତିରେ ? ପୁଅ ହେଉ ବା ଝିଅ - ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ପିଲା । ସେତିକିରେ ହିଁ ସେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଉଠିବ । ...ତା ହୃଦୟର ବ୍ୟାକୁଳତାକୁ ରଞ୍ଜନ ଅନୁଭବ କରିପାରନ୍ତା ନାହିଁ ? ଏମିତି ଗୋଟିଏ ଚମତ୍କାର ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଆସିଯାଆନ୍ତା ଯାହାର ଶ୍ବର୍ଣ୍ଣରେ ରଞ୍ଜନର ମନ ବଦଳି ଯାଆନ୍ତା !

ଚାକିରି, ପଢ଼ାପଢ଼ି ମଧ୍ୟରେ ରହି ଖୁସିଗପ କରିବା ପାଇଁ ଉଭୟ ଖୁବ୍ କମ୍ ସମୟ ପାଆନ୍ତି । ତା ମଧ୍ୟରେ ପରିବାରକୁ ପିଲାଟିଏ ଆସିବାର ପ୍ରସଂଗ କେବେ ଆସିନାହିଁ । ତଥାପି ସରିତା ଆଶାୟୀ ହୋଇ କେବେ କେବେ ରଞ୍ଜନର ମୁହଁକୁ ଚାହେଁ - ଏହି ତ ସେ କହିବ, ରିତା, ପିଲୁ ଖୁଆ ବଂଦକରିଦିଅ । ଆମେ ଏଥର ..

ପୁରୁଷମାନଙ୍କର ସାଂସାରିକ ଜ୍ଞାନ ଡେରିରେ ଆସେ । ରଞ୍ଜନର ଏ ଅପରିପକ୍ୱ ମନୋଭାବ ବେଶିଦିନ ରହିବ ନାହିଁ । ସେ ଦିନେ ବଦଳି ଯିବ । ସରିତା ଏହି ବିଶ୍ୱାସକୁ ଜୀବନ୍ତ କରି ରଖେ ।

କ୍ଲିନିକ୍‌ରୁ ଫେରିବା ପରେ ସରିତା ଅନୁଭବ କଲା, ଯେମିତି ତାର ଦେହ ଓ ମନର ସବୁତକ ରସ ତିପୁଡ଼ି ହୋଇଯାଇଛି । ନିଗିଡ଼ି ଯାଇଛି ତାର ସମସ୍ତ ଜୀବନମୟ ତୃଷ୍ଣା । ସେ ନିସ୍ତେଜ ହୋଇ ବିଛଣାରେ ପଡ଼ି ରହିଲା । ଦେହଟାକୁ ଉଠେଇ ସଲଖ୍ ରଖିବାକୁ ସମସ୍ତ କ୍ଷମତା ସେ ହରାଇ ବସିଥିଲା । କଣ ସେ କରିବ ? କଣ ତା ପାଇଁ ବର୍ତ୍ତମାନର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ? ପୁଣି ଥରେ କ୍ଲିନିକ୍ ଯିବ ? ତାତ୍ତ୍ୱିକାଣୀଙ୍କୁ କହିବ, ଏ ଗର୍ଭାଧାନ ମୋର କାମ୍ୟ ନୁହେଁ, ଏ ମୋର ବାଞ୍ଛିତ ସନ୍ତାନ ନୁହେଁ ? ନାଁ ମା ପାଖରେ ଯାଇ ଠିଆହେବ ? ତାଙ୍କ ଘରର ମୁକୁବା ଦ୍ୱାର ତାକୁ ନିଶ୍ଚୟ ସ୍ୱାଗତ କରିବ । ପୁଣି ଥରେ ମା. ରମେଶ ଓ ସେ । ପୁଣି ଥରେ ପୁରୁଣା ଦିନ । ପୁରୁଣା ଜୀବନ ।

.....ମା ପିଲାଟିର ସବୁ ଦାୟିତ୍ୱ ସମାଳିବ । ତାହାର ଲାଳନପାଳନ କରିବ । ଏତକଦିନର ଘରସଂସାରକୁ ସେ ଭୁଲିଯିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟାକରିବ । ରାତିରେ ଦେଖୁଥିବା ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ-ଗୋଟାଏ ଭଳି ମନରୁ ପୋଛିଦେବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବ ।

ସରିତା ଗୁଡ଼ାଏ କାନ୍ଦିଦେଲା । ତାପରେ ତା ମନ ଭିତର ଟିକେ ହାଲୁକା ଲାଗିଲା । ନିଜ ହାତରେ କେତେ ଯତ୍ନକରି ଗଢ଼ିଥିବା ଓ ସେଥିରେ ରଂଗଦେଇ ଚିତ୍ରିତ କରିଥିବା ପିନ୍ତୁଳାଟି ସହସା ତଳେ ପଡ଼ି ଚୂର୍ଣ୍ଣବିଚୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯିବା ଭଳି ହତାଶା ମନ ଭିତର ସାରା ବିଛାଇ ହୋଇଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନିଜକୁ ସେ ଶକ୍ତ କଲା । ବିଛଣାରୁ ଉଠି ଠିଆ ହେଲା ।

ରଂଜନ କଲିକତା ଗଲେ ତାର ଫେରିବାର ଦିନ ଠିକ୍ ରହୁ ନ ଥିଲା । ପାଂଚଦିନ ପାଇଁ ଯାଇଁ ପଂଦରଦିନରେ ଫେରୁଥିଲା । ତେଣୁ ସେ ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଫେରିଆସିବ ବୋଲି ସରିତା ଭାବି ନ ଥିଲା । ସକାଳ ଟ୍ରେନରେ ରଂଜନ ଆସି ପହଂଚିଲା । ଦେହରେ ତାତି ଥିଲା ।

- ଶଂକର, ମୁଁ ମିଶି ଗୁଆହାଟି ଯିବାର ପ୍ଲାନ କରିଥିଲୁ । ସେଠାରୁ ତମକୁ ଫୋନ୍ କରିଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କଲିକତାରେ ପହଂଚି ମୋତେ କୁର ହୋଇଗଲା । ଭାରଗାଳ କୁର । ତା ଛଡ଼ା ବୋଡ଼ୋବାଲାଙ୍କର ଅଠତାଳିଶ ଘଣ୍ଟିଆ ଆସାମ ବଂଦ ତାକରା । ତମ ଦେହ ବି କଣ ଭଲ ନାହିଁ ରିତା ? ଖୁବ୍ ଶୁଖିଲା ଦିଶୁଛି ଯେ ?

- ଆଇ ଆମ୍ ପ୍ରେରନେଣ୍ଡ । ମୁଁ ମା ହେବାକୁ ଯାଉଛି ।

ଆଉ ଚିନ୍ତାକରି ଲାଭ ନାହିଁ । ଅପେକ୍ଷାକରି ସମୟ ଟାଳିବାର କୌଣସି ଅର୍ଥ ହୁଏ ନାହିଁ । ଯାହା ହେବାର ହେଉ । ଯାହା ଘଟିବାର ଘଟିଯାଉ । ଆଜି । ଏଇ ବର୍ତ୍ତମାନ ।

ସେମାନେ ତା ପିଇ ସାରିଥିଲେ । ରଂଜନ ବାକ୍ସ ମଧ୍ୟରୁ ମଇଳା ଲୁଗା କାଢ଼ି ତଳେ ଜମା କରୁଥିଲା । କାଗଜପତ୍ରକୁ ଫାଇଲ ମଧ୍ୟରେ ଖଞ୍ଜି ରଖୁଥିଲା । କିଛି ମାମଲ ପାଇଁ ତାର ହାତ ଅଟକି ଯାଇଥିଲା । ସେ ସରିତା ମୁହଁକୁ କିଛି କ୍ଷଣ ପାଇଁ ଚାହିଁଲା । ଚାହାଣୀ ପ୍ରଶ୍ନମୟ ଥିଲା - ସତେ କି ସେ ସରିତାର କଥାକୁ ଠିକ୍ ଭାବରେ ବୁଝିପାରିନାହିଁ । ତାର ଭାଷା ତଥାପି କିଛିଟା ଅବୋଧ ରହିଯାଇଛି । ନାଁ ସେ ଭାବୁଛି ସରିତା ଜୋକ୍ କରୁଛି ? ତାକୁ ଚିତ୍ତେଇ ମଜା ଦେଖୁଛି ?

ରଞ୍ଜନ ବାଧୁମୁକୁ ଗଲା । ସରିତା ରଂଧାଘରକୁ । ସେ ନିଜ ମନକୁ ଯଥା ସମ୍ଭବ କୋହଳକରି ରଖୁଥିଲା । ହାଲୁକା ଓ ଅବିଚଳିତ । ପରିସ୍ଥିତିର ସାମନାକରିବା ପାଇଁ ଯାଉଥିବାର ସାହସ । ତଥାପି କାମ କରୁଥିବା ମଧ୍ୟରେ ସେ ଅନ୍ୟମନଂ ହୋଇପଡୁଥିଲା । ନ ଚାହିଁଥିବା ଆଶଂକା ବିଦ୍ରୁତ ବୋଧ । କିଛି ଗୋଟିଏ ନିଶ୍ଚୟ ଘଟିବା ପାଇଁ ଯାଉଛି । କଣ ହେବ ତାର ରୂପ ଓ ତାର ପରବର୍ତ୍ତି ପରିଣତି ?

ସରିତା ସହସା ଚମକି ପଡିଲା । ପଛପଟେ ଜଣେ ଆସି ତାହାକୁ ଜଡେଇଧରିଲା । ଦୁଇଟି ବଳିଷ୍ଠ ହାତର ଆବେଗମୁର୍ତ୍ତି ଆଲିଂଗନ । ସରିତାର ମମତା ଶରୀରରେ ନିର୍ବାକ ବିସ୍ମୟ ସଂଚରି ଯାଉଥିଲା ।

- ତାତ୍ରର ପାଖକୁ ଯାଇଥିଲ ? କନ୍ଦର୍ପର୍ ? ଖୁବ୍ ଖୁସି ନାଁ ? କଣ ଚାହଁ - ପୁଅ ନା ଝିଅ ? ଲେବ୍ ଅସ୍ ସେଲିବ୍ରେଟ୍ !

ବାଆର

ହୋଲି ଆଉ ପାଂଚଦିନ ଥିଲା । ସାରା ସହରରେ ଉଠା ରଂଗବୋକାନମାନ ବସି ସାରିଥିଲା । କିଛି ଦିନର ବୋକାନ । ସାମୟିକ । ହାତ, ଗଳି, ଛକକୁ ସେମାନେ ରଂଗମୟ କରିଦେଉଥିଲେ । ଲୋକମାନେ ରଂଗ ଖେଳୁଥିଲେ, ଆପଣା ଢଂଗରେ, ଆପଣା ରୁଚିରେ । ସଂସାରତା ଯେମିତି ଚିତ୍ରିତ, ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଉଠୁଥିଲା । ଜୀବନ ଅନ୍ତରଂଗପୂର୍ଣ୍ଣ । ଆନନ୍ଦ ମୁଖର ।

ତାପରେ ପୁଣି ସବୁ ଫିକା ପଡିଯାଉଥିଲା - ବୋକାନ, ବଜାର, ସହର । ଜୀବନ ପୁଣି ଥରେ ସାଦାସିଧା ହୋଇଯାଉଥିଲା । ଗତାନୁଗତିକ । ବାପା ଏହି କଥା କହୁଥିଲେ - ଉତ୍ସବର ଅର୍ଥ ଏଇଆ । କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷକୁ ନିଜନିଜର ପରିଧି ମଧ୍ୟରୁ ବାହାରିଆସିବା ପାଇଁ ହେବ । ଭୁଲିଯିବା ପାଇଁ ହେବ ସବୁ ଦୁଃଖ, ଜଂଜାଳ । ନଚେତ୍ ବଂଚିବା ସହଜ ହେବ ନାହିଁ ।

ବାପା କେତେ ରଂଗର ଅବିର ପୁଡିଆ କିଣି ଆଣୁଥିଲେ । ସକାଳୁ ତାକ ଛାଡୁଥିଲେ - ଚିତ୍ର, ରମ୍ପ, ସାହିପିଲାଏ ବାହାରିଲେଣି । ଯାଅରେ, ହୋଲି ଖେଳିବ । ମା'କୁ କହୁଥିଲେ - ମିଠା କିଛି କରିଛ ନାଁ ! ଏ ବର୍ଷ କଣ କରିଛ ? ନତିଆକୋରା, ହୁଏ ନାଁ ତମର ପ୍ରିୟ ସୁକିଲହୁ ?

ମା ବରାବର ସୁଜିଲତୁ ତିଆରିକରେ ବୋଲି ବାପା ତାକୁ ଏମିତି ଚିତାନ୍ତି । ଅଜା କରିନ୍ତି । ସଂଧ୍ୟାରେ ବାପା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଧରି ଦୋଳ ମେଲଣ ଯାଉଥିଲେ । ମା ବୁଲିବୁଲି ସବୁ ଠାକୁର ବିମାନକୁ ଛୁଉଥିଲା । ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରୁଥିଲା । ବାପା ଗୁଡ଼ିଆଦୋକାନରୁ ଗରମ ଜଳପି କିଣି ଆଣୁଥିଲେ ।

ବାପା ଜୀବନକୁ ଭଲ ପାଉଥିଲେ । ଜୀବନକୁ ଭଲପାଇବା ପାଇଁ ଭଲପାଉଥିଲେ । ତାହାକୁ ଆନନ୍ଦମୁଖର କରିବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଥିଲେ । ନିଜ ପିଲାଙ୍କର ଜନ୍ମଦିନ ପାନ୍ଥୁଥିଲେ । ସାହିପିଲାଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣକରି ମାକୁ ଖୁରି, ଖେଚେଡ଼ି ରଂଧାର ବରାଦ କରୁଥିଲେ । ସରିତା କଲେଜରେ ପଢ଼ିବା ପରେ ଆପରି କଲା - ଆଉ ବାପା, ମାକୁ ଗୁଡ଼ାଏ କାମ ପଡ଼ୁଛି । ମୁଁ କଣ ଆଉ ପିଲା ଅଛି ଯେ ଜନ୍ମଦିନ ପାଳିବି ?

- ତୋର ଜନ୍ମ ସମୟକୁ ତୋ ମା ଆଉ ମୁଁ ବଡ଼ ଉତ୍ସୁକହୋଇ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲୁ । ସେ ଶୁଭଦିନଟିକୁ ପାଳିବା ପାଇଁ ଆମର ସାରାବର୍ଷର ଅପେକ୍ଷା ରହେ । ଏ କଥା ତୁ ଏବେ ବୁଝିପାରିବୁ ନାହିଁରେ ମା । ବୁଝିବୁ ନିଜେ ମାଆ ହେଲେ ।

ବାପାଙ୍କର ଏହି ଭଳି ପଦିଏ ଲେଖାଁ କଥା ହୃଦୟକୁ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ଦେଉଥିଲା । ପୂର୍ଣ୍ଣତାରେ ଉଛୁକାଇ ଦେଉଥିଲା । ଏମିତି ଥିଲେ ବାପା !

ସରିତା ପଛକଥାକୁ ମନେ ପକାଏ । ରଂଜନ ଆଗରେ ଗପେ । ଘରେ ଅଭାବ ଥିଲା । ଅସୁବିଧା ଥିଲା । ତଥାପି ବାପା ଆମକୁ ଖୁସିରଖିବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଥିଲେ । ଆମ ପାଇଁ ସେ ଖୁବ୍ ଉଦାର ଥିଲେ ।

ବାପାବଳୀରେ ଗୁଡ଼ାଏ ବାଣ କିଣି ଘରକୁ ଆଣୁଥିଲେ । ସାହିର ପିଲାଙ୍କୁ ବାଣୁଥିଲେ । ଆମ ଦାଣ୍ଡରେ ସମସ୍ତେ ମିଶି ବାଣ ଫୁଟାଉଥିଲୁ । ନିଜ ହାତରେ ବାପା ଦାପଜାଳି ଦାଣ୍ଡପିଣ୍ଡା ସଜାଉଥିଲେ । କହୁଥିଲେ, ଦାପାବଳୀ ଲଏ । ଜୀବନକୁ ଆନନ୍ଦମୁଖର କର । ପ୍ରକୃଳିତ କର । ଆଲୋକରେ ଉଦ୍‌ଭାସିତ କର ।

ଆମେ ବାପାଙ୍କ କଥାକୁ କେବେକେବେ ବୁଝିପାରୁ ନ ଥିଲୁ । ଅରେ ମା କହିଲା, ତମେ ଆଗ ଜନ୍ମରେ କବି ଥିଲ ନାଁ କଣ ? ମା'ର ଏ ପ୍ରଶ୍ନ ବାପାଙ୍କ ମନକୁ କୌଣସି ଆଘାତ ଦେବା ପାଇଁ ନୁହେଁ, କେବଳ ରହସ୍ୟର ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟ ରଖି ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ମା କଥା ଶୁଣି ବାପାଙ୍କ ଓଠରୁ ହସ ଲିଭିଗଲା । ସେ ମା ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ରହିଲେ ।

..... ବାପା କଣ ହଠାତ୍ ଗାନ୍ଧିଗଲେ ?

ବାପାଙ୍କ ଚାହାଣୀ ଯେମିତି ବହୁତ ଦୂରକୁ ଥିଲା । ମାକୁ ଭେଦକରି କେତେ ନାହିଁ କେତେ ଦୂରକୁ ଲାଗି ଯାଉଥିଲା । ଟିକେ ପରେ ବାପା ପୁଣି ନିଜ ଭିତରକୁ ଫେରିଆସିଲେ । ତାଙ୍କ ଓଠ ସନ୍ଧିରେ ଛୋଟ ହସ ଖଣ୍ଡେ ଫୁଟିଲା । ସେ ଖଟ ତଳୁ

ତ୍ରୁଟିଆ ଟାଣିଆଣିଲେ । ପୁରୁଣା ରଂଗଛତା ତ୍ରୁଟି । ତା ଭିତରେ ବାପାଙ୍କ ଶାଳ ଆଦି ଥିଲା । ସବା ତଳୁ ସେ ଖାତା ଖଣ୍ଡେ କାଢ଼ିଲେ । କାଗଜ ସବୁ ମାଟିଆ ପତିଆସିଥିବା ଖାତା । ଏ କବିତା ଆମ ଚାଳ ଉପରକୁ ମାଡ଼ିଥିବା ବୋଗନଭିଳା ଗଛ ଓ ତାର ନୂଆ ଗଜରୁ ଥିବା ଫୁଲକୁ ନେଇ, ଏ ମୋ ବୋଉ ପାଇଁ. ତମେ ନୂଆ ବୋହୂ ହୋଇଥିବା ସମୟର କବିତା ଇଏ, ତମର କଂକଣର ଗୁଞ୍ଜନକୁ ଶୁଣି ଲେଖା. ବଢ଼ିର ଦୃଶ୍ୟକୁ ନେଇ ବଡ଼ବାପାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁରେ ଗିତା ଜନ୍ମକୁ ନେଇ.... କବିତା ଓ କବିତା । ପ୍ରକୃତି. ଇଶ୍ଵର, ମଣିଷ. ଘଟଣା, ସୁଖ ଦୁଃଖ ।

ପରଦା ଗୋଟିଏ ଯେମିତି ଅପସରି ଯାଉଥିଲା । ସ୍କୁଲରେ ପାଠ ପଢ଼ୁଥିବା ଝିଅ ତାର ବାପାଙ୍କୁ ଜଣେ ନୂଆ ମଣିଷ ରୂପରେ ଦେଖୁଥିଲା । ଅପୂର୍ବ ବିଭୋଗତା ମଧ୍ୟରେ । ସାହିତ୍ୟ ବହିର ନାଆଁ ସବୁ-ନାଳକଣ୍ଠ, ଗଂଗାଧର, ଗୋଦାବରୀଶ ବାପା ମଧ୍ୟ ସେମିତି ଜଣେ କବି !

ରଞ୍ଜନ ପଢ଼ାଉଥିଲା, ସେ ଖାତାଟି ଏବେ ଅଛି ନାଁ ହଜିଯାଇଛି ?

ପୁରୁଣା ସ୍ମୃତି ମଧ୍ୟରେ ସମାହିତ ହୋଇଯାଇଥିବା ସରିତା ଚମକି ଉଠିଥିଲା । ସତେ ତ ! ଏତେ ଦିନ ଯାଏଁ ଏ କଥା କେମିତି ତାର ମନକୁ ଆସି ନ ଥିଲା ? କେମିତି ସେ ଭାବି ନ ଥିଲା ଯେ, ତାହାହିଁ ବାପାଙ୍କ ସ୍ମୃତି ପାଇଁ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଅର୍ଘ୍ୟ ହେବ ?

ସେ ଖାତାକୁ ଖୋଜିବ । ବାପାଙ୍କର ସବୁ ଜିନିଷ ଭଳି ଖାତାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ମା ନିଶ୍ଚୟ ସାଇତି ରଖୁଥିବ । ସେ ପ୍ରକାଶକଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବ । ଦରକାର ହେଲେ ନିଜ ହାତରୁ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବ ପଛେ, ବହିଟିକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଛାପିବ । ଦୀର୍ଘ ବର୍ଷ ଧରି ଲୁଚିରହିଥିବା ପ୍ରତିଭା ଓ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ଵକୁ ଉନ୍ମୋଚିତ କରିବ ।

ବାପାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଦୋଳପୂର୍ଣ୍ଣମା ଦିନ ହୋଇଥିଲା । ପର ଦିନ ହୋଲି । ସମସ୍ତ ସହରଟା ରଂଗଝେଳରେ ମାଡ଼ିଥିବା ବେଳେ ମା ଧୂଳିଆ ଚଟାଣରେ ପଡ଼ି କାନ୍ଦୁଥିଲା । ତାଙ୍କ ପରିବାର ନିଃସ୍ଵହୋଇଯାଇଥିଲା ବାପାଙ୍କ ବିନା । ତେଣୁ ତା ପରଠାରୁ ଆଉ କେଉଁଦିନ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଅବିର କିଶାହୋଇ ଆସେନାହିଁ । ସେମାନେ ହୋଲି ଖେଳନ୍ତି ନାହିଁ । ଏ କଥା ଅଭିଜିତ୍ ଜାଣେ । ତଥାପି ସେ ଆସେ । ରଞ୍ଜନର ମୁହଁରେ ଅବିର ବୋଲେ । ସରିତା ଫ୍ଲୋର୍ ଭର୍ତ୍ତି ମିଠା ରଖେ । ନାହିଁ - ନାହିଁ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ଆଗ୍ରହରେ ଖାଏ ।

ସେଦିନ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଅଭିଜିତ୍‌କୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲେ । ସରିତା ତା ପାଇଁ କେବ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତି କରିଥିଲା । ଅଭିଜିତ୍ ଆସିଲା ନାହିଁ. ଆସିଲା ତାର ସ୍ତ୍ରୀ ରାଜୁର ଫୋନ୍ ।

ବ୍ୟାଙ୍କ କର୍ମଚାରୀ ଅଭିଜିତ୍ ଏକଦା ସାମ୍ବାଦିକତା ସତ୍ତା ଥିଲା । ଛୁଟିରେ କେଉଁ ଆଡ଼େ ପରିଭ୍ରମଣରେ ଗଲେ ସେହି ଅଂଚଳର କିଛି ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରୁଥିଲା - ତାହାର ଇତିହାସ, ତାହାର ଥିବା ବିଶେଷତ୍ୱ ଇତ୍ୟାଦି । ତାହାକୁ ତାୟେରୀରେ ଲେଖୁଥିଲା, ଛାତ୍ର ଅବସ୍ଥାରୁ । ସଂଗରେ ସର୍ବଦା କ୍ୟାମେରାଟି ରହୁଥିଲା । ପରେ ସେହି ଲେଖା ଓ ଫଟୋ ପତ୍ରିକାକୁ ଛପାହେବା ପାଇଁ ପଠାଉଥିଲା ।

ଚାକିରିର ଗତାନୁଗତିକତା ଓ ଘଷାରା ଜୀବନଧାରାରେ କେବେକେବେ ବିରକ୍ତ ହୋଇଉଠୁଥିବା ଅଭିଜିତ୍ ଏହି ଭଳି ଲେଖିବା ମନ ପରିବର୍ତ୍ତନରେ ଖୁବ୍ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିଲା । ଲେଖାକୁ ପାଠକ ପସନ୍ଦ କରୁଥିଲେ । ଉସାହ ମିଳୁଥିଲା । କିଛି ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ ମଧ୍ୟ ହେଉଥିଲା । କ୍ରମେ ତାହା ସତ୍ତାକୁ ନିଶାରେ ପରିଣତ ହେଲା । ଏବଂ ସହସା ଦିନେ ସେ ସିନ୍ଧାନ୍ତ ନେଲା ଯେ, ବ୍ୟାଙ୍କ ଚାକିରି ଛାଡ଼ି ସାଂବାଦିକତା କରିବ । ଚାକିରି ମନୋଚ୍ୟୋତ୍ । ବୋରିଂ ! ସାଂବାଦିକତାରେ ଚାଲେଞ୍ଜ ଅଛି । ନିଜକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ମୁକ୍ତ ପ୍ରାଂଗଣ ।

ସାଂବାଦିକତାର ଚାଲେଞ୍ଜକୁ ଅଭିଜିତ୍ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲା । ନିଜର ଦାୟିତ୍ୱବୋଧ ଓ ତତ୍ତ୍ୱସନ୍ନିହିତ ନିଷ୍ଠାପରତା ଯୋଗୁଁ ତାର ଲେଖାର ଚାହିଦା ବଢ଼ୁଥିଲା । ସେ ସଂବାଦ ପ୍ରକାଶନରେ ଚାକିରି କରୁଥିଲା । ପତ୍ରିକାରେ ‘କଲମ’ ଲେଖୁଥିଲା । ଅନ୍ୟ ପତ୍ରିକାକୁ ଲେଖା ପଠାଉଥିଲା । ଟିଭି ସଂସ୍ଥା ସହିତ ସଂପୃକ୍ତ କିଛି ଅନୁଷ୍ଠାନ ସହିତ ମଧ୍ୟ । ପରିଶ୍ରମର ଗୋଟିଏ ସୀମା ଥାଏ । ସେ ମାନସିକ ହେଉ ବା ଶାରୀରିକ ।

କେନ୍ଦୁଝରରେ କିଛି ଦିନ ଧରି ଗ୍ରାମାଭିଷେପ ଖଣି ଶ୍ରମିକଙ୍କ ଗଣଗୋଳ ଲାଗି ରହିଥିଲା । ଜଣେ କଂଗ୍ରାକ୍ଟରକୁ ନିର୍ମମ ଭାବରେ ହତ୍ୟାକରିବା ପରେ ସେହି ଗଣଗୋଳର ଗୁରୁତ୍ୱ ଉପଲବ୍ଧ ହେଲା । ସେଠାକୁ ଦୂରନ୍ତ ଯିବା ପାଇଁ ଅଭିଜିତ୍ ମୋବାଇଲ ଫୋନର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ମିଳିଥିଲା । କେନ୍ଦୁ ଖଣି ଓ ଇସ୍ପାତ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ ସଂବାଦ ପାଇଁ ସେ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଯାଇଥିଲା । ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ରୁ କେନ୍ଦୁଝର । ତାପରେ ରାମଗଡ଼ ଉଦୟଗିରି, ଗଂଜାମର ତିହିଡି । ଗୋଟିଏ ମାମ ମଧ୍ୟରେ ଅଭିଜିତ୍ ତିନିହଜାରରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ରାସ୍ତା ବୁଲିଥିଲା - ଜିପରେ, ଧୂଳିଆ - ପଥୁରିଆ ରାସ୍ତାରେ । ଶୋଇବା, ଖାଇବା ଠିକଣା ନ ଥିଲା । ଉଦୟଗିରିରେ ଆଦିବାସୀମାନେ ରାସ୍ତା ଅବରୋଧ କରିଥିଲେ ବୋଲି ଜଂଗଲ ରାସ୍ତାରେ ପାଞ୍ଚ କିଲୋମିଟର ବାଟ ପାଦରେ ଚାଲିଯିବା ପାଇଁ ପଡ଼ିଥିଲା ।

ଘରେ ପହଞ୍ଚିବା ବେଳକୁ ଅଭିଜିତ୍ ଖୁବ୍ କ୍ଲାନ୍ତି ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା । ଅଧାରାତିରେ ହାର୍ଟ ଆଟାକ୍ । ତାର ବୟସ ଥିଲା ମାତ୍ର ବୟାଳିଶ ବର୍ଷ ।

ସମସ୍ତେ ତାହାନ୍ତି ଗୋଟିଏ ଚମକପ୍ରଦ ସଂବାଦ - ସଂବାଦପତ୍ର, ଟିଭି ସଂସ୍ଥା ତଥା ପତ୍ରପତ୍ରିକାମାନେ । ବଜାରରେ କାର୍ତ୍ତି ବଢ଼ିବ । ପାଠକ ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିବ । ଦର୍ଶକ ସଂଖ୍ୟା ଏତେ ବଢ଼ିଲା ବୋଲି ଷ୍ଟାଟିସ୍ଟିକ୍ସ ରିପୋର୍ଟ ହେବ । ତାହା ଯେମାନଙ୍କର ମାନନିର୍ଦ୍ଧାରଣର ମାପକାଠି ବୋଲି ସେମାନଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ । ପୁନଶ୍ଚ ସଂବାଦ ପରିବେଷଣରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ପଛରେ ପକାଇ ଟପିଯିବା ଦରକାର । ର୍ୟାଟ୍ରେସ୍ ! ସେହି ଦୌଡ଼ ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ର୍ୟାଟ୍ ହୁଅନ୍ତି ସଂସ୍ଥାରେ କାମ କରୁଥିବା ରିପୋର୍ଟରମାନେ ।

କେନ୍ଦ୍ରମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ଓଡ଼ିଶା ଗସ୍ତ, ତାଙ୍କ ସହିତ ଆସିଥିବା ଆମେରିକୀୟ ଦୁଇଜଣଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପରିଚୟ ଓ ଆଗମନର ଅସଲ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବିଷୟରେ ଅଭିଜିତ୍ ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ସଂଗ୍ରହକରି ନେଇଥିଲା । ଏଭଳିକି, ସେମାନଙ୍କର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନା ପରେ ପାଂଚମିନିଟିଆ ସାକ୍ଷାତକାର ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସମୟ ଯୋଗାଡ଼କରିଥିଲା । ତଥାପି ସାଂବାଦିକମାନଙ୍କୁ ଏଡ଼ାଇ ଚାଲିଥିବା ବିଦେଶୀ ଦୁଇ ତଥା ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଭେଟିବା ଓ ସଂବାଦ ସଂଗ୍ରହ ପାଇଁ ଅଭିଜିତ୍‌କୁ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ପଠାଯାଇଥିଲା । ନିଜ ଜୀବନକୁ ବିପନ୍ନକରି ସେ କେନ୍ଦ୍ରରେ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ ଭେଟିଥିଲା । ପୁଲିସର ଗୁଜ୍ଜରା ବୋଲି ମନେକରି ପ୍ରଥମେ ସେମାନେ ତାହାକୁ ଲୁଚିଥିଲେ ଓ ପରେ ମାରିଦେବାର ଧମକ ଦେଇଥିଲେ । ଦାରିଦ୍ର୍ୟ - ନିପାଡ଼ିତ ଶ୍ରମିକଙ୍କୁ କିଛି ଟଙ୍କା ହାତ ଗୁଞ୍ଜା ଓ ନିର୍ଭର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ପରେ ସେମାନେ ନିଜର ଦୁଃଖ, ଅଭାବ ଓ କଂଟ୍ରାକ୍ଟରର ନିର୍ମମ ବ୍ୟବହାର ବିଷୟରେ ବଖାଣି ଚାଲିଥିଲେ । ରାମଗଡ଼ - ଉଦୟଗିରିରେ ମୁଖିଆକୁ ଚାରି ବୋତଲ ମଦ ଓ ଦୁଇଟା କୁକୁଡ଼ା ଉପହାର ଦେଇ ସେ ଗୋପନ ଓ ନୂତନ ତଥ୍ୟ କିଛି ସଂଗ୍ରହ କରିଥିଲେ । ଏହି ସମସ୍ତ ବିଷୟ ପ୍ରକାଶିତ ହେବା ସମୟକୁ ଅଭିଜିତ୍ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ମୃତ୍ୟୁ ସହିତ ସଂଗ୍ରାମ କରୁଥିଲା ।

■ ■

ତେର

ଅଭିଜିତ୍ ବଞ୍ଚିଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ତାର ଅସୁସ୍ଥତା ସମସ୍ତ ପରିବାରର ସମତୁଲ ସରାକୁ ଇଡ଼େଇତା କରିଦେଇଥିଲା । ଛୋଟ ଝିଅଟିକୁ ରାନ୍ଧୁ ତାର ଭଉଣୀ ପାଖରେ ଛାଡ଼ିଥିଲା । ପୁଅର ପାଠପଢ଼ାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅବହେଳା ହୋଇଥିଲା । ରାନ୍ଧୁ ଛାଡ଼ିଦେଇଥିବା ଚାକିରିକୁ ପୁଣି ଥରେ ଫେରିଯିବା କଥା ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲା । କାରଣ

ସେମାନଙ୍କର ଆର୍ଥିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ପୁନଶ୍ଚ ପରିବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ତାହା ଭିନ୍ନ ଅନ୍ୟ ରାସ୍ତା କିଛି ଆଉ ନ ଥିଲା । ଅଭିଜିତର ଫୁର୍ଣ୍ଣବିଶ୍ରାମ କାଳ ସରି ନ ଥିଲା । ଚିକିତ୍ସା ତଥାପି ଚାଲୁ ରହିଥିଲା ଓ ସେଥିପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଅର୍ଥ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଉଥିଲା ।

ଅଭିଜିତର ଅସୁସ୍ଥତା ସରିତା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଚିନ୍ତାର କାରଣ ହୋଇପଡୁଥିଲା - ଅର୍ଥ, ସମୟ ଓ ଲୋକବଳର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ କଳନା କରି ସେ ବିଚଳିତ ହୋଇପଡୁଥିଲା । ଏବଂ ବିଚଳିତ ହୋଇପଡୁଥିଲା ଯେତେବେଳେ ଅଭିଜିତ ଯାଗାରେ ସେ ଚଞ୍ଚନକୁ ଦେଖୁଥିଲା - ସେହିଭଳି ଚାଲିଚଳନ, ନିଜ ଦେହ ପ୍ରତି ଅଣହେଳା, ପରିଶ୍ରମ ବୟସରେ ଅଭିଜିତ ଠାରୁ ଚଞ୍ଚନ ବେଶି ସାନ ନୁହେଁ ମଧ୍ୟ ।

ରାତ୍ର ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ତାର ଖୁବ୍ ଦୁଃଖ ହେଉଥିଲା । ସମବେଦନା ଆସୁଥିଲା । କାରଣ ମାନେଜରର ନିୟମିତ ଦୁର୍ବ୍ୟବହାର, ଅଶ୍ଳୀଳ ଇଂରୀତ ପାଇଁ ରାତ୍ର ଦିନେ ଚାକିରି ଛାଡ଼ିଦେଲା । ତେଲିଭରି ପାଇଁ ମେଡିକାଲ ଲିଭ୍ ନେଇ ଆଉ ଚାକିରିକୁ ଫେରିଯାଇ ନ ଥିଲା । ସମୟ ଯେମିତି ତାକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେଥିପାଇଁ ଉପହାସ କରୁଛି । ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଚାକିରିକୁ ଅବଲମ୍ବନ କରିବା ପାଇଁ ତାହାକୁ ବାଧ୍ୟ କରିଛି । ରାତ୍ର କଥା ଭାବୁ ଭାବୁ ସରିତାର ନିଜ କଥା ମନକୁ ଆସୁଥିଲା - ନିଜ ଅତୀତର କଥା ।

ଖୁବ୍ ସକାଳୁ ତାହାକୁ ଟ୍ୟୁସନ୍‌କୁ ଯିବା ପାଇଁ ହୁଏ । ଟ୍ୟୁସନ୍‌ରୁ ଫେରିବାରେ ସାମାନ୍ୟ ବିଳମ୍ବ ହେଲେ ତାର କଲେଜ ଯିବା ସମୟ ହୋଇଯାଏ । ଭାତ ଖାଇବା ପାଇଁ ଆଉ ବେଳ ହୁଏ ନାହିଁ । ତେଣୁ ସକାଳୁ ତା ସହିତ ରୁଟି ଖାଇବା ପାଇଁ ପଡେ । ନ ଖାଇଲେ ମା ଗାଳିଦିଏ । ରାତିର ବାସି ରୁଟି ଥାଏ । ଅଧା ଚାଣ, ଅଧା ନରମ । ଗରମ ଚାରେ ବୁଡ଼େଇ ସେ ତାହାକୁ ଗିଳିଦିଏ । ଚୋବାଇ ଖାଇବା ପାଇଁ ସମୟ ନ ଥାଏ ।

କ୍ରିମ୍ ପାଉଡର ଲଗାଇବା ଭଳି ପ୍ରସାଧନ ତ ଦୂରର କଥା, ଥରେ ଥରେ ଓଲଟା ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧିଦେଇ ଥାଏ । ପାଦରେ ଚଟି ଗଳାଉ ଗଳାଉ ଲମ୍ବା ବେଣୀରେ ଚିରୁଣି ଟିକେ ଚଲେଇ ଦିଏ ଯାହା !

ଧନୀଲୋକ ଘରେ ଟ୍ୟୁସନ । ବିଦେଶୀ ଆଦବକାୟଦା । ପିକୁନ୍ ତେଣୁ ନମସ୍କାର କରେ ନାହିଁ । ସ୍ବାଗତ କରେ “ଗୁଡ ମର୍ଣ୍ଣ ମିସ୍” କହି । ଚାକର-ପୁଝାରୀକର ‘ମାତାମ୍’ ସଂବୋଧନ । ଏକଲା ବୁଢ଼ା ମାଳିକୁ ଛାଡ଼ି । ‘ଝିଅ’, ‘ମା’ ବୋଲି ତାଙ୍କେ ସେ । ଥରେ ଥରେ ତଟକା ଫୁଲ ବଢ଼େଇ ଦିଏ- ନେ ମା, ତୋ ବେଣୀଟି ଘୋସିବୁ । ସରିତା ବେଣୀରେ ଫୁଲ ଖୋସେ ନାହିଁ । ଗ୍ଲୁସ ଭର୍ତ୍ତି ପାଣିରେ ତେଜ ବୁଡ଼େଇ ପଡ଼ା ଟେବୁଲ ଉପରେ ରଖେ, ଫୁଲ ଶୁଖିବା ଯାଏଁ । ବୁଢ଼ା ତା ସହିତ

ସୁଖଦୁଃଖ ହୁଏ । ଦୁଇପଦ କଥା ହେବା ପାଇଁ ଚାହେଁ । ସରିତାର ସମୟ ନ ଥାଏ । ତଥାପି ଶୁଣେ ।

ପୁଅର ପଡ଼ା ଖବର କୁଝିବା ପାଇଁ ବାପା-ମାଙ୍କର ସମୟ ନ ଥାଏ । ସବୁ ଦାୟିତ୍ୱ ଟ୍ୟୁସନମାଷ୍ଟରର । ମା ସକାଳୁ ପୂଜା କରି ବସନ୍ତି । ଦ୍ୱିପ୍ରହର ସାରା ତାପଖେଳ । ସଂଧ୍ୟାରେ କୁବ । ତିନର । ସେ ସୋସିଆଲ ଡ୍ରାଙ୍ଗର । ସାମାଜସେବା କରନ୍ତି । ଦେଶ ସେବା । ତେଣୁ ପୁଅର ସ୍କୁଲ ପରୀକ୍ଷା ସମୟରେ ସରିତାକୁ ସଂଧ୍ୟାରେ ମଧ୍ୟ ଆସିବା ପାଇଁ ବରାଦ କରନ୍ତି । ଇଂଲିଶ ମିଡିୟମ୍ ସ୍କୁଲ । ବର୍ଷସାରା ପରୀକ୍ଷା । ପଢ଼ାଇସାରି ଘରକୁ ଫେରିବା ବେଳକୁ ସଂଧ୍ୟା ହୋଇସାରିଥାଏ । ଶୀତଦିନ ରାତି । ବୁଡ଼ାମାଳି ଛାଡ଼ିବା ପାଇଁ ବାହାରେ- ରହଲେ ଝିଅ, ଚପଲଟା ମଡ଼େଇଦେଇ ଯାଉଛି । ଏକୁଟିଆ ଯାଆନା ।

ମା ଥିଲେ ଆକ୍ଷେପକରି କହନ୍ତି - ତର ଗୋଟାଏ କଣ ? ଏଇ ଟିକେ ରାଷ୍ଟ୍ରା - ଆଲୁଅ, ଲୋକରହନ୍ତି ।

ତର ତାଙ୍କ ପାଇଁ । ତାଙ୍କର ପଇସା ଅଛି । ପଇସାର ପ୍ରାବୁର୍ଯ୍ୟ ଅଛି । ଦିଲ୍ଲୀରେ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀର ପୁଅକୁ ସ୍କୁଲ ଫେରନ୍ତା ବାଟରେ ଗୁଣ୍ଡା ଅପହରଣ କରିନେଲେ । ପିକୁନ୍ କାରରେ ସ୍କୁଲ ଯାଏ । ଡ୍ରାଇଭର କାର ଚଲାଏ । ଦିଲ୍ଲୀ ଘଟଣା ପରେ ଆଉ ଜଣେ ଲୋକ ତା ସହିତ ଗଲା । ବଡ଼ିଗାଡ଼ !

ପିକୁନ୍ ଭିଡିଓ ରେମ୍ ଖେଳେ । ଟିଭିରେ କ୍ରିକେଟ୍ ମ୍ୟାଚ୍ ଦେଖି ପଡ଼ାରେ ଠକେ । ତଥାପି ସେ ମନ୍ଦ ପଡ଼େ ନାହିଁ । ବୁଦ୍ଧିଆ ପିଲାଟା । ମା କହନ୍ତି, ସେ ମଧ୍ୟ ବିଜିନେସ କରିବ । ଆମ ବ୍ୟବସାୟକୁ ଆହୁରି ବଢ଼େଇବ । ସେ ଇଂଜିନିୟର ହେବ । ବିଦେଶରେ ମାନେଜମେଣ୍ଟ କରି ଆସିବ । ମାଆଙ୍କର ଉଚ୍ଚାକାଂକ୍ଷା ଅଛି । ତେଣୁ ସେ ପୁଅର ସ୍କୁଲ ରିପୋର୍ଟ ଦେଖନ୍ତି । ପ୍ରଶ୍ନ କରନ୍ତି - ପୁଅକୁ ନୁହେଁ, ସରିତାକୁ । ମ୍ୟାଥସରେ କାହିଁକି କମ୍ ନମ୍ବର ଅଛି ? ଡୋଗ୍ରାଫିକୁ ମ୍ୟାଥ୍ ଦେଖେଇ ପଡ଼େଇବ । ଯୁ ସୁବ୍ ବି ପଢ଼ୁଥାନ୍ତୁ । ସଂଧ୍ୟାରେ ତା ପାଇଁ କିଛି ଅଧିକ ଟାଉମ୍ ଦିଅ । ପୁଝାରୀ, ତରକାରୀ କାହିଁକି ଲୁଣିଆ ହେଲା ? ନବ, ଗ୍ରିଲ୍‌ରୁ ଧୁଳି ଝାଡ଼ ମାଳି. ଗୋଲାପ ଗଛର କଟିଂ କର ।

ସମସ୍ତେ ବେତନ ଭୋଗି କର୍ମଚାରୀ । ଦରମା ଦିଆ ଚାକର - ଟ୍ୟୁସନ ମାଷ୍ଟ୍ର ଠାରୁ ମାଳି ଯାଏଁ । ତେଣୁ ତାଗିଦ ଦରକାର । ସମୟ ବିଶେଷରେ ଚେତାଇବା ଦରକାର । ମା ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଏ । କହେ, ପୁଣି ସଂଧ୍ୟାରେ ଯିବୁ ? ତା ଠାରୁ ବରଂ ଘରେ ଟ୍ୟୁସନ କର । ଆଗ ଭଳି ।

ଘରେ ଚ୍ୟୁସନ କରିବା ଠାରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ଟଙ୍କା ମିଳୁଛି । ଏତେ ଅଧିକ ଟଙ୍କା କେହି ଦେବେ ନାହିଁ । ସମୟ-ବିଶେଷରେ ସାହାଯ୍ୟ । ଆଗରୁରା କିଛି ଟଙ୍କା ମାଗିଲେ କେବେ ନାହିଁ କରନ୍ତି ନାହିଁ । କୃତ୍ରିମ ସେ ମାଗେ । ତଥାପି । ଆୟରେ ଓ ତାହାର ପଂଥାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିବା ପାଇଁ ସମୟ ନ ଥାଏ । ମାନସିକତା ନ ଥାଏ । ତେଣୁ ସେ ମା କଥାରେ ଉତ୍ତର ଦିଏ - ଘରେ ଚ୍ୟୁସନରୁ କେତେ ଟଙ୍କା ମିଳୁଥିଲା - ମା ? ପିଲା ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼େଇଲେ ଚଳିବ, ଆଠ-ଦଶ-ବାର । ସେମିତି ପଡ଼େଇବା କଣ ଠିକ୍ ହେବ ? ସବୁ ପିଲାଙ୍କୁ ସମାନ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇ ହେବ ନାହିଁ । ରୋଜଗାର ପାଇଁ ଠକାଇବା, ମୋତେ ଭଲ ଲାଗିବ ନାହିଁ ।

ଘରର ମୁରବି ବିନୋଦବାରୁଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରଥମ ଦେଖା ବରିତାରେ । ଘରେ ପ୍ରାୟ ନ ଥାନ୍ତି । ବ୍ୟସ୍ତ ମଣିଷ । ସେଦିନ ପିକୁନ୍‌କୁ ପଢ଼ାଇସାରି ସେ ବାହାରିଆସିବା କ୍ଷଣି ଭେଟ । ପାଇକାମା ଉପରେ ହାତସଂକୋଚ୍ । ହାତରେ ତା କପ୍ । ଲୋକ ଲାଗିଥିଲେ । ବରିତାର ନକ୍ସା ବଦଳା ଯାଉଥିଲା । ସରିତା ନମସ୍କାର କରି ଗେଟ୍ ଆଡ଼କୁ ମୁହେଁଇଲା ।

-ଶୁଣ

ସରିତା ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଅଟକିଲା । ବିନୋଦବାରୁ କିଛି ସମୟ ଯାଏଁ ନିରବ ରହିଥିଲେ । ତଳକୁ ମୁହଁପୋତି ଠିଆହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସରିତା ଜାଣୁଥିଲା, ସେ ତା'ର ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ରହିଛନ୍ତି । କପ୍ ଟେକି ତା ପିଇଲେ ମଧ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟି ତଥାପି ନିବନ୍ଧ ରହିଛି ।

ସରିତା ପ୍ରଥମେ ସଂକୁଚିତ ହେଲା । ତାପରେ ଆଶଂକାନ୍ୱିତ । ତମର ଆବଶ୍ୟକତା ସରିଯାଇଛି । ଏଇ ମାସର ଦରମା ପାଇବା ପରେ । କାହିଁକି ସାର୍ ? ମୋର ଭୁଲ କେଉଁଠି ରହିଲା ?.....

ନାଁ, ଏ ପ୍ରଶ୍ନ ସେ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ସେତିକି ଅଧିକାର ମଧ୍ୟ ତାର ନାହିଁ ।

- କଲେଜରେ ପଢ଼ୁଛ ?
- ହଁ ସାର୍ ।
- କେଉଁ କଲେଜରେ ?
- ରେଭେନ୍ସା ।
- କୋଉ ଇୟର ?
- ଆଇ.ଏ ସେକେଣ୍ଡ ଇୟର ।
- କଲେଜ କେମିତି ଯାଅ ?

- ଚାଲିଚାଲି ଯାଏ ନଚେତ୍ ଟାଉନ ବସରେ ।

ଭଦ୍ରଲୋକ ହୁଏତ ଅନ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନ ପାଇଁ ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲେ । ସରିତା ହାତରେ ସମୟ ନ ଥିଲା । ସେ ନମସ୍କାର କରି ଡରଡରରେ ବିଦାୟ ନେଲା । ସରିତା ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଅର୍ଥ ଖୋଜୁଥିଲା - ସେ କଣ ତାର ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥାକୁ କଳନା କରିବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଥିଲେ ? ତା ପାଇଁ ଏସବୁ ସହାନୁଭୂତିର ସଂଭାବନାମୟ ପ୍ରଶ୍ନ ଥିଲା ନାଁ ତାହା ଥିଲା ଏକ ମୌଖିକ ଇଶ୍ବରତ୍ବ ? ସରିତା ବିଚଳିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । ଚାକିରି ଯାଇ ନ ଥିଲା ।

ବିନୋଦବାରୁ ଦିନେ ଅଚାନକ ପିକୁନ୍ଦର ପଡ଼ାଘରକୁ ପଶି ଆସିଥିଲେ । ଆଗରୁ କେବେ ଘଟି ନ ଥିବା ଘଟଣା । କିଛି ଦରକାରି କଥା କହି ଚାଲିଯିବେ ବୋଲି ସରିତା ଅପେକ୍ଷା କଲା । ସେ କିନ୍ତୁ ଚୌକିଟିଏ ଟାଣି ବସିଥିଲେ । ସରିତା ତେଣୁ ଅଧା ଥିବା ପଡ଼ାକୁ ପୁଣି ଆରମ୍ଭ କଲା । ନିଜ ମନରେ ଉଠିଥିବା ପ୍ରଶ୍ନର ନିଜେ ହିଁ ଉତ୍ତର ଦେଲା - ତାଙ୍କ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ହେବାର ଯଥେଷ୍ଟ ଯୋଗ୍ୟତା ତାର ଅଛି କି ନାହିଁ, ତାହା ହିଁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରୁଥିଲେ ।

ଏହି ଭଳି କେତେ ଥର ସେ ଆସିଲେ । ପଡ଼ା ସରିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ବସି ରହୁଥିଲେ । ତାହାକୁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରୁଥିଲେ - ବ୍ୟକ୍ତିଗତ । ଅବାନ୍ତର । ଶୁଣିଲି ମାଲି ସଂଗରେ ଘରକୁ ଫେରୁଛ ? ମୋର ଦୁଇଟା କାର୍ । ଡ୍ରାଇଭରକୁ କହିଛି ତମକୁ ଘରେ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେବ । ଏତେ ସାଦାସିଧା ପୋଷାକ କାହିଁକି ପିନ୍ଧ ? ଭର୍, ଡର୍, ନର୍, ସୁର୍, ୟୁ ।

ଚାହାଣୀ ସର୍ବଦା ଛିର ଆଏ ତାରି ମୁହଁ ଉପରେ । ଦେହ ଉପରେ । ଏବଂ ପିକୁନ୍ଦର ମାମୁଁ ଦୁଇଥର ଲଣ୍ଡନ ଯାଇଥିଲେ । ମୁଁବାଇରେ ବଡ଼ କଂପାନୀର ଚାକିରି । ପିକୁନ୍ଦ ତାଙ୍କର ଆଦରର ଭଣଜା । ତାର 'ମିଏ' ଭାବରେ ସେ ତାଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିବା ସ୍ବାଭାବିକ । ସେହି ସୁଯୋଗରେ ଆଳାପର ପ୍ରୟାସ - ପିକୁନ୍ଦ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଆଇସକ୍ରିମ ପାର୍ଲର ଯାଉଛି, ତମେ ବି ଚାଲ । ଓଃ କମନ୍ । ମନା କରନି । ୟୁ ହାଭ୍ ଏ ସେକ୍ସି ଲୁକ୍ । ବୃତ୍ତି ଦେଖିବା ଆଳରେ ହାତକୁ ଧରିବାର ପ୍ରୟାସ ।

ଶୁଣି ନ ଶୁଣିଲା ପରି ତୁପରହିବା ପାଇଁ ହୁଏ, ବୁଝି ନ ବୁଝିବାର ବାହାନା କରିବା ପାଇଁ ହୁଏ । କାରଣ ଚାକିରି ଛାଡ଼ିଦେଇ ହୁଏ ନାହିଁ । ରଂଜନ ! ପଇସାବାଲା ଲୋକେ ସବୁ ଜିନିଷକୁ ହାସଲ କରିବା କେତେ ସହଜ ମନେ କରନ୍ତି, ଜଣେ ଝିଅର ଆତ୍ମମର୍ଯ୍ୟାଦା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ! ହାତ ଲମ୍ବେଇ ସେମାନେ କେବଳ ତାର

ଶରୀରକୁ ଘର୍ଷ କରିବାର ପ୍ରୟାସ କରନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ତା ସହିତ ନାଚରେ ଦଳି ମକଚି ଦିଅନ୍ତି ତାର ଜାଗ୍ରତର ସ୍ଵପ୍ନ ସ୍ଵାଦ ଟିକକ, ଏକଥା କେବେ ଭାବି ଦେଖନ୍ତି ନାହିଁ ।

ତଥାପି ତାର ଜଣେ ବଢ଼ିଗାଡ଼ ଥାଏ - ପିଙ୍ଗୁନ ।

- ତାଡ଼ି, ଯାଅ ଏଠୁ । ମୋ ପଡ଼ାରେ ଗୋଳମାଳ ହେଉଛି । ମାମୁଁ, ପୁଅ ଯାଅ । ତମ ପାଟି ଗଂଧହେଉଛି ମାମୁଁ, ତମେ ଡ୍ରଷ୍ଟ୍ କରିଛ ।

ଆକାଶରେ ଜହ୍ନ ଥିଲା । ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୋଲିଆ ଜହ୍ନ । ପୂର୍ଣ୍ଣମାସ ଜହ୍ନ । ନିରେଖ୍ ତାହାଁବା ପରେ ତା ମଧ୍ୟରେ ରଞ୍ଜନ ଠେକୁଆର ଛବି ଦେଖିପାରିଲା । ପିଲାଦିନେ ଶୁଣିଥିବା ଗପର ତୃଷାର୍ ଠେକୁଆ । ଜହ୍ନ ମଧ୍ୟରେ ଠେକୁଆ ପାଣି ଥିବାର ଦେଖି ପିଇବା ପାଇଁ ଧାଇଁଲା । ତା ପାଇଁ ଜହ୍ନ ମରିଚିକା ହୋଇଗଲା ।

ରଞ୍ଜନ ଜହ୍ନକୁ ନିରେଖ୍ ଦେଖିଲା । କ୍ରମେ ତା ମଧ୍ୟରେ ସେ ଦେଖିଲା ପାହାଡ଼, ପର୍ବତ, ଗର୍ଭ, ବିଶ୍ଵାଳ ବଂଧୁର ।

ମଣିଷର ଦୃଷ୍ଟିକୁ ମନ ହିଁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରେ । ମନ ଯାହା କହେ, ଆଖି ତାହା ହିଁ ଦେଖେ । ତେଣୁ ମାମୁଲି, ସାଦାସିଧା ପୋଷାକ ପିନ୍ଧୁଥିବା ସରିତା କିଛି ଲୋକଙ୍କ ଆଖିରେ ବାସନା ଉଦ୍ରେକ କରୁଥିଲା । ଶରୀରରେ ଉତ୍ତେଜନା - ସରିତା, ରାନ୍ଧୁ ଏବଂ ସେହିଭଳି ଶହଶହ ଝିଅ ।

- ଜହ୍ନ ଆଉ ମଣିଷ ମଧ୍ୟରେ ବିଶେଷ କିଛି ଫରକ ନାହିଁ ରିତା । ହରିଶାଟିଏ ଦଳଇଡ଼ା ହୋଇଗଲେ ନିଜକୁ ଅସହାୟ ମନେକରେ । ସେତେବେଳେ ତାର ମାଂସ ପାଇଁ ବିଲୁଆ ଭଳି ଛୋଟ ଜହ୍ନଟାଏର ମଧ୍ୟ ଲୋଭ ବଢ଼ିଯାଏ । ତେଣୁ ରାନ୍ଧୁକୁ ଅନୁକଂପା ଦେଖାଅ ନାହିଁ । ତାକୁ ଲଢ଼ିବା ପାଇଁ ହେବ - ବାଘସିଂହଙ୍କ ସହିତ, ବିଲୁଆ ଗଧୁଆମାନଙ୍କ ସହିତ ମଧ୍ୟ । ଏଥିପାଇଁ ତାକୁ ସାହସ ଦିଅ ।

ସଂଧ୍ୟାଟି ମନୋରମ ଥିଲା । ଆକାଶରେ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଥିଲା । ପୃଥିବୀ ଆକାଶର ଆଲୋକରେ ଆଲୋକିତ । ରଞ୍ଜନ ସରିତା ସହିତ ଆଳାପ କରିବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଥିଲା । ବହୁତ ଦିନ ପରେ ସେମାନେ ଖୁସିଗପ କରିବାର ଏଭଳି ଅବସରଟିଏ ପାଇଛନ୍ତି । ସେ ତାହାକୁ ଚିନ୍ତାରେ ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ କରିଦେବା ପାଇଁ ଚାହୁଁ ନ ଥିଲେ । ତେଣୁ କଥାର ଧାରା ବଦଳାଇ ସରିତାକୁ ପଚାରିଲା - କେଉଁ ଗୋଟିଏ ନଦୀର ଗୁଡ଼ାଏ ନାଆଁ କହିଲ ? ଏବଂ ସରିତାର ଅଜ୍ଞତାରେ ହସିପକାଇ ସେ ନିଜର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଉପରକୁ ଚାଲିଆସିଲା- ନଈ କୂଳେ କୂଳେ ପ୍ରାଚୀନ ସଭ୍ୟତାମାନ କେମିତି ଗଢ଼ି ଉଠିଥିଲା, ତା ଇତିହାସରୁ

ପଡ଼ିଛି । କିନ୍ତୁ ନଦୀ ଓ ଜୀବନର ନିବିଡ଼ତାକୁ ମୁଁ ବାଲାଦେଶ ଯାଇ ଅନୁଭବ କଲି ।

ନଈ ଉପରେ ସେମାନେ ଅତି ବେଶି ନିର୍ଭରଶୀଳ । ନଈ ଯେମିତି ତାଙ୍କର ଜୀବନ ରାଜପଥ । ସେଥିରୁ ମାଛ ଆମଦାନୀ, ଜଳସେଚନ, ବୋଟରେ ମାଲବୁହା; ପୁଣି ନଈକୁ ନେଇ ସାହିତ୍ୟ - କେତେ ଉପନ୍ୟାସ, କବିତା, ସିନେମା । ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ରକୁ ଆସାମର ‘ହୋୟାହୋ’ ଆଖ୍ୟା ଦିଆଯାଇଛି କାରଣ ସେଠିକାର ସରକାର ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ରର ଉପଯୁକ୍ତ ବିନିଯୋଗର ବିଶେଷ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିନାହାନ୍ତି । ଅଥଚ ପଦ୍ମାନଦୀ ସହିତ ଲୋକମାନଙ୍କର ଜୀବନଧାରା କେତେ ବେଶି ଜଡ଼ିତ, ବାଲାଦେଶ ନ ଗଲେ ବୁଝି ହେବନାହିଁ ।

ରଞ୍ଜନ ପ୍ରାନ୍ତ ଯାର ଫେରିଥିଲା । ସେଠାରେ ହେଉଥିବା “ମାନବିକ ଅଧିକାର” ଶୀର୍ଷକ ସମ୍ମିଳନୀ ଉପରେ ବିବରଣୀ ସଂଗ୍ରହ ନିମନ୍ତେ ଯାଇଥିଲା । ସୁଇଜରଲାଣ୍ଡରେ ସେ ସମୟରେ ବିଶ୍ୱ ବାଣିଜ୍ୟ ମେଳା ଚାଲିଥିଲା - ‘ମୁବା’ । ସୁଇଜରଲାଣ୍ଡ ବ୍ୟୟବହୁଳ ଦେଶ । ରଞ୍ଜନର ସୁଇଜରଲାଣ୍ଡ ଦେଶର ପ୍ରବେଶପତ୍ର ନ ଥିଲା । ତଥାପି ସେ ମୁବା ଦେଖିବାର ଲୋଭ ସମ୍ବରଣ କରିପାରୁ ନଥିଲା । ତାର ସାଂବାଦିକ ବଂଧୁ ମାଇକ୍ ସେ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତାକଲେ । କହିଲା, ମୋ କାରରେ ଗଲେ ବର୍ତ୍ତରରେ ଡିସା ଟେକ୍ କରିବେ । ମୁଁ ପ୍ରାନ୍ତର ଲୋକ ହିସାବରେ ଯାଇପାରିବି, କିନ୍ତୁ ତମେ ନୁହେଁ । ସୁଇସ୍ ଗାଡ଼ି ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ ନମ୍ବର ଥିଲେ ଅନେକ ସମୟରେ ସେମାନେ ପାସପୋର୍ଟ ଦେଖନ୍ତି ନାହିଁ । ବାସେଲରେ ଜଣେ ଇଞ୍ଜିଆନ୍ ଅଛି । ତା ସହିତ ମୋର ଅଳ୍ପ ପରିଚୟ ଅଛି । ଚେଷ୍ଟା କରିବା ?

ଫୋନ୍‌ରେ ମାଇକ୍ ଶେଖର ଦାସ ସହିତ କଥା ହେଲା । ଶେଖର ଦାସ ଗୋଟିଏ ଦିନର ସମୟ ମାଗିଲା । ପରଦିନ ଶେଖର ଦାସ ନିଜେ ଫୋନ କଲା । ଝିର ହେଲା ଯେ, ମାଇକ୍ ରଞ୍ଜନକୁ ଏଲସାସ୍ ସହର ଯାଏଁ ନେଇଯିବ । ଏଲସାସ୍ ସୁଇଜରଲାଣ୍ଡ ବର୍ତ୍ତରରେ ଥିବା ପ୍ରାନ୍ତର ସହର । ତାହାର “ରୋପୋଆଁ” ମନ୍ଦିର ଶେଖର ଦାସ ଜିନିଷ କିଣି ସେଠାରେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବ । ତାଙ୍କ ଅଫିସରେ କାମ କରୁଥିବା ଜଣେ କର୍ମଚାରୀ ଏଲସାସ୍‌ରେ ରହେ । ପ୍ରତିଦିନ ବାସେଲ ଯାଏ । ରଞ୍ଜନ ମୁବା ବୁଲିସାରି ତା ସହିତ ପ୍ରାନ୍ତ ଫେରିଆସିବ ।

ରୋପୋଆଁ ସାମନାରେ ଶେଖର ଦାସ ସହିତ ଦେଖା । ଆଳାପ । ପରିଚୟ - କେଉଁଠାରୁ ଆସିଛନ୍ତି ?

- ଓଡ଼ିଶାରୁ ।

- ଓଡ଼ିଶାରୁ ? ଶେଖର ଦାସର ମୁହଁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇଉଠୁଥିଲା ।

- ଓଡ଼ିଶାର କେଉଁ ଟୀଚକର ?

- କଟକ ।

- ଆପଣ ଓଡ଼ିଆ ?

ଆଉ ସେକହାଣ୍ଡ ନୁହେଁ । ଦୁହେଁ ଦୁହିଁଙ୍କୁ କୁଣ୍ଡାଇ ପକାଡ଼ାଲେ ।

ମୁବାରେ ରଞ୍ଜନକୁ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଶେଖର ଅପିସ ଗଲା । ବାମେଲରେ ମହଂରା ହେବ ବୋଲି ରଞ୍ଜନ ପ୍ରାନ୍ତରୁ କିଛି ଖାଇବା ଜିନିଷ ସଂଗରେ ଧରି ଆସିଥିଲା । ତଥାପି ଶେଖର ଗୁଡ଼ାଏ ଖାଇବା ଜିନିଷ ଓ ଫଳରସ କିଣି ତାହାକୁ ଦେଇଯାଇଥିଲା ।

ବିଶ୍ୱ ବାଣିଜ୍ୟ ମେଳା । ସାରା ପୃଥିବୀର ବଛା ବଛା ଜିନିଷ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇଛି । କାରୁ, କାଠ ଜିନିଷ, ପୋଷାକ, ଫର୍ଣ୍ଣଚର, ଚମଡ଼ା-ତିଆରି ଜିନିଷ, ଆଧୁନିକ ଘରକରଣା, ଗହଣା, ବିଭିନ୍ନ ଇଲୋକ୍ତ୍ରୋନିକ୍ସ ଜିନିଷ । ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ସହରର ପରିସୀମା । ଗୋଟିଏ ଦିନରେ ବୁଲି ଦେଖିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ଦୋକାନରେ ଭାରତୀୟ ଝିଅମାନେ ମୁଣ୍ଡରେ ପିନ୍ଧୁଥିବା ଟିକିଲି ଓ ପାଦର ପାଝିଲି ବିକ୍ରି ହେବାର ଦେଖି ରଞ୍ଜନ ଆମୋଦିତ ହୋଇଥିଲା । ତେବେ ସେ ଆତ୍ମିତ ହେଲା ଇରାନର ଗୋଟିଏ ଦୋକାନକୁ ଦେଖି । ସେଠାରେ ଚାଁଦିର ଜିନିଷମାନ ଥିଲା

ଫଳଦାନୀ, ଟ୍ରେ, ପ୍ଲେଟ, ଅତରଦାନୀ, ଫୁଲଦାନୀ; କାମଦାନୀ ଆଦି । ଚମକାର କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ । ତାରକସିର କାମ ।

ଓଡ଼ିଶାର ଜିନିଷ ! କଟକୀ ତାରକସି କାମ ! କେତେ ଆଗ୍ରହରେ ରଞ୍ଜନ ଦୋକାନ ଆଡ଼କୁ ଆଗେଇ ଯାଇଥିଲା । ଇରାନର ପ୍ରାଚୀନ କଳା ଇଏ । ପର୍ଯ୍ୟାନ୍ । କେତେ ଶହ ବର୍ଷର ପୁରୁଣା, ତାହା ଇତିହାସ କହିବ - ଦୋକାନୀର ମନ୍ତବ୍ୟ ।

ଶେଖର ଦାସ ସେଦିନ ରଞ୍ଜନକୁ ତାର ବଂଧୁ ସହିତ ଆସିବା ପାଇଁ ଦେଇ ନ ଥିଲା । ରଞ୍ଜନକୁ ସେ ନିଜ ଘରକୁ ନେଇଥିଲା । ପରିବାର ସହିତ ପରିଚୟ କରାଇଥିଲା । ସେମାନେ ଖୁବ୍ ଗପକରିଥିଲେ - ଓଡ଼ିଶା, ଭାରତ, କଟକ । ରାତିରେ ସେ ନିଜ କାରରେ ରଞ୍ଜନକୁ ଆଣି ଛାଡ଼ିଥିଲା ।

ମୁବାରେ ଦେଖୁଥିବା ତାରକସି କାମକୁ ରଞ୍ଜନ ବୁଲି ନ ଥିଲା । ବଂଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ ସେହି ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲା । ଅଭିଜିତକୁ କହିଥିଲା - ପାରସ୍ୟରୁ ତାହା କେମିତି ଓଡ଼ିଶା ଆସିଲା ଏବଂ କଟକରେ ତା କେମିତି ମୂଳଦୁଆମାରି ରହିଗଲା, ଏହା ଆମକୁ ଇତିହାସରୁ ଖୋଜି ବାହାରକରିବା ପାଇଁ ପଡ଼ିବ ।

କିନ୍ତୁ ବାଲାଦେଶରୁ ଫେରିବା ପରେ ରଞ୍ଜନର 'ନଦୀ' ପ୍ରବଣତା ପୁନଶ୍ଚ

ଫେରି ଆସିଥିଲା । ପଦ୍ମାର ଭାବନାରେ ସେ ପୁଣିଥରେ ଏକାଗ୍ରଚିତ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଥିଲା । ପୂର୍ବରୁ ସେ ଆସାମ ଯାଇ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର ବିଷୟରେ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିଥିଲା । ତିଦ୍ଦତ ଯିବା ପାଇଁ ଯୋଜନା କରୁଥିଲା - ବୁଝିଲ ରିତା, ତିଦ୍ଦତର 'ସାଙ୍ଗପୋ' ନଦୀ ଆମ ଦେଶର ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର ହୋଇଛି । ବାଂଲାଦେଶର ପଦ୍ମା । ସମୁଦ୍ରରେ ମିଶିବା ସମୟକୁ ତାର ନାଆଁ ମେଘନା । ତିଦ୍ଦତ କେବେ ଯିବି ଭାବୁଛି । ଆଉ ଫିଟର ନୁହେଁ, ରିପୋର୍ଟ ନୁହେଁ, ଗୋଟିଏ ବହି ଲେଖିବା କଥା ଚିନ୍ତା କରୁଛି । କଣ ଭାବୁଛ, ପାରିବି ନାଁ ନାହିଁ ?

ଚଉଦ

ଦୁର୍ଘଟଣାଟି ଏମିତି ଭାବରେ ଘଟିବାର ଥିଲା । ତାହା ଯେମିତି ବିଧି ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ଥିଲା । କିଛି ହେଲେ ଅବଶ୍ୟକତା ନଥିଲା । ହେତୁ ନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଘଟିଗଲା - କିଛି ଲୋକଙ୍କର ସୁଖ ଓ ସ୍ୱପ୍ନକୁ ଛିନ୍ନଛତର କରିଦେଇ । ବିକ୍ଷିପ୍ତ କରିଦେଇ ।

ତେଲିଭିଜି ପାଇଁ ସରିତା ଛୁଟି ନେବା ଲାଗି ଆହୁରି ଦୁଇମାସ ସମୟ ବାକିଥିଲା । ଗତ ସପ୍ତାହରେ ଟେକଅପ୍ ପାଇଁ ଯାଇଥିଲା । ତାଙ୍କର ମତ ଦେଇଥିଲେ, ସବୁ ଠିକ୍ ଅଛି । ଗର୍ଭସ୍ଥ ପିଲାଟିର ଓଜନ ବଢ଼ିଛି । ମୁରମେଣ୍ଟ ଠିକ୍ ଭାବରେ ହେଉଛି ।

ସରିତା ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲା - ଘରଟିଏ । ଛୋଟ ନୀତଟିଏ । ଶାବକର ଛୁଁ ଛୁଁ ତାଙ୍କରେ ନୀତଟି ଶବ୍ଦମୟ । ଧ୍ୱନିମୟ । ରଞ୍ଜନ କହେ, ମୋତେ ସୀତାରର ଝଂକାର ମୁରୁଖ କରେ । ଭାଓଲିନ୍ ତାନ୍ସୁରା ଗୀତାର ନାଁ, ସୀତାରର ଝଂକାର ଅନନ୍ୟ । ସରିତା କହେ, ଦେଖିବ, ସୀତାରର ଝଂକାର ମଧ୍ୟ ତୁଚ୍ଛ ହୋଇଯିବ । ତୁଚ୍ଛ ହୋଇଯିବ ସବୁ ତାଳ-ଲୟ । ଆମ ଘରେ ଯେଉଁ କୁଆଁ କୁଆଁ ଧ୍ୱନି ଗୁଞ୍ଜରିତ ହେବ, ସେ ତୁଚ୍ଛ କରିଦେବ ସବୁ ସଂଗୀତକୁ । ଏବଂ ଜଗତର ମଧୁରତମ ଧ୍ୱନି ହେବ ତାର 'ମା' ତାଙ୍କ ।

ସରିତା ରିକ୍ତାରେ ଘରକୁ ଫେରୁଥିଲା । ପ୍ରତିଦିନ ଭଳି । ରିକ୍ତାକୁ ସ୍ମୃତରଟିଏ ଧକାଦେଲା । ସରିତା ସୁରକ୍ଷିତ ଅବସ୍ଥାରେ ବସିଥିଲା । ଅନ୍ୟମନସ୍କ ନଥିଲା । ତଥାପି ଧକ୍କାର ବେଗ ସଂଭାଳି ପାରିଲା ନାହିଁ । ରିକ୍ତା ଉପରେ ହାମୁଡ଼େଇ ପଡ଼ିଲା । ତାପରେ ଖସିପଡ଼ିଲା ରାସ୍ତା ଉପରକୁ ।

ରଞ୍ଜନ ସହରରେ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ତାର ଉପସିତି ବିପଦର କୌଣସି ପ୍ରତିରୋଧ

କରିପାରିଲା ନାହିଁ । ତାନ୍ତ୍ରଜ୍ଞାନୀ, ଅପରେସନ ଚେକ୍‌ଲ ବି ପଜେଟିଭ୍
ରକ୍ତଦିଆ ଏବଂ ଅବଶେଷରେ ଅପରେସନ ଥିଏଟର ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ଡାକ୍ତର
ବାହାରିଆସିଲେ - ବୁଦ୍ଧିଆ ଚାଲିଛି । ଆହୁରି ବୁଦ୍ଧ ଦରକାର । ଭଲେଖିଅର
ଯୋଗାତ କରନ୍ତୁ ।

..... ରକ୍ତସ୍ରାବ ବନ୍ଦ ହେଉନାହିଁ । ଯୁବେରସରେ ଆଘାତ ଲାଗିଛି । ତାକୁ
କାଟି ବାହାରକରି ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଫର୍ମରେ ଦସ୍ତଖତ କରନ୍ତୁ । ଶୀଘ୍ର ।
ଚିନ୍ତାକରିବା ପାଇଁ ସମୟ ନାହିଁ ।

ପିଲାଦିନ କହିଲେ ସାମନାରେ କଳାପଟା ଭଳି କାଂଥଟିଏ ଦୃଶ୍ୟ ହୁଏ । କ୍ଷୁଦ୍ର
କଲେବରର ରଞ୍ଜନ । ଚକ୍ ଖଣ୍ଡେ ଧରି ଲେଖୁଥାଏ କାଂଥରେ - ଏକ୍-ଡୁଇ,
ପଣିକିଆ, କୁକୁର-ବିଲେଇ, ଗଛ, ମଣିଷ, ଛକି-ଶୂନ୍ । ଲେଖୁ ଲେଖୁ ସବୁ ଲେଖା
କଳା ରଂଗ ହୋଇଯାଏ । ଧଳା କାଂଥରେ ଅଂଗାରର ଗାର । ବିଶାଳ । ଭୟଂକର ।
ଚାରିପଟରେ ସେହିଭଳି କାଂଥ-କଳାକଳା ମଣିଷ ଜୀବଜନ୍ତୁ ଛକିଶୂନ୍ ।

ପିଲାଟି ବ୍ୟାକୁଳ ହୁଏ । ସେଠାରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟାକରେ । କାଂଥ
ତାହାକୁ ଘେରି ଯାଏ । ସେ ପାରେ ନାହିଁ ।

ରଞ୍ଜନର ଜନ୍ମ ପରେ ତାର ମା ମରିଯାଇଥିଲେ । ମାତ୍ର କେତେ ଘଣ୍ଟା ପରେ ।
ବାପା ତାନ୍ତ୍ରଜ୍ଞାନୀରୁ ଘରକୁ ଫେରିଥିଲେ - ପୁଅକୁ କୋଳରେ ଧରି । ମା ବିନା ।
.... ପୁଅର ସେ ବାପା ହୋଇଥିଲେ । ମା ହୋଇଥିଲେ । ତାହାକୁ ବୋତଲରେ
କ୍ଷୀର ପିଆଇଥିଲେ । ହାତରେ ଭାତ ଖୁଆଇ ଦେଉଥିଲେ । ସ୍କୁଲ ଉପରେ ଅ-
ଆ ମଡ଼େଇବା ଶିଖେଇଥିଲେ । ଦିନେ ବାପା ମଧ୍ୟ ମା ଭଳି ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲେ,
ଆଠବର୍ଷର ପୁଅକୁ ।

ରଞ୍ଜନର ମାମୁଁ ନିଜ ପାଖକୁ ନେବା ପାଇଁ ଚାହିଁଲେ । ବଡ଼ବାପା ନେବା
ପାଇଁ ଚାହିଁଲେ । ତା ପାଇଁ ଜଣେ ଅଭିଭାବକର ଜରୁରୀ ଦରକାର ଥିଲା । ବଡ଼ବାପା
ଢିଡିଲେ । ସେ ତାଙ୍କ ପରିବାର ଧରି ଗାଁରୁ ସହରକୁ ଉଠି ଆସିଲେ । ରଞ୍ଜନ ଘରେ
ରହିଲେ ।

ଏବେ ବଡ଼ବାପା ଘରର ମାଲିକ ବନିଛନ୍ତି । ଏକ ମହଲା ଘରକୁ ଦି'ମହଲା
କରିଛନ୍ତି । ରଞ୍ଜନ ସେ ଘର ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରେନାହିଁ । କୌଣସି ଆଲୋଚନା
କରେନାହିଁ ଗାଁର ସଂପତ୍ତି ବିଷୟରେ । ସେ ସମସ୍ତର କିଛି ହେଲେ ଅସ୍ଥିତ ତା ପାଇଁ

ଆଉ ନାହିଁ - ବଡ଼ବାପାଙ୍କ ପରିବାର ଭଳି ।

ବଡ଼ବାପାଙ୍କର ପାଠପିଲାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରଞ୍ଜନ ମଣିଷ ହେଲା । ଟିକେ ବଡ଼ ହେବା ପରେ ସେ ଅନୁଭବ କଲା ଯେ, ସେ ଘରର ମାଲିକ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଚାକର ଜଣାରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ଖାଇବାକୁ ଭଲ ମିଳେ ନାହିଁ । ଭଲରେ ରହିବାକୁ ଦିଆ ଯାଏ ନାହିଁ । ଭାତ ଆଳି ପାଖରୁ ଉଠି ବୋଲ କରିବା ପାଇଁ ପଡ଼େ । ପଡ଼ା ପାଖରୁ ଉଠି ବଜାର କରିବା, ଚିକ୍କା ତାଳିବା ଇତ୍ୟାଦି । ହେ ଟୋକା, ପାଣି ଗିଲାସେ ଦେଲୁ । ... ରଞ୍ଜନ, ମୋ ଇସ୍ତିଲୁଗା କେଉଁଠି ରଖିଲୁ ?

ସାହି ପଡ଼ିଶା ସମବେଦନା ଜଣାନ୍ତି । ସହାନୁଭୂତି ଦେଖାନ୍ତି । ସହାନୁଭୂତିରେ ପେଟ ପୂରେ ନାହିଁ । ଦୁଃଖ ଦୂର ହୁଏ ନାହିଁ ।

ରଞ୍ଜନ ଓ ସରିତା - ଦୁହେଁ ମରି ଯାଇଛନ୍ତି । ଏକ ସଂଗରେ । ସଂସାରରେ ଛାଡ଼ି ଯାଇଛନ୍ତି ତାଙ୍କର ପିଲାଟିକୁ । ଶିଶୁଟିକୁ । ଏକୁଟିଆ । ଅନାଥ । ରଞ୍ଜନର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ସେ ବିଛଣାରେ ଉଠି ବସିଲା । ସାରା ଦେହଟା ଝାଲେଇ ଯାଇଥିଲା । ସ୍ୱପ୍ନଟା ତାର ସମଗ୍ର ସତ୍ତାକୁ ଚହଲେଇ ଦେଇଥିଲା । ପିଲାଦିନର ଦୁଃଖଦ ଅନୁଭୂତି କେବେକେବେ ଏହି ଭଳି ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ତା ମଧ୍ୟରେ ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କରୁଥିଲା ।

କିଛି ସମୟ ବସି ରହିବା ପରେ ରଞ୍ଜନ ନିଜକୁ ସଜାଡ଼ି ନେଲା । ଘଣ୍ଟାରେ ଚିନିଟା ବାଜିବାକୁ ଯାଉଛି । ତାର ଇଚ୍ଛା ହେଲା, ଲାମ୍ପ ଜାଳି ବସି ପଢ଼ିବ । କିନ୍ତୁ ଆଲୁଅ ଜଳିଲେ ସରିତାର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଯାଇ ପାରେ । କ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇ ଶୋଇଯାଇଛି ସେ । ବହୁତ ପରିଶ୍ରମ ପଡୁଛି । ଚାକିରି ସହିତ ଥିସ୍‌ସ୍ ଲେଖା । ସେ ଚାକିରିରେ ଠକେ ନାହିଁ । ଅତି ବେଶି କର୍ତ୍ତବ୍ୟଶୀଳ । ରିସର୍ଚ୍ଚରେ କେବେ ଠକି ନାହିଁ । କୌଣସି ଅବସ୍ଥା ଓ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ନୁହେଁ । ଥିସ୍‌ସ୍ ଲେଖା ପାଇଁ ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ଖଟଣୀ । ରାତି ଅନିଦ୍ରା ।

ଗାଡ଼ ନିଦରେ ସରିତା ଶୋଇଯାଇଛି । ପଡ଼ା ଟେବୁଲରୁ ନିଦୁଆ ଆଖିରେ ସେ ସିଧା ବିଛଣା ଉପରକୁ ଆସିଥିଲା । ରଞ୍ଜନର ଆଖି ବହି ପଡୁ ପଡୁ ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ସେ ଲ୍ୟାମ୍ପ ଲିଭେଇ ଶୋଇଥିଲା । ଝଙ୍କାର ଦୁଇପଟକୁ ଆଡ଼େଇ ଦିଆ ଯାଇଥିବା ପରଦାକୁ ସଜାଡ଼ି ଦେବା ପାଇଁ ଉଭୟ ଖୁଆଳ କରିନାହାନ୍ତି । ଘର ମଧ୍ୟରେ ଜହ୍ନକିରଣ ଢେଉ ଖେଳୁଛି । ଫର୍ଜୀ ଆକାଶ । ଫର୍ଜୀ ପୂର୍ବୀ । ପାହାନ୍ତା ପ୍ରହର ଭଳି ମନେହେଉଛି । ଅନବଦ୍ୟ ଶୀତଳତା । ପରିବ୍ୟାପ୍ତ, ସମ୍ମୋହକ ।

ସରିତା ଉପରେ ଜହ୍ନର କିରଣ ବିଂଚିହୋଇ ଯାଉଛି । ଶାନ୍ତି ମଧ୍ୟରୁ ତାହାର
 ସ୍ଵାତନ୍ତ୍ର୍ୟ ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ ଦେଖାଯାଉଛି - ସୃଷ୍ଟି-ସମର୍ପିତ । ରଞ୍ଜନ ନିଜର ଆବେଗକୁ
 ସଂଭାଳି ଧରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ସେ ଖୁବ୍ ସନ୍ତର୍ପଣରେ ସରିତାର ଦେହକୁ ଆଉଁସିବାରେ
 ଲାଗିଲା । ତା ପରେ ଗର୍ଜିଲା । ତା ମଧ୍ୟରେ ସେ ଶିଶୁଟିର ସଭା ଅନୁଭବ କରିଥିଲା ।
 ତାହାର ମୁହଁ ଆଲୋଚନକୁ । କୌଣସି ଏକ ମୁହୂର୍ତ୍ତର ସ୍ଵାକ୍ଷର । ଦୁର୍ଦ୍ଦିନର
 ନିବିଡ଼ତମ ମିଳନର ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତ ରୂପାନ୍ତର ! ସରିତାର ଚରମ ଇତ୍ସରୀତ ସଭା !

ରଞ୍ଜନ ଆଉଁସି ଦେଉଥିଲା । ସରିତାର ଆବେଗମୟ ଝଂସନକୁ ସେ
 ଶର୍କକରିବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଥିଲା, ଚାହୁଁଥିଲା ଛୁଇଁ ଦେବା ପାଇଁ ତାର କେନ୍ଦ୍ରିତ ଇତ୍ସାର
 ବିଂଦୁକୁ । କ୍ରମେ ସେ ଏକ ଅନନ୍ୟ ବିଭୋରତାରେ ସମାଲୋଚିତ ହୋଇପଡୁଥିଲା ।...
 ନିଦ୍ରାବିଷ୍ଟ କଂଠରେ ପ୍ରଶ୍ନ - ତମେ ଏ ଯାଏଁ ଶୋଇନ ?

ତଥାପି ରଞ୍ଜନର ବିଭୋରତା କଟି ନ ଥିଲା ।

ପାଖରେ ଅଭିଜିତ୍ ଥିଲା । ରମେଶ ଥିଲା । ମା ଥିଲେ । ମା ଖୁବ୍
 କାନ୍ଦୁଥିଲେ । ଥିଲେ ରକ୍ତଦାନ ପାଇଁ ଆଗେଇ ଆସିଥିବା ରମେଶ ଓ ରଞ୍ଜନର ଅନେକ
 ବ୍ୟଥା । ସରିତାର ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ । ରଞ୍ଜନକୁ ତଥାପି ମନେ ହେଉଥିଲା ସେ ଏକୃଷ୍ଟିଆ
 ବସି ରହିଛି, ନିଜର ହତାଶକୁ ଏକା ଏକା ସଂଭାଳି ଧରି । ସେ ରାତିର ସ୍ଵପ୍ନ
 ତା ହେଲେ କଣ ସତ ହେଲା ? ଶିଶୁଟିକୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରି ଦିଆଗଲା ତାର ବାପା-
 ମାଙ୍କ ଠାରୁ, ଏମିତି ଶୋଚନୀୟ ଭାବରେ ?

ସମସ୍ତେ ଚିନ୍ତିତ ହେଉଥିଲେ । ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡୁଥିଲେ ନିଜ ଭିତରେ -
 ସରିତାର ଚେତା ଫେରିଲେ ତାହାକୁ ଏ ଖବରଟି କେମିତି ଦିଆଯିବ ଯେ, ତୋର
 ପିଲାଟି ମରିଯାଇଛି, ତା ସହିତ ଛିନକରି ଦିଆଯାଇଛି ତୋର ମା ହେବାର ସମସ୍ତ
 ସଂଭାବନାକୁ । କେଉଁ ଭାବରେ ଏହାକୁ ବ୍ୟସ୍ତ କରି ହେବ ? ସେଥିପାଇଁ
 ଉପଯୁକ୍ତ ଭାଷା କିଏ ସୃଷ୍ଟିକରି ପାରିବ ?

■ ■

ପନ୍ଦର

ଫୋନ ଦିଲ୍ଲୀରୁ ଆସିଥିଲା । ସତୀଶ ଛାତ୍ରା ବୋଲି ଜଣେ କେହି ଫୋନ୍
 କରିଥିଲେ । ରଞ୍ଜନ ଘରେ ନ ଥିଲା । ସରିତା ମଧ୍ୟ ନଥିବା କଥା । ଉପର ବେଳା

କୁସ୍ ସବୁପେଣ୍ଡ ହେବାରୁ ସେ ଘରକୁ ଫେରି ଆସିଥିଲା । ରାତି ଏଗାରଟାରେ ପୁଣି ଫୋନ୍ ।

ସମାଜର ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟା ଓ ଘଟଣାମାନଙ୍କୁ ନେଇ ନିୟମିତ ଓ ଧାରାବାହିକ ଭାବରେ ଫିଚରମାନ ଲେଖୁଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର ନଦୀ ଉପରେ ରଞ୍ଜନର ବନ୍ଧି ଲେଖା ପ୍ରସ୍ତୁତି ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରବାହରେ ଚାଲିଥିଲା । ସରିତାକୁ ଏକା ଛାଡ଼ି ସେ ଡିକ୍ଟ ଯିବା ପାଇଁ ଚାହୁଁ ନ ଥିଲା । ପୂର୍ବାଞ୍ଚଳ ବୁଲି ସେ ନଦୀ ଉପରେ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିଥିଲା । ତାହାକୁ କଂପ୍ୟୁଟର ସାହାଯ୍ୟରେ ପ୍ରିଣ୍ଟ କରୁଥିଲା । ପୁସ୍ତିକରେ ଉଠାଉଥିଲା । ତେବେ ତାର ଡିକ୍ଟ ଯିବା ନିହାତି ଜରୁରୀ ଥିଲା । କାରଣ ଏହା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଥିଲା ଯେ, ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ରର ଉତ୍ତର ଛଳି ସାଇପୋ ନଦୀର ପଥୁରିଆ ଅବବାହିକା ପରିଦର୍ଶନ ପରେ ଯାଇଁ ବହିର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣତା ଉପରେ ମୋଟାମୋଟି ଏକ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇ ପାରିବ ।

ସହଯୋଗୀ ଭାବରେ ସେ ଜଣେ ଫଟୋଗ୍ରାଫର ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ କରିସାରିଥିଲା । ବିଭିନ୍ନ ଲେନ୍‌ସ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ନୂଆ ଏକ୍ସପେରିମେଣ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ଭଲ ପାଉଥିବା ଭାବପ୍ରବଣ ଯୁବକ ଜଣେ ।

... ସାର୍, ଏମିତି ଫଟୋ ଦେବା ନାହିଁ । ପୁରୀ ତକ୍ଷ୍ୟମେଞ୍ଜରୀ ପିକ୍‌ଚର୍ ! ଆପଣଙ୍କ ଲେଖା ସାଙ୍ଗକୁ ଯମା ମ୍ୟାଟ୍ କରୁନି । କିଛି ଡ୍ୱାଇଡ୍‌ଆଙ୍ଗୁଲରୁ ଅନ୍ୟ କିଛି ଟେଲିଫୋପିକ୍‌ରେ ଉଠାଇ ଦେଖିବା । ନଇ କେବଳ ନଇଟିଏ ଭଳି ସାଧାରଣ ନୁହେଁ, ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର କବିତା ଭଳିଆ ସାବଲୀଳ ହେବା ଦରକାର । ପର୍ବତଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ଲାକ୍ ଆଣ୍ଡ ୱାଇଟ୍ ଫିଲିମ୍‌ରେ ଉଠାଇବା । କିଛି ସକାଳୁ, କିଛି ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ପୂର୍ବରୁ । ପର୍ବତ ସବୁ ଖାଲି ପର୍ବତ ଭଳି ଦିଶିଲେ ବହିର ବିଶେଷତ୍ୱ ଫୁଟିବ ନାହିଁ । ତା ହେବ ସ୍ୱପ୍ନ ଭଳି ତଂଦ୍ରାଛନ୍ଦ, ବୈଚିତ୍ର୍ୟମୟ । କଭର ପେଜ୍ କଥା କିଛି ଟିକ୍ତା କଲେଣି ?

ଗୋଟିଏ ଦିନର ନୋଟିସରେ କ୍ୟାମେରା ଧରି ବାହାରି ପଡ଼େ ଅଯିକା । ଖାଇବା, ରହିବା କେଉଁଥିରେ ବାଛବିଚାର ନ ଥାଏ । ଜିନ୍-କୁର୍ତ୍ତା ପିନ୍ଧି ଦିନ ଦିନ ଧରି ଘୁରି ବୁଲୁଥିବା ଆତପାରକଟା ! ଉଦୀୟମାନ । ତଥାପି ଡିକ୍ଟ ଯିବାର ଦିନ ଠିକ୍ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ ।

ସତୀଶ ଛାତ୍ରା ଫୋନ୍‌ରେ ବିଶେଷ କିଛି ଖୋଲି କହିଲା ନାହିଁ । ରଞ୍ଜନକୁ ତା ସହିତ କାମକରିବା ପାଇଁ ମଜେଇବା ଲାଗି ଖୁବ୍ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲା ଓ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଲୋଭନ ଦେଖାଇଥିଲା । ଦିଲ୍ଲୀ ଯାଇ ତା ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବା ପାଇଁ ଡାକିଥିଲା ।

ହୋଟେଲ ଓ ପ୍ଲାଇଟ୍ ଖର୍ଚ୍ଚ ଦେବ ବୋଲି ଏହା ସହିତ ଯୋଗ କରିଥିଲା ମଧ୍ୟ ।

ତାନ୍ତ୍ରଣାମାରୁ ଫେରିବା ପରେ ସରିତା ପ୍ରାୟ ଚୁପ୍ ହୋଇଯାଇଥିଲା । କଲେଜ ଯାଉଥିଲା । ଘରକାମ କରୁଥିଲା । ଚାବିଦିଆ କଣ୍ଢେଇ ଭଳି, ସବୁ କିଛି ଯାନ୍ତ୍ରିକ । ଗତାନ୍ତରାଳିକ । ଅନେକ ସମୟରେ ସେ ଆକାଶକୁ ଚାହିଁ ରହୁଥିଲା - କେବେ ଶୂନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ, କେବେ କଣ ଖୋଜିବା ଭଳି । କଣ ଖୋଜୁଛି, ଅଭିଜିତ୍‌ର ଚିକି ଝିଅ ଭଳି ? - ଅଙ୍କଲ, ଝାରଟିଏ ଖସିଲା, କିନ୍ତୁ ମୁଁ କିଛି ଉଦୟ କରି ନାହିଁ - ଉଁ - ଉଁ । ପୁଣି ଥରେ ଆକାଶକୁ ଚାହିଁ ଉଇସିଂ ଝାରର ଅନ୍ଦେଷଣ !

ବସ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ହଜିଗଲେ ମଣିଷ ନିଜର ଚାରିପଟକୁ ଚାହେଁ । ଆତ୍ମା ହଜିଗଲେ ତାର ଚାହିଁବା ଦିଗର ବିସ୍ତାରି ହୋଇଯାଏ । ଶୂନ୍ୟତା ମଧ୍ୟରେ ହଜିଯାଏ ଓ ତାହା ମଧ୍ୟରେ ସେ ଆତ୍ମିକ ହୁଏ । ଶୂନ୍ୟତାର ଅବସ୍ଥିତିକୁ ନିଜ ହୃଦୟ ମଧ୍ୟରେ ଦରାଣ୍ଡିପକାଏ ।

ସରିତା ତାର ପିଲାଟିକୁ ଦେଖୁ ନାହିଁ । ପଦାକୁ ଆସିବା ପରେ ତାର ଆକାର କି ଭଳି ଥିଲା, ସେ ଜାଣେ ନାହିଁ । ସରିତାର ଚେତା ଆସିବା ବେଳକୁ ତାହାକୁ ସେଠାରୁ ଅପସରି ନିଆଯାଇଥିଲା । ତଥାପି ସରିତା କବ୍‌ଜାରେ ତାହାକୁ ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ରୂପ ଦେଇଥିବ । ସେହି ରୂପକୁ ନେଇ ସେ ଦିନରେ ଆତ୍ମ-ବିଭୋର ହେଉଥିଲା । ନିଦ ବାଉଳାରେ କଡ଼ ଲେଉଟାଇଲେ ମଧ୍ୟ ପେଟକୁ ଆଉଁସି ଦେଉଥିଲା, ଶିଶୁଟି ସୁରକ୍ଷିତ ଅଛି ବୋଲି ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହେବା ପାଇଁ ।

ସରିତାର ମନ ଭୁଲାଇବା ପାଇଁ ରଞ୍ଜନ ଗୁଡ଼ାଏ ବହି କିଣି ଆଣୁଥିଲା, ତା ପସନ୍ଦର ଉପନ୍ୟାସ, କବିତା ଓ ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କର ଜୀବନଦର୍ଶନ । ଉପନ୍ୟାସ ସବୁ ସେମିତି ରହୁଥିଲା । କବିତା ବହିକୁ କେବେ-କେମିତି ଓଲଟାଉଥିଲା । କିଛି ଦିନ ପରେ ଜୀବନଦର୍ଶନ ବହି ସେଠାରୁ ଗୋଟିଏ ଖୋଲିଥିଲା । ତେବେ ତାକୁ ସରିତା ବେଶି ସମୟ ଧରି ପଢ଼ି ପାରୁ ନ ଥିଲା । ପଢ଼ୁ ପଢ଼ୁ ଆଖି ଲୁହରେ ଟଳମଳ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା । ଧାର ଧାର ହୋଇ ଝରିଯାଉଥିଲା ।

ସରିତା ଯେମିତି ତାକୁ ଆଡ଼େଇ ଚଳୁଥିଲା । ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲେ ଛୋଟ ବାକ୍ୟରେ ଉତ୍ତର ଦେଉଥିଲା । ବିଛଣାରେ ମୁହଁ ଦୁଲେଇ ଶୋଉଥିଲା । କେବେ କେବେ ସୋଫା ଉପରେ ରାତି କଟେଇ ଦେଉଥିଲା । ସରିତା କଣ ତା ଉପରେ ରାଗୁଛି ? କାହିଁକି ?

ସରିତାର ମନ ଭିତରଟା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଫାଙ୍କା ମନେ ହେଉଥିଲା । ଭିତରୁ ଚିପୁଡ଼ି ହୋଇଯାଇଛି ସମସ୍ତ ରସ । ସବୁ ନିର୍ଯ୍ୟାସ । ଅବଶିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଯାଇଛି ଶୁଖିଲା

କାଠି ଗଡ଼ତା କେବଳ । ଜଳଶୂନ୍ୟ ହୋଇଯାଇଛି ପୋଖରୀଟା - ଠୋପାଏ ହେଲେ ପାଣି ନାହିଁ । କେବଳ ଚିରୁଡ଼ା ଚିରୁଡ଼ା ଘୋର ଫାଟିଯାଇଥିବା ମାଟି ।

ସେହି ମନ ଭିତରେ ପୁଣି ଦୁଃଖ ଜମାଟ ବାଧୁଥିଲା । ଦୁଃଖ ପାଲଟୁଥିଲା ଅଭିମାନ । ଅଭିମାନରୁ କ୍ରୋଧ - ରଞ୍ଜନ ତାହୁଁ ନ ଥିଲା ଘରକୁ ପିଲାଟିଏ ଆସୁବୋଲି । ବହୁମୁଖୀ ଦାୟିତ୍ୱ, ଖର୍ଚ୍ଚ, ଜଂଜାଳ ସ୍ୱାଧୀନତା କମିଯିବ, ଆରମ୍ଭ ହେବ ଯାବତୀୟ ସମସ୍ୟାମାନ । ନିରୋଧକାରୀ ଚିନ୍ତାଧାରାର ଲମ୍ବା ତାଲିକା ଗୋଟିଏ ! ସମାଜ ସଂସ୍କାରର ଆରୋପିତ ଦ୍ୱାଦି ମଧ୍ୟରେ ଏହା ହିଁ ଥିଲା ଅସଲ ସତ୍ୟ । ଅବଗୁଣ୍ଡିତ ବାସ୍ତବତା ।

ସରିତା ପୁଣି ସ୍ୱାଭାବିକ ହେଉଥିଲା । ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇ ଛିଣ୍ଡି ପଡ଼ିଥିବା, ଚାରିଆଡ଼େ ବିଛାଡ଼ି ହୋଇଥିବା ନିଜକୁ ସେ ପୁଣି ସାଉଁଟି ଠୁଳ କରୁଥିଲା । ଠୁଳ କରୁଥିଲା ବାସ୍ତବତାକୁ ଚିହ୍ନିବା ପାଇଁ । ସେ ମାଆ ହେବା ପାଇଁ ଯାଉଛି ବୋଲି ଜାଣିବା ପରେ ରଞ୍ଜନର ସେହି ଖୁସି, ତାର ଆନନ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ନିଜକୁ ସାମିଲ କରିବାର ପ୍ରୟାସ କଣ ଛଳନା ଥିଲା ? କେତେ ଫଳ ଆଣି ସେ ଘରେ ଜମାକରୁଥିଲା - ପ୍ରତିଦିନ କଦଳୀ ଖାଇବ, ଅନ୍ତତଃ ଦୁଇଟା ଲେଖାଁ ଆପେଲ ନିଶ୍ଚୟ ଖାଇବ ରିତା । ନିଜ ହାତରେ ସେ କମଳା ରସ କରି ପିଆଉ ଥିଲା । ପୂରା ଗୋଟିଏ ଗ୍ଲାସ୍ । ଏତେ ପିଇ ପାରୁନି । ପେଟ ଭର୍ତ୍ତି ! କିଛି ସେ ଶୁଣୁ ନ ଥିଲା । ଦୁଧ, ଦହି, ଛେନା ଭିତାମିନ୍‌ର ପରିମାପକ ତାଲିକା ।

ତାନ୍ତ୍ରଜ୍ୟାନାରେ ରଞ୍ଜନର ସେ ବ୍ୟସ୍ତ-ବିବ୍ରତ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ୁଥିବା ଚେହେରା, କ୍ଲାନ୍ତ, ଅବିନ୍ୟସ୍ତ ରୂପ ! ପାଟିରେ କୌଣସି ଭାଷା ନ ଥିଲା ସିନା, ମୁହଁ ଉପରେ ତ ସବୁ କିଛି ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇ ଯାଉଥିଲା, ପ୍ରତିଫଳିତ ହେଉଥିଲା ତାର ରିକ୍ତ, ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଚାହାଣୀ ମଧ୍ୟରେ । ନାଁ - ରଞ୍ଜନର ଛଳନା ନ ଥାଏ । ସ୍ୱଳ୍ପ ହୃଦୟର ମଣିଷ ସେ ।

ରଞ୍ଜନ କଂପ୍ୟୁଟର ପାଖରେ କାମ କରୁଥିଲା । ସରିତା ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ତା ନିକଟକୁ ଧାଇଁ ଯାଇଥିଲା । ରିତା ! ?

ସରିତା ରଞ୍ଜନର ଛାତି ଉପରେ ନିଜକୁ ଅଜାଡ଼ି ଦେଇଥିଲା - ଏ କଣ ହେଲା ରଞ୍ଜନ ? ଏମିତି କାହିଁକି ହେଲା ?

ନାଁ - ସେ ନିଷ୍ଠୁର ସତ୍ୟକୁ ସରିତା ଜାଣି ନ ଥିଲା । ତଥାପି ତାକୁ କୁହାଯାଇ ନ ଥିଲା । ସେ ଦିନ ସେ କଣ ଖୋଜୁଥିଲା । ଟେବୁଲ୍, ଡ୍ରୟାର, ଥାକ, ଡିନଟିନ

କରି । ରଞ୍ଜନ ଘରେ ନ ଥିଲା । ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା ।

- କଣ ଖୋଜୁଛ ରିତୁ ?

- ମେଡିକାଲ ରିପୋର୍ଟଗୁଡ଼ା । ତାକୁ ଧରି ଗାଇନେକୋଲୋଜିଷ୍ଟଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବି । ତାଙ୍କୁ ଟିକେ ଦେଖାକରିବାକୁ ହେବ । ହୁଏତ ସେ ରିପୋର୍ଟ ଗୁଡ଼ା ଦେଖିବା ପାଇଁ ଚାହିଁବେ ।

ହୁଏତ ଏ ସୁଯୋଗ ଆସିଛି । ସେ ଦିଲ୍ଲା ଯିବ । ସରିତାକୁ ଏଥର ସଂଗରେ ଧରି ଯିବ । ନିଜ ବହି ବିଷୟରେ କିଛି ପରୀକ୍ଷାର୍ଥକ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବ । ପର ପଇସାରେ ଦିଲ୍ଲା ବୁଲା ହୋଇଯିବ । ମୟ କଣ ? ପ୍ଲେନରେ ସରିତାକୁ ନେଲେ ଅଧିକ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବ । ସେ ଭଳି ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବା ପାଇଁ ସରିତା ରାଜିହେବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଦୁହେଁ ଟ୍ରେନରେ ଯିବେ । ସରିତାକୁ ସେ ଥରେ ମାତ୍ର ଦିଲ୍ଲା ନେଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଆଗ୍ରା ଯିବା ପାଇଁ ସେମାନେ ସମୟ ପାଇଲେ ନାହିଁ । ଏଥର ସେ ସରିତାକୁ ଖୁବ୍ ବୁଲେଇବ ।

ସରିତା ପ୍ରଥମେ କଲେଜରୁ ଛୁଟି ନେବା ପାଇଁ ଚାହିଁଲା ନାହିଁ । ପୂରା ଗୋଟାଏ ସପ୍ତାହର ଛୁଟି ! ଅଯଥା । ପିଲାଙ୍କର ପଢ଼ା ନଷ୍ଟ ହେବ । କୋର୍ସ ସରି ନାହିଁ । ଆଗକୁ ପରୀକ୍ଷା ଅଛି । କିନ୍ତୁ ସେ ଯେମିତି ଏହି ଭଳି କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଚାହୁଁଥିଲା । ତେଣୁ ଆଗ୍ରହରେ ଲୁଗା ସଜାଡ଼ିଲା ।

ରିତା, ସୁଖଦୁଃଖର ମିଶ୍ରାମିଶ୍ରରେ ଜୀବନ । କାହା ପାଇଁ ସବୁ ସୁଖ ନ ଥାଏ, ସବୁ ଦୁଃଖ ନ ଥାଏ ଏହି ଭଳି ଭାବରେ ରଞ୍ଜନ କଥା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା । ଏତେ ଦିନ ଧରି ଗୋପନ ରହିଥିବା ସତ୍ୟଟି ଅବଶେଷରେ ଅମ୍ଭପ୍ରକାଶ କରିଥିଲା । ରଞ୍ଜନର କଥା ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ସରିତା ଗଂଭୀର ହୋଇଯାଉଥିଲା । ନିର୍ବାକ ହୋଇ ତାହାକୁ ଚାହିଁ ରହିଥିଲା, ଯେପରିକି ତାର କଥା ସେ ବୁଝି ପାରୁ ନାହିଁ । ଶୁଣି ପାରୁ ନାହିଁ । ତାର ମୁହଁ ଗୋଟିଏ ସାଦା ଲଫ୍ଟା ଭଳି ହୋଇଯାଇଥିଲା । ଭିତରେ କିଛି ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ ନ ଥିଲା । ଉପରେ କୌଣସି ଡାସ୍ତା ନ ଥିଲା ।

ରଞ୍ଜନ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲା - ସରିତା ବର୍ତ୍ତମାନ ଫାଟି ପଡ଼ିବ, ଜ୍ୟେଷ୍ଠର ଆକାଶ ଭଳି । ବର୍ଷ ଯିବ ଏତେ ଦିନର ଜମାଟ ବାଂଞ୍ଚୁଥିବା କୋହ । ରଞ୍ଜନ ନିଜର ପରବର୍ତ୍ତୀ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥିରକରି ପାରୁ ନ ଥିଲା । କେବଳ ଅପେକ୍ଷାକରୁଥିଲା, ସମୟକୁ । କିନ୍ତୁ ସରିତାର ଆଖିରୁ ଲୁହ ଝରି ନ ଥିଲା । ଠୋପାଏ ଲୁହ ହିଁ ନଥିଲା ଆଖିରେ ।

ପ୍ରକୃତିର ହେବା ପାଇଁ ସେ କିଛି ସମୟ ନେଇଥିଲା ଯାହା ! ଅବଶେଷରେ କହିଲା - ମୁଁ କିଛିଟା ସଂଦେହ କରୁଥିଲି । ଭାରୁଥିଲି ଯୁଗେରସରେ କିଛି ଗୋଳମାଳ ନୋଇଛି । ହୁଏତ ଆଦ୍ୟିତେଷ ପାଇଁ, ହୁଏତ ଅପରେସନ୍‌ରେ କୌଣସି ଭୁଲ୍ ରହିଗଲା ବୋଲି ।

ନିଜକୁ ସଂଭାଳି ଧରିବା ପାଇଁ ସରିତା ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା । ତେଣୁ ଏତିକି କହି ସେ ଚୁପ୍ ହୋଇଯାଇଥିଲା ।

- ତମେ ସେ ଘରକୁ ଦେଖିଛ ରିତା । ତାର ବୃହତ୍ କଲେବରକୁ । ବାପା ତାହାକୁ କେତେ ପରିଶ୍ରମକରି ତୋଳାଇଥିବେ । ମୂଲିଆ-ମିସ୍ତ୍ରୀ, ବାଲି-ସିମେଣ୍ଟ, କେତେ ଯୋଗାଡ଼ କେତେ ଧାଁ ଦଉଡ଼ ! ଛୋଟ ଘରଟିଏ ଅଥଚ ବାପା ତିନି ମହଲାର ନିଆଁ ପକେଇଥିଲେ । ମୂଳଦୁଆକୁ ଖୁବ୍ ବୃଦ୍ଧ କରିଥିଲେ । ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ କେତେ ସ୍ୱପ୍ନ ଥିବା ତାଙ୍କର । ମାଆର । ସେ ଘରେ ମୋର ଆଉ କୌଣସି ଅଧିକାର ନାହିଁ । କିଛି ହେଲେ ସଂପର୍କ ନାହିଁ । ତାକୁ ଦାବା କରିବା ପାଇଁ କେଉଁଦିନ ହେଲେ ମୁଁ ଚେଷ୍ଟା ମଧ୍ୟ କରିନାହିଁ । ... କଲେଜରେ ପଢୁଥିବା ବେଳେ ରାଗ ଆସୁଥିଲା । ମନ ବିଦ୍ରୋହ କରୁଥିଲା । ଏବେ ଆଉ ମନରେ ସେ ସବୁ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ହୁଏ ନାହିଁ ।

ରିତା, ମୁଁ ପିଲା ବେଳେ ଘର ଛାଡ଼ି ପକେଇଥିଲି । ଦୁଇ ଅର । ଥରେ ବସ୍ ମଧ୍ୟରୁ ଧରାହୋଇ ଆସିଥିଲି, ଥରେ ରେଲଷ୍ଟେସନରୁ । ବଡ଼ବାପାଙ୍କ ଠାରୁ ଏମିତି ମାଡ଼ ଖାଇଲି ଯେ, ବିଛଣାରୁ ଗୋଟିଏ ଦିନ ଉଠି ପାରିଲି ନାହିଁ । ତା ପରେ ନିଜେ ବସି ଚିକିତ୍ସା କଲି । ଏମିତି ଘର ଛାଡ଼ି ପକେଇବାର କୌଣସି ଅର୍ଥ ହୁଏ ନାହିଁ । ମୋତେ ଆଶ୍ରୟ ଦେବା ଭଳି ଛାନ ଗୋଟିଏ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଅଭୟ ଦେବା ଭଳି ମଣିଷ ଜଣେ । ଏଠାରୁ ଚାଲିଗଲେ ମୋତେ ଭିକ ମାଗିବା ପାଇଁ ପଡ଼ିବ ନଚେତ୍ ଜେଲ୍ ବା ସେହି ଭଳି କୌଣସି ଯାଗାରେ ରହିବାକୁ ହେବ ।

ସବୁ ଅସୁବିଧା ସତ୍ତ୍ୱେ ମୁଁ ପାଠପଢ଼ାରେ ମନ ଦେଲି । ସ୍କୁଲ ପରୀକ୍ଷାରେ ଭଲ ନମ୍ବର ରଖିଲି । କ୍ରମେ ମୋ ମନରୁ ଦୁଃଖ କମି ଆସିଥିଲା । କମି ଆସିଲା ସବୁ ଆକ୍ରୋଶ ଓ ଅଭିଯୋଗ ।

ସହାଦ ନଗର ବସ୍ତିରେ ଗୋଟିଏ କୁଡ଼ିଆ ଘର ସାମନାରେ ବସି ପିଲାଟିଏ ପ୍ରତି ରାତିରେ ପାଠ ପଢୁଥିଲା । ରାସ୍ତାର ଲାଂପପୋଷ୍ଟ ତଳେ । ବସ୍ତି ଭାଗା ସମୟରେ ତାର ମା ଚିତ୍କାରକରି କାନ୍ଦୁଥିଲା - ପୁଅର ପାଠ ପଢ଼ା ପାଇଁ ମୁଁ କିରାସିନି ଯୋଗେଇ ପାରିବିନି । ଯୁଆଡ଼େ ଯିବି, ସେଠି କଣ ଏମିତି ରାସ୍ତା ଆଲୁଅ ପାଇବି ? ତା ହେଲେ ମୋ ପୁଅ ପାଠ ପଢ଼ିବ କେମିତି ?

ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଦିନେ ସେମିତି ପାଠ ପଢୁଥିଲି । ବଡ଼ବାପାଙ୍କର ସମସ୍ତେ ଶୋଇଯିବା

କୁହ ? ତମ ରାଜ୍ୟ ପରା ରଣ ଭାରରେ ବୁଡ଼ିଛି ? ଅତେଜନବାର କୋଟି ଟଙ୍କାର
ରଣ ! କଣ କରୁଛନ୍ତି ତମ ଲୋକମାନେ ? ତମ ସାଂସାଦିକମାନେ ?

ରଞ୍ଜନର ପ୍ରଥମ ଲେଖା ଥିଲା ଭଜହରି ବନ୍ଧୁକୁ ନେଇ । ନୂଆ ଚାକିରିର
ଆରମ୍ଭ ଭଜହରି ବନ୍ଧୁକୁ ନେଇ । ଏବଂ ରଞ୍ଜନର ପର ଥରର ଦିଲ୍ଲୀ ଗସ୍ତ ସମୟରେ
ସତୀଶ ଛାତ୍ରାର ମନ୍ତବ୍ୟ ଓ ପ୍ରଶ୍ନ - ଲେଖା ଭଲ ହୋଇଛି । ଆଉ ଟିକେ ଟୁ-ଦି-
ପଏଣ୍ଟ ହେବା ସରକାର । କେଉଁଠି ଘର କରିଛ. କଟକ ନାଁ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ?
ବୁଇନ୍ ସିଟି । ତେଲି ଯିବା-ଆସିବା ନା ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ମଧ୍ୟ ?

ସତୀଶ ଛାତ୍ରାର ପ୍ରଶ୍ନରେ ହସିଥିଲା ରଞ୍ଜନ - ଭଡ଼ା ଘରେ ରହୁଛି ।
ଘରକରିବା କଥା ଏ ଯାଏଁ ଭାବି ନାହିଁ ।

- ଓଃ ନୋ ! ତମ ସ୍ତ୍ରୀ ତମକୁ ଗାଳିଦେଉ ନାହିଁ ? ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ହୋଇଥିଲେ
ତ - ଚଙ୍ଗ ଚଙ୍ଗ ହୋଇ ସେ ଚାରିଆଡ଼କୁ ଟିକେ ଚାହିଁ ଦେଲା, ସତେ କି ତାର ସ୍ତ୍ରୀ
ପାଖରେ କେଉଁଠି ଲୁଚିକରି ବସିଛି ! ତାପରେ ତାର ନିଜସ୍ୱ ଡ଼ାଗରେ ହସ ।

- ତମେ ଚାହିଁ ତ ପୁଟ ଖଣ୍ଡେ କିଣି ପାର । ଆପାର୍ଟମେଣ୍ଟ କିଣିବ ? ତାଉନ୍
ପେମେଣ୍ଟ ଆମେ ଦବୁ ।

- ଧନ୍ୟବାଦ ! କିନ୍ତୁ ଏ ଭଳି ବିଜିନେସ୍ ଡିଲ୍‌ରେ ମୁଁ ଅଭ୍ୟାସ ନୁହେଁ ।

- ଆଃ ରାଗିଯାଉଛ କାହିଁକି ? ଏ ବିଜିନେସ୍ ନୁହେଁ, ପ୍ରେସିଜ୍ । ସମ୍ମାନ । ଆମ
ପତ୍ରିକାର ସମ୍ମାନ । କାରଜର ସମ୍ମାନ । ତମେ ଏଥିରେ ଜଣେ ଏଡିଟର । ତମ ରହିବା
ଷ୍ଟାଇଲ ମଧ୍ୟ ଏ ସମ୍ମାନର ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ।

ଖୋହଳ

ସରିତା ତାନ୍ତ୍ରଜ୍ଞାନାରୁ ଫେରିବା ସମୟରେ ସଂଧ୍ୟା ଅତିକ୍ରମ କରି ସାରିଥିଲା ।
ସେ ପତଳା ସୂତା ଶାଢ଼ୀ ଖଣ୍ଡେ ପିନ୍ଧିଥିଲା । ଖୋଲା ରିକ୍ତାରେ ଟିକେ ଟିକେ ଶୀତ
ଲାଗୁଥିଲା । ଫେଟୁଆରୀ ମାସ ଅଧାରୁ ଗରମ ପଡିଯାଇଥିଲା । ଦ୍ୱିପ୍ରହର ଖରା ବେଶ୍
କାରୁଥିଲା । ଦୁଇ-ତାରିଦିନ ହେଲା ଆକାଶରେ ବାଦଲ ଛାଇ ହୋଇ ରହିବାରୁ ପୁଣି
ଟିକେ ଶୀତୁଆ ଲାଗୁଛି ।

ପୃଥିବୀ ତାତି ଯାଉଛି । ଭୁବନେଶ୍ୱରର ଉତ୍ତାପ ଅସଂଭବ ଭାବରେ

ବଢ଼ିଯାଇଛି । ଗଲା ବର୍ଷ ଏମିତି ଡାକି ଡେଲା ଯେ, ଗୁଡ଼ିଏ ଲୋକ ମଲେ । ସରକାର ପ୍ରଥା ଅନୁଯାୟୀ କମିଟି ବସେଇଲେ । ଚାକ୍ଷରେ ବର୍ଷାଦିନିଆ ଛତୁ ଭଳି ଅକମ୍ପାତ୍ ଗୁଡ଼ିଏ ପରିବେଶ-ବିଜ୍ଞାନୀ ବାହାରିଲେ । ସେମିନାର ଉପରେ ସେମିନାର । ନାନା ମୁନି, ନାନା ମତ - ସହର ମଝିରେ ଗଢ଼ି ଉଠୁଥିବା ମାଳମାଳ କୋଠା, ଗଛକଟା, ଓଜୋନ୍ ଲେୟାର ଏବଂ ଅବଶେଷରେ “ଏଲ୍ ନିନୋ” । ଆତ୍ମାର ଗତି ଓ ଉତ୍ପତ୍ତି ଭଳି ପ୍ରଶ୍ନାତ୍ତ ବସ୍ତବ୍ୟ । ରଶ୍ମିରଙ୍କ ଅସ୍ତିତ୍ବ ଭଳି ପ୍ରହେଳିକାମୟ !

ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ନିଜ ପ୍ରସ୍ତୁତି ସାମଗ୍ରୀ ବିକ୍ରି ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କୁ ଗୁଡ଼ିଏ ଅତିରଂଜିତ ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖାଇବା ଭଳି ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ଲୋକଙ୍କୁ କେବଳ ଭୁଆଁ ବୁଲାଇଛନ୍ତି । ବାସ୍ତବରେ ସେମାନେ ଗୋଟିଏ ଲେଖାଁ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିବାକୁ ଯାଇ ବହୁମୁଖୀ ସମସ୍ୟାମାନ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛନ୍ତି । ତଥାପି ଗବେଷଣାର ଅନ୍ତ ନାହିଁ, ଅନ୍ତ ନାହିଁ ଗବେଷଣାଗାରମାନଙ୍କର । ସବୁ କିଛି ନିଜର ଜୀବିକା ପାଇଁ । ସ୍ବାର୍ଥ ପାଇଁ ।

ତେବେ, କୋଠାଘର ତୋଳିବାର ଅଂଧ-ପ୍ରବଣତା ମଧ୍ୟରେ ଲୋକମାନେ ପ୍ରାକୃତିକ ସଂପଦର ମହତ୍ବ ବୁଝିଲେଣି । ବୁଝିଲେଣି ଛପର ଘରର ନିବିଡ଼ ଶୀତଳତାକୁ । ପ୍ରକୃତି ଓ ପ୍ରାକୃତିକ ପରିବେଶର ବିପ୍ଳବ ଅବଦାନକୁ । ତେଣୁ ପୁରୁଣା ସ୍ମୃତିକୁ ଜାଗ୍ରତ କଲା ଭଳି କୋଠାର ଛାତ ଉପରେ ଘାସର ଲନ୍ ହେଉଛି । ନଡ଼ା ବିଛା ଯାଉଛି । ଭୁବନେଶ୍ବର ସହରରେ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡ ଭଳି ମାଳମାଳ ନଡ଼ା ଶଗଡ଼ର ଧାଡ଼ି !

ମା ପୁରୁଣା କଥା ମନେ ପକାଏ - ଶୀତ ଛାତୁ ଛାତୁ ଆତ୍ମଗନ୍ଧ ବଉଳର ବୋଉରେ ଲଙ୍ଗିଯାଏ । ଚାହୁଁଚାହୁଁ ଚଣା ଧରେ । ତୋ ଅଜାଙ୍କ ଭାତୁଡ଼ି ଭଳିଆ କୁନି କୁନି । ମା ହସେ । ପୁଣି କହେ, ଦୋଳ ନ ଯିବା ଯାଏଁ ଆତ୍ମଖିଆ ମନା । ଦରକର୍ଷି ଆତ୍ମର ପେନ୍ଥା ଠାକୁର ବିମାନ ଆଗରେ ଝୁଲା ହୁଏ । ନସା ଝରି ପଡ଼ୁଥାଏ । ମହ ମହ ବାସନା । ଠାକୁରଲାଗି ହେବା ପରେ ଆତ୍ମଖିଆର ଆରମ୍ଭ । ନସା ବାଜି ପିଲାଙ୍କ ମୁହଁରେ ଘାଆ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ଆତ୍ମନସା ଗୋଳେଇ ଦେଲେ କଂସାଏ ପଖାଳ ଖାଇ ହୋଇଯାଏ । ତା ସାଙ୍ଗକୁ ରାଗୁଆ ଆତ୍ମ ଚଟଣୀ ।

ଏବେ ଆଉ ଦୋଳ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ବେଳକୁ ଚଣା ତ ଧରୁ ନାହିଁ, ଆତ୍ମ କଷି କଥା କିଏ ପଚାରେ ! ବର୍ଷକୁ ବର୍ଷ କୁହୁଡ଼ି ହୋଇ ବଉଳଗୁଡ଼ା ଝଡ଼ିପଡ଼ୁଛି । କୁହୁଡ଼ି ପୋତି ଦେଉଛି । ଆଗ ଭଳିଆ ଗଛ ବି ଆଉ କାହିଁ ? ଆତ୍ମତୋଟା କାହିଁ ? ଗଛ ଲଣ୍ଡା । ଗାଁ ଲଣ୍ଡା । ସବୁ ଶ୍ରୀ ହୀନ । ସତରେ ଯୁଗ ବଦଳୁଛି । ହଇଲୋ ରିତା, ମାଲିକାର କଥା କଣ ସତ ? ଘୋର କଳିଯୁଗ ? ତୁ କଣ ଭାବୁଛୁ ?

ଆଉ ଗୋଟିଏ ବିଶ୍ବଯୁଦ୍ଧ ହେବାକୁ ଯାଉଛି । ନିଜକୁଅର ଝାର ।

ଅଫଗାନିସ୍ଥାନ, ସର୍ବିଆ, ଆଲ୍‌ଜେରିଆ, ଇସ୍ରାଏଲ୍ ପିତୃତରିଷିକ୍‌ସ୍ କହୁଛନ୍ତି, ତୃତୀୟ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧର ରଣଭୂମି ଭାରତ ହେବ । ଚନ୍ଦନ ଏହି ଭଳି କଥା କହେ । ମୌଳିକତାବାଦୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ବିରକ୍ତ ହୁଏ । ନଷ୍ଟେତାମୟଙ୍କ ଭବିଷ୍ୟବାଣୀକୁ ଉଦ୍ଧାର କରେ । ଦେଶ-ବିଦେଶକୁ ନେଇ ଗୁଡାଏ ଚିନ୍ତା କରେ ।

ସରିତା ଏତେ ଚିନ୍ତା କରେ ନାହିଁ । ଭବିଷ୍ୟତକୁ ଭବିଷ୍ୟତ ଉପରେ ଛାଡ଼ିଦିଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜିନିଷର ଆରମ୍ଭ ଅଛି । ଶେଷ ଅଛି । ସୃଷ୍ଟି ହେବ, ପୁଣି ଧ୍ୱଂସ । ଧ୍ୱଂସ ପରେ ପୁଣି ନୂଆ ଜଗତ ସୃଷ୍ଟି ହେବ । ନୂଆ ଜୀବନ । ଏତିକି କହି ସେ ନିଜ ବକ୍ତବ୍ୟ ଶେଷ କରେ । କାରଣ ସେ ନିଜକୁ ନିଜ ଭିତରେ ସୀମିତ ରଖିବା ପାଇଁ ଚାହେଁ-ନିଜ ପତ୍ନୀ, କୁସ ନେବା, ନିଜ ପରିବାର ଓ ନିଜର ଛୋଟ ଛୋଟ ସ୍ୱପ୍ନମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ।

ତେବେ ସେ ସେଦିନ ତାଙ୍କର କଥାକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱାସ କରିବା ପାଇଁ ଚାହଁଲା ଏବଂ କଲା ମଧ୍ୟ ଯେ, ଅଂଜଳିର ରୋଗ ଭଲ ହୋଇଯିବ । ସେ ମରିବ ନାହିଁ । ସରିତାକୁ ଏତେ ଶୀଘ୍ର ନିଃସଂଗକରିଦେଇ ସେ ଚାଲିଯିବ ନାହିଁ ।

ଗାଧୋଉଥିବା ସମୟରେ ଦିନେ ଅଂଜଳି ମାଂସପିଣ୍ଡୁଳାଟିକୁ ଅନୁଭବ କରିଥିଲା । ଖୁବ୍ ଛୋଟ । ବାମପଟ ଛାତିରେ । ସେ ତା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ ନ ଥିଲା । ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଲା ଗୋଟିଏ ମାସ ପରେ - ରିତା, କ୍ୟାନସର ନୁହେଁ ତ ?

ଏହାପରେ ରୋଗ ନିର୍ଣ୍ଣୟର ବିଭିନ୍ନ ପଦ୍ଧତିକୁ ଅବଲମ୍ବନ । ମାମୋଗ୍ରାମ କରାହେଲା । ରିପୋର୍ଟରେ କ୍ୟାନସର ଉଲ୍ଲେଖ ନ ଥିଲା । ତାଙ୍କର କହିଲେ, ଶତକଡ଼ା ପଂଚାଶୀଭାଗ ବ୍ରେଷ୍ଟ କ୍ୟାନସର ମାମୋଗ୍ରାମରେ ଜଣାପଡ଼ିଯାଏ, କିନ୍ତୁ ପୁରା ସଂଦେହ ଦୂର କରିବା ଉଚିତ ହେବ । ସୋନୋଗ୍ରାମ କରାନ୍ତୁ । କେଉଁଠାରେ କରାହେବ, ତାଙ୍କର କହିଦେଲେ । ଚିଠା ଖଣ୍ଡେ ଦେଲେ । ଦୁଇ ଥର ସୋନୋଗ୍ରାମ କରିଦେବା ସତ୍ତ୍ୱେ ତାଙ୍କର ସଂଦେହମୁକ୍ତ ହେଲେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ବାୟୋପ୍ସି ।

ଏ ବୟସରେ ମାଂସପେଶୀ ହୁଗୁଳା ହୋଇ ନ ଥାଏ । ତେଣୁ ସୋନୋଗ୍ରାମରେ ଠିକ୍ ଭାବରେ ଜାଣି ହେଉ ନାହିଁ । ଅବଶେଷରେ ତାଙ୍କର କଥା ଅଭିମତ- ହଁ କ୍ୟାନସର । ଏଥର ଆଉ ଦ୍ୱିମତ ହେବାର ପ୍ରଶ୍ନ ନାହିଁ । ତେବେ ଡରିବାର କିଛି ନାହିଁ । ଛୋଟ ପିଣ୍ଡୁଳାଟିଏ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । କେଶ୍ ଆଦୌ ଗୁରୁତର ନୁହେଁ । ଲୋ ନିଉକ୍ଲିୟର ଗ୍ରେଡ୍‌ର କ୍ୟାନସର । ଆପଣଙ୍କ ଭାଗ୍ୟ ଭଲ, ଆରମ୍ଭରୁ ରୋଗ ଧରାପଡ଼ିଛି । ଖୁବ୍ ଅଲିକ୍ଷେଇରେ ।

ସତର

ଝଣତକାର ଶବ୍ଦରେ ଦ୍ରୁତରୂପର କାଚ ଝରକାରୁ ଖଣ୍ଡେ ଭାଙ୍ଗି ତଳେ ଖସି ପଡିଲା । ତା'ପରେ ଆଉ ଖଣ୍ଡେ । ଆହୁରି ଖଣ୍ଡେ । ରଞ୍ଜନ କଂପ୍ୟୁଟରରେ କାମ କରୁଥିଲା । ସରିତା ପାଖରେ ବସି ଚିଢ଼ି ଦେଖୁଥିଲା । ମଝିରେ ମଝିରେ ଦୁହେଁ କଥା ହେଉଥିଲେ । ଖୁସିଗପ କରୁଥିଲେ । ରାତି ଖାଇବା ସରିଯାଇଥିଲା । ଦଶଟା ବାଜି ସାରିଥିଲା ।

ଘରର ଚଟାଣ ଓ କାର୍ପେଟ ଉପରେ ଭାଙ୍ଗା କାଚଖଣ୍ଡ ପଡିଥିଲା । ସୋଫା ଉପରେ ଓ ତଳେ କିଛି ମାଂକଡ଼ା ପଥର । ରଞ୍ଜନ ଦ୍ଵାର ଖୋଲି ତତ୍ତ୍ଵକ୍ଷଣାତ୍ ବାହାରକୁ ଗଲା । ଗେଟ୍ ଖୋଲି ରାସ୍ତାକୁ । ରାସ୍ତାରେ କେହି ଲୋକ ନ ଥିଲେ । ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ମଟରସାଇକ୍ଲଟାଏ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଯାଇଥିଲା ।

ଦିଲ୍ଲୀରୁ ଫେରିବା ପରେ ଭଜହରି ବକ୍ସି ବିଷୟରେ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ ପାଇଁ ରଞ୍ଜନ ଲାଗିପଡିଥିଲା । କିଛି ଲୋକଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରିଥିଲା । କେତେଗୁଡ଼ିଏ ସ୍ଥାନକୁ ଯାଇଥିଲା । ପୂର୍ବରୁ ସେହି ଲୋକ ବିଷୟରେ ତା'ର କୌଣସି କୌତୁହଳ କିମ୍ବା କିଛି ଜ୍ଞାନ ନ ଥିବା ସତ୍ତ୍ଵେ ସେ କି ଭଳି ଏତେ ଶୀଘ୍ର କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇପାରିଲା ଭାବି ରଞ୍ଜନ ଚମକିତ ହେଉଥିଲା । ନିଜକୁ ସାବାସି ଦେଉଥିଲା ।

ଭଜହରି ବକ୍ସି ଏମ୍.ପି ହେବା ପରେ ତିନିଥର ବିଦେଶ ଗସ୍ତ କରିଥିଲା । ଦୁଇଥର ସରକାରୀ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ଏବଂ ତୃତୀୟ ଗସ୍ତ ବେସରକାରୀ । ଗୋଟିଏ ତ୍ରିରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଯୋଗ ଦେବା ପାଇଁ ସେ ଜାପାନ ଯାଇଥିଲା ଓ ଆଉ ଥରେ ଚୀନ । ଉଭୟ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହିତ ଓ ତାଙ୍କର କୃପାରୁ । କିନ୍ତୁ ତୃତୀୟ ଥର ସେ ସିଂଗାପୁର ଓ ଆଇଲାଣ୍ଡ କାର୍ଟିକି ଯାଇଥିଲା, ତାହା ଜାଣିବା କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ସଂଭବ ହେଲା ନାହିଁ ।

ପ୍ରଥମ ଥର ଏମ୍. ପି. ହେବା ସମୟରୁ ହିଁ ସେ ଗୁଡ଼ିଏ ଅର୍ଥ ସଂଗ୍ରହ କରି ନେଇଥିଲା । ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଅର୍ଥସଂଗ୍ରହର ଦାୟିତ୍ଵ ସେ ନିଜ ଉପରକୁ ନେଇଯାଇଥିଲା । ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହିତ ଭେଟ ହେବାର ସମୟ ସେ ନିଜେ ସ୍ଥିର କରୁଥିଲା ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ପାଉଣା ଆଦାୟ କରୁଥିଲା । କେତେ ଜଣ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର 'ଖାସଲୋକ' ବୋଲି ବ୍ୟବସାୟୀ ମହଲରେ ତାର ଖୁବ୍ ସୁନାମ ଥିଲା ମଧ୍ୟ ।

ଭଜହରି ବକ୍ସି ଝିଅ ବାହାଘରକୁ ଖୁବ୍ ଧୁମ୍‌ଧାମ୍‌ରେ କରିଥିଲା । ରାଜ୍ୟର ବହୁ ବଡ଼ବଡ଼ିଆ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ଅତିଥି ହୋଇ ଆସିଥିଲେ । ରାଜ୍ୟ ବାହାରର କେତେ ଜଣ ଅତିବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି ଉଡ଼ାଜାହାଜରେ ଆସିଥିଲେ ।

ଝିଅ ବାନ୍ଧାଘର ପାଇଁ ଗନ୍ଧଣା ଓ ଯୌତୁକ ସାମଗ୍ରୀ କିଣିବା ନିମନ୍ତେ ସେ ସିଂଗାପୁର ଯାଇଥିଲା - ଏହି ବଡ଼ବ୍ୟାପାର ଯୋଗ୍ୟ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ରାଜନ ତାହାକୁ ଗ୍ରହଣକରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ତେବେ ସମସ୍ତ ଚେଷ୍ଟା ସତ୍ତ୍ୱେ ନିଶା ବେପାରୀଙ୍କ ସହିତ ଭଜନର ବନ୍ଧିର ସଂପର୍କ ଥିବାର ସେ କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ଯୋଗାଡ଼କରି ପାରି ନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ରାଜନ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂବାଦ ସଂଗ୍ରହ କରିଥିଲା । ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥା ଚମକପ୍ରଦ । ଭଜନର ବନ୍ଧିର ଦେହ ବ୍ୟବସାୟରେ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ହାତ ଥିଲା । କିଛି ଲୋକଙ୍କୁ ଏଜେଣ୍ଟ କରି ସେ ଓଡ଼ିଶାର ଆଦିବାସୀବନ୍ଧୁଙ୍କ ଅଂଚଳମାନଙ୍କରେ ରଖିଥିଲା । ସେମାନେ ଆଦିବାସୀ ଝିଅ ସଂଗ୍ରହ କରୁଥିଲେ । ଅଧିକାଂଶ କିଶୋରୀ ହିଁ ଥିଲେ । ଏଗାର-ବାର ବର୍ଷର ବାଳିକା ।

ଏଜେଣ୍ଟମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଥମେ ଠାବ କରୁଥିଲେ । ପରିବାର ସହିତ ସଂପର୍କ ଦ୍ୱିତୀୟ ପାଦ । ତା ପରେ କ୍ରମାଗତ ଭାବରେ ସ୍ୱଳ୍ପ ଅର୍ଥର ହାହାୟ୍ୟ, ଧୂଆବ ସମୟରେ, ବିପଦ ସମୟରେ । ଶାଢ଼ୀ, ନକଲି ଗନ୍ଧଣା କିଛି ଉପହାର । ସରଳ, ଗ୍ରାମୀଣ, ଗରୀବ ଲୋକଙ୍କୁ ବଣକରିବା ପାଇଁ ତାହା ଯଥେଷ୍ଟ ଥିଲା । ଏହାପରେ ଚାକିରିର ପ୍ରଲୋଭନ । ଅର୍ଥ ଓ ଲୋଭନୀୟ ଭବିଷ୍ୟତର ସ୍ୱପ୍ନ ସହିତ ଗାଁ ବାହାରକୁ ପାଦ ବଢ଼ାଉଥିବା ଝିଅମାନଙ୍କର ଯାତ୍ରା ବେଶ୍ୟାଳୟରେ ସମାପ୍ତ ହେଉଥିଲା ।

“ରିସର୍ଚ୍ଚେ ଇଣ୍ଡିଆ”ରେ ସଂବାଦ ସହିତ ଏହି ଭଳି କେତୋଟି ହତଭାଗ୍ୟ ଝିଅଙ୍କର ଫଟୋ ଛପାଯାଇଥିଲା । ଏଥି ସହିତ ହରମିତ୍ କଉରର ଛବି ମଧ୍ୟ ଥିଲା ।

ହରମିତ୍ କଉର ସଂସ୍ଥାନ୍ତ-ଦେଶୀ ମହିଳା । ଉଚ୍ଚ ପଦବୀର ସରକାରୀ ଅଫିସର, ପଲିଟିସିଆନ୍ମାନଙ୍କ ସହିତ ତାହାର ଘନିଷ୍ଠ ସଂପର୍କ । ତାହାର ଗୁରୁଗାଓଁଙ୍କିତ ଫାର୍ମହାଉସ୍‌ରେ ନିୟମିତ ପାର୍ଟି ହୁଏ - ନାଚଗୀତର ଆଜ୍ଞା । ଅଫିସର ଓ ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଅନୁଗ୍ରହ ଲାଭ ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କର ବିଳାସ ଭବନକୁ ଝିଅ ପଠାହୁଏ - ଭର୍ଜିନ୍‌ସ୍ । ଚାହିଁଲେ ସେମାନଙ୍କ ସେବା ପାଇଁ ହରମିତ୍ କଉର ନିଜ ଘରେ ମଧ୍ୟ ରାତିରହଣୀର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିଦିଏ ।

ହରମିତ୍ କଉର ଭଜନର ବନ୍ଧିର ଘନିଷ୍ଠ ବାଧ୍ୟବୀ ଓ ବିଜିନେସ୍ ପାର୍ଟନର ଥିଲା । ଜଣେ ସାଇକେଲ ମରାମତି ଡୋକାନୀର ମଫସଲି ସ୍ତ୍ରୀ ଭାବରେ ସେ ଏକଦା ଦିଲ୍ଲୀ ଆସିଥିଲା । ସ୍ୱାମୀର ଅକାଳ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ କେବଳ ନିଜର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଓ ଯୌବନକୁ ମୂଲ୍ୟନ କରି ଏଭଳି ଶୀର୍ଷାରୋହଣ କରିଥିବା ବୁଦ୍ଧିମତୀ ମହିଳା ବାସ୍ତବରେ ପ୍ରଶଂସାର ଯୋଗ୍ୟ !

ପୁଲିସ୍ ଅତୀନକ ଦିନେ ହରମିତ୍ କଉରର ଘର ଓ ତାହାଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ

ହେଉଥିବା “ନାରୀ - ନିକେତନ” ଉପରେ ଏକ ସଂଗ୍ରହେ ଚତୁର କରିଥିଲେ-
 “ନାରୀ-ନିକେତନ”ର କିଛି କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସହିତ ନରମିତ୍ତ କରୁଥିବା ଗିରପ
 କରାଯାଇଥିଲା । ଗୋଟିଏ କୋଠରୀ ମଧ୍ୟରେ ତାଲାପଡ଼ି ବନ୍ଦଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ
 କେତୋଟି ବାଳିକା ମିଳିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ଦେହରେ ଚାକୁଳ ମାଡ଼ର ଦାଗ ଥିଲା ।
 ଜଳନ୍ତା ସିଗାରେଟ୍‌ରେ ପୋଡ଼ା ଚିହ୍ନ ଓ ସଦ୍ୟ ଫୁଟୁକାମାନ ଥିଲା ।

ପ୍ରଥମ ଦୁଇ ଦିନ ଏମ.ପି ରହିବା ପରେ ଭଜହରି ବନ୍ଧିର ଆର୍ଥିକ ସ୍ୱଚ୍ଛଳତାରେ
 ଅଦ୍ଭୁତ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥିଲା । ଅର୍ଥବଳରେ ସେ ଓଡ଼ିଶାରେ ବିପକ୍ଷଦଳର କେତେ
 ଜଣ ବିଧାୟକଙ୍କୁ ଗୁପ୍ତରେ ନିଜ ସପକ୍ଷକୁ ଆଣିପାରିଥିଲା । ସେମାନେ ତା ପାଇଁ
 ଗୋପନରେ ପ୍ରଚାର କରିଥିଲେ । ତେଣୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଇଲେକ୍ସନ୍‌ରେ ପାର୍ଟି ସମେତ
 ଭଜହରି ବନ୍ଧିର ବିପ୍ଳବ ଭୋଗରେ ବିଜୟ ହୋଇଥିଲା । ସେଥିଯୋଗୁଁ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ
 ସୁନକର ତା ଉପରେ ପଡ଼ିଥିଲା ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ରରେ ମନ୍ତ୍ରୀମଣ୍ଡଳର ଦ୍ୱିତୀୟ ଥରର
 ସଂପ୍ରସାରଣରେ ଭଜହରି ବନ୍ଧିକୁ ନିଆଯିବା ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଯାରିଥିଲା । କେଉଁ ବିଭାଗ
 ମିଳିଲେ ସେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ହେବ ଓ ପାର୍ଟି ପାଇଁ ଆହୁରି ମନଲଗେଇ କାମ କରିବ, ତାହା
 ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର ଖୋଲି ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଜଣେଇ ଦେଇଥିଲା ।

ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ମାସ ପୂର୍ବରୁ “ରିସର୍ଚ୍ଚେ ରଣ୍ଡିଆ”ରେ ପ୍ରକାଶିତ ଖବର
 ଏବଂ ସେହି ଖବରକୁ ଆଧାର କରି ପୁଲିସର ହରମିତ କରୁଥିବା ଘର ଖାନ ତଲାସ
 ତାହାର ସମସ୍ତ ସ୍ୱପ୍ନକୁ ଇଡ଼ାଝଡ଼ା କରିଦେଇଥିଲା । ଯଥା ସମୟରେ କେନ୍ଦ୍ର
 ମନ୍ତ୍ରୀମଣ୍ଡଳ ସଂପ୍ରାସାରିତ ହେଲା କିନ୍ତୁ ଶପଥ ନେଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଗହଣରେ
 ଭଜହରି ବନ୍ଧି ନ ଥିଲା ।

■ ■

ଅଠର

ପୁଣି ଥରେ ତାର କାନ୍ଦରେ ସରିତାର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଯାଇଥିଲା । କୁଆଁ-କୁଆଁ
 କାନ୍ଦ । ଅତି କରୁଣ, ମର୍ମହୀନ । କେହି ଯେମିତି ତାକୁ ବୋଧ ଦେବାକୁ ନାହିଁ ।
 କୋଳକୁ ଡୋଳିନେବାକୁ ପାଖରେ କେହି ନାହିଁ । ଏକୁଟିଆ ତାହାକୁ ଛାଡ଼ିଦିଆଯାଇଛି-
 ଅରକ୍ଷ, ଅସହାୟ କରି ।

ସେ ରାତିରେ ସରିତାର ଆଉ ନିଦ ନୁହେଁ ନାହିଁ । ଛୁଆଟିର କାନ୍ଦଣା ତାର
 ସମଗ୍ର ହୃଦୟକୁ ଆଛନ୍ନ କରିପକାଏ । କାରୁଣ୍ୟ ଭେଦିଯାଏ ତାର ସମସ୍ତ ଶିରା

ପ୍ରଶିରାରେ ।

ସେହି କାନ୍ଦଣା ସତେ କି ସରିତାକୁ ତାର ଚାରିପଟର ଦୁନିଆକୁ ଚିହ୍ନେଇ ଦେଲା । ସତେତନ କରିଦେଲା ତାର ପାଖପଡ଼ୋଶୀ ଘର ସମ୍ବନ୍ଧରେ । ପଥର ପାଟିରା ଘେରା ବଡ଼ ହତା । ହତା ମଧ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ ଫୁଲଫଳର ଗନ୍ଧ । ଢ଼ଙ୍ଗାଲି ଲତା ଓ ବଶୁଆ ଘାସ । ଗୋଟିଏ କୋଣକୁ ଲୁଆଣିଆ ଆଳବେସ୍‌ଟସ୍ ଛାତର ଘର ଖଣ୍ଡେ । ବଡ଼ ବଡ଼ କୋଠାମାନଙ୍କ ପାଖରେ ସେ ଯେମିତି ଅଣଆତିଆ ହୋଇ ରହିଛି । ଗଛଲତାମାନଙ୍କର ବ୍ୟାପକ ଆତ୍ମୁଆଳ ମଧ୍ୟରେ ଲୁଚେଇ ଦେବା ପାଇଁ ତାହିଁଛି ନିଜର ନଗଣ୍ୟ ଓ ଖାପଛତା ଉପସ୍ଥିତିକୁ ।

ବୁଢ଼ୀ ଜଣେ ବାହାର ପିଣ୍ଡାରେ ଗୋଡ଼ ଲମ୍ବେଇ ବସିଥିଲା । କୋଳରେ ଛୁଆଟିଏ । ଦୁଇହାତରେ ବୁଢ଼ୀ ତାହାକୁ ଆଗପଛ କରି ଝୁଲାଇଥିଲା । ଛୁଆର ଚଂଦ୍ରାକ୍ଷନ ଆଖଦୁଇଟି କ୍ରମେ ବୁଜିହୋଇ ଆସୁଥିଲା ।

ଅଣ୍ଡାରେ କଳାସୂତାର ଡେଉଁରିଆ ! ବେକରେ କଳାମାଳି ଓ ଡହିଁରେ ଠାକୁର ପଦକ । ଭୂତ, ତାହାଣୀକୁ ତା ଠାରୁ ଦୂରେଇରଖିବାର ସମସ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ । କେତେ ଶାନ୍ତ, ନିରାହ, କ୍ଷୁଦ୍ରସତ୍ତା ଗୋଟିଏ ! ଦେଖିଲେ ବିଶ୍ୱାସକରି ହେଉନାହିଁ ଯେ, ଏହି କ୍ଷୁଦ୍ର ମଣିଷଟି ତାର କାନ୍ଦରେ ରାତି କଂପେଇ ଦେଉଛି । ଚମକାଇଦେଉଛି ଅଧାର ରାତିକୁ ।

ବୁଢ଼ୀ ଘର ଭିତରୁ ଖଟୁଳି ଆଣିବା ପାଇଁ ଚାହିଁଥିଲା କିନ୍ତୁ ସରିତା ସେହି ପିଣ୍ଡାରେ ବସି ପଡ଼ିଲା, ସପ ଉପରେ ।

ହତା ଜଗୁଆଳିର ଘର । ଜଗିବା ପାଇଁ ତାହାକୁ ସେଠାରେ ରଖାଯାଇଛି । ତା ପାଇଁ ଘର ତୋଳି ଦିଆଯାଇଛି । ବାହାରେ କାମ କରେ । ସକାଳ ଆଠଟା ସୁଦ୍ଧା ବାହାରିଯାଏ । ଫେରୁ ଫେରୁ ରାତି । ମାତ୍ର ଦୁଇବର୍ଷ ତଳେ ବାହା ହୋଇଥିଲା । ପିଲାଟିକୁ ଜନ୍ମକରି ସ୍ତ୍ରୀ ମରିଗଲା । ବୁଢ଼ୀମାର ଜିମାରେ ପିଲା ଓ ଘର ।

- ଅଧାରାତିରେ ଉଠି ଖୁଜୁକୁ ହେବ । ମୁଁ ଉଠି ସୋଜରେ ନିଆଁ ଧରେଇ ପାଣି ଉତ୍ତୁମ କଲା ଭିତରେ କାନ୍ଦ ଆରମ୍ଭ । କ୍ଷୀର ବନେଇ ବୋତଲରେ ପୂରେଇବା ବେଳକୁ ଟୋକି କାନ୍ଦରେ ଖଣ୍ଡମଣ୍ଡଳ କଂପେଇ ଦେବ । ମୁଁ କହେ, ବୁଝ-ବୁଝ, ତୋ ବାପା ଉଠିବ । ସେ କଣ ଶୁଣେ, ରାହାଧରି ଗୋଟାପଣ ନାଲି ପଡ଼ିଯିବ ।

ସାରାଦିନର ପରିଶ୍ରମ ପରେ କ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇ ଶୋଇଯାଇଥିବା ବାପା ଉଠି ଝିଅକୁ କୋଳକୁ ନିଏ । ବୋଧ ଦିଏ । ଭୋକିଲା ଝିଅ କିଛି ମାନେନାହିଁ । କାହା କଥା ଶୁଣେ ନାହିଁ ।

- ମା ତାର କେତେ ସୁଧାରଟିଏ ଥିଲା । କାହାକୁ ମୁହଁ ଟେକି କଥା କହିବ

ନାହିଁ । ତାର ଟାଣ ବଚନ କେହି ଦିନେ ଶୁଣି ନାହିଁ । ଏ ରାହାବାଳୀଟା ତା ପେଟରେ କେମିତି ଥିଲା କେଜାଣି ! ଜନମ ହଉ ହଉ ତ ହତଭାଗୀ । ବୁଢ଼ୀ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛିଲା ।

ଘରକୁ ଫେରି ସରିତା ବାବୁଟିକୁ ଖୋଲିଲା । ନୂଆ ବାବୁ । ତାହା ମଧ୍ୟରେ ସମସ୍ତ ଜିନିଷ ସଜଡ଼ାହୋଇ ରଖାହୋଇଥିଲା । ଜରିଖୋଳ ଭର୍ତ୍ତି ନାପକିନ୍, କେତେଗୁଡ଼ିଏ ପୋଷାକ - ପତଳା କନାରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ଫୁଲ । ଲେସ୍ ଲଗା । ରଂଗୀନ କନାରେ ଧାର ସିଲେଇ ହୋଇଛି । ବେବୀ ନାଇଟି, ସୁପିଂ ବ୍ୟାଗ୍, ପ୍ୟାଣ୍ଟି, ପାଉତର, ବ୍ରସ, କ୍ରିମ୍, ବିବ୍ । ବାବୁଟିରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ସାମଗ୍ରୀ ।

ଅଲଗ୍ରାସାଉଣ୍ଡ ହେବା ପରେ ସେ ପିଲାଟି ଲିଂଗ ପତାରି ନ ଥିଲା । ରଂଜନ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଚାହିଁ ନ ଥିଲା । ତେବେ ଉଭୟ ଝିଅ ଚାହୁଁଥିଲେ । ରଂଜନ ଆରମ୍ଭରେ କହୁଥିଲା ପୁଅ ହେଉ । ପିଲାଦିନରୁ ଟ୍ରେନିଂ ଦେବି । ଭଲ ସ୍କୋର୍ସମ୍ୟାନ୍ ହେବ, ନଟେଡ଼ ଜର୍ଣ୍ଣାଲିଷ୍ଟ । ଖୁବ୍ ନାଆଁ କରିବ । ‘ଟାଇମ୍ ମାଗାଜିନ’ରେ ଲେଖିବ । “ନାସନାଲ୍ ଜୋଗ୍ରାଫିକ୍”ରେ କାମ କରିବ । ଜୀବନରେ ଖୁବ୍ ବୁଲିବ । ଖୁବ୍ ଆଡ଼ଭେନ୍ଚର କରିବ ।

ପରେ ସେ ମତ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିଥିଲା - ନାଁ, ମୋର ଝିଅ ଦରକାର, ଠିକ୍ ତମରି ଭଳି ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ସବୁବେଳେ ନାଉ କରିବ - ତମେ ସିଗାରେଟ୍ ଟାଣୁଛ । ଏତେ ଟା ପିଉଛି । ଏତେ ଡ୍ରାଏ କରୁଛ ତମର ନିଦ କମ୍ ହେଉଛି ଡାଢ଼ି । ଡାଢ଼ି ? ନାଁ - ନାଁ ବାପା । ବାପା, ମାମା । ଆଜିକାଲିର ‘ଡାଢ଼ି’ ଡାକ ! ତମେ ଠିକ୍ କଥା କୁହ ରିତା, ଆମେ ‘ହନୁ କରଣ’ରେ ଏକ୍ସପର୍ଟ ।

ତାହାର ଅଜାଣତରେ ଲୁହର ଧାର ବହିଯାଉଥିଲା । ସ୍ରୋତସ୍ୱତୀ । ଆପେ ଆପେ । ଅବଶେଷରେ ସରିତା ପଣତରେ ସବୁ ଲୁହ ପୋଛି ଦେଲା । କୋଳ ଉପରେ ରଖି ଜାମାପଟାକୁ ପୁଣି ଥରେ ସଜାଡ଼ିଲା । ସଜାଡ଼ି ବାବୁରେ ରଖିଲା । ... କିଛି ସ୍ୱପ୍ନ, କିଛି ସୁଖ । ସେ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ତାହା ମଧ୍ୟରେ ନିମଗ୍ନ ହୋଇ ରହିବା ପାଇଁ ଚାହିଁଲା । ନିଃଶେଷିତ ହୋଇଯିବା ପାଇଁ ଚାହିଁଲା ସେହି ସ୍ୱପ୍ନମୟ ସମୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ । ତାପରେ ବାବୁ ବନ୍ଦକଲା ।

ଅପରେସନ କରି ମାଂସପିଣ୍ଡକାଟିକୁ ବନ୍ଧ ମଧ୍ୟରୁ କାଢ଼ିଦିଆଯାଇଥିଲା । ସେହି ସ୍ଥାନରେ ରେଡିଏସନ୍ ରେଏ ଦିଆଯାଉଥିଲା । କେମୋଥେରାପି ଚାଲିଥିଲା । ତାଙ୍କର କହିଥିଲେ ଦୁଇମାସ ମଧ୍ୟରେ କ୍ୟାନସର ସେଲ୍ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ । ଭବିଷ୍ୟତକୁ କୌଣସି ଭୟ ରହିବ ନାହିଁ । ନିକଟରେ ଜଣେ ଅଧ୍ୟାପକ ଅଂଜଳିକୁ ପସନ୍ଦ କରିଥିଲା । ସବା ବଡ଼ ଉତ୍ତରୀ ବାହାହେବ ନାହିଁ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିବା ପରେ ଦ୍ଵିତୀୟ ପାଇଁ ବର ଖୋଜା ହେଉଥିଲା । ଅଂଜଳି କହିଥିଲା, ସାନଅପା ବାହାହେବା ପରେ ଯାଇଁ ମୋ କଥା ଉଠିବ । ଅଧ୍ୟାପକ ଜଣକ ଅପେକ୍ଷାକରିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥିଲେ । ଅଂଜଳି ଖୁବ୍ ଖୁସିଥିଲା । ଉଦ୍‌ପୁଲ୍ଲିତ ହେଉଥିଲା ତାର ସାଥୀ ନିର୍ବାଚନରେ । ସେହି ସମୟରେ ରୋଗର ଆବିର୍ଭାବ ।

ପ୍ରଥମେ କିଂଚିତ୍ ବିବଶ ଓ ହତୋତ୍ସାହ ହୋଇଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅଂଜଳି ନିଜକୁ ସଂଭାଳି ନେଇଥିଲା । ରେଏ ଦିଆହେବାର ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ ସହି ଯାଉଥିଲା । ମୁଣ୍ଡରୁ କେଶ ଝରିପଡୁଥିଲା । ବାନ୍ତିବାନ୍ତି ଲାଗୁଥିଲା । ତଥାପି ସେ ସରିତା ସହିତ କିଛି ସମୟ ଆଳାପ କରୁଥିଲା । ଉଭୟ ଉଭୟଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନର ଛୋଟ-ବଡ଼ ସମସ୍ୟାକୁ ନେଇ ପୂର୍ବଭଳି ଆଲୋଚନା କରୁଥିଲେ । ତାର ସମାଧାନ ପାଇଁ ପରସ୍ପରକୁ ଉପଦେଶ ଦେଉଥିଲେ । ତଥାପି ସରିତା ସେହି କଥା କହିବ କି ନାହିଁ, ଅଂଜଳି ତାହାକୁ ଠିକ୍ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣକରିବ କି ନାହିଁ ଭାବି ସମୟ ଟାଳୁଥିଲା । ଅଂଜଳି ଆତ୍ମ ହିଁ ପ୍ରସଂଗର ଅବତାରଣା - ରିତା, ତୁ ଏ କିଛିଦିନ ହେଲା ଭାରି ଖୁସି ଦେଖାଯାଉଛି । ଏମିତି ଖୁସିର ଭାବ ବହୁତ ଦିନ ହେଲା ତୋ ମୁହଁରୁ ହଜିଯାଇଥିଲା । ନାଁ, କଥା ଲୁଚାନ୍ତି । ମୋ ଦେହ ଭଲ ହେଉଥିବା କଥା ନୁହେଁ, ଅନ୍ୟ କିଛି ।

ମଲ୍ଲିକା ସରିତାକୁ ଏକାବେଳକେ ଆଦରି ଯାଇଥିଲା । ସରିତାକୁ ଦେଖିଲେ ହସି ଦେଉଥିଲା । ବିଛଣାରେ ଗୋଡ଼ ପିଟୁଥିଲା । ତା ଆତକୁ ହାତ ବଢ଼ାଉଥିଲା । ସରିତାକୁ ଦେଖିଲେ ସେ ଖୁବ୍ ଖୁସିହେଉଛି, ଏହି ଭାବ ପ୍ରକାଶକରିବା ପାଇଁ ଶିଶୁଟି ଯେମିତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟଗ୍ର ଥିଲା । ସତେ କି ସେ ସରିତା ଛାଡ଼ି ତଳର ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନକୁ ଚିହ୍ନିପାରୁଥିଲା । ବୁଝି ପାରୁଥିଲା ।

ସରିତା ପ୍ରତିଦିନ ମଲ୍ଲିକା ପାଖକୁ ଯାଉଥିଲା ସମୟ ଟିକେ ପାଇଲେ ହିଁ ସେ ଧାଇଁ ଯାଉଥିଲା । ବୁଢ଼ୀ ସହିତ ଗପ କରୁଥିଲା । ଗାଁ ସାହିର ଗହଳି ମଧ୍ୟରେ ଚଳିଆସିଥିବା ମହିଳାଟି ସହରରେ ଆସି ପୂରାପୂରି ଏକୃଷ୍ଟିଆ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ ସରିତାକୁ ଦେଖିବା କ୍ଷଣି ସେ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ଖୁସିହେଉଥିଲା - ତାର ଗାଁ, ଗାଁର ମଣିଷ,

ଝିଅ-କୁଞ୍ଜ. ନାତି-ନାତୁଣୀମାନଙ୍କ ଗପ । ତା ମଧ୍ୟରେ ବୁଢ଼ୀ କିଛି ଘରକାମ କରିଦିଏ । ରାନ୍ଧେ । ପିଲାଟି ସରିତା କୋଳରେ ଥାଏ ।

- ବନ୍ଧୁ କହୁଥିଲା, ଯାଇ ମାଆକୁ ଦେଖାକରିବି । ମୋ ଝିଅକୁ ମାଆ କେତେ ଜିନିଷ ଆଣି ଦଉଛନ୍ତି - ଖେଳନା, ଜାମା । କାନ୍ଦୁରାଟି ପାଖରେ ମାଟିକାମ କରୁଛି ସିନା, ନହେଲେ ମହାରଣା ଘର ପୁଅ ସେ । ତାର ବାପାର ହାତ ତିଆରି ପଲଙ୍କ, ସିନ୍ଦୂକ ଗାଁ ସାରା ଝିଅ ଯୌତୁକ ନେଇଛନ୍ତି । ହାତରେ ଦି'ପଇସା ସଂଚିଲେ ବନ୍ଧୁ କହୁଛି ନିଜର କାଠ ଦୋକାନଟିଏ ଖୋଲିବ । ତମର କଣ କାମ ଥିଲେ ମା କହିବ, ସେ କରିଦେବ ଯେ !

ବୁଢ଼ୀର କଣ ଓଜନିଆ ଶୁଣାଯାଏ - ଏଇ ଫଗୁଣରେ ମୋଟେ ଚବିଶ ପୂରିବ । ତା ସାଙ୍ଗମାନେ ଆହୁରି ବାହାହୋଇ ନାହାନ୍ତି । କହୁଛି ଆଉ ବାହାହେବିନି । ଝିଅକୁ ସାବତମା ଦହଗଞ୍ଜ କରିବ । ପ୍ରସାବ ଆସୁଛି । ସବୁକୁ ଚାଲି ଦେଉଛି ।

ସରିତା ମଲ୍ଲିକାକୁ ନିଜ ଘରକୁ ଆଣେ । ତାକୁ ଗାଧେଇଦିଏ । ପୋଛା ପୋଛିକରି ପାଉଁଶର ଲଗାଏ । ଆଖିରେ କଲ୍ଲ ଲଗାଏ । କପାଳରେ କଳାର ଛୋଟ ଗାରଟିଏ ଟାଣେ । ବୋତଲରେ କ୍ଷୀର ପିଆଏ । ସରିତା କୋଳରେ ଶିଶୁଟି ଶୋଇଯାଏ । ସରିତା ତାର ଦେହକୁ ସାଉଁଳାଏ । ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ବୁଲାଏ ।

ମା କହେ, ପରପିଲାଠି କାହିଁକି ମାୟା ଲଗାଉଛୁ ? ପର ଯେତେକଲେ ବି ପର ହୋଇ ରହିବ । ରଞ୍ଜନ କହେ, କାହିଁକି ସେ ସବୁ ଝମେଲାରେ ପଶୁଛୁ ? ପିଲାଟା କିଛି ଅସୁବିଧା ହେଲେ ସେମାନେ ତମକୁ ହିଁ ଦୋଷ ଦେବେ । ବରଂ ରିସର୍ଚ୍ଚରେ ଲାଗିପଡ଼ । ପେପର ପଢ଼ିଣ କର । ଯୁନିଭରସିଟିରେ ରିଡର ପୋଷ୍ଟ ଖାଲିହେବାର ଅଛି । ସେ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କର ।

- କହ ଅଞ୍ଜଳି, ତୁ ପୁନର୍ଜନ୍ମରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁ କି ନାହିଁ ? ଲଜିବ୍, ସାଇନ୍ସ ସବୁ ଛାଡ଼ । ସାଇନ୍ସ ବାହାରେ ଆହୁରି ଜିନିଷ ରହିଛି, ରହିଥିବ, ଯେତେ ଗବେଷଣା ଚାଲୁ ପଛକେ । ସବୁ ଜିନିଷକୁ ନେଇ କଣ ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିହେବ ? ଯୁକ୍ତିରେ ପରାସ୍ତ ହେଲେ ଯାଇଁ ଗ୍ରହଣ କରାହେବ ନହେଲେ ନାହିଁ ? ତୁ କଣ ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ି ଦେଖେଇ ଦେବୁ ଯେ, ମୋ ପେଟରୁ ମରିଯାଇଥିବା ପିଲାଟି ମଲ୍ଲିକା ହୋଇ ଜନ୍ମନେଇ ନାହିଁ ? ଲଜିବ୍ ବାହାରେ ମଧ୍ୟ ସତ୍ୟ ରହିଛି । ଦେଖୁ ଦେଖୁ ତା ପ୍ରତି ମୋର ମମତା ଆସିଗଲା । ତିନିମାସର ଛୁଆ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଦୁଇହାତ ବଢେଇଦେଲା । ହସିଲା । ସତେ କି ମୁଁ ତାର କେହି ଅତି ନିଜର ମଣିଷ ଜଣେ - ଏ କଥା ତ ମିଛ ନୁହେଁ ।

ଉଣେଇଶ

ରଞ୍ଜନର ଲେଖା ପଲିଟିସଆନ୍‌ମାନଙ୍କ ଉପରେ କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ ହୋଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କ ଗତିବିଧିକୁ ନେଇ ଲେଖିବା ବ୍ୟତୀତ ତାହାର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଲେଖା ପ୍ରକାଶ ପାଉ ନ ଥିଲା । ନିଜ କାମ ପାଇଁ ତାହାକୁ ଜଣେ ଭଲ ସହଯୋଗୀ ସାଂବାଦିକ ମିଳିଥିଲା । ତାର ନାମ ଥିଲା ଉତ୍ତର ସିନ୍ଧୁ । ହଜାରିବାରର ବାସିନ୍ଦା । ତାଙ୍କ ସହିତ ଥିଲା ଦେବ ମୋହନ । ତୀକ୍ଷଣ ବୁଦ୍ଧି ସଂପନ୍ନ । ହିନ୍ଦୀ ଓ ଇଂରାଜୀ ଭାଷାରେ ତାର ଗଭୀର ଦକ୍ଷତା ଥିଲା । ସେମାନଙ୍କ ଚାରଣ ଭୂମି ମୁଖ୍ୟତଃ ବେଂଗଲ, ବିହାର ଓ ଓଡ଼ିଶା ଥିଲା । ବେଂଗଲର ବାମପଂଥ ସରକାରଙ୍କ ଉପରେ ସେମାନେ କଡ଼ା ନଜର ରଖୁଥିଲେ । କଡ଼ା ନଜର ରଖୁଥିଲେ ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଉପରେ । ହୋମ୍‌ ଟିପାର୍ଟମେଣ୍ଟର ସମସ୍ତ ଦୁର୍ବଳତାକୁ କଡ଼ା ସମାଲୋଚନା କରି ଲେଖୁଥିଲେ । ଚୌରଙ୍ଗିରେ ବୋମା ଡିଆରିର ଚୋରା କାରଖାନା ଜବତ ହେବା ପର ଦିନ “ରିସର୍ଚ୍ଚେସ୍ ଇଣ୍ଡିଆ”ରେ ତାହା ମୁଖ୍ୟ ସଂବାଦ ହୋଇ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ଏଥିରେ ପୁଲିସ ବିଭାଗକୁ ଅପାରଗ ଓ ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ବୋଲି ଆକ୍ଷେପ କରାଯାଇଥିଲା । ରାଇଟର୍ସ ବିଲଡିଂରେ ମାସମାସ ଧରି ଜମାହୋଇ ପଡୁଥିବା ଫାଇଲମାନ କଲିକତା ବାଟଦେଇ ବାଂଲାଦେଶରୁ ପିଲା ସ୍ମରଲିଂ ଆଦି ସଂବାଦମାନ ସମଗ୍ର ଭାରତରେ ଆଲୋଚନ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିଲା । ବିହାର ସରକାରଙ୍କର ଦୁର୍ନୀତି, ଅତଳହୋଇ ଆସୁଥିବା ଶାସନକଳ, ଶିକ୍ଷା ଓ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗର ସ୍ଥାଣୁତା, ରଣବୀର ସେନା ଦଳିତ ଯାଦବ ଥରକୁ ଥର ହେଉଥିବା ଗଣହତ୍ୟା । "ରିସର୍ଚ୍ଚେସ୍ ଇଣ୍ଡିଆ"ରେ ଏ ସମସ୍ତ ପ୍ରଧାନ ଖବର ହୋଇ ପ୍ରକାଶ ପାଉଥିଲା ।

“ରିସର୍ଚ୍ଚେସ୍ ଇଣ୍ଡିଆ”ର ବିକ୍ରୀ ବଢ଼ିଚାଲିଥିଲା । ତାର କାର୍ତ୍ତି ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିଲା । ଜଂଗଲରେ ନିଆଁଲାଗିବା ଭଳି ବ୍ୟାପିଯାଇଥିଲା ତାର ଲୋକପ୍ରିୟତା । ଦସ୍ତର, ଦୋକାନ, କୁବ୍, କଲେଜ, ମହିଳା ମହଲ ସବୁଠାରେ ରିସର୍ଚ୍ଚେସ୍ ଇଣ୍ଡିଆ, ତାର ପତ୍ରିକା ଏବଂ ତାହାର ଇମ୍ପୁଲ୍ସ ସଂବାଦ ଉପରେ ଚର୍ଚ୍ଚା !

ପଲିଟିକ୍ସ ବିଷୟରେ ସମୂହ ଆଲୋଚନା ସମୟରେ ଘରୋଇ ଚିଠି ସଂସ୍ଥାରୁ ରଞ୍ଜନକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଆସୁଥିଲା । ସ୍ୱାର ଚିଠି ତରଫରୁ ତାହାକୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ଇତ୍ସରଭ୍ୟୁ କରାଯାଇଥିଲା । ସାଂବାଦିକ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଯୋଗଦେବା ପାଇଁ ତାହାକୁ ବିଦେଶରୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଆସିଥିଲା । ସତୀଶ ଛାତ୍ରା ପିଠି ଆପ୍ତଡ଼େଇ କହୁଥିଲା - ଚୌଧୁରୀ, ଯୁ ଆର୍ ଏ ଜିନିୟସ !

ରଞ୍ଜନ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ ହୋଇ ସତୀଶ ଛାତ୍ରାକୁ କହୁଥିଲା - ସାର୍, ଆପଣ କେମିତି

ଜାଣିପାରିଲେ ଯେ, ବାବୁଲୁ ଯାଦବର ସେ ମର୍ତ୍ତରରେ ହାତ ଥିଲା ବୋଲି ? ଦୁହେଁ ଏକ ପାଟିର । ଏତେ ବଂଧୁ ! ଲୋକେ କହୁଥିଲେ, କୃଷ-ବଳରାମ ଯୋଡ଼ି ।

ସତୀଶ ଛାତ୍ରା ଏକ ରହସ୍ୟମୟ ହସ ହସେ - ଏଇ ହେଉଛି ଜର୍ଣ୍ଣାଲିଜିମ୍ । ବୁଝିଲ ? ପଲିଟିକ୍ସରେ କେହି କାହାର ନୁହନ୍ତି । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଏହି କଥା ବୁଝେଇ ନ ଥିଲେ ? ଏଥର ଇଲେକ୍ସନ ଟିକେଟ ବାବୁଲୁ ଯାଦବ ବଦଳରେ ରାଧୁକର୍ମାକରକୁ ମିଳିବ ବୋଲି ସ୍ଥିର କରାଯାଇଥିଲା । ଉପର ମହଲରେ ଯାଇ କର୍ମାକର ଅଶୀଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଦେଇଥିଲା । ଖୋଦ୍ ପାର୍ଟିପ୍ରେସିଡେଣ୍ଟଙ୍କ ହାତରେ କୋଟିଏ । ଏ ସବୁ ଗୁପ୍ତରେ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବାବୁଲୁ ଯାଦବର ଲୋକ କେହି ଥିଲା । ତୋଳ ଭିତରେ ମୂଷା !

ତ୍ରୁକ୍ ଧକ୍କାରେ କର୍ମାକରର କାରଟା ଏମିତି ତୁନା ହୋଇଛି ଯେ, ତା ଭିତରୁ କେହି ବଂଟିବା ସଂଭବ ନୁହେଁ । ଅଥଚ ଜଣେ ବଂଟିଗଲା । ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ହସ୍ପିଟାଲରେ । ଚିକିତ୍ସା ଚାଲିଛି । ପୁଲିସ ଜରିଛି । ତେବେ ବାବୁଲୁ ଯାଦବ ତାହାକୁ ହସ୍ପିଟାଲରୁ ବାହାରକୁ ଆସିବା ପାଇଁ ଦେବ ନାହିଁ । ସେଇଠି ଖତମକରିବ । ତା ପୂର୍ବରୁ ତମେ ଯାର ସେ ଲୋକକୁ ଭେଟ । କଥା ବାହାର କରିବ । ନିଅ, ଏ ଫଟୋ ଆଉ କାଗଜପତ୍ର । ଭଲ ଆର୍ଟିକୁଟିଏ ଲେଖିବ ।

ଫେରିବା ସମୟରେ ରଞ୍ଜନ କହିଲା, ଲୋକଟା ଗୁଜୁଆଗିରିରେ ଧୁରଂଧର । ପଲିଟିକ୍ସର ସବୁ ଖବର ତା ପାଖରେ !

ଉତ୍ତର ସିନ୍ଧୁ ସେ ଯାଏଁ ନିରବ ଥିଲା । ସେ ରଞ୍ଜନର କଣ୍ଠରେ କହିଲା - ମୋର ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ତା ପଛରେ ଗୁଜୁଆ ଲଗେଇବା ପାଇଁ ।

କଟକର ମଦମୁଦ୍ରା ଉପରେ ରଞ୍ଜନ ଭଲ ଫିଟରଟିଏ ଲେଖିଥିଲା । ସଦ୍ୟ, ତାଜା ଖବର । ତାଙ୍କରଖାନାରେ ମରିଥିବା ଲୋକଙ୍କର ଫଟୋ ଉଠା ହୋଇଥିଲା । ମୁମୂର୍ଷୁମାନଙ୍କୁ ଇଣ୍ଟରଭ୍ୟୁ କରାହୋଇଥିଲା । ମଦଭାଟି ମାଲିକ ସହିତ ସଂପର୍କ ଓ ଆଶୀର୍ବାଦ ଥିବା ପଲିଟିସିଆନ୍ଙ୍କ ବିଷୟରେ ତଥ୍ୟ ଯୋଗାତ କରିଥିଲା । ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଏହି ଗୋରା ବ୍ୟବସାୟ କି ଭଳି ଚାଲିଥିଲା, ତାହାର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ଦେଇ ରଞ୍ଜନ ପଲିଟିସିଆନ୍ କେତେଜଣଙ୍କୁ ସ୍ଵକ୍ଷ ଆକ୍ଷେପ କରିଥିଲା ।

ରଞ୍ଜନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲେଖା ଭଳି ତାହା ଥିଲା ଚୀମ୍ପ ଓ ଶାଣିତ । ସେହି ଲେଖା ସମଗ୍ର ରାଜ୍ୟରେ ଆଲୋଚନ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା । ବିପକ୍ଷ ଦଳଙ୍କର ହରତାଳ

ତାକରା, ଓଡ଼ିଶା ବନ୍ଦ, ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ଦାବୀ. ପରୁଆର, ଆସେମ୍ବ୍ଲରେ
ଠେଲାପେଲା ପାଟିଦୁଷ୍ଟ, ଟେବୁଲ୍ ବାଡ଼ିଆ । ବିପକ୍ଷ ଦଳଙ୍କର ସଜାରହେବା
ସହିତ ଜନସାଧାରଣ ମଧ୍ୟ ଡେଇଁ ଉଠିଲେ । ଶୋଭାଯାତ୍ରା. କୁଶପୁରଲିକା ଦାହକରି
ନିଜର ଡେଇଁ ଜଣେଇଲେ । କ୍ରମେ ସବୁ କିଛି ମଳିନ ପଡ଼ିଆସିଲା । ପରଲଗା
ଝଡ଼ିପୋକ ଭଳି ନିଜର ସାମୟିକ ଉପକ୍ଷିତି ଜଣେଇଦେଲେ । ତାପରେ ପୁଣି ସମସ୍ତେ
ନୀରବି ଗଲେ । ରାଜ୍ୟବାସୀ ସୁଖନିଦ୍ରା ଗଲେ ।

ନିଜର ଏତେ ସଫଳତା ସତ୍ତ୍ୱେ ରଞ୍ଜନ ସବୁଷ୍ଟ ନ ଥିଲା । ସେ ଜାଣୁଥିଲା,
ଓଡ଼ିଶାରେ ବହୁଳ ଭାବରେ ଭ୍ରଷ୍ଟ ବିକ୍ରୀହେଉଛି । ସ୍କୁଲ-କଲେଜର ପିଲାମାନେ
ନିଶାସକ୍ତ ହେଉଛନ୍ତି । ସହରମାନଙ୍କରେ କ୍ରମବର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଣ ହତ୍ୟା ଓ ଆତ୍ମହତ୍ୟାର କାରଣ
ଅନେକାଂଶରେ ଏହି ନିଶା-ସେବନ । କିଛି ଭ୍ରଷ୍ଟ ବିକାଳି ଧରା ପଡୁଛନ୍ତି । ଭ୍ରଷ୍ଟ
ପ୍ୟାକେଟ ଜବତ ହେଉଛି - ବସ୍ ମଧ୍ୟରୁ, ରେଲୱେ ସ୍ଟେସନରୁ, ଦୋକାନରୁ, ଲୋକଙ୍କ
ଘରୁ । ହାତକଡ଼ା ପିନ୍ଧା ଲୋକ ଓ ପୁଲିସବାଲାଙ୍କ ଫଟୋ ଖବରକାଗଜରେ ବାହାରୁଛି ।
କିନ୍ତୁ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏହି କାରବାର ସୁରୁଖୁରୁରେ ଚାଲିଯାଉଛି, ସେମାନେ
ଧରାପଡ଼ୁ ନାହାନ୍ତି । କାରଣ ସେମାନେ ଆଇନ୍‌ର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ରହିଥିବା ଅଶେଷ
କ୍ଷମତାଶାଳୀ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ - ପଲିଟିସିଆନ୍ସ !

କିଛି ଲୋକ ଏବଂ ପଲିଟିସିଆନ୍ ପୁଲିସର ସଂଦେହର ବଳୟ ମଧ୍ୟକୁ
ଆସିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା ମଧ୍ୟରେ ଭଜହରି ବକ୍ତି ନ ଥିଲା । ମଦଭାଟି ମାଲିକର
ତାଏରୀରେ ଥିବା ନାଆଁର ତାଲିକା ମଧ୍ୟରେ ଭଜହରି ବକ୍ତିର ନାଆଁ ନ ଥିଲା । ଅଥଚ
ସେହି ନାଆଁଗୋଟିକୁ ପାଇବା ପାଇଁ ରଞ୍ଜନ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା । ବିବଶ ହୋଇ
ସେ ନିଜର ଏହି ଅସଫଳତାକୁ ପ୍ରକାଶକଲେ ସତୀଶ ଛାତ୍ରା ଶାନ୍ତନାଦେଇଥିଲା -
ଉତ୍ସବୋ ଛୋଡ଼ୋ, ଯାର ! କିନ୍ତୁ ରଞ୍ଜନ ଛାଡ଼ିପାରୁ ନ ଥିଲା । ଭଜହରି ବକ୍ତିର
ଦାନବୀୟ ସରା ତାହାକୁ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ଭାବରେ ଅବିଷ୍କରଣ ରଖୁଥିଲା । ଏବଂ କ୍ରମାଗତ
ଅସଫଳତା ଯୋଗୁଁ ସେହି ଆବିଷ୍ଟ ଭାବ ଜିହ୍ୱରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିଲା ।

■ ■

କୋଡ଼ିଏ

ଆକାଶର ଛାଇ-ଖରା ଭଳି ସେମାନଙ୍କ ସଂସାର ଥିଲା । କେତେବେଳେ
ଉଦ୍‌ଭାସିତ, କେତେବେଳେ ମଳିନ । କେତେବେଳେ ଉଜ୍ଜଳ, କେତେବେଳେ ଛିନିତ ।

ତେବେ ସରିତା ଏ କଥା ବୁଝିପାରୁଥିଲା ଯେ, କେବଳ ଉତ୍ତଳତା ତାର କାମ୍ୟ ନୁହେଁ, ତାର ଛାଇ ମଧ୍ୟ ଦରକାର । ଦୀପ୍ତିମନ୍ତ ସୂର୍ଯ୍ୟର ଚାତିକୁ ଘୋଡ଼େଇପକାଉଥିବା ଧୂସର ବାଦଲଖଣ୍ଡର ସତଳ, ସାମୟିକ ଉପଛାଡ଼ି । କେବଳ ନିଜର ପାଠପଢ଼ା, ଚାକିରି ଓ ଭବିଷ୍ୟତ ଉନ୍ନତିର ଯୋଜନା ତାହାକୁ ଅଣନିଶ୍ୱାସୀ କରିପକାଇବ । ତାର “ଘର” ଟିଏ ଦରକାର, ଯାହା ମଧ୍ୟରେ ଅଦୂରନ୍ତ ପ୍ରାଣପ୍ରାବୁର୍ଯ୍ୟ ଥିବ, ଥିବ ଐକତାନିକ କଳରୋଳ, ଆଡ଼ମ୍ବରହୀନ ଦାବାମାନ - ଛୋଟ ଛୋଟ । ଅପ୍ରତିହତ । ସରଳ । ନିର୍ମଳ ।

ସେହି ଛାଇ ଟିକକ ସେ ମଲ୍ଲିକା ନିକଟରୁ ପାଉଥିଲା । ତାର ବାପା ନେବା ପାଇଁ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲେ ଯିବ ନାହିଁ ବୋଲି ମଲ୍ଲିକା ରାହା ଧରି କାନ୍ଦୁଥିଲା । ବାପାର ପାଟି ଶୁଣିବା କ୍ଷଣି ‘ନାଉ-ନାଉ’ ବୋଲି ଚିତ୍କାର କରୁଥିଲା । କେବେ ପରଦା ଆଡୁଆଳରେ, କେବେ ସରିତାର ପଣତ ମଧ୍ୟରେ ମୁହଁ ଛୁଟାଇ ନିଜର ଅନିଛା ଜଣାଉଥିଲା । ତାହାର ମାଆ ଛେଉଟ ଝିଅର ଏତେ ଯତ୍ନ ନେଉଛନ୍ତି ବୋଲି ବନ୍ଧୁ କୃତକୃତ ହୋଇ କେତେ କଣ କହିଯାଉଥିଲା । କୃତଜ୍ଞତାରେ ଲୋଚାକୋଚା ହୋଇଯାଉଥିଲା । ‘କଣ କାଠକାମ ଥିଲେ କହିବେ’ ବୋଲି ବାରମ୍ବାର ଜଣେଇ ନିଜର ରଣ ଶୁଦ୍ଧେଇବାର ବାଟ ଖୋଜୁଥିଲା । କାରଣ ସେ ବୁଝିପାରୁ ନ ଥିଲା ଯେ, ସେହି କ୍ଷୁଦ୍ରସତୀ ସରିତା ପାଇଁ କେତେ ବଡ଼ ଅବଲମ୍ବନର ଭୂମିକା ନେଇଛି ।

ରଞ୍ଜନ ଅଣନିଶ୍ୱାସୀ ହୋଇ ଧାଉଁଛି । ତାର ନାଆଁ ହେଉଛି । ଖ୍ୟାତି ହେଉଛି । ବ୍ୟାଙ୍କ ବାଲାନ୍ସ ବଢୁଛି । ସେଲୁଲାର ଫୋନ୍‌ଟି ହାତରୁ କେତେବେଳେ ହେଲେ ଖସୁ ନାହିଁ । କଂପ୍ୟୁଟର ପାଖରେ ରାତି ପାହିଯାଉଛି । ସ୍ତ୍ରୀ ସହିତ ଦୁଇପଦ କଥା ହେବା ପାଇଁ ସମୟ ମିଳୁ ନାହିଁ । ଯାହା କିଛି ଆଳାପ ଛୁଟିରେ ଗଲେ । କିଛି ଦିନ ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶା ବାହାରକୁ ହେଉ ବା ପୁରୀ, ଗୋପାଳପୁର ବେଳାଭୂମିକୁ ହେଉ । ତଥାପି ସାଙ୍ଗରେ ରଞ୍ଜନ କିଛି କାଗଜପତ୍ର ଧରି ଯାଏ । ସେଲୁଲାର ଫୋନ୍, ଲ୍ୟାପଟପ୍‌ଟ ସବୁବେଳେ ସଂଗରେ ।

ଏତେ ଟଙ୍କା ଆମର କଣ ହେବ ରଞ୍ଜନ, ଏତେ ବିଳାସ, ଏତେ ପ୍ରାବୁର୍ଯ୍ୟ ? ଧୀରେ ଧୀରେ ଚାଲ ରଞ୍ଜନ । ଧୀରେ ଚାଲିବା ଲୋକକୁ ରାସ୍ତାରେ ସଂଗୀ ମିଳନ୍ତି । ଧାଇଁବା ଲୋକ ସବୁକୁ ପଛରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଯାଏ । ଆଗକୁ ତାର ନିଃସଂଗତା ଭିନ୍ନ ଆଉ କିଛି ନ ଥାଏ । ନିଃସଂଗତା ଠାରୁ ମଣିଷ ଜୀବନରେ ବଡ଼ ଅଭିଶାପ କଣ ଅଛି ରଞ୍ଜନ ? ତଥାପି କଣ ସେ ଲୋକ ବୁଝେ ? ନିଜେ ଅଧି ଯାଇ ଅଟକି ନ ଗଲେ, ପଛକୁ ଚାହିଁ ନିଜର ଏକ୍ସଟିଆପଣକୁ ଅନୁଭବ ନ କରିବା ଯାଏଁ ତାର ଧାଇଁବା

ତ ବନ୍ଦ ହୁଏ ନାହିଁ !

ରଞ୍ଜନ ପାଇଁ କେବେକେବେ ସରିତାର ଅନୁକଂପା ଆସୁଥିଲା । ଖାସ୍ ସେଥିପାଇଁ ସେ ସବୁ ସହିଯାଉଥିଲା - ତାର ଖୁଆଲିପଣ, ତାର ନିଜ ପ୍ରତି ଅବହେଳା, ତାର ରାଗ ଓ ଜୁଲୁମ । ଜୁଲୁମ ହିଁ ତ । ନଚେତ୍ ସେଦିନ ଏମିତି ରାଗିବାର କଣ ବା ଯଥାର୍ଥତା ଥିଲା ?

ରଞ୍ଜନ ମଲ୍ଲିକାର ଛବି ତୋଳନ୍ତା ନାହିଁ ? ତାର ହସ୍ତୁଧାର, କାନ୍ଥରା ମୁହଁର, ଦୋଳିରେ ଝୁଲୁଥିବାର, ଚେତିବେୟର ସହିତ ଖେଳୁଥିବାର, ତାର ଦୁଷ୍ଟାମୀର ଚପଳାମୀର ? କା'ଥସାରା ମଲ୍ଲିକାର ଫଟୋ ଟଙ୍ଗାହୋଇ ରହନ୍ତା - କଳାଧଳା । ରଂଗୀନ । ଫିକା, ସାଦା କା'ଥଟା ଜୀବନ୍ମୟ ମନେ ହୁଅନ୍ତା ।

ନାଁ, ରଞ୍ଜନକୁ ଏ ଭଳି ଅନୁରୋଧ କରିବା ଆଶାତୀତ । କାରଣ ସେ ସରିତାର ସ୍ବପ୍ନ ମଧ୍ୟରେ ସାମିଲ ହେବା ପାଇଁ ଚାହେଁ ନାହିଁ । ଚାହେଁ ନାହିଁ ତାର ଅନୁଭବରେ ଭାଗୀଦାର ହେବା ପାଇଁ । ତେଣୁ ନିଜର ସମସ୍ତ ଅବୁଝାପଣକୁ ଏକାଠି କରିଦେଇ ସେ ସେ ଦିନ ଏମିତି ରାଗଯାଇ ପାରିଲା ।

ସେତେବେଳେ ରଞ୍ଜନର ଘରକୁ ଫେରିବାର ସମୟ ନୁହେଁ । ସରିତା ଚାହେଁ ନାହିଁ ରଞ୍ଜନ ତା ଉପରେ ରାଗୁ ବୋଲି । କୌଣସି କାରଣ ନେଇ ଦୁହିଁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅଶାନ୍ତି ସୃଷ୍ଟି ନ ହେଉ ବୋଲି ସେ ସର୍ବଦା ସତର୍କ ଥାଏ । ତେଣୁ ରଞ୍ଜନର ଅନୁପସ୍ଥିତି ସମୟରେ ହିଁ ସେ ମଲ୍ଲିକାକୁ ଘରକୁ ଆଣେ ।

ମଲ୍ଲିକାକୁ ସେ ସିରିଏଲ୍‌ସ୍ ଖୁଆଇଥିଲା । ଚଟାଣରେ ସପପାରି ଖେଳନା ଅଜାଡ଼ି ଦେଇଥିଲା । ମଲ୍ଲିକା ଖେଳୁଥିଲା । ସରିତା ସେହିଠାରେ ଶୋଇରହି ପତ୍ରିକା ଖଣ୍ଡେ ପଢୁଥିଲା । ମଲ୍ଲିକା ମଝିରେ ମଝିରେ ପତ୍ରିକାକୁ ଝାଂପମାରୁଥିଲା । ସରିତା ଆମୋଦିତ ହେଉଥିଲା । କ୍ରମେ ମଲ୍ଲିକା କ୍ଲାନ୍ତହୋଇ ସରିତାର ଛାତି ଉପରେ ମୁଣ୍ଡ ରଖିଦେଲା । ସରିତା ତାହାକୁ ନିଜ ଛାତି ଉପରକୁ ଡୋଳି ଆଣିଲା । ମଲ୍ଲିକା ଶୋଇଗଲା । ତାର ଶରୀରର ଉଷ୍ମତା, କୁନି ହୃଦୟଟିର ନିରବ ଶ୍ବସନ ସରିତା ସେହି ଶୀତଳିତ ଅନୁଭବ ମଧ୍ୟରେ ବିଳାସ ହୋଇଯାଉଥିଲା । ତାର ବନ୍ଧୁବୋଉର କଥା ମନେ ପଡୁଥିଲା । ବୁଢ଼ୀର ମଜାଳିଆ, ହାଲୁକା କଥା- ତମକୁ ସେ ଏତେ ଆଦରିଯାଇଛି, ତାକୁ ଏବେ ତମ ଘରକୁ ପୂରା ନେଇଯାଉନା ?

ଏହି ଉକ୍ତି ହାଲୁକା ଭାଗାରେ କହିଲେ ମଧ୍ୟ ତହିଁରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଗଭୀରତା ଥିଲା । ହୁଏତ ତାହା ଇଂରୀତପୂର୍ଣ୍ଣ ହିଁ ଥିଲା ।

ମଲ୍ଲିକା କଥା କହିଲେ ତାକୁ କଣ ଡାକିବ ? ମା ? ମାମା ? ତା'ହେଲେ

ବନ୍ଧୁକୁ ? ତା ପୂର୍ବରୁ ସେ ମଲ୍ଲିକାକୁ ଗୋଟାପଣ ନିଜର କରିନେଲେ ନୁହେଁ ? ରଞ୍ଜନକୁ ବାପା । ତାକୁ ମାମା ! ବନ୍ଧୁ କହୁଥିଲା ସେଠାରେ ଆପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ହେବାର ଅଛି । ମାଟି ଖୋଲା ହେବ ! ବଡ଼ ଗଛସବୁ କଟା ହେବ । ଲତା, ବାଲି, ସିମେଣ୍ଟର ଗଦା ଏବଂ ଭାଙ୍ଗିଦିଆଯିବ ଟିକି ଘର ଖଣ୍ଡିକ. ଯେଉଁ ଘରେ ମଲ୍ଲିକା ରହୁଛି ।

ସରିତାର ଛାତି ମଧ୍ୟରୁ ଖଣ୍ଡେ ଖସିପଡ଼ିବା ଭଳି ମନେହେଲା । ମନେହେଲା କୋହରେ କଷ୍ଟ ଅବରୁଦ୍ଧ ହୋଇଯାଉଛି । ନୃଦୟର ଗତି ଅଟକି ଯାଉଛି । ଏବଂ ଏହି ସମୟରେ ଗେର୍ ଖୋଲା ହେବାର ଶବ୍ଦ ଜୋତାପିନ୍ଧା ପାଦର ଶବ୍ଦ ଏବଂ ଦାଣ୍ଡଦ୍ୱାର ଖୋଲିଯିବାର ଶବ୍ଦ ! ଏକସଂଗରେ ବର୍ଷା, ବିକୁଳି, ଘଡ଼ଘଡ଼ି !

ରଞ୍ଜନ ସରିତାକୁ ପାଗଳ ବୋଲି ଆକ୍ଷେପକଲା । ମଲ୍ଲିକା ସହିତ ତାର ସଂପର୍କକୁ ଲାଭ-କ୍ଷତିର ନିକିତିରେ ତଉଲି ଦେଲା । କାଠିକୁଟା ଦେଇ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଥିବା ପକ୍ଷୀର ବସାଟିକୁ ସେ ଢେଲା ଫିଙ୍ଗି ଛିନ୍ନଛତର କରିଦେବା ପାଇଁ ଚାହିଁଲା ।

ସରିତା ସ୍ତବ୍ଧହୋଇ ବସି ରହିଥିଲା । ତାର କୋଳରେ ମଲ୍ଲିକା ଭୟରେ ଚିତ୍କାରକରି କାନ୍ଦୁଥିଲା ।

ସରିତା ବିଛଣାକୁ ଆସିବା ବେଳକୁ ରଞ୍ଜନ ଶୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । ତଥାପି ତା ଦେହରେ ପାଇଜାମା ବଦଳରେ ସାର୍ଟପ୍ୟାଞ୍ଜ ଥିଲା । ପାଦରୁ ମୋଜା ମଧ୍ୟ କଢ଼ା ହୋଇ ନ ଥିଲା । କଂପ୍ୟୁଟର ଖୋଲରେ ଘୋଡ଼ାହୋଇ ନ ଥିଲା । କାମ କରୁକରୁ ସେ ଏଡ଼େ କ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଛି ଯେ, ହୁଏତ ବିଛଣାରେ ପଡ଼ି ଘଡ଼ିଏ ବିଶ୍ରାମ ନେବା ପାଇଁ ଚାହିଁଛି ଓ ସଂଗେସଂଗେ ନିଦ ହୋଇଯାଇଛି । ରୁଡ଼ିଆ ମୁହଁ । ଅଧନୂରେ ଗୁଡ଼ାଏ ବଢ଼ିଯାଇଥିବା ମୁଣ୍ଡର ବାଳ । ଅତ୍ୟଧିକ ଶାରୀରିକ ଓ ମାନସିକ ପରିଶ୍ରମ ଯୋଗୁଁ ମୁହଁରେ ବୟସର ଛାପ ପଡ଼ିଯାଉଛି ।

ସରିତା ନିଜ ଗିତରେ ଝାଉଁଳି ପଡୁଥିଲା - କେତେଦିନ ତଳେ ରଞ୍ଜନ ତାହାକୁ ଆଦର କରିଥିଲା ? କେବେ ସେ ଆବେଗପ୍ରବଣ ହୋଇ ସରିତାକୁ ଦୁଇହାତରେ ନିଜର ପ୍ରଶସ୍ତ ଛାତିରେ ଜଡ଼େଇ ଧରିଥିଲା ? କେତେଦିନ ହେଲା ଦୁହେଁ ଦୁହେଁଙ୍କର ଘନିଷ୍ଠ ହୋଇନାହାନ୍ତି ? ସବୁ ଯେମିତି ଗୋଟିଏ ଯୁଗ ଭଳି ମନେହେଉଛି । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ସବୁ ଫିକା ପଡ଼ିଯାଉଛି । ସ୍ମୃତି ଭଳି ମନେ ହେଉଛି ଅଣଲେଉଟା ମୁହୂର୍ତ୍ତମାନେ !

ରଞ୍ଜନ ଉଦ୍ଧବ ସିନ୍ଧୁର ଫୋନ୍‌କୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲା । ଅପେକ୍ଷା କେବେ କ୍ଲାନ୍ତିକର ବିରକ୍ତିରେ ପରିଣତ ହେଉଥିଲା କେବେ ଆଶଂକାରେ । ଏହା ମଧ୍ୟରେ ଯେମିତି

ସାଂବାଦିକ ବିରୋଧ ଆନ୍ଦୋଳନ ଆରମ୍ଭହୋଇଛି ବୋଲି ମନେହେଉଥିଲା, ସାରା ଭାରତରେ । ବୟେରେ ଦୁଇଜଣ ସାଂବାଦିକଙ୍କୁ ଗିରଫକରାହୋଇଥିଲା, କେତେଜଣଙ୍କ ଉପରେ ମରଣାନ୍ତକ ଆକ୍ରମଣ ହୋଇଥିଲା । ଜଣକୁ ପେଟ୍ରୋଲ ଡାଲି ଜାଳି ଦିଆଯାଇଥିଲା, ସ୍କୁଟର ସମେତ । ଦିଲ୍ଲୀ ମଧ୍ୟ ଏଥିରୁ ବାଦ୍ ଯାଇ ନ ଥିଲା । ଦୁଇଜଣ ସାଂବାଦିକଙ୍କୁ ହତ୍ୟାକରାଯାଇଥିଲା । ପ୍ରଥମେ ସବୁ ନାଇଲନ୍ ସୂତାରେ ଡକ୍ସି ଟିପି ତା ପରେ ମୋଟା ରସିରେ ଝୁଲାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଜଣେ ପୁରୁଷ, ଅନ୍ୟ ଜଣେ ମହିଳା । ଉଭୟ ବିବାହିତ । ସେମାନଙ୍କ ସଂବନ୍ଧକୁ ତଥାପି କୁସିତ କରି ଚିତ୍ରଣକରାଯାଇଥିଲା । ଆତ୍ମହତ୍ୟାର ଅବ୍ୟବହିତ ପୂର୍ବରୁ ଦୈହିକ ସଂପର୍କ ଥିଲା ।

ଦିଲ୍ଲୀ ପୁଲିସ ! ସେମାନେ ପଲିଟିସିଆନ୍‌ଙ୍କ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ । ଶିଳ୍ପପତିମାନଙ୍କ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ । ଏବଂ କିଛି ସଂବାଦଦାତା ମଧ୍ୟ ! ପଇସାର ଖେଳ ସବୁଠାରେ । ଅର୍ଥର ବଳ ପାଖରେ ସବୁ ପରାଜିତ - ମାନ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଓ ବିବେକ । ତେଣୁ ବାସ୍ତବ ଚିତ୍ର ବାହାରେ ପ୍ରକାଶକରାଯାଏ ନାହିଁ । ସାଧାରଣ ଲୋକେ ସେହି ପ୍ରକାଶିତ ସଂବାଦକୁ ଗ୍ରହଣକରିବା ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି ।

ଜଣେ ଏମ୍. ପିର ଘରକୁ ଦିଲ୍ଲୀରେ ସିବି.ଆଇର ଲୋକେ ଅଗାଧନ ଖାନତଲାସ କରିଥିଲେ । ସେ ପୂର୍ବରୁ ଥରେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଥିଲେ । ଘର ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରଚୁର ଟଙ୍କାର ନୋଟବିଡ଼ା, ଛଅଟା ବ୍ୟାଙ୍କ୍ ଲକରର୍ ଟାବି ସମେତ ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସଂପତ୍ତିର କାଗଜପତ୍ର ଜବତହୋଇଥିଲା । ଏମ୍.ପିକୁ ଗିରଫ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଏହି ଘଟଣାର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଦର୍ଶୀହୋଇ ଉଦ୍ଧବ ସିହ୍ନା ଫିଟର ଗୋଟିଏ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲା । ଗୁଡ଼ିଏ ଫଟୋ ଉଠାଇଥିଲା । ସେ ଖୁବ୍ ଖୁସିଥିଲା, କାରଣ ସମସ୍ତ ସଂବାଦପତ୍ରକୁ ପଛରେ ପକାଇଦେଇ ଏହି ଖବର ରିସର୍ଜେଣ୍ଟ ଇଣ୍ଡିଆରେ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବା ପାଇଁ ଯାଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ତାହାକୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟକରି ଦେଲା ସତୀଶ ଛାତ୍ରାର ଗାଳି ଓ ଧମକାଣ - କାହାର ଅନୁମତି ନେଇ ତମେ ସେଠାକୁ ଯାଇଥିଲ ? ନାଗାଲାଣ୍ଡ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କାରରେ ଟାଇମବର୍ମ୍ ଖଞ୍ଜାହେବା ଘଟଣା ଉପରେ ତମେ ଲେଖିବାକୁ ଥିଲା ନାଁ ? ତିନିଦିନ ତଳୁ ସେଠାକୁ ନ ଯାଇ ତମେ ଦିଲ୍ଲୀରେ କାହିଁକି ବସିଛ ?

ସତୀଶ ଛାତ୍ରା ଖୁବ୍ ଉତ୍ୟକ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଥିଲା । ଉଦ୍ଧବ ସିହ୍ନା ମଧ୍ୟ । ସେ ସତୀଶ ଛାତ୍ରା ରାଗିବାର କାରଣ ହଠାତ୍ ଅନୁମାନ କରି ନ ପାରିଲେ ମଧ୍ୟ ଏତିକି ଜାଣିଥିଲା ଯେ, ତାର ଲେଖାଟି ‘ରିସର୍ଜେଣ୍ଟ ଇଣ୍ଡିଆ’ରେ ପ୍ରକାଶ ପାଉ ନାହିଁ ।

ତଥାପି ଉଦ୍ଧବ ସିହ୍ନା ଛାଡ଼ି ନ ଥିଲା । ଲେଖାଟିକୁ ଅନ୍ୟ ପତ୍ରିକାକୁ ପଠାଇଥିଲା । ଇ-ମେଲ୍‌ରେ ରଞ୍ଜନକୁ ଜଣେଇଥିଲା - ମୋ ସହିତ ଏମ୍.ପି

ମାହେଶ୍ୱରୀର ଗାଁକୁ ଚାଲ । ତାର ଏକଦା ଥିବା ଟାଉଲ ଛାତର ଘର ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରାୟାଦର ରୂପ ନେଇଛି । ଗାଁରେ ତାର ପାଗଳପୁଅ ଓ ବିଧବା ବୋହୂ ରହୁଛନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭେଟି ଗୋଟିଏ ପିଂଚର ଲେଖିବା । ତମ ସହିତ ମୋର ଜରୁରୀ ଆଲୋଚନା ରହିଛି । ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥିବ । ମୋ ଫୋନ୍ ପାଇବା କ୍ଷଣି ବିଲ୍ଲା ଆସିବ ।

ଉଦ୍ଧବ ସିନ୍ଧୁର ଫୋନ୍‌କୁ ଦିନସାରା ଅପେକ୍ଷା ରହୁଥିଲା । ସପ୍ତାହ ସାରା । କାହିଁ ତାର ଫୋନ୍ ? ରଞ୍ଜନ ଓ ସେ ଦୁହେଁ ମିଶି କଲିକତା ଯିବାର ଥିଲା । ତାପରେ ଜାମସେଦପୁର । ଅର୍ପିସ ତରଫରୁ ସେମାନଙ୍କର ଗସ୍ତକ୍ରମ ପୂର୍ବରୁ ଛିର ହୋଇସାରିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଅଚାନକ ଆସିଥିବା ତାର ଏହି ଇ-ମେଲ ଯେମିତି ସମସ୍ତ ଯୋଜନାକୁ ଇତସ୍ତତଃ କରିଦେଲା ।

ଉଦ୍ଧବ ସିନ୍ଧୁକୁ ରଞ୍ଜନ ଫୋନ୍‌ରେ ପାଉ ନ ଥିଲା । ତାର ମୋବାଇଲ ଫୋନ୍ ଦିନଦିନ ଧରି ବନ୍ଦ ଥିଲା । ଏହା ସତରାତରରେ ହୁଏ ନାହିଁ । ହଜାରିବାଗରୁ ତାର ବାପା ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଖବର ଦେଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଅବଶେଷରେ ରଞ୍ଜନ ସତୀଶ ଛାତ୍ରାକୁ ଫୋନ୍ କଲା । ସତୀଶ ଛାତ୍ରା କେବଳ ନିଜର ଅଜ୍ଞତା ପ୍ରକାଶ କଲା ନାହିଁ ଖୁବ୍ ବିରକ୍ତ ମଧ୍ୟ ହେଲା । କହିଲା, ନାଗାଲାଣ୍ଡରୁ ଫେରି ଆଉ ତାର ଦେଖା ନାହିଁ । ଅର୍ପିସ ଆସି ନାହିଁ କିମ୍ବା ଲେଖା ପଠାଇ ନାହିଁ ।

ଫୋନ୍‌ରେ ମଧ୍ୟ ସତୀଶ ଛାତ୍ରା କଥା ଲମ୍ବେଇ ଚାଲିଲା - ତମମାନଙ୍କୁ ବିପଦ ପାଇଁ ସବୁବେଳେ ସତର୍କ କରିଦିଏ କି ନାହିଁ ? ମନେଅଛି ତମେ ସେଥର ବିହାର ଯିବା ପୂର୍ବରୁ କଣ କହିଥିଲି - ଡାକ୍ତର ଠୁଁ ସୁଇପର ଯାଏଁ କାହାକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିବ ନି । ବାବୁଲୁ ଯାଦବର ପଇସା ଯେମିତି ବୁଦ୍ଧି ମଧ୍ୟ ସେମିତି । ସମସ୍ତେ ତାକୁ ବାଘ ଭଳି ଡରନ୍ତି । କହିଥିଲି ନାଁ ଯେ, ପହିଲୁ ଯାଇ ହସ୍ପିଟାଲ ଇନ୍‌ଚାର୍ଜ ଅର୍ପିସରକୁ ଦେଖାକରିବ । ତା ଠାରୁ ପରମିସନ୍ ନେଲେ ବାକି ସବୁ କାମରେ ଆଉ ଅତୁଆ ରହିବନି ।

ମୋ କଥା ଅନୁସାରେ କାମ କରିଥିଲ ବୋଲି କେତେ ବଡ଼ ବିପଦରୁ ତମେ ଖସିଗଲ ଜାଣ ? ବାବୁଲୁ ଯାଦବର ଲୋକ ସେହି ଦିନ ଜଣେ ଡାକ୍ତର ଓ ନର୍ସକୁ ଗୁଳିକରି ମାରିଲେ । ହସ୍ପିଟାଲ ମଧ୍ୟରେ ।

ହସ୍ପିଟାଲରେ ଘଟିଥିବା ଘଟଣା ରଞ୍ଜନ ସେଦିନ ଶୁଣିଥିଲା, ଜଣେ ସାଂବାଦିକ ବଂଧୁ ଠାରୁ । ଏହା ସହିତ ସେ ଅନ୍ୟ ଏକ ଘଟଣା ମଧ୍ୟ କହିଥିଲା । ବାବୁଲୁର ଲୋକ ଜଣେ ମଚରସାଇକୁ ଆରୋହୀକୁ ପିଟି ରକ୍ତାନ୍ତ କରିଦେଇଥିଲେ, ସେହି ରାସ୍ତା ଉପରେ । ଅଥଚ ସାଂବାଦିକ ବୋଲି ମନେକରାଯାଇଥିବା ସେହି ଲୋକଟି

ଜଣେ କଲେଜ ଅଧ୍ୟାପକ ଥିଲା । କେତେଗୁଡ଼ିଏ ପତ୍ରିକା କିଣି ସେ ଘରକୁ ଫେରୁଥିଲା ।

ଜୀବନରେ କେବେ ପରାଜୟ ସ୍ୱୀକାର କରି ନ ଥିବା ବାବୁଲୁ ଯାଦବ ଯେମିତି ରକ୍ତମୁଖା ହୋଇ ଉଠିଥିଲା ।

ସତୀଶ ଛାତ୍ରା ଉତ୍ତର ସିନ୍ଦ୍ରାକୁ ଜଣେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟହୀନ, ବେଖାତିରିଆ ଲୋକ ବୋଲି ଆକ୍ଷେପ କରିଥିଲା । ଉତ୍ତର ସିନ୍ଦ୍ରାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଧ ବିଷୟରେ ରଞ୍ଜନ ଯଥେଷ୍ଟ ସଚେତନ ଥିଲା ।

ସତୀଶ ଛାତ୍ରା ବିଷୟରେ ଉତ୍ତର ସିନ୍ଦ୍ରା ଏକଦା ଦେଇଥିବା ମନ୍ତବ୍ୟ ମନେପଡ଼ିଲା ରଞ୍ଜନର - ସେଲ୍‌ଫିସ୍ କୋଉଠିକାର ! ଆମକୁ ସବୁ ଝମେଲା ଭିତରକୁ ଠେଲିଦେଇ ନିଜେ ବାହାଦୁରି ନେଉଛି ! ସେଦିନ ରୋଟାରି କ୍ଲବ ମିଟିଂରେ ଭାଷଣ ଦେଇ କହିଲା - ଆମ କଂପାନୀର ର-ମାଟିରିଆଲ୍ ଖୁବ୍ ଭଲ । ତେଣୁ ଫିନିସିଂ ପ୍ରଡକ୍ଟ ମଧ୍ୟ ଭଲ ବାହାରୁଛି ! ଆମେ ସବୁ ତା ପାଇଁ ର-ମାଟିରିଆଲ୍ ! କଂଟାମାଲ ! ଶାଲା ନିଜକୁ ଖୁବ୍ ବଡ଼ ଭାବୁଛି !

ସତୀଶ ଛାତ୍ରା ସହିତ କଥା ହୋଇ ରଞ୍ଜନ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଥିଲା । ଉତ୍ତର ସିନ୍ଦ୍ରା ପ୍ରତି ଏଭଳି ମନ୍ତବ୍ୟ ତାହାକୁ ଉତ୍ୟକ୍ତ କରିପକାଉ ଥିଲା । ସେ କିଛି ସମୟ ଖୋଲା ଆକାଶ ତଳେ ବସିବା ପାଇଁ ଛାଡ଼ି ଉପରକୁ ଉଠିଗଲା । ସେହିଠାରେ ତେଜ୍ ଟେୟାରଟିଏ ପକାଇ ବସିରହିଲା । ଏକୁଟିଆ । ସହସା ତାର ପୁରୁଣା ଘଟଣାଟିଏ ମନେପଡ଼ିଗଲା । କେତେ ଦିନ ତଳର ଏ ଘଟଣା ? ପଂଦର ଦିନ, ମାସେ ନାଁ ତା ଠାରୁ ବେଶି ?

ଆରେ-ରେ- ! କାରୁକୁ ସେ ହଠାତ୍ ବାଁକୁ କାଟିନେଲା । ରାସ୍ତା କଡ଼ରେ ଶୋଇଥିବା କୁକୁରଟା ଲାଙ୍ଗୁଡ଼ ଜାକି ଧାଇଁ ପଳେଇଲା । ପିଲାଟା ଧାଇଁ ଆସୁଥିଲା ମଝି ରାସ୍ତାକୁ । କାରୁ ତଳକୁ । ମରୁ ମରୁ ବଂଚିଗଲା !

ପିଲାଟା ମଝିରାସ୍ତାରେ ଠିଆହୋଇ କାନ୍ଦୁଥିଲା । ରଞ୍ଜନ ଚାରିଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲା । କେହି କୁଆଡ଼େ ନାହିଁ । ଅପରାହ୍ନର ସିଏସ୍ତା ସାରି ଦୋକାନୀମାନେ ଆହୁରି ଫେରିନାହାନ୍ତି । ଦୋକାନ ଖୋଲି ନାହିଁ । କାହାନ୍ତି ପିଲାର ମା, ବାପା - କେହି ଅଭିଭାବକ ତାର ? ପିଲାଟା ଯେମିତି ଶୂନ୍ୟରୁ ରାସ୍ତା ଉପରକୁ ଖସିଯିଉଛି !

ଆଖୁମଳି ପାନ ଦୋକାନୀଟା ଉଠିଲା - ଜାଣେନି ବାବୁ । ଏତେତିକି ପିଲାଟାକୁ କିଏ ଏମିତି ଛାଡ଼ି ଦେଇଛି ? ପାଖରେ ତ ଘର ନାହିଁ ! ... ଆଉ ଟିକକରେ ଗହଳି

ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯିବ ! ଗାଡ଼ି-ମଟରର ଦଉଡ଼ ।

ଦୋକାନୀ ସିଗାରେଟ ପ୍ୟାକେଟ ସହିତ ରଞ୍ଜନକୁ କେବଳ ଦାୟିତ୍ୱ ହସ୍ତାନ୍ତର କଲା ନାହିଁ, ତାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିଷୟରେ ଚେତେଇ ଦେଲା- ପିଲାଟୋର ନେଇ କେତେ ହିନସ୍ତା କରିପାରେ । ଆଜିକାଲି ଆଉ କାହାରି ମଣିଷପଣିଆ ଅଛି ?

ଲୁହ-ଶିଙ୍ଗାଣି ଏକାକାର ହୋଇ ତଳକୁ ବହି ଯାଉଥିଲା । ତାର ଅସମ୍ଭାଷ୍ୟ ବ୍ୟାକୁଳତାରେ ସାରା ଅଂଚଳଟା ଯେମିତି ତରଳି ଯାଉଥିଲା । ରଞ୍ଜନ ପିଲାଟିକୁ ନେଇ କାର୍‌ରେ ବସାଇଲା । କାର୍ ବୁଲେଇଲା । ବାଟରେ ସେ ବିଝିଟ ପ୍ୟାକେଟଟିଏ କିଣି ତାକୁ ଦେଇଥିଲା ।

କାନ୍ଦ ବର୍ତ୍ତମାନ କୋହରେ ରୂପାନ୍ତର ହୋଇଥିଲା । ଓଃ କି ଝମେଲା ! ବିଝିଟ ଖାଆ !

କୁନି ହାତ ଦୁଇଟି ଜରି ପ୍ୟାକେଟ ଖୋଲିବା ପାଇଁ ଅସମର୍ଥ ଥିଲା ।

ତୋ ନାଆଁ କଣ ? କେଉଁଠୁ ଆସିଲୁ ତୁ ? ... ରଞ୍ଜନର କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ସେ ଦେଇପାରୁ ନ ଥିଲା ।

ନିଜ ନାଆଁ ତୁ ଜାଣିନୁ ? ପିଲାଟି ମୁଣ୍ଡ ହଲେଇ ମନାକଲା । ତାର ଅନେକ କାମ ବାକି ଥିଲା । ସେ ସବୁ ସାରିବା ପାଇଁ ରଞ୍ଜନ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲା । ପୋଲିସ ଫାଣ୍ଡିରେ ତାର ବୋଝ ଓହ୍ଲାଇ ଦେବ ବୋଲି ନିଶ୍ଚିତ ଥିବା ରଞ୍ଜନ ଥାନାବାବୁଙ୍କ ଅସହଯୋଗରେ ବିରକ୍ତ ହୋଇଉଠିଲା ।

- କନେଷ୍ଟବଳ ଦି'ଟା ଯାଇଛନ୍ତି ଯେ, ଏ ଯାଏଁ ଫେରି ନାହାନ୍ତି । ଚାରିଟା ଫୋନ୍ କଲ୍ ଯା ଭିତରେ ଆସିଲାଣି । ଘନ ଘନ ଡାକରା । ବୁଝିଲେ ? ମୂଷାଟାଏ କି ବିଲେଇଟାଏ ମରିଥିବ, ଫୋନ୍ ଆସୁଛି - ଭିତରୁ ଡେଡ୍ ବଢ଼ିର ଗଂଧ ବାହାରୁଛି ! ମୋ ହାତରେ ଲୋକ କାହାନ୍ତି ? ଦେଖନ୍ତୁ, ଏ ଛୁଆକୁ ସଂଭାଳିବା ନାଁ ମୋ କାମ କରିବି ?

ହୁଏ ତ ସେହି ଛୋଟପିଲାଟି ମଧ୍ୟ ଥାନା ଓ ଥାନାବାବୁଙ୍କ ମହିମା ବୁଝୁଥିଲା । ଭୟ ଜଡ଼ସଡ଼ହୋଇ ସେ ତାଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ରହିଥିଲା । ହାତରୁ ଖାଉଥିବା ବିଝିଟ ଖଣ୍ଡଟା ତଳେ ଖସିପଡ଼ିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ତାକୁ ଗୋଟେଇ ନେବା ପାଇଁ ସାହସ କରୁ ନ ଥିଲା । ଆସୁ ନିର୍ଭୟର ଏକମାତ୍ର ଉତ୍ସ ମନେକରି ଦୁଇହାତରେ ସେ ରଞ୍ଜନର ପ୍ୟାକ୍‌ସିଂଆ ଗୋଡ଼କୁ ଜଡ଼େଇ ଧରିଥିଲା । ବିଝିଟ ଖୁଆ ବେଳର ଉପଶମି ଯାଇଥିବା କାନ୍ଦ ପୁନଶ୍ଚ ଜାଗ୍ରତ ହେବା ପାଇଁ ଆରମ୍ଭ କରୁଥିଲା ।

ଥାନାବାବୁ ନିଜର ଅସମର୍ଥପଣକୁ ଖୁବ୍ ଉଦ୍ରେଚିତ ଭାବରେ ପ୍ରକାଶକରିବା

ପାଇଁ ଚାହିଁଲେ । କହିଲେ - ମୁଁ ଲେଖୁଛୁ । ତାର କେହି ଲୋକ ଆସିଲେ ମୁଁ ଠିକଣା କହିଦେବି । ଆପଣ ନେଇ ଯାଆନ୍ତୁ । ଆଗ ରାସ୍ତାରେ ଅଧାକିଲୋମିଟର ବାଟ ଗଲେ ତାହାଣହାଟି ତେଜରାତି ଦୋକାନ ଗୋଟିଏ ପଡ଼ିବ । କା'ଥରେ ତାବରମାର୍କା ଛବି । ତା ସାଇଡ଼ ରାସ୍ତାରେ ଗୋଟିଏ ଫର୍ଲଙ୍ଗ ଗଲେ ବାଁ ହାଟି ସାଇକଲ ରିପାରିଂ ସପ୍ ।

ଅବଶେଷରେ ରଞ୍ଜନ ଅନାଥାଶ୍ରମକୁ ଠାବକରି ପାରିଲା ।

ରଞ୍ଜନ ଆତନ୍ୟତା ହୋଇଥିଲା । ତାଙ୍କ ଉପରେ ଏ ଭଳି ଗୁରୁଦାୟିତ୍ବ ଗୋଟିଏ ଲବିଦେବା ସତ୍ତ୍ୱେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କୌଣସି ପ୍ରକାର ବିରକ୍ତି ବା ପ୍ରତିବାଦ ପ୍ରକାଶ କରି ନ ଥିଲେ । ସବୁ କିଛି ଯେପରି ଥିଲା ସ୍ୱାଭାବିକ ଓ ସାଧାରଣ । ପିଲାଟି କେତେ ଜଳୁଦି ତାଙ୍କ ସହିତ ମିଶିଯାଇ ପାରିଲା ! ଆନା ଅଫିସରଙ୍କୁ ଦେଖି ଭୟରେ ଆତୁରହୋଇ ଉଠୁଥିବା ପିଲା ତାଙ୍କ କୋଳରେ ଯାଇବସିଲା । ପ୍ୟାକେଟରୁ ଅବଶିଷ୍ଟ ବିଶିଷ୍ଟ କାଢ଼ି ଖାଇଲା ।

- ବାସନ୍ତୀ !

କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନାମ ଥିଲା କ୍ଷୀରୋଦବାରୁ । ତାଙ୍କ ତାଙ୍କ ଶୁଣି ଦୂରରୁ ଆଜ୍ଞା - ଆ କହି ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ଜଣେ ଧାଇଁ ଆସିଥିଲା । ପିଲାଟିକୁ ସେ ନିଜେ କୋଳକୁ ଉଠାଇ ନେଇଥିଲା । ନିଜ ପଣତରେ ତାହାର ଦେହ ମୁଣ୍ଡକୁ ପୋଛି ଦେଇଥିଲା, ଖୁବ୍ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ଯତ୍ନ ସହକାରେ ।

ଖାତାରେ ଲେଖାଲେଖି ଓ ଦସ୍ତଖତ ସରିଲା । କ୍ଷୀରୋଦବାରୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ - ଆଠଦିନ ଛାଡ଼ି ଆସନ୍ତୁ ।

- କହିଛି ତ, ଏ ପିଲା ସହିତ ମୋର କୌଣସି ସଂପର୍କ ନାହିଁ ।

- ହଁ ତା ଠିକ୍ । ଏଇଟା କେବଳ ଗୋଟାଏ ଫର୍ମାଲିଟି ।

କେତେକ ସମୟରେ ଏ ଭଳି ବୟସର ପିଲାକୁ ଖାଇବାକୁ ଦେଇ ନ ପାରି ବାପା-ମା ଛାଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ପୁଣି ଅରେ ଫେରନ୍ତି । କେହି ପିଲାଟି କେମିତି ଅଛି ଦେଖିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି, କେହି ଆସନ୍ତି ନିଜ ପାଖକୁ ଫେରାଇ ନେବା ପାଇଁ । ମମତାର ଡୋର ତ ! ତେଣୁ ଏହା ଗୋଟିଏ ପରଂପରା ଭଳିଆ ହୋଇଯାଇଛି । ତେବେ ଅସଲ କଥା ହେଲା, ଆପଣଙ୍କ ଭଳି ଜଣେ ବାବୁ ଏଠିକୁ ଆସିଛନ୍ତି, ତାଜରେକ୍ଟର ମାଆ ଥିଲେ ବହୁତ ଖୁସି ହୋଇଥାନ୍ତେ ।

ସେ ଆପଣଙ୍କ ଭଳି ଜଣେ ମହତ୍ ମଣିଷ । ରାସ୍ତାରୁ ପିଲାଟିଏ ସାଉଁଟି ଆଣି ସେ ଏ ଆଶ୍ରମ ବସେଇଲେ । ସକାଳୁ ରାତି ଯାଏଁ ଏଇଠି ଥାଆନ୍ତି । ଛୁଆଙ୍କ

ମେଳରେ । ମାଆଙ୍କୁ କୁର । ପିଲାଙ୍କୁ ଉଡ଼ିବ ବୋଲି ଆସୁନାହାନ୍ତି, ନହେଲେ ଏଠିକୁ ନ ଆସି ସେ ଦିନ ଗୋଟିଏ ରହିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । କେହି ଛୁଆର ଦେହ ଟିକେ ଖରାପହେଲେ ଆଉ ଘରକୁ ଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ଏଇ ଅଫିସ ଘରେ ରାତି କଟେଇ ଦିଅନ୍ତି ।

ରମେଶର ବାହାଘର ପ୍ରସଂଗ ଚାଲିଥିଲା । ସେହି ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା ପାଇଁ ସରିତା ସକାଳୁ କଟକ ଯାଇଥିଲା । ଫେରିବାରେ ଦିନେ ବା ଦୁଇଦିନ ଡେରି ହେବ ବୋଲି ଯିବା ଆଗରୁ କହିଥିଲା । ଅର୍ଥାତ୍ ମାତ୍ର ଦୁଇଦିନ ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ସେ ଫେରିଆସିବ । ତଥାପି ରଞ୍ଜନକୁ ଘରେ ଏକୁଟିଆ ଲାଗୁଥିଲା । କୌଣସି କାମରେ ସେ ମନ ଲଗାଇ ପାରୁ ନ ଥିଲା । ବାହାରକୁ ଯିବା ପାଇଁ କିଛି ଦରକାର ନ ଥିଲା, ତଥାପି ସେ କାର୍ ଧରି ବାହାରି ଗଲା ।

ଗଡ଼ ରାତିରେ ଅଳ୍ପ ବର୍ଷା ହୋଇଥିଲା । ରାସ୍ତାରେ କାଦୁଅ ଥିଲା । ନାଲି ଗୋଡ଼ିର ରାସ୍ତା । ତାର ନୂଆ କାରରେ କାଦୁଅ ଛିଟା ପଡିଯାଉଥିଲା । କାରଟି ଯେମିତି ଆପେ ଆପେ ରଞ୍ଜନକୁ ଆଶ୍ରମ ରାସ୍ତାରେ ଆଗେଇ ନେଉଥିଲା ।

ଜେଲ ଭଳି ବଡ଼ ପାଟିରୀ ଥିବା ହଟା । ପୁରୁଣା କାଳିଆ କାମକରା ଲୁହାରେଜ୍ । ସୁଉଜ । ଗେର୍ ପାଖରୁ ରଞ୍ଜନ ପିଲାଙ୍କ ପାଟି ଶୁଣି ପାରିଲା - ହସ-କାନ୍ଦର ମିଶ୍ରିତ ଧ୍ବନି । ବିଭିନ୍ନ ବୟସର ପିଲାଙ୍କର ।

ତାଙ୍କ ସ୍କୁଲର ଏମିତି ହଟା ଥିଲା, ଏହି ଭଳି ବଡ଼ ଗେର୍ । ଛୁଟି ହେବା ପରେ ତାଲାପକା ଗେରକୁ ଖୋଲିଦିଆ ଯାଉଥିଲା । ସଂଗେସଂଗେ ଆରମ୍ଭ ହେଉଥିଲା ଖୁସିର କୋଳାହଳ । କା'ଥରେ ବହିବ୍ୟାସ୍ ପକେଇ ପିଲାମାନେ ପ୍ରତିଯୋଗୀତା କଲା ଭଳି ଧାଉଁଥିଲେ । ରଞ୍ଜନ ଧାଉଁ ଧାଉଁ ଅଟକି ଯାଉଥିଲା । ପଚାରୁ ଥିଲା, କାହିଁକି ଏମିତି ଧାଉଁଛ ? - ଭୀଷଣ ଭୋକ ହେଉଛି । ଘରେ ମା ଅଛି ।

ରଞ୍ଜନ ପାଦ ଅଟକି ଯାଉଥିଲା । ତାକୁ ମଧ୍ୟ ଭୀଷଣ ଭୋକ ହେଉଥିଲା, କିନ୍ତୁ ତା ପାଇଁ ହାତ ଠାରି ଡାକିବା ଭଳି ଘର ନ ଥିଲା । ଘରେ ମା ନ ଥିଲା ।

ରଞ୍ଜନ ପହଞ୍ଚିବା କ୍ଷଣି କ୍ଷୀରୋଦବାତୁ ଗେର୍ ପାଖରୁ ତାହାକୁ ପାଇଁଟି ନେଲେ । ପରିଚୟ କରେଇଦେଲେ - ସାର୍ବଜ୍ଞ କଥା ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ କହୁ ନ ଥିଲି ? ଧୀରକୁ ଆଣି ପହଞ୍ଚେଇଥିଲେ । ବଡ଼ ପରୋପକାରୀ ମଣିଷ । ଆମ ଡାଇରେକ୍ଟର ମାଆ ।

ଡାଇରେକ୍ଟର ମା ରମାଦେବୀଙ୍କ କୋଳରେ ଶିଶୁଟିଏ ଥିଲା । ବୋତଲରେ ସେ ତାହାକୁ କ୍ଷୀର ପିଆଉଥିଲେ । ପାଖରେ ପିଲାମାନେ ଖେଳୁଥିଲେ, ବୁଲୁଥିଲେ ଏବଂ ମଝିରେ ତାଙ୍କ ଉପରକୁ ଆଉଜି ଯାଉଥିଲେ । ଘନିଷ୍ଠ ହୋଇ ଠିଆ ହେଉଥିଲେ ।

..... ସୂର୍ଯ୍ୟକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ଘୁରୁଥିବା ଗ୍ରହ-ନକ୍ଷତ୍ରମାନେ !

- ସେ ତାର ନାଆଁ କହିପାରିଲା ନାହିଁ । ମା ତାର ନାମକରଣ କଲେ - 'ଧାର' । ନିହାତି ଶାନ୍ତ ପିଲାଟା ! ବାସନ୍ତୀକୁ ପୂରାପୂରି ଆଦରିଯାଇଛି । ଦେଖନ୍ତୁ, କେମିତି ତା ପଛେ ପଛେ ଧାଇଁଛି ।

ରଞ୍ଜନ ସେ ବିଷୟରେ ଆଉ କୌଣସି ଚିନ୍ତାକରି ନ ଥିଲା । ଚିନ୍ତାକରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନ ଥିଲା । ତେବେ ତାର ବିଶ୍ୱାସ ଥିଲା ଯେ, ପିଲାକୁ ତାହାର ଲୋକ କେହି ନିଶ୍ଚୟ ଖୋଜିଥିବ । ଖୋଜି ଖୋଜି ଆସି ଆଶ୍ରମରେ ପହଞ୍ଚିଥିବ । ତାହାକୁ ସଂଗରେ ନେଇଯାଇଥିବ । ସେତିକିରେ ହିଁ ଯବନିକା ପଡ଼ନ ! ସେ କେବଳ ସୌଜନ୍ୟତା ରକ୍ଷାକରି ଆସିଥିଲା, କାରଣ ଆସିବା ପାଇଁ କ୍ଷୀରୋଦବୀକୁ ଏତେକରି ସେ ଦିନ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ ଏବଂ ସେ ଆଣିଥିବା ପିଲାକୁ ସେମାନେ ସେଠାରେ ଆଶ୍ରୟ ମଧ୍ୟ ଦେଇଥିଲେ ।

ବାସନ୍ତୀ କିଛି ପୋଷାକ ଆଣି ଚଟାଣରେ ଜମା କରିଥିଲା । ରଂଗ ଫିକା ପତିଆସିଥିବା, ଛିଣ୍ଡିଆସିଥିବା ପୋଷାକ । ରମାଦେବୀ ନିଜ ହାତରେ ଗୋଟିଗୋଟି କରି ସବୁ ପରଖିଲେ । ବାସନ୍ତୀକୁ ବନ୍ଦାଦକଲେ - ଏଠୁ ଟିକେ ସିଲେଇ କରିଦେବୁ । ଏଇଟି ମୀନାକୁ ଠିକ୍ ହେବ । ଏଠି ବୋତାମ ନାହିଁ, ଟିକେ ଲଗେଇ ଦବୁ । ଏଇଟିକୁ । ଯାହା ହେଉ, କିଛି ଜାମା ମିଳିଗଲା । କୋହଲା ପାଗ ହେଲେ ମୋ ପିଲାସୁତା ଶୀତରେ ଥରିଯାଉଥିଲେ ।

ପରିତ୍ୟକ୍ତ ବସ୍ତୁକୁ ନେଇ ଏତେ ଖୁସିହେବା ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଥମ କରି ଦେଖୁଥିଲା । ଏକଦା, ହଠାତ୍ ପଶି ଯାଇଥିବା ଝମେଲା ମଧ୍ୟରୁ ମୁକ୍ତହେବାପାଇଁ ସେ ଧାଇଁଆସିଥିବା ସ୍ଥାନକୁ ଆଜି ଭଲ ଭାବରେ ଦେଖୁଥିଲା । ଦେଖୁଥିଲା, ଧୂଳିଆ, ସନ୍ତସନ୍ତ ଆ ଚଟାଣରେ ବଢ଼ି ଉଠୁଥିବା ଜୀବମାନଙ୍କର ହସଖୁସି, ଆନନ୍ଦ ଓ କୋଳାହଳ ।

ଏହି ସମୟରେ ସଶଦେ ଗେର୍ ଠେଲି ସଫାରି ସୁର୍ ପରିହିତ ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣକର ପ୍ରବେଶ । ତାଙ୍କ ପଛରେ ଲଢୁଥିବା ଟୋକେଇ ଗୋଟିଏ ସହ ତାଙ୍କ ଡ୍ରାଇଭର ।

- ପସୌଁ ଲଢ଼କାକା ଜନମଦିନ ଥା । ପହଲା ଜନମ ଦିନ । ଅନାଥ ବଢ଼ୋକେ ଲିୟେ ଥୋଡ଼ା ମିଠାଇ ଲାୟା ହୁଁ । ଆଶୀର୍ବାଦ ଦିଜିଏ, ମେରା ବଜା ସଓସାଲ ଜୀଏଗା ।

ବାର୍ଦ୍ଧର ସିଂହାମ !

ରମାଦେବୀଙ୍କର ଟୋକେଇ ଭର୍ତ୍ତି କୃତଜ୍ଞତା । ଆଶୀର୍ବାଦ ।

ଘଡ଼ିକରେ ମଣିଷକୁ ଆପଣାର କରିନେବା ଭଳି ଖୋଲା ହୃଦୟ ଗୋଟିଏ ।

ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଉଛୁଳି ପଡୁଥିବା କଳମିଟିଏ । ସେହିରେ । ମାତ୍ର ଦଶମିନିଟ ପାଇଁ ଆସିଥିବା ରଞ୍ଜନ ସେଠାରେ ଦେହଘଟା କଟେଇଥିଲା ।

ରମାଦେବୀ ତାହାକୁ ଚାରିଆଡ଼େ ବୁଲାଇ ଦେଖାଇଥିଲେ । କୋଠାଟି ଏକଦା ଖୁବ୍ ସଂଭ୍ରାନ୍ତ ଥିଲା । ଜମିଦାରଙ୍କର ସମ୍ପତ୍ତି ବସାଘର । ସବୁ ଗାଁଗିରୁଜି ଗଲାଣି । ମୁଖ୍ୟଅଂଶଟି ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଅବସ୍ଥାକୁ ଆସିଯାଇଛି । କେତେବେଳେ ଛାତ ଗଳିପଡ଼ିବ, ତାର ଠିକଣା ନାହିଁ । ପୁଝାରୀ-ଚାକର ରହୁଥିବା ଖଞ୍ଜାରେ ଆଶ୍ରମ ହୋଇଛି ।

ଜମିଦାରଙ୍କର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ କେହି ନ ଥିଲେ । ନିଃସନ୍ତାନ । ନିର୍ବଂଶ । ମୁଁ ତାଙ୍କର ସଂପର୍କୀୟ ନାହୁଣି । ଆଶ୍ରମ କରିବା ପାଇଁ ଏ କୋଠାଖଣ୍ଡିକ ହାସଲକରିବା ଲାଗି ତଥାପି ମୋତେ ସରକାରଙ୍କ ସହିତ ଖୁବ୍ ଲଢ଼ିବା ପାଇଁ ପଡ଼ିଛି । ରମାଦେବୀ ହସିଲେ - ଏ କଣ ଭଗବାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ରହସ୍ୟ ନୁହେଁ ଯେ, ସେହି ନିର୍ବଂଶ ଜମିଦାରଙ୍କ ଅଗଣାରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏତେଗୁଡ଼ିଏ ପିଲା ଖେଳୁଛନ୍ତି ?

ଏକୋଇଶ

ସରିତା କଟକରୁ ତିନିଦିନ ପରେ ଫେରିଲା । ଗୋଟିଏ ଦିନ ଅଧିକ ରହୁଛି ବୋଲି ରଞ୍ଜନକୁ ସେ ଫୋନ୍‌ରେ ଜଣାଇ ଦେଇଥିଲା । ଝିଅଦେଖା, ଜବାବ ଦେବା ଓ ମୁଦି ପିଂଧା ଭଳି କାମକୁ ସେ ସାରିଦେଇ ଫେରିଲା । ସଂଧ୍ୟା ପରେ ରଞ୍ଜନ ଘରେ ପହଂଚିବା ବେଳକୁ ସରିତା କଟକରୁ ଆସିସାରିଥିଲା । କହିଲା, ତମର ଦିଲ୍ଲୀରୁ ଫୋନ୍ ଆସିଥିଲା ।

ରଞ୍ଜନ ଆଶ୍ଚୟ ହେଲା । ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇ ଦୀର୍ଘଶ୍ବାସଟିଏ ପକାଇଲା ।

- ଏତେ ଦିନ ଯାଏ କୁଆଡ଼େ ଥିଲା ପାଗଳ ? କଣ କରୁଥିଲା ଏତେ ଦିନ ?

- ଉଛବ ନୁହେଁ, ଦେବ୍ ମୋହନ ଫୋନ୍ କରିଥିଲା ।

- ଦେବ୍ ? କଣ କହିଲା ? ତା ବାପାଙ୍କର ହାର୍ଟ ଅପରେସନ ଭଲରେ ହୋଇଛି ତ ?

- ହାଲୋ ଦେବ !

- ବହୁତ ବୁରି ଖବର ହେଁ ଭୈୟାଁ । ବହୁତ ହି ବୁରି ଖବର ।

ରଞ୍ଜନ ଅବାହୋଇ ବସି ଯାଇଥିଲା । ଉଦ୍‌ବ୍ୟ ହୋଇଯାଇଥିଲା ସେ । ମନେହେଉଥିଲା ଯେମିତି ଗୋଟିଏ ଅଂଶକୁ ତାର କେହି କାଟି ନେଇଛି ।

ଅପହରଣକରି ନେଇଛି ତାର ବଂଚିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ।

ଉଦ୍ଧବ ସିନ୍ଧୁକୁ କିଏ ମାରିଲା ? କାହିଁକି ଜୀବନରେ ମାରିଦେଲା ତାକୁ ? ମାରି ଫିଙ୍ଗିଦେଲା ପାର୍ବ ପାଖର ଗୋଟିଏ ନିଛାଟିଆ ଅଂଚଳରେ ? ଅତି ନିକଟରୁ ତାହାକୁ ଗୁଳିକରି ମାରିଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ତାହା ପୂର୍ବରୁ ତାକୁ ଗୁଡ଼ାଏ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଦେବା ପାଇଁ ଆତତାୟୀ ପଛେଇ ଯାଇ ନାହିଁ । ସାରା ଦେହରେ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ କ୍ଷତର ଚିହ୍ନ । ତିନିଦିନ ତଳେ ତାର ପଟାଶବଳୁ ଠାବକରାଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପୁଲିସ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହତ୍ୟାର କାରଣ ଖୋଜି ବାହାରକରି ପାରିନାହିଁ, ହତ୍ୟାକାରୀକୁ ଧରିବା ତ ଦୂରର କଥା !

ରଞ୍ଜନ ! ତମେ ନିଜେ ଜାଣନି ତମେ କେତେ ବଦଳିଯାଇଛ । କେତେ ବଦଳିଯାଇଛି ତମ ଜୀବନର ଆଭିମୁଖ୍ୟ । ଲେଖାର ଆଭିମୁଖ୍ୟ । ଦିନେ ସମାଜ ପ୍ରତି ତମେ କେତେ ବେଶି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିବଦ୍ଧ ଥିଲ । ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କୁ ନେଇ କେତେ ବେଶି ସଂବେଦନଶୀଳ ! ମନେ ଅଛି ସେଥର ବାଂଲାଦେଶରୁ ଫେରିବା ପରେ ତମେ କଣ କହିଥିଲ ? ସେଠିକାର ବିହାରୀ ମୁସଲମାନଙ୍କ ପାଇଁ ତମେ କେତେ ବେଶି ବ୍ୟଥିତ ଥିଲ ! ସେମାନେ ତଥାପି ନିଜକୁ ପାକିସ୍ତାନୀ ମନେ କରୁଥିଲେ । ତାହା ହିଁ ହୋଇ ରହିବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଥିଲେ । ଅଥଚ ବର୍ତ୍ତମାନ ପାକିସ୍ତାନ ସେମାନଙ୍କୁ ଗ୍ରହଣ କରୁନାହିଁ । ବାଂଲାଦେଶରେ ସେମାନେ ନିଜକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ମନେକରୁ ନାହାନ୍ତି । ନିଜକୁ ଦେଶଛଡ଼ା ବୋଲି ମନେକରୁଛନ୍ତି । ଭାରତ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ କିଛି ପଦକ୍ଷେପ ନେଉ. କାରଣ ସେମାନଙ୍କ ପୂର୍ବପୁରୁଷ ଭାରତୀୟ ହିଁ ଥିଲେ ।

କେତେ ବଳିଷ୍ଠ ଥିଲା ତମର ଯୁକ୍ତି ! କେତେ ଜୋର ଦେଇ ନିଜର ଯୁକ୍ତିକୁ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିଥିଲ ! ତମ ଲେଖା ଓ ଅଭିଭାଷଣ ମଧ୍ୟରେ ତମେ ଏହାକୁ ଗୋଟିଏ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପ୍ରଶ୍ନର ରୂପ ଦେବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଥିଲ । ସେତେବେଳେ ତମ ଚିନ୍ତାଧାରା କେତେ ବ୍ୟାପକ ଥିଲା ରଞ୍ଜନ, କେତେ ସୁଦୂରପ୍ରସାରୀ !

ପ୍ରାନ୍ତସ୍ଥରୁ ଫେରିବା ପରେ ତମର ଚିନ୍ତା ଆହୁରି ବଢ଼ିଯାଇଥିଲା । ତାହା ଥିଲା କଟକର ତାରକସି ଶିଳ୍ପକୁ ନେଇ । ତମ ହାତରେ ସମୟ ନ ଥିଲା । ଖାଇବା, ଶୋଇବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସମୟ ଦେଇ ପାରୁ ନ ଥିଲ । ତଥାପି କଟକର ଗଳିସବୁ ବୁଲି ତମେ ତାରକସି ଶିଳ୍ପୀମାନଙ୍କୁ ଭେଟିଥିଲ । ସରକାରୀ ଉଦାସୀନତା, ସମାଜର ଅବହେଳା, ହାତଟିଆରି ନିପୁଣ କଳାକୁ ମେସିନ ଟିଆରି ବସ୍ତୁ ସହିତ ତଉଲି ଦେଉଥିବା

ଲୋକମାନେ ! ତମେ ବ୍ୟଥା ଦେଉଥିଲା କ୍ରମେ ଅଧିକାର ମଧ୍ୟରେ ରହିଯାଉଥିବା କଳା ପାଇଁ, କଳାକରମାନଙ୍କ ପାଇଁ । କେତେ ଚଂଚଳ ସେମାନେ ତମକୁ ନିଜର ବୋଲି ମନେକରି ନେଇଥିଲେ ! ଗାଢ଼ଦେଇ ଯାଇଥିଲେ ସେମାନଙ୍କର ଯୋଡ଼ା, ଅତୀତର ଗାରିମାମୟ ଅନୁଭୂତି ଓ ବର୍ତ୍ତମାନର ଅବସ୍ଥାମୁଖୀ ଜୀବନଗାଥା !

ଓଡ଼ିଆ ବୋଲି ତମର ଗୋଟିଏ ନିଜସ୍ବ ସମ୍ମାନବୋଧ ଥିଲା । ସାମାନ୍ୟ ସୁଯୋଗରେ ତୁମେ ତାହାକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରୁଥିଲ । ବ୍ୟଥାଦେଉଥିଲା ଭାଗିପଡ଼ୁଥିବା ଓଡ଼ିଆଘରର ମର୍ଯ୍ୟାଦାପୂର୍ଣ୍ଣ ପରଂପରାମାନଙ୍କୁ ନେଇ, ଭୁଷ୍ଟି ପଡ଼ୁଥିବା ଆମର ସଂସ୍କୃତିକୁ ନେଇ । ତାକୁ ନେଇ ତମେ କେତେଲେଖା ଲେଖିଛ । କାହିଁ ତମର ସେ ଆଗ ଭଳି ଲେଖା ରଞ୍ଜନ ? ସେହି ବିହାରୀ ମୁସଲମାନମାନେ, କଟକର ତାରକସି ଶିଳ୍ପୀ, ଫୁଟପାଥରେ ଶୋଉଥିବା ଲୋକମାନେ ରେଳଲାଭନ ଉପରେ ବେକ ରଖୁଥିବା ଯୁବ ସମାଜ ସେମାନେ ଯଦି ପ୍ରଶ୍ନକରିବେ, ତମେ ଆମପାଇଁ କଣ କରିଛ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କୁ କି ଉତ୍ତର ଦେବ ?

କାହିଁକି ରଞ୍ଜନ ତମ ଚିନ୍ତାଧାରାକୁ ଏମିତି ଭାବରେ କଳ୍ପସ୍ଥିତ କରିଦେଲ, ଆବଦ୍ଧ କରିଦେଲ, ନିଜକୁ ଏକାବେଳକେ ସାମିତ କରିଦେଲ ଗୋଟିଏ ଶଠ, ସ୍ଵାର୍ଥପର ଗୋଷ୍ଠୀ ମଧ୍ୟରେ ? ତମ ସାଂବାଦିକ ଜୀବନର ଲକ୍ଷ୍ୟ ତ ଏଇଆ ନ ଥିଲା ? ରଞ୍ଜନ ! ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ପ୍ରମାଣ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ଯେ, ତାଙ୍କ କ୍ଷମତା ବାହାରେ କିଛି ନାହିଁ ? ସେହି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ତଥାପି ଅପହଂତ ରହିଯାଉଛି ପ୍ରତି ଯୁଗରେ । ଗ୍ରହ-ନକ୍ଷତ୍ରମାନେ ତଥାପି ପ୍ରଶ୍ନବାଚୀ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ସୃଷ୍ଟିର ବିନ୍ୟାସ ... ମଣିଷ ଶରୀର ସ୍ପଷ୍ଟତା ଗୋଟିଏ ଶିଶୁର ମନ ମଧ୍ୟ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ କୁହେଳିକାନ୍ଦନ ହୋଇରହିଛି । ତମେ ସାଂବାଦିକମାନେ କଣ ସେହିଭଳି ନୁହେଁ ? ସେହି ପ୍ରବଂଚକମାନଙ୍କୁ ନେଇ ମଞ୍ଜିରହିବା କ'ଣ ଏକ ଆତ୍ମ-ପ୍ରବଂଚନା ନୁହେଁ ? ସେମାନଙ୍କ ଦୁର୍ନୀତି, ସେମାନଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନର ହିସାବ, ସେମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ରସଂହାର କରି କଣ ତମେ ସତରେ ସେମାନଙ୍କୁ ସଂଶୋଧନ କରିଦେଉଛ ? ତମେ କଣ ବୁଝିପାରୁ ନାହିଁ ଯେ, ଲୋକମାନଙ୍କୁ କିଛି ମନୋରଞ୍ଜନର ଆମୋଦଦାୟକ ଖୋରାକି ଯୋଗାଇବା ବ୍ୟତୀତ ତମେ ଆଉ କିଛି କରୁନାହିଁ ? ବରଂ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ପଲିଟିସିଆନ୍ମାନଙ୍କର ଯୋଗସୂତ୍ର ପାଇଁ ତମେମାନେ ହିଁ ବଳିଷ୍ଠ ମାଧ୍ୟମ ହେଉଛ ।

ସେମାନଙ୍କୁ ବାଦ୍ଦେଇ ମଧ୍ୟ ଏକ ସମାଜ ରହିଛି । ଏକ ବୃହତ୍ତର ସମାଜ । ସେହି ସମାଜ ତମକୁ ଅପେକ୍ଷାକରୁଛି । ତମ ଲେଖନୀର ସ୍ପର୍ଶକୁ ସେ ଅପେକ୍ଷା ରଖୁଛି ।

ନିଜ ଜୀବନକୁ ବାକି ଲଗାଇ ତମେ ଲୋକଙ୍କ ଆଖି କଦାପି ଖୋଲିଦେଉ

ପାରିବ ନାହିଁ । ରଞ୍ଜନ ! ଝରଣା କେବଳ ଝରଣା ହୋଇ ରହେ ନାହିଁ, ସେ ଦିନେ ନଈ ହୁଏ । ନଈ ଦିନେ ସମୁଦ୍ର ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ତମ ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ ସେ ସବୁ ହେବ ନାହିଁ । ତମ ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ ଗଛର ଫଳ ପାଟିଯିବ ନାହିଁ । ଫୁଲ ପୁଟିଯିବ ନାହିଁ । ଋତୁ ବଦଳି ଯିବ ନାହିଁ । ଅଥଚ ସେମାନଙ୍କର ଗତି ଅବଧାରିତ । ଅବଧାରିତ ସେମାନଙ୍କର ପରିବର୍ତ୍ତନ ।

ସମାଜର ଗତି ମଧ୍ୟ ସେହି ଭଳି ରଞ୍ଜନ, ସେଥିରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ ! ତାହାକୁ କେହି ଅଟକାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ନର୍ଦ୍ଦମାର ଗୋଳିଆ ପାଣି ମଧ୍ୟ ଉପରକୁ ଉଠିଯାଉଛି । ଆକାଶକୁ ଛୁଉଛି । ଆପେ ହିଁ ଉଠୁଛି ସେ, ଅନ୍ୟ କାହାର ବିନା ସାହାଯ୍ୟରେ । ତାହାର କେବଳ ସୂର୍ଯ୍ୟର ଉତ୍ତାପ ଟିକେ ଦରକାର । ସେହି ଉତ୍ତାପ ହେଉଛି ଚେତନା, ଜାଗରଣ । ତମେ ଯାହା ଲେଖୁଛ ସମାଜର ବାହ୍ୟ ଉତ୍ତାପ ପାଇଁ । କିନ୍ତୁ ଭିତରେ ଉତ୍ତାପ ସୃଷ୍ଟି ହେଲେ ଜାଗରଣ ନିଶ୍ଚୟ ହେବ ।

ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ତମେ ସେହି ଭାବ ଆଣିବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟାକର । ସେମାନେ ନିଜକୁ ଚିହ୍ନି ଶିଖନ୍ତୁ । ନିଜର ଅକଳନ ଶକ୍ତିକୁ ଜାଣନ୍ତୁ । ତାପରେ ସମାଜ ତାର ଆପଣା ବାଟରେ ଚାଲି ଶିଖୁବ - ଯେମିତି ଶିଶୁକୁ କେହି ହାତ ଧରି ଚାଲିଶିଖାଏ ନାହିଁ । ସେ ପଡ଼ି-ଉଠି ଆପେ, ଆପେ ହିଁ ଚାଲି ଶିଖେ ଏବଂ ଦିନେ ସେ ଧାଇଁ ପାରେ ।

ବାଇଶ

ଦିଲ୍ଲୀରେ ପହଂଚି ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଥମେ ତାଙ୍କ ଅଫିସକୁ ଗଲା । ସତୀଶ ଛାକ୍ରା ନିଜ ରୁମ୍‌ରେ ଥିଲା । କାହା ସହିତ ଫୋନ୍‌ରେ କଥା ହେଉଥିଲା । ସଂସଦ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବ୍ୟାପାର ନେଇ କୌଣସି ଆଲୋଚନା, ସେତେ ଜରୁରୀ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ - ତେଣୁ ପରେ ଫୋନ୍ କରିବି କହି ରିସିଡର ରଖିଦେଲା । ରଞ୍ଜନକୁ ଦେଖିବା କ୍ଷଣି ସେ ଏକାବେଳକେ ନିଜ ଚୌକିରୁ ଉଠିଆସି ତା ପାଖରେ ବସିଲା । ଉଦ୍ଧବ ସିନ୍ଧାର ମୃତ୍ୟୁ ତାହାକୁ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ଚହଳାଇ ଦେଇଥିଲା । ସେ ତାହାର ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଶଂସା କଲା । ତାର ଲେଖାର ଭୁରିଭୁରି ପ୍ରଶଂସା - ଏଡ଼େ ବୁଦ୍ଧିମାନ ଜର୍ଣ୍ଣାଲିଷ୍ଟ ମୁଁ ଆଜିଯାଏ ଦେଖୁ ନାହିଁ । କେଡ଼େ ଗୁପ୍ତ ଖବର ସବୁ ସତେ କି ମାଟି ଭିତରୁ ଖୋଳି ବାହାର କରି ଆଣୁଥିଲା ! ତମକୁ ଆଉ ଅଧିକ କଣ କହିବି ? ତମେମାନେ ମିଳିମିଶି କାମକରୁଥିଲ । ତମକୁ ସେ ‘ବ୍ରଦର’ ବୋଲି ଡାକୁଥିଲା ନାଁ ? ଆମ ପେପର ପାଇଁ ବହୁତ ବଡ଼ କ୍ଷତି ଘଟିଲା ।

ଏ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଲଭ ! ଏତେ ଗୁଡ଼ାଏ ଦୁଃସାହାସୀ, ହେବା ଆଦୌ ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ମୁଁ ତାକୁ ବାରମ୍ବାର ବୁଝାଉଥିଲି - ଏତେ କୋସ୍ ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ତମକୁ ଯେମିତି କୁହାଯାଉଛି କର । ଯେତିକି ଦାୟିତ୍ଵ ତିଆରିଛା ତୁଲାଅ । ସେମାନେ ନିଆଁ ଭଳି । ନିଆଁ ସାଙ୍ଗରେ ଖେଳ ଖେଳିଲେ ବଡ଼ ବିପଦ !

ଉଦ୍ଧବ ସିନ୍ଧୁର ଦୁଃସାହସ ପାଇଁ, ତାର ଅମାନିଆ ଗୁଣ ପାଇଁ ଚିତ୍ତ ବିରକ୍ତ ହେଉଥିଲା । ତଥାପି କଥା କହୁ କହୁ ତାର ସ୍ଵର ଓଦାଳିଆ ହୋଇଯାଉଥିଲା ।

- କିଛି କୁ ମିଳିଲାଣି ସାର୍ ? ମାନେ ମର୍ତ୍ତର ପାଇଁ କାହାକୁ ଆରେଷ୍ଟ ?

- ରିସର୍ଚ୍ଚେଣ୍ଡ ଇଣ୍ଡିଆର ଜର୍ଣ୍ଣାଲିଷ୍ଟ ଜଣେ ମର୍ତ୍ତର ହେବା କମ୍ ବଡ଼ କଥା ନୁହେଁ । ପୁଲିସ୍ ଲାଗିଛି ।

କ୍ରମେ ଚିତ୍ତର ସ୍ଵର ଭିନ୍ନ ଶୁଣାଗଲା - ନିମ୍ନ ଓ ଅନ୍ଧରଂଗପୂର୍ଣ୍ଣ ।

- ଚୌଧୁରୀ, ତମେ ତ ତାର ବଂଧୁଥିଲ । ତା ବିଷୟରେ ବହୁତ କିଛି ଜାଣିଥିବ । ସେ ଓଡ଼ିଶା ଯାଉଥିଲା । ତମ ଘରେ ଗେଷ୍ଟ ହୋଇଥିଲା ।

- ହଁ ସାର୍, ଉଦ୍ଧବ ବହୁତ ଖୋଲାମନର ମଣିଷ ଥିଲା । ଅତି ଶୀଘ୍ର ସେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅତି ଆପଣାର କରିନେଇଥିଲା । ତାର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବ୍ୟାପାର ମଧ୍ୟ କିଛି କିଛି ମତେ କହୁଥିଲା ।

ଦିଲ୍ଲୀର ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ମିଲ୍ ମାଲିକର ଝିଅକୁ ନେଇ ସେ ଗୁଡ଼ାଏ ଦିନ ମାତିଥିଲା । ଦୁହେଁ ବାହାହେବେ ବୋଲି ଏକ ପ୍ରକାର ସ୍ଥିରକରିସାରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଉଦ୍ଧବର ଲାଜପୂଷ୍ପାଞ୍ଜଳ ସେ ଝିଅର ପସନ୍ଦହେଲାନି । ତାର ଆତପାଗଳାମି ଡଂଗ ଦେଖୁ ସେ ଦୂରେଇ ଗଲା । ଏହା ପରେ ତାର ବାପା-ମା ପୂର୍ବରୁ ପସନ୍ଦକରିଥିବା ଝିଅକୁ ବାହାହେବ ବୋଲି ସ୍ଥିରକରିଥିଲା । ସେ ଝିଅର ଫଟୋକୁ ଉଦ୍ଧବ ତାର ପକେଟରେ ରଖିରୁକୁଥିଲା । ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖାଉଥିଲା । ପୁଣି, ତାଉରିକୁ ପୂରା ମନାକରିଦେଇଥିଲା । ତେଣୁ ତାହାକୁ ମାରିଦେବା ଭଳି ପରିସ୍ଥିତି କେଉଁଠାରେ ନ ଥିଲା । ଆଉ ଯେ ତହୁର ହୋଟେଲ ମାଲିକ ସାଙ୍ଗରେ ଝଗଡ଼ା ନିହାତି ମାମୁଲି ସାର୍ !

ଆଲୋଚନା ତଥାପି ଚାଲିଥିଲା । ପଲିଟିକ୍ସ ଆଡ଼କୁ ଓ କ୍ରମେ ପଲିଟିସିଆନ୍ସ ଆଡ଼କୁ ତାହା ଆପେ ଚାଲିଯାଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଚିତ୍ତ ଆକାପର ଧାରାକୁ ଭିନ୍ନ ମୋଡ଼ ଦେଉଥିଲା ।

- ତାର କାମ ବିଷୟରେ ତମର କଣ ଧାରଣା ?

- ତା ଉପରେ ଦୃଢ଼ଅର ଗୁଣ୍ଡା ଆକ୍ରମଣ ହୋଇଥିଲା ସାର୍ ।

ଚିତ୍ତ ଚିତି ଉଠିଥିଲା - ସେ ଇଣ୍ଡେଟ ବିଲ୍ଡର୍ ଲୋକଟା ଉପରେ ଲେଖିବା

ଉତ୍ତର କଣ ଉଚିତ ଥିଲା ? ବସ୍ତିବାସିନ୍ଦାକୁ ଉଠେଇ କେଉଁଠି ବିଲଟିଂ ତିଆରି ନ ହେଉଛି ? ସବୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ସହରରେ ଏକଥା ଘଟୁଛି । ତେଣୁ ଜଣେ ଲୋକର ନାଆଁ ନେଇ ତାହାକୁ ଏମିତି ସମାଲୋଚନା କରିବା ମୂର୍ଖାମି ନୁହେଁ ?

ଉତ୍ତର ବିଲ୍ଡରର ଲୋକ ଉତ୍ତର ସିନ୍ଦାକୁ ଆକ୍ରମଣ କରିଥିବାର କିଛି ପ୍ରମାଣ ମିଳି ନ ଥିଲା । ଲେଖାଟି ତାହାକୁ ସେ ଭଳି ଗୁରୁତର ଆକ୍ଷେପକରି ମଧ୍ୟ ଲେଖାହୋଇ ନ ଥିଲା । ତାହା ବସ୍ତି ବାସିନ୍ଦାମାନଙ୍କ ସମସ୍ୟା ଉପରେ ହିଁ ମୁଖ୍ୟତଃ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚିତ ଥିଲା - ସେମାନଙ୍କର ଦୁଃଖ ଓ ଅସହାୟ ଅବସ୍ଥାକୁ ସମବେଦନା ଜଣାଇ ।

ସେଦିନ ସତୀଶ ଛାତ୍ରାର ମନ୍ତବ୍ୟର ଉତ୍ତର ସିନ୍ଦା ପ୍ରତିବାଦ କରିଥିଲା । ଉତ୍ତର ବିଲ୍ଡରର ଏହି ଗୁଣ୍ଡା ଆକ୍ରମଣ ସହିତ କୌଣସି ସଂପର୍କ ନାହିଁ ବୋଲି କହିଥିଲା ଦୃଢ଼ ଭାବରେ । ତଥାପି ସତୀଶ ଛାତ୍ରା ନିଜର ମତ ବଦଳାଇ ନାହିଁ, ଏ କଥା ରଞ୍ଜନ ବୁଝି ପାରିଲା ।

ରଞ୍ଜନ ଜାଣିଥିଲା ଯେ, ଉତ୍ତର ସିନ୍ଦାର ଅତିବେଶି ନିର୍ଭୀକପଣିଆକୁ ଚିପ୍ ଏତିକର ପସନ୍ଦକରୁ ନ ଥିଲେ । ଉଣ୍ଡୁଳ ପ୍ରକୃତିର ବୋଲି ଆକ୍ଷେପକରି ସେ କେତେ ଥର ଉତ୍ତରକୁ ଚେତାଇଦେଇଛି । ଦୁର୍ହିଙ୍କର କଥା କଟାକଟି ମଧ୍ୟ ହୁଏ । ତଥାପି ତାହାର ସାଂବାଦିକତାକୁ ଚିପ୍ ପସନ୍ଦ କରୁଥିଲା । ରାଗିବା ପରେ ପୁଣି ତାର ପିଠି ଆପୁତାଉଥିଲା ।

ଉତ୍ତର ସିନ୍ଦାର କଥା କହି ପୁଣି ଥରେ ସତୀଶ ଛାତ୍ରାର କଷ୍ଟ ସ୍ବର ନରମି ଯାଉଥିଲା । ରଞ୍ଜନର ହୃଦୟକୁ ତାହା ବାରମ୍ବାର ଘର୍ଷି କରୁଥିଲା । ତେଣୁ ଏତେ ସମୟ ଧରି ଗୋପନରଖୁଥିବା କଥାଟି ସ୍ବତଃ ତାର ପାଟିରୁ ବାହାରିଆସିଲା ।

- ସାର୍, ଏ ଯାଏଁ ତାର କାମ ସରି ନ ଥିଲା, ତେଣୁ ଆପଣଙ୍କୁ ହୁଏତ ସେ ଜଣେଇ ନ ଥିବ । ବ୍ୟାଙ୍କକ୍ରେ ଏହା ମଧ୍ୟରେ ଭ୍ରଷ୍ଟ କାରବାରର ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ରାକେଟ ଧରାପଡ଼ିଛି । ସେଠିକାର ଅନୁଶାସନ, ଏଭଳି କଡ଼ା ନିୟମ ସତ୍ତ୍ବେ ତାହା ଏତେ ବର୍ଷ ଧରି କେମିତି ଚାଲିଥିଲା, ଆମେ ଶୁଣି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିଲୁ । ଥାଇ ପୁଲିସ୍ ଯେଉଁ ଦଳକୁ ଆରେଷ୍ଟକରିଛି, ତା ମଧ୍ୟରେ ଜଣେ ଭାରତୀୟ ଅଛି । ସେ କଣ ବୟାନ ଦେଇଛି ଜାଣନ୍ତି ? ଭ୍ରଷ୍ଟ କାରବାରରେ ଭାରତର ଜଣେ ପଲିଟିସିଆନ୍‌ର ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ହାତ ରହିଛି । ସେ ଭାରତର ଜଣେ ଖୁବ୍ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଲୋକ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେଞ୍ଚରରେ କ୍ୟାବିନେଟ ମିନିଷ୍ଟର ।

ହଠାତ୍ ରଞ୍ଜନ ଗୋଟିଏ ଫଳକୁ ନିଜ ପକେଟ ମଧ୍ୟରୁ ବାହାରକରି ପକେଇଛି । ଲାଲ ଚହଚହ, ତାଜା ଓ ଲୋଭନୀୟ ! ନିଶିଦ୍ଧ ଫଳ । ହାତ ବଢେଇ ସେ କହୁଛି,

ନେ. ଯାକୁ ଖାଆ । ଅଥଚ ପାଟି ଭିତରେ ପୁରେଇଲେ ମଧ୍ୟ ତାହାକୁ ଚୋବାଇ ହେବ ନାହିଁ । ଗୋଟା ମଧ୍ୟ ଗିଳି ହେବ ନାହିଁ । ତହିଁରେ ନିଶ୍ଚୟ ଅଟକି ରହିଯିବ - ଆରମ୍ଭ ବା ମଝିରେ ହେଉ । ତଥାପି ଫଳର ଲୋଭ ଛାଡ଼ି ହେଉ ନାହିଁ ।

ନିଜର ସମସ୍ତ ଭାବକୁ ଅନ୍ଧାର କରିପାରିବାର ଏ ଭଳି ବିଚକ୍ଷଣ କ୍ଷମତା ରଞ୍ଜନ ଅନ୍ୟ କାହାରି ଠାରେ ଦେଖି ନ ଥିଲା । ମୁଖର ଭାବକୁ ଏତେ ଚଢ଼ଳ ବଦଳେଇ ଦେବାର ନିପୁଣତା । ସତୀଶ ଛାତ୍ରା ନିର୍ବାକ ହୋଇ ରଞ୍ଜନର ମୁହଁକୁ କିଛି କ୍ଷଣ ଧରି ଚାହିଁ ରହିଲା । ତେବେ ପ୍ରକୃତିକ୍ଷ ହେବା ପାଇଁ ତାହାକୁ ବେଶି ସମୟ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ତା ପରେ ପୁଣି ସେ ଆରମ୍ଭ କଲା - ଏ ଗ୍ରେଟ୍ ଲସ ! ବୁଦ୍ଧିଆ ଲୋକଟାକୁ ଭରବାନ୍ ଆମ ପାଖରୁ ଛଡ଼େଇ ନେଲେ । ଚୌଧୁରୀ. ଉତ୍ତର ନିଶ୍ଚୟ ସେ ମନ୍ତ୍ରୀର ନାଆଁ ତମକୁ ଜଣେଇଥିବ, ନୁହେଁ କି ?

ରଞ୍ଜନ ଆହୁରି ଚଞ୍ଚାରି ହୋଇଯାଇଥିଲା । ସତୀଶ ଛାତ୍ରାର ସେହି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଫଳପ୍ରାପ୍ତିର ବ୍ୟାକୁଳତା ତଥାପି ଯାଇ ନାହିଁ ! ସେ ଏଥର ସତର୍କ ହେଲା । ବୁଝିଲା ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ନିଜକୁ ସଂଯତକରିବା ଉଚିତ ହେବ ।

- ତାର ଇନ୍ତେଜ୍‌ରେସନ ଆହୁରି ସରି ନ ଥିଲା ।
- ତମ ଷ୍ଟେଟର ଏମ୍.ପି ଭଜହରି ବକ୍ତି ନୁହେଁ ତ ?
- ସେ ଏମ୍.ପି ନୁହେଁ, ଜଣେ ମନ୍ତ୍ରୀ ।

କମ୍ ଅନ୍ ଚୌଧୁରୀ, ତମକୁ ଉତ୍ତର ସେ ମନ୍ତ୍ରୀର ନାଆଁ ନିଶ୍ଚୟ ଜଣେଇଥିବ ।

- ସରି ସାର୍, ମୋତେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତୁ ।

ରଞ୍ଜନକୁ ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଧରି ଅପେକ୍ଷା କରି କରି ଅବଶେଷରେ ଦେବ ମୋହନ ବ୍ୟସ୍ତ-ବିବ୍ରତ ହୋଇପଡ଼ିଥିଲା । ତେଣୁ ରଞ୍ଜନକୁ ଦେଖିବା ପରେ ମଧ୍ୟ କିଛି ସମୟ ଯାଏଁ ତାର ମନେ ହେଲା ସେ କଳ୍ପନା ହିଁ କରୁଛି । ତା ପରେ ଏକାବେଳକେ ଗୁଡ଼ିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ଜମାକରି ପକେଇଲା - କଣ ହେଲା ? ଏତେ ଡେରି ? ପ୍ଲେନ୍ ତ ଚାଇନ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଛି ? ରାଷ୍ଟ୍ରରେ କଣ ଟ୍ରାଫିକ୍-ଜାମ୍ ହେଲା ?

- ତମକୁ ଏୟାରପୋର୍ଟରୁ ଫୋନ୍ କରିଥିଲି । କେହି ଫୋନ୍ ଉଠାଇଲେନି । ଭାବିଲି ଅଫିସ ଯାଇଥିବ । ତେଣୁ ଅଫିସ ହୋଇ ଆସିଲି ।

- ପ୍ରଥମେ ମୋ ଘରକୁ ଆସିବ ବୋଲି ତମକୁ ଫୋନ୍‌ରେ କହିଥିଲି ରଞ୍ଜନ !

ଦେବ ମୋହନର କଣ୍ଠରେ ବିରକ୍ତି ଓ ଅସହିଷ୍ଣୁ ଭାବ ମିଶାମିଶି ହୋଇଥିଲା ।
ରଞ୍ଜନ ତାର ପିଠି ଆପୁଡ଼େଇ ଦେଲା । ହାଲୁକା ହସ ହସି କହିଲା - ହେଲା ବାବା,
ମୋର ଭୁଲ ହୋଇଛି । ରାଗନି । ଓଡ଼ିଶା ବାଇଲେକ୍ସନ୍‌ସ୍ ଉପରେ ଲେଖାଟିଏ ଦେବାର
ଥିଲା । ଟିପ୍ପୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖା କଲି । ସେ କାମଟା ପହିଲୁ ଛିଣ୍ଡାଇଦେଲେ ମୁଁ ତ୍ରୁଁ ।

- ଗାଧୋଇବ ?

- ହୋଟେଲରେ ଗାଧୋଇ ପଡ଼ିଛି ।

ଦୁହେଁ ଦୁଇ ମରୁ କଫି ଧରି ବସିଥିଲେ । ରଞ୍ଜନ କଥା ଆରମ୍ଭ କରିବା ପାଇଁ
ଚାହୁଁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ପ୍ରତିଥର ତା ଆଗରେ ଉଷବ ସିହ୍ନାର ଛବି ଦୃଶ୍ୟ ହେଉଥିଲା । କେତେ
ଥର ତିନିହେଁ ଏକାଠି ବସି କଫି ପିଇଛନ୍ତି । ଏହି ସ୍ଥାନରେ । ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ଧରି
ଆଲୋଚନାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହିଛନ୍ତି । ସମୟ ଜଣା ପଡ଼ିନାହିଁ । ଉଷବ ସିହ୍ନାର ଆସନଟି
ଆଜି ଖାଲି ପଡ଼ିଛି ।

- ରଞ୍ଜନ, ପୃଥ୍ବୀରେ ଯଦି ବୋକା ଜୀବ କେହି ଥାଏ, ସେ ଆମେ । ବୁଝିଲ,
ଆମ ଭଳି ସାଂବାଦିକ କେତେଟାଙ୍କ ଭଳି ବୋକା ମଣିଷ ଆଉ କେହି ନାହିଁ ।

ଦେବ ମୋହନର କଣ୍ଠ ଯେମିତି ଅନୁତାପରେ ବୁନ୍ଦ ହୋଇଯାଉଥିଲା । ଭାଷା
ଢିକି ଭିକି ଯାଉଥିଲା । ଦୁଃଖରେ ଭାଙ୍ଗି ଯାଉଥିଲା ।

- ସେମାନେ ଆମକୁ କେବଳ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସ୍ୱାର୍ଥପାଇଁ ବ୍ୟବହାର
କରିଛନ୍ତି । ଗୁଡ଼ିଏ ଲାଳସା, ପ୍ରଶଂସା, ଉନ୍ନତିର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖାଇ ସେମାନେ ଆମକୁ
କେବଳ ଭଣ୍ଡେଇ ଆସିଛନ୍ତି ଆଉ ଆମେ ନିଜ ଉପରକୁ ବିପଦ ଆଣି ସେମାନଙ୍କ କାମ
କରିଛୁ ।

ସତୀଶ ଛାତ୍ରା ମିଛ କହିଥିଲା । ‘ରିସର୍ଚ୍ଚେସ୍ ଇଣ୍ଡିଆ’ ବାସ୍ତବରେ ତାର ନୁହେଁ,
ନରେଶ୍ୱର ଭଗତର ମାନସ ସନ୍ତାନ ଥିଲା । ଭଗତ ନିଜର ରାଜନୈତିକ
ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀମାନଙ୍କୁ ବଦନାମକରିବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ସହଜ ଓ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଉପାୟ
ଖୋଜୁଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ଏ ଭଳି ପତ୍ରିକା ଓ ସଂବାଦପତ୍ର ଖଣ୍ଡେକୁ କବଳିତ କରି
ରଖିଲେ ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥସିଦ୍ଧି ହୋଇପାରିବ ବୋଲି ଉପଲବ୍ଧକରିବା ପରେ ସେ ତାର
ପୁରୁଣା ବଂଧୁ ସତୀଶ ଛାତ୍ରାର ସାହାଯ୍ୟ ନେଇଥିଲା ।

ସେତେବେଳେ ଭଗତର ପ୍ରଥମ ଶତ୍ରୁ ଥିଲା ଭଜହରି ବନ୍ଧି । ସେ କେନ୍ଦ୍ରରେ
ମନ୍ତ୍ରୀ ହେବାର ଥିଲା । ଭଗତ ଓ ବନ୍ଧିଙ୍କର ଛକାପନ୍ଦା ଖେଳରେ ବନ୍ଧି ଜିତି ଯାଉଥିଲା ।
ତମକୁ ଲଗେଇ ଭଗତ ତାର ରାସ୍ତା ସଫା କଲା । ରିସର୍ଚ୍ଚେସ୍ ଇଣ୍ଡିଆର ପ୍ରଥମ
ସଫଳତା । ଟିପ୍ପୁ ଏତିକି ଛାତ୍ରା ଭଗତର ପ୍ରକୃତ ବଂଧୁ ଥିଲା । ଉପଯୁକ୍ତ ଏକେଶ୍ ।

ଆମକୁ ଛାତ୍ରା ମାଧ୍ୟମରେ ଗୁଡ଼ାଏ ପ୍ରଶଂସା ଓ ପଛସା ଓକାଡ଼ି ଭଗତ ତାର କାମ ଠିକ୍ ହାସଲକରି ଆସିଛି । ଯେଉଁ ପଲିଟିସିଆନ୍ମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ତାର ସଂପର୍କ ଚିତ୍ତ ହୋଇଛି ଓ ଯେଉଁମାନେ ତାର ବାଟରେ କଷ୍ଟ ହୋଇଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ଭଗତ ବଦନାମ କରିବା ପାଇଁ ଚାହଁଛି । ସେ ନେପଥ୍ୟରେ ରହିଛି, ପୁରାପୁରି ସଂଦେହର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବରେ । ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ଆମକୁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି - ଆମ ଭଳି କେତେ ଜଣ ନିଜକୁ ଖୁବ୍ ଧୁରଂଧର ମନେକରୁଥିବା ମୂର୍ଖମାନଙ୍କୁ ।

ତମେ ଭଜହରି ବନ୍ଧିର ପଛରେ ଲାଗିଗଲ । ଏବେ ମଧ୍ୟ ସେ ତମର ଗୋଟାଏ ଅବସେସନ୍ ହୋଇ ରହି ଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ବାସ୍ତବରେ ଭଗତ ହିଁ ବନ୍ଧିକୁ ଭ୍ରଷ୍ଟ କାରବାର ସହିତ ଚିହ୍ନା କରେଇଲା । ପଛସା ଲୋଭରେ ଭଜହରି ବନ୍ଧି ତାର ସହଯୋଗୀ ହୋଇଥିଲା । ବାସ୍ତବରେ ସେ ସେତେବେଳେ ପୁରା କଂଟାଥିଲା, ପୁରାପୁରି ଅନଭିଜ୍ଞ ।

ତୁହେଁ ରାତାରାତି କୋଟିପତି ହୋଇଗଲେ । ଦେଶବିଦେଶ ବୁଲିଲେ । ଏକାଠି ମିଶି ଖୁବ୍ ଅୟସ କଲେ । କିନ୍ତୁ ଭଜହରି ବନ୍ଧି ଭଗତ ଭଳି ଚତୁର ନଥିଲା, ସାହାସୀ ମଧ୍ୟ ନ ଥିଲା । ପୁଲିସ ହାତରେ ତାର ଲୋକ ଥରେ ମାଲ ସହିତ ଧରାପଡ଼ିବା ପରେ ସେ ଡରିଗଲା । ତା ପରେ ସେ ଧଂଦାରୁ ଓହରି ଯିବା ପାଇଁ ଚାହଁଲା ଓ ଗଲା ମଧ୍ୟ । ତେବେ ତାକୁ ନିସ୍ତାର ଦେବା ପାଇଁ ଭଗତ ତାହାଠାରୁ ଗୁଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା ଝଡ଼େଇଥିଲା ।

ଭଜହରି ବନ୍ଧିର ଦୁର୍ବଳତା ଥିଲା ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ । ଏ ରସ ମଧ୍ୟ ଭଗତ ତାହାକୁ ଟଣେଇଲା । ତେବେ କ୍ଷମତା ସାଙ୍ଗକୁ ଏ ସବୁ ସଭକ ଅନେକଙ୍କର ହେଉଛି । ସମାଜ ଚିରକାଳ ତାହାକୁ ସହ୍ୟକରି ଆସିଛି ମଧ୍ୟ । ଭଜହରି ବନ୍ଧିର ଦୁର୍ବଳତାର ସୁଯୋଗ ନେଇ ହରମିତ କଉର ଭଳି କେତେ ଜଣ ମଧ୍ୟ ତା ଠାରୁ ଖୁବ୍ ପଛସା ଝଡ଼ାଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଅସଲରେ ଭଗତ ହେଉଛି ସବୁ ଠାରୁ ବଡ଼ ମାରାତ୍ମକ ଜୀବ ।

ବ୍ୟାଙ୍କ୍‌ରେ ଉତ୍ତବ ସିନ୍ଦୂର ଜଣେ ସାଙ୍ଗ ରହୁଥିଲା । ହୋଟେଲରେ ଚାକିରି କରୁଥିଲା । ସେ ଭାରତକୁ ଆସିଥିବା ସମୟରେ ଉତ୍ତବ ସିନ୍ଦୂର ସହିତ ନୂଜଦିନ କଟାଇଥିଲା । ଆଳାପ କରୁକରୁ ତାହା ଠାରୁ ସତୀଶ ଛାତ୍ରା ସହିତ ନରେଶ୍ବର ଭଗତର ସଂପର୍କ ଥିବା ବିଷୟରେ ଉତ୍ତବ ସିନ୍ଦୂର ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ଶୁଣିଲା । ଭଉଣ୍ଡ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପୂଜାଟ୍ରେ ଯାତ୍ରା କରିଥିଲେ, ଅଲଗା ଦିନରେ ମଧ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ଭଗତ ସତୀଶ ଛାତ୍ରା ପାଇଁ ରୁମ୍ ଗୋଟିଏ ବୁକ୍‌କରି ରଖିଥିଲା । ଭଉଣ୍ଡ ଏକାଠି ବୁଲୁଥିଲେ କରୁଥିଲେ, ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ଏକତ୍ର କଟାଉଥିଲେ ।

ଏଥିରେ ସଂଦେହକରିବା ଭଳି ଜିନିଷ କିଛି ନ ଥିଲା । ବଂଧୁ ଜଣକ କେବଳ ରହସ୍ୟକରିବା ପାଇଁ କହିଥିଲା - ବ୍ୟାଙ୍କକକୁ ସମସ୍ତେ ସ୍ଥାଳୋକ ନେଇ ପୁରୁଷକରିବାକୁ ଆସନ୍ତି କିନ୍ତୁ ତମ ଚିତ୍ତଟା ପୂରା ଶୁଖି ମଣିଷଟା !

ରଞ୍ଜନ ଓ ଦେବ ମୋହନ ମଧ୍ୟ ଏହାକୁ କୌଣସି ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇନଥିଲେ । ରଞ୍ଜନ 'ଚିତ୍ତର ନିଶ୍ଚୟ ଆକ୍ରାନ୍ତୋଷ ଅଛି' ବୋଲି ରହସ୍ୟକରି କହିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ପୂର୍ବରୁ ସତୀଶ ଛାତ୍ରାକୁ ସଂଦେହ କରିଆସୁଥିବା ଉଦ୍ଧବ ସିନ୍ଧୁ ତାହାକୁ ସାଧାରଣ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣକରି ନ ଥିଲା । ସାଙ୍ଗ ଠାରୁ ଶୁଣିଥିବା ସମସ୍ତ ଘଟଣାକୁ ସଜାଡ଼ି ରଖିବା ପରେ ତା ମନରେ ଗୁଡାଏ ସଂଦେହ ଘନୀଭୂତ ହେଉଥିଲା ।

ସିଙ୍ଗାପୁରରେ ରହୁଥିବା ଆତ୍ମୀୟର ବାହାଘରକୁ ଯାଉଛି ବୋଲି କହି ସେ ବ୍ୟାଙ୍କକ ଯାଇଥିଲା । ସିଙ୍ଗାପୁରରୁ କୌଣସି ଖବର ସଂଗ୍ରହର ଦାୟିତ୍ୱ ଦେଇପାରେ ବୋଲି ଚିତ୍ତକୁ ସେ ଶେଷ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଜଣାଇଥିଲା । ଗୋଟିଏ ସପ୍ତାହ ମଧ୍ୟରେ କାମ ସାରିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏୟାରପୋର୍ଟରେ ପଂଦରଦିନର ଜିସା ମାଗିଥିଲା ।

ନିଜର ସଂଦେହ ଏମିତି ଭାବରେ ଅମୂଳକ ହେବ ବୋଲି ଉଦ୍ଧବ ସିନ୍ଧୁ ଭାବିପାରି ନ ଥିଲା । ତାର କାମରେ ସଫଳତା ହାସଲ ପାଇଁ ସେ ଯେତିକି ଚମକିତ ହୋଇଥିଲା, ତା ଠାରୁ ଅନେକ ବେଶି ବ୍ୟଥିତ ହୋଇଥିଲା ନିଜ ଦେଶର ପଲିଟିସିଆନ୍‌ଙ୍କ ଆଚରଣ ପାଇଁ ।

ବ୍ୟାଙ୍କକରେ ସେ ତିନି ଜଣ ଭାରତୀୟ ପଲିଟିସିଆନ୍‌ଙ୍କ ନାମ ସଂଗ୍ରହ କରିଥିଲା । ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଦୁଇଜଣ ତୁଙ୍ଗ ସମାଜସେବୀ ମଧ୍ୟ ଥିଲେ, ଯେ ବ୍ୟବସାୟ କରି ପ୍ରଚୁର କଳାଧନ ସଂଗ୍ରହକରିବା ପରେ ସମାଜ ସେବାରେ ନିଜକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିଦେଇଥିଲା । ସେଠିକାର ଗୋଇନ୍ଦା ବିଭାଗ ସହିତ ସେ ଯୋଗାଯୋଗ କରିଥିଲା । ପୁଲିସ୍ ହାତରେ ଧରାପଡ଼ିଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ହାଜତରେ ଯାଇଁ ଦେଖା କରିଥିଲା । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଜଣେ ଭାରତୀୟ ଥିଲା । ସମସ୍ତେ ଦ୍ରବ୍ୟ କାରବାରରେ ସଂପର୍କିତ ବୋଲି ହାତେ ହାତେ ଧରାପଡ଼ିଥିଲେ । ଭାରତୀୟ ଜଣକ ଏୟାରପୋର୍ଟରୁ ।

ଲୋକଟି ଖୁବ୍ ଦରିଦ୍ର ଥିଲା । ଏକଦା ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଘରେ ଚାକର କାମରେ ନିଯୁକ୍ତିପାଇ କ୍ରମେ ଦ୍ରବ୍ୟ ଧନରେ ପଣିଥିଲା । ମନ୍ତ୍ରୀ - ନରେଶ୍ୱର ଭଗତ । ଲୋକଟିର କଥାରେ ଦୁଃଖ ପ୍ରଚୁର ଥିଲା, ଥିଲା ହତାଶା ଓ ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଚିନ୍ତା - ମୋର ସୁଚକେଣ ମଧ୍ୟରୁ ପୁଲିସ୍ ବ୍ରାଉନସୁଗାର ପାଇଛି । ନିଶ୍ଚୟ ମୋତେ ଫାଣି ଦିଆଯିବ, ଅବିଳମ୍ବେ, କିନ୍ତୁ ବାବୁ, ଭଗତ ଭଳିଆ ଚାଲାଖ ଲୋକ କେବେ ହିଁ

ଧରାପଡ଼ିବେ ନାହିଁ ।

ବ୍ୟାଙ୍କକୁ ଫେରି ଉତ୍ତର ସିନ୍ଦ୍ରା ଦେବ ମୋହନର ଘରକୁ ଆସିଥିଲା । ମନ ଭିତରେ ସେ ଖୁବ୍ ଆନ୍ଦୋଳିତ ହୋଇପଡ଼ିଥିଲା । କଥା କହୁକହୁ ଉତ୍ତର ସିନ୍ଦ୍ରା ମୁଖମଣ୍ଡଳ କଠିନ ହୋଇଯାଉଥିଲା । ମାଂସପେଶୀ ଟାଣ ହୋଇଉଠୁଥିଲା ।

- ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ଭରତକୁ ଧରା ପକେଇବି । ମୁଖା ଖୋଲିଦେବି ତାର । ଉତ୍ତର ବାରମ୍ବାର ଏହି କଥା ମୋତେ କହୁଥିଲା । ତାର ଭାଷାରେ ଭରପୂର ଏକନିଶ୍ଚୟ ଥିଲା । ଏବଂ ତାହାକୁ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଇଥିଲେ ସେ ନିଶ୍ଚୟ କରି ଦେଖାଇଥାନ୍ତା ରଞ୍ଜନ ! ସାରା ଦେଶରେ ଗୋଟିଏ ଆଲୋତନ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରିଥାନ୍ତା । ଅର୍ଥଲୋଭ କିମ୍ବା ମାରିଦେବାର ଧମକାଣରେ କଣ ତାକୁ ଅଟକାଇ ରଖୁହୋଇ ଥାନ୍ତା ?

- ସେଥିପାଇଁ ତ ମାରିଦେଲେ ଏକାବେଳେ !

ରଞ୍ଜନର ଛାତି ମଧ୍ୟରୁ ମେଞ୍ଚାଏ ତାଟିଲା ଶ୍ବାସ ବାହାରି ଆସୁଥିଲା - ଅତୃଷ୍ଣା ଧୂଆଁ ଭଳି, ଯେ ଛାତି ଭିତରଟାକୁ କୁହୁଳାଇ ଦେଉଥିଲା । କାରଣ ସେ ମଧ୍ୟ ଜାଣୁଥିଲା ଯେ ଉତ୍ତର ସିନ୍ଦ୍ରାକୁ ଆଉ ସେ ଭେଟିବ ନାହିଁ କିମ୍ବା ତାହାରି ଛାଂଚରେ ତିଆରି ଆଉ ଜଣେହେଲେ ମଣିଷକୁ ।

- ଏ ଦେଶର ଭବିଷ୍ୟତ କଣ ହେବାକୁ ଯାଉଛି, କହିପାରିବ ରଞ୍ଜନ ? ଏହାକୁ ତ ଭଗବାନ୍ ଭିନ୍ନ ଆଉ କେହି ରକ୍ଷାକରିପାରିବେ ନାହିଁ ! ହୁଏ ତ ଭଗବାନ୍ ମଧ୍ୟ ପାରିବେ ନାହିଁ ।

ତେବେ ମଧ୍ୟ ରଞ୍ଜନ ସତୀଶ ଛାତ୍ରାକୁ ସଂଦେହକରିବା ପାଇଁ ନିଜକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତକରି ପାରୁ ନ ଥିଲା । ତାର ଉଦାରତା ତଳର ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ପ୍ରବଂଚନାକୁ ସେ ଯେମିତି ତଥାପି ଗ୍ରହଣକରି ପାରୁ ନ ଥିଲା ।

- ନରେଶ୍ୱର ଭଗତର ଲୋକ ସିନ୍ଦ୍ରାକୁ ମାରିଛନ୍ତି ? ତା'ହେଲେ ଚିପ୍ ସବୁ ଜାଣିଛି ? ମୁଁ ଏକଥା ଭାବିପାରୁ ନାହିଁ ଦେବ ?

- ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଭାବି ନ ଥିଲି । ଆମର ଭୁଲ ରହିଲା ସେଇଠି । ଉତ୍ତର ଆରମ୍ଭରୁ ସେ ଭଳି କିଛି ସଂଦେହ କରୁଥିଲା । କାମରେ ଚିପ୍‌ର ଅଯଥା ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଓ ବେଳେବେଳେ ତାର ଅକାରଣ ଅସହିଷ୍ଣୁ ଭାବ ଉତ୍ତରକୁ ବରାବର ସଂଦିହାନ କରୁଥିଲା । ଏତେ ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ପଲିଟିସିଆନ୍ ଆଉଁ ଆଉଁ କେବଳ କେତେ ଜଣ ବଢ଼ା ବଢ଼ା ଲୋକଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲେଖାହେଉ ବୋଲି ସେ ସବୁବେଳେ କାହିଁକି ଚାହୁଁଛି, ଏ କଥା ଆମର ମଧ୍ୟ ଚିନ୍ତାକରିବା ଉଚିତ ଥିଲା ।

ତମେ ଓଡ଼ିଶାରେ ରହୁଥିଲ, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ତ ଦିଲ୍ଲୀରେ ଥିଲି. ହେବୁ ଅଫିସରେ । ଅଫିସ ଓ ପ୍ରେସର ଲୋକ ନିୟମିତ ଦରମା ପାଉ ନ ଥିବା କଥା ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଶୁଣିଛି । ସେତେବେଳେ ମୋର ଭାବିବା ଉଚିତ ଥିଲା ଯେ, ଆମ ଭଳି କେତେ ଜଣ ଲୋକଙ୍କୁ ତାହାହେଲେ ଗେଲୁହାପୁଆ କରି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରି ରଖାଯାଉଛି ? ଗାଡ଼ି ଲୋନ୍, ବୁଲିବା ଖର୍ଚ୍ଚ ମାଗିବା ଆଗରୁ ସବୁ କେମିତି ମିଳିଯାଉଛି ?

ରଞ୍ଜନର ମୁଣ୍ଡ ଆଉ କାମ କରୁ ନ ଥିଲା । ସେ ଯେମିତି ତାର ସମସ୍ତ ଚିନ୍ତାଶକ୍ତି ହରେଇ ବସିଥିଲା ଓ ଉଭୟ ଖୁବ୍ କ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଥିଲେ । ଦେବ୍ ମୋହନ, ଫ୍ରିଜରୁ ମାଂସ କାଢ଼ିଲା । ରଞ୍ଜନ ଦୁଇ କପ୍ ତାହା କରି ଟେବୁଲ ଉପରକୁ ଆଣିଲା । କହିଲା - ଘର ଭିତରେ ଭୀଷଣ ଅଣନିଶ୍ୱାସୀ ଲାଗୁଛି । ଚାଲ ବାହାରେ ଡିନର ଖାଇବା । କିଛି ସମୟର ଖୋଲା ପବନ ଦରକାର, ଆମ ଉଭୟଙ୍କ ପାଇଁ ।

ଦେବ୍ ମୋହନ ହାତ ଘଡ଼ି ଦେଖିଲା - ଠିକ୍ ଅଛି, ଚାଲ । କିନ୍ତୁ ଆମର ଏ ଅବରୁଦ୍ଧ ଅବସ୍ଥାକୁ ଜଣ କେବଳ ବାହାରର ଖୋଲା ପବନ ଦୂରେଇ ଦେଇପାରିବ ? ତେବେ ଜଣ କରିବା, ତାହା ମଧ୍ୟ ଏଥର ଆମକୁ ଖୁବ୍ ଭାବିଚିନ୍ତି କରିବା ପାଇଁ ହେବ ।

ଦେବ୍ ମୋହନର ଗୁଡାଏ ଲେଖା ବାକି ଥିଲା । ରାତି ନ'ଟା ପରେ କିଛି ଫୋନ ମଧ୍ୟ ଆସିବାର ଥିଲା । ତେଣୁ କିଛି ସମୟର ବୁଲାରୁଲି ପରେ ସେମାନେ ପାଖ ହୋଟେଲରେ ଖାଇନେଲେ । ରଞ୍ଜନକୁ ବସ୍ତ୍ରର ଯାଏଁ ଛାଡ଼ି ଯିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ତା ହାତରେ ସମୟ ନ ଥିଲା ।

ସର୍ବଦା ବିପଦକୁ ବେଖାତିର କରିଆସୁଥିବା ରଞ୍ଜନ ସତକୁ ସତ ଯାଇ ବସ୍ତ୍ରର କ୍ୟୁରେ ଠିଆହୋଇଥିଲା । କ୍ୟୁ ଲମ୍ବା ନ ଥିଲା, ତଥାପି ଅନ୍ୟ ଦିନ ହୋଇଥିଲେ ସେ ଅଧିକାଂଶ ହୋଇ ଟାଣି ବା ଅଟୋ ଧରିଆଆନ୍ତା । ଦିଲ୍ଲୀ ଆସି କେବେ ସେ ଏ ଭଳି ବସ୍ତ୍ର ଅପେକ୍ଷାକରି ଠିଆହୋଇଥିବା କଥା ମନେପକାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ଦେବ୍ ମୋହନ କହିଥିଲା - ତମ ହୋଟେଲକୁ ଯିବା ରାଷ୍ଟ୍ରାଟା ବସଡକ୍କୁଳ ପାଖରେ ଖୁବ୍ ନିଛାଟିଆ ହୋଇଯାଏ । କିଛି ଦିନ ହେଲା ସେଠାରେ କାରବାଲାଙ୍କ ଠାକୁ ପିତ୍ତଳ ଦେଖାଇ ଟଙ୍କା, ରିଷ୍ଟ୍ରାବ୍ ଭଳି ଜିନିଷ ଛଡ଼େଇ ନେଉଛନ୍ତି । ଜଣକୁ ଛୁରି ଭୁଷିଛନ୍ତି ମଧ୍ୟ ।

ଦେବ୍ ମୋହନର କଥାକୁ ରଞ୍ଜନ ମାନିନେଇଥିଲା । ହୋଟେଲରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ରିସେପସନ୍ରେ ଥିବା ଲୋକ କହିଲା, ଆପଣଙ୍କୁ ଦୁଇଜଣ ଲୋକ ଖୋଜୁଥିଲେ ।

- କାର୍ତ୍ତ ଦେଇଛନ୍ତି ? କିଛି ମେସେଜ ?

ଦୀର୍ଘ ଦୁଇଘଣ୍ଟା କାଳ ତାହାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ଲାଉଞ୍ଜରେ ବସିଥିବା ଲୋକ ଦୁଇଜଣ କିଏ, ରଞ୍ଜନ ଜାଣିପାରିଲା ନାହିଁ । ରିସେପସନ୍‌ର ସେମାନଙ୍କ ଚେହେରାର

ସମସ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ସେମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିପାରିଲା ନାହିଁ । ଏଭଳି ଭାବରେ ତାହାକୁ ଦେଖାକରିବା ପାଇଁ ଆସିବା ଲୋକ କେହି ଦିଲ୍ଲୀରେ ନାହାନ୍ତି - ଆତ୍ମୀୟ ନୁହେଁ କିମ୍ବା ବଂଧୁ ନୁହେଁ ।

ଦେବ ମୋହନ ଘରକୁ ଫେରିବା ବେଳକୁ ତାର ପ୍ଲଟ୍ ସାମନାରେ ଲୋକ ଭିଡ଼ ଥିଲା । ପୁଲିସ ଆସି ସାରିଥିଲେ । ସେମାନେ କବାଟେ ତାଲା ଭାଙ୍ଗିଥିଲେ । ଗୋଟିଏ ବୋମା ଦ୍ୱାରା ଘର ଭିତରର ସମସ୍ତ ସରଂଜାମ ଭାଙ୍ଗି ବିଧ୍ୱସ୍ତ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ଆରମ୍ଭରେ ହତବାକ୍ ହୋଇଯାଇଥିବା ଦେବ ମୋହନ କ୍ରମେ ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ହେଲା । ଚିରସଂପତ୍ତ ଉକ୍ତି ସେ କିଛି ସମୟ ପୂର୍ବର ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକୁ ସଜାଡ଼ି ରଖିଲା । ସେମାନେ ବାହାରକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଜଣେ ଲୋକ ଆସିଥିଲା, ନିଶ-ଦାଡ଼ି-ପରଡ଼ିବାଲା ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ । ସବୁ ପ୍ଲଟ୍‌ର ଫୋନ୍‌ଲାଇନ୍ ଟେକ୍ କରିବା ପାଇଁ ଆସିଛି ବୋଲି କହିଥିଲା । କଂପାନୀର ପରିଚୟ କାର୍ଡ ଦେଖାଇଥିଲା । ସେ ଓ ରଞ୍ଜନ ଚାହା ପିଉଥିବା ସମୟରେ ଲୋକଟି ତାର କାମ ସାରି ଚାଲିଯାଇଥିଲା । ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ସେମାନେ ବାହାରକୁ ଚାଲିଯିବେ ବୋଲି ଜାଣିଥିଲେ ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ ନିଶ୍ଚୟ ଅନ୍ୟ କିଛି ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିଥାନ୍ତା, ଭାବିଲା ଦେବ ମୋହନ । ତେବେ ତାହା ତାର ବାସ୍ତବ ରୂପ କିମ୍ବା ଛଦ୍ମବେଶ, ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ ସେ ସଂଦିହାନ ଥିଲା । ତେଣୁ ପୋଲିସକୁ କୌଣସି ତଥ୍ୟ ଦେଇପାରିଲା ନାହିଁ ।

- ହାଲୋ ! ହଁ, ରଞ୍ଜନ ଚୌଧୁରୀ କହୁଛି । ଆପଣ କିଏ କହୁଛନ୍ତି ?

- ମୁଁ ଆପଣଙ୍କର ଜଣେ ଶୁଭାକାଂକ୍ଷୀ କହୁଛି । ମୋତେ ବିଶ୍ୱାସକରୁଛି, ମୋ କଥା ମନ ଦେଇ ଶୁଣନ୍ତୁ । ସେମାନେ ଆପଣଙ୍କୁ ହୁଏ ତ ଜୀବନରେ ମାରିଦେବାର ଯୋଜନା କରୁଛନ୍ତି । ଜୀବନ ପ୍ରତି ବିପଦ ରହିଛି । ତେଣୁ ଅତି ଶୀଘ୍ର ଦିଲ୍ଲୀ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯାଆନ୍ତୁ ।

ତେଜଶ

କହ ମା, ମୁଁ କଣ କରିବି । ବନ୍ଦୁ ତାର ବୋଉ ସହିତ ମଲ୍ଲିକାକୁ ଗାଁକୁ ପଠାଇଦେବାର ବଂଦୋବସ୍ତ କରୁଛି । ମଲ୍ଲିକା ମୋତେ ବହୁତ ଖୋଜିବ ମା. ବହୁତ ଝୁରିବ । ମୋ ବିନା ସେ ଚଳିପାରିବ ନାହିଁ ।

ମା ବୁଝାଇଥିଲେ, ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇଥିଲେ - ଛୁଆ ଏତେ କଥା ମନେ ରଖନ୍ତି ନାହିଁ । ସେ ଦୁଇଚାରିଟା ଦିନରେ ତୋତେ ଭୁଲିଯିବ ।

- କିନ୍ତୁ ମୁଁ ? ମୁଁ କଣ କରିବି ମା ? ତା ବିନା ତ ମୁଁ ବଂଚିପାରିବି ନାହିଁ ।

- ଅଞ୍ଜଳି, କଣ କରିବି କହିଲୁ ? ଗାଁରେ ଯାଇ କଣ ମଲ୍ଲିକା ଚଳିପାରିବ ? ମାଟିଘର, କାଦୁଅ ରାସ୍ତା, ତାନ୍ତର ନାହାନ୍ତି । ସରିତାର ଦାନାପାଣି ଛାଡ଼ିବା ଅବସ୍ଥା ଆସିଯାଇଥିଲା । ମଲ୍ଲିକା ଭିନ୍ନ ତାର ଆଉ କୌଣସି ଚିନ୍ତା ନଥିଲା ଯେପରି ! ମଲ୍ଲିକାକୁ ସେ ପ୍ରାୟ ନିଜ ପାଖରେ ରଖୁଥିଲା । ନିଜର ଖାଇବା, ଗାଧୁଆ ସବୁ ସେ ସେତେବେଳେ ଭୁଲିଯାଉଥିଲା । ତା ସହିତ ଖେଳୁଖେଳୁ ଦିନେ ଦିନେ କଲେଜ ଯିବା ସମୟକୁ ମଧ୍ୟ ଭୁଲିଯାଉଥିଲା । ଏବଂ ମଲ୍ଲିକାର ଗାଁକୁ ଯିବା ଦିନ ଯେତେ ପାଖେଇ ଆସୁଥିଲା, ସରିତାର ଆକୁଳତା ସେତେ ବଢ଼ିଚାଲିଥିଲା ।

ଅବଶେଷରେ ସରିତା ବୁଝିଲା ଯେ, ଅନ୍ୟମାନେ ଉପଦେଶ ଦେବେ । ପରାମର୍ଶ ଦେବେ । କିନ୍ତୁ ଶେଷ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କେବଳ ତାକୁ ହିଁ ନେବା ପାଇଁ ପଡ଼ିବ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ଏହା ଛାଡ଼ିଦେଇ ହେବ ନାହିଁ । ସେ ଦାୟିତ୍ୱ ନେବା ପାଇଁ କେହି ଆଗେଇ ଆସିବେ ନାହିଁ ।

ବହୁ ଦିନ ଧରି ଦୀର୍ଘ-ଦୁର୍ଗମ ପଥର ଯାତ୍ରାକରି ଫେରିଥିବା ମଣିଷ ଜଣେ ଭଳି ରଞ୍ଜନ ଦିଲ୍ଲୀରୁ ଫେରିବା ପରେ ଅତି ବେଶି କ୍ଲାନ୍ତ ଦେଖା ଯାଉଥିଲା । ସବୁବେଳେ ଗଞ୍ଜାର ଓ ନୀରବ ରହୁଥିଲା । ଶୋକାକୁଳତା ଯେମିତି ତାର ଦେହ ଓ ମୁହଁରେ ଛାପି ହୋଇ ରହିଥିଲା, ବାପା-ମାର ଶବକୁ ସଦ୍ୟ ଦାହକରି ଫେରିଥିବା ପୁଅ ଜଣେ ଭଳି ।

ସରିତା ଚିନ୍ତାରେ ପଡ଼ିଯାଉଥିଲା - ଉଦ୍ଧବ ସିନ୍ଧୁର ମୃତ୍ୟୁ କଣ ତାକୁ ଏଭଳି ବିଚଳିତ କରିପକାଇଛି ? ଏତେ ବେଶି ଶୋକାଛନ୍ନ ? ନାଁ ଚିତ୍ ଏତିକର ସାଙ୍ଗରେ କୌଣସି କାରଣରୁ ଅପତ୍ତ ହୋଇଛି ? ଦୁହେଁ ଦୁହେଁଙ୍କର ଏତେ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି । ଫୋନରେ ଘନ ଘନ କଥାବାର୍ତ୍ତା ! ରଞ୍ଜନ ତାଙ୍କୁ ଏତେ ପସନ୍ଦ କରେ - ‘ଭେରି ଡାଇନାମିକ୍’ ବୋଲି ମନ୍ତବ୍ୟ ଦିଏ ! ତାଙ୍କର ଜ୍ଞାନ, ଉଦାରପଣ କଣ ହେଲା ତା ହେଲେ ?

କେବେକେବେ ରଞ୍ଜନ ଖୁବ୍ ପ୍ରଗଳ୍ଭ ହୋଇପଡ଼େ । ସରିତା ଆଗରେ ଖୁବ୍ ଗପେ - ତାର ଅର୍ପିତ କଥା, କାମ କଥା, ଲୋକଙ୍କ କଥା । ସରିତା ସହିତ ଆଲୋଚନା କରେ, ପରାମର୍ଶ କରେ, ମତାମତ ମାଗେ । ତା ସହିତ ତାର ବିଷୟ ଭାବକୁ ଦୂର

କରିବାର ପ୍ରୟାସ ଥାଏ । ଦୁଇଚାରିଦିନ ମଧ୍ୟରେ ପୁଣି ତାର ଖୁସିଭାବ ଫେରିଆସେ ।

ଅଥଚ କେବେକେବେ ସେ ଯେମିତି ଅଲଗା ମଣିଷ ହୋଇଯାଏ - ଖୁବ୍ ବେଶି ବୁଝିପାରୁ । ଖୁବ୍ ବେଶି ଆତ୍ମା । ସରିତା କିନ୍ତୁ ଆଉ ଯେମିତି ଧରି ରହିବା ପାଇଁ ପ୍ରୟତ୍ନ ନଥୁଲା ।

- ମତର ବିଷୟରେ କଣ କିଛି ଜଣାପଡ଼ିଲା ? କିଏ ମାରିଛି ? କାହିଁକି ମାରିଛି । ... ତମର କଣ ଦେହ ଭଲ ନାହିଁ ? କିଛି ଅସୁବିଧା ହୋଇଛି ? ଆଉ କାହିଁକି କିଛି ଲେଖୁନ ?

ପ୍ରତିଥର ରଞ୍ଜନ କେବଳ ସେହି ପ୍ରଶ୍ନ ନୁହେଁ, ସରିତାର ଏ ଭଳି ସବୁ ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଏଡ଼ାଇ ଯାଏ । ଯେତେବେଳେ ଉତ୍ତର ଦିଏ, ତାହା ଏତେ ଖାମଖିଆଳି ଭାବରେ ଥାଏ ଯେ, ସରିତା ପାଇଁ ତାହା ଆହୁରି ଦୁର୍ବୋଧ ହୋଇଯାଏ । ତେବେ, ସରିତା ନିଜ ଚିନ୍ତା ମଧ୍ୟରେ ଏତେ ମଗ୍ନ ରହୁଥିଲା ଯେ, ରଞ୍ଜନର ଦୁର୍ଭାବନାମାନଙ୍କୁ ନେଇ ମୁଣ୍ଡଖେଳାଇବାର ଅବକାଶ ପାଉ ନଥିଲା । ଏବଂ ଅବଶେଷରେ ସେ ରଞ୍ଜନର ମୁହଁମୁହିଁ ହେଲା । ନିଜର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଜଣାଇଲା ।

ରଞ୍ଜନ ନିଦରେ ଶୋଇ ନ ଥିଲା । ଆଖିରୁଜି ଖଟ ଉପରେ ପଡ଼ି ରହିଥିଲା । ସରିତା ଆସି ପାଖରେ ଠିଆହେଲା, ତାପରେ ଖଟରେ ବସିଲା । ସେ ଆସିବା ପରେ ରଞ୍ଜନ ଉଠି ବସିଥିଲା । ତଥାପି ଦୁହିଁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦୂରତ୍ୱ ଥିଲା । ଯଥେଷ୍ଟ ବେଶି ବ୍ୟବଧାନ ।

- ରିତା, ତମେ ମହାଭାରତର ଗପ ପଢ଼ିଛ ? ବେଲାଲସେନ, ଭାଷ୍ମ, ଏମାନଙ୍କ ଚରିତ୍ର ବିଷୟରେ କେବେ ଭାବିଛ ? ଆଖି ଆଗରେ ଯୁଦ୍ଧ ଚାଲିଥିବ, ସଂଘର୍ଷ ଅଥଚ ତମେ କିଛି କରୁପାରୁ ନ ଥିବ । ମଣିଷ ନିଜକୁ ସବୁଠାରୁ ଅସହାୟ କେତେବେଳେ ମନେକରେ ଜାଣ ? ଯେତେବେଳେ ସେ ଅନେକ କିଛି କରିବା ପାଇଁ ଚାହିଁଥାଏ ଓ ସେତେବେଳେ ହିଁ ତାକୁ ହାତଗୋଡ଼ ଧରି ମୋଟର କୋଠରୀ ମଧ୍ୟରେ ବନ୍ଦକରିଦିଆଯାଏ ।

ସରିତା କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରୁ ନ ଥିଲା କିମ୍ବା ରଞ୍ଜନର ପ୍ରଶ୍ନ ଶୁଣି ତାର ଉତ୍ତର ଖୋଜୁ ନ ଥିଲା । ସେ କେବଳ ନିଜ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଅପେକ୍ଷାରେ ଥିଲା । ଏହା ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ପାଇଁ ରଞ୍ଜନକୁ ବେଶି ସମୟ ଲାଗିଲା ନାହିଁ ।

- ଏ ଘର କେବଳ ମୋର ନୁହେଁ ରିତା, ଆମ ଦୁହିଁଙ୍କର । ତେଣୁ ତମେ ମୋର ଅନୁମତି ନେବା କଣ ଦରକାର ?

ରଞ୍ଜନ ଠାରୁ ସରିତା ଏ ଭଳି ଉତ୍ତରଟିଏ ଆଶାକରି ନ ଥିଲା । ଏ ଭଳି ନିବନ୍ଧ,

ନିସ୍ତରଂଗ ଉତ୍ତର ସେ କେବେ ଦିଏ ନାହିଁ । ତେଣୁ ତାହା ରଂଜନର ସମ୍ମତି ନାଁ ଅଭିମାନ ତା ମଧ୍ୟ ସେ ବୁଝିପାରିଲା ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ସେ ଦୁଇଦିନ ଧରି ଚିନ୍ତାକଲା । ପରେ ରଂଜନ ଆଉ କିଛି କହିବ ଓ ସେଥିରୁ ତାର ମନ କଥା ଅନୁମାନ କରିହେବ. ଏଥିପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା କଲା । କିନ୍ତୁ ମଲ୍ଲିକାର ଗାଁକୁ ଯିବାର ଦିନ ନିକଟହୋଇ ଆସୁଥିଲା । ସରିତା ଧୈର୍ଯ୍ୟ ହରାଉଥିଲା ।

ଅବଶେଷରେ ମା ଅଭିଜ୍ଞ ମତ ଦେଲେ - ତା'ର ଆପତ୍ତି ଥିଲେ ସେ ତୋତେ ଜଣେଇ ସାରନ୍ତାଣି । ହୁଏ ତ ସେ ତୋର ମନକଥା ବୁଝୁଛି । ସେମାନେ ଯେତେବେଳେ ଝିଅଟିକୁ ଏଡ଼େ ଖୁସିରେ ତୋତେ ଦେଉଛନ୍ତି, ସେଥିପାଇଁ କାଗଜପତ୍ର କଣ ହେବ ? ସେ ସବୁ ସହରୀ କଥା । ତୋ ଠୁଁ ମଲ୍ଲିକାକୁ ସେମାନେ କେବେ ଦିନେ ଛଡ଼େଇ ନେବେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖ । ତୁ ସତ୍ୟନାରାୟଣ ପୂଜାଟିଏ କର ।

ରଂଜନ ସାଧାରଣତଃ ମନ୍ଦିର ଯାଏ ନାହିଁ । ଯେବେ ଯାଏ, ତାହାର କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ଦେଖିବା ପାଇଁ । ଫଟୋ ତୋଳିବା ପାଇଁ । ସେ ଇଶ୍ୱରଙ୍କ ଛିତି ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରେନାହିଁ । ପ୍ରଶ୍ନ କରେ ନାହିଁ । ତେବେ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମର ପରମ୍ପରାଗତ ପୂଜାପଦ୍ଧତିକୁ ଓ ଆତ୍ମର ବହୁଳ ଆୟାଜନକୁ ସମାଲୋଚନା କରେ । ଅଯଥା ଅର୍ଥ ଓ ସମୟ ନଷ୍ଟ ବୋଲି ବିରକ୍ତ ହୁଏ । ଭକ୍ତି ସହିତ ଏ ସବୁର କୌଣସି ସଂପର୍କ ନାହିଁ ବୋଲି ମତ ଦିଏ । କହେ, ଉଚିତ ରାସ୍ତାରେ ଚାଲ । କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରିଯାଅ । ଖଞ୍ଜଣି ବଜେଇବା ବଦଳରେ କିଛି ସମୟ ବସି ଦେଶ ଚିନ୍ତା କର ।

ସରିତା ହାତରେ ମନ୍ଦିର ଯିବା ପାଇଁ ସମୟ ନ ଥାଏ । ପିଲାଦିନେ ସ୍କୁଲର ଛୋଟ ପରୀକ୍ଷା ଥିଲେ ଘର ଠାକୁରଙ୍କ ପାଖରେ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରି କାମ ତଳେଇ ଦେଉଥିଲା । ବଡ଼ ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ମନ୍ଦିର ଯାଇ ଭୋଗ ଲଗାଉଥିଲା - ମାଟ୍ରିକ୍, ଆଇ.ଏ, ବି.ଏ । ପିଏଚ୍.ଡିର ଥିସିସ୍ ଦାଖଲ ଓ ଭାଇଭାଉସ୍ ଭଳି ସଂକଟ ସମୟରେ ସେ ମନ୍ଦିର ଯାଇଥିଲା । ବଡ଼ ପ୍ୟାକେଟର ଭୋଗଦେବା ସହିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଠାକୁର ମୂର୍ତ୍ତି ନିକଟରେ ଦୀପ ଜାଳି ବ୍ୟାକୁଳ ନିବେଦନ କରିଥିଲା । ତେବେ ଘରେ ପୂଜା ଆଦି କେବେ ହୁଏ ନାହିଁ । ମା'ର ତାଗିଦ୍ ଓ ମନେପକାଇ ଦେବା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ବ୍ରତ-ଉପବାସର ତାରିଖ ଭୁଲିଯାଏ ।

କିନ୍ତୁ ସତ୍ୟନାରାୟଣ ପୂଜାର ସମସ୍ତ ଆୟୋଜନ ସରିତା ଖୁବ୍ ମନଦେଇ କଲା । ପୂଜା ସାମଗ୍ରୀ କିଣିବାର ଦାୟିତ୍ୱକୁ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ଉପରେ ନ ଛାଡ଼ି ନିଜେ କଲା । ନିଜର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଉପରେ ତଥାପି ବିଶ୍ୱାସ ନ ଆସିବାରୁ କଟକ ଫୋନ୍ କଲା - ମା,

ତୁ ଗୋଟିଏ ଦିନ ଅଗରୁ ଆସ ।

ବହୁ ପରାମର୍ଶ ପରେ ସେ ବାଛି ବାଛି ବ୍ରାହ୍ମଣ ଯୋଗାଡ଼ କରିଥିଲା । ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କର ଶୁଦ୍ଧ, ସାରସ୍ୱତ ସଂସ୍କୃତ ଉଚ୍ଚାରଣ ଶୁଣି ସରିତା ମନ୍ତ୍ରପୁତ୍ର ହୋଇ ଯାଉଥିଲା । ସେ ମଲ୍ଲିକାକୁ କୋଳରେ ଧରି ବସିଥିଲା । ଧୂପଧୁଆଁରେ ମଲ୍ଲିକା ଆଖି ମୁଦି ଦେଉଥିଲା । ସରିତା ଛାତିରେ ମୁହଁ ଲୁଚେଇ ଦେଉଥିଲା । ସରିତା ରୋମାଂଚିତ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା । ସେ ଚାହୁଁଥିଲା କେବଳ ଜଣକକୁ ଧ୍ୟାନକରିବ । କାମନା-ରହିତ ଧ୍ୟାନ । ସାଂସାରିକ ବାସନା ରହିଲେ ଧ୍ୟାନ କଳୁଷିତ ହୋଇଯିବ । ତଥାପି ନିଜର ଅଜଣାତରେ ସେ ଚଂଚଳର ଶୁଭ ମନାସି ଦେଉଥିଲା । ମଲ୍ଲିକାଙ୍କ ମଂଗଳକାମନା କରୁଥିଲା ।

ପୂଜା ଆରମ୍ଭ ହେବା ପରେ ପରେ ସରିତାକୁ ଚମକାଇ ଦେଇ ଚଂଚଳ ଆସି ପହଂଚିଥିଲା । ଚଂଚଳ ସକାଳ ଜଳଖିଆ ଖାଇ ବାହାରିଯାଇଥିଲା । ଦ୍ୱିପ୍ରହର ଖାଇବା ପାଇଁ ଦିନ ତିନିଟାରେ ଆସୁଥିବା ଲୋକ ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଫେରିଆସିବ ବୋଲି ସରିତା ଭାବି ନ ଥିଲା । ପୂଜା ପାଇଁ ଆସିବା ଲାଗି ସେ ଚଂଚଳକୁ ଅନୁରୋଧ କରି ନ ଥିଲା, କାରଣ ସେ ଜାଣିଥିଲା ଯେ, ଚଂଚଳ କଦାପି ଆସିବ ନାହିଁ । ଚଂଚଳ କେଉଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ରାଗି ସବୁ କିଛି ବଂଦ କରିଦେଇପାରେ, ସେଥିପାଇଁ ସେ ଖୁବ୍ ସତର୍କ ହୋଇ ଚଳୁଥିଲା ମଧ୍ୟ ।

ମାଆର ମୁହଁରେ ଆତଂକ ଓହ୍ଲାଇ ଆସୁଥିଲା । କିଂଚିତ୍ ବିସ୍ତ୍ରତ ହୋଇ ସରିତା ଚଂଚଳର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଲା - ନାଁ, ସେଥିରେ ରାଗ ନାହିଁ । ବିଷାଦ ନାହିଁ । କ୍ରମଶଃ ସ୍ୱାଭାବିକ ହୋଇ ଆସୁଥିବା ମଣିଷର ମୁହଁ ସେ ।

ଚଂଚଳ ତରତର ପାଦରେ ଶୋଇବା ଘରକୁ ପଶିଗଲା । ସରିତା କିଂ କର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୁକ୍ତ ହୋଇ ଯିବିରହିଲା - ସେ କଣ ତେବେ କେଉଁଆଡ଼େ ଯିବାର ଯୋଜନା କରୁଛି, ହଠାତ୍ ? ସୁଟକେଶ୍ କାଜିବା, ପୋଷାକ ସଜାଡ଼ିବା ? ସେ କଣ ତେବେ ପୂଜାରୁ ଉଠିଯିବା ଉଚିତ୍ ହେବ, ପଚାରିବ, କଣ ତମର ଦରକାର ?

ସମସ୍ତେ ଚକିତ ହୋଇ ଚାହିଁ ରହିଥିଲେ - ମାଆ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭକରି ମଲ୍ଲିକା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅବାଧ୍ କରିଦେଇ ଚଂଚଳ ପୋଷାକ ବଦଳି ଆସିଲା । ତଳେ ପରା ହୋଇଥିବା ଦରି ଉପରେ ବସି ପଡ଼ିଲା ସେ । ବହୁ ପାଖରେ ।

ବେଶ୍ କିଛି ଦିନ ଧରି ଲେଖାଲେଖି ବନ୍ଦରହିବା ପରେ ଚଂଚଳ ପୁନଶ୍ଚ ଲେଖିବା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା । କଂପ୍ୟୁଟର ପାଖରେ ବସି ପାଗଳ ଭଳି ଟାଇପ୍ କରିବା, ତାହାକୁ

ପୁନଶ୍ଚ ଲିଭେଇ ଦେବା, ଅନ୍ୟ ମନସ୍ ହୋଇ ବୋତାମ ଚିପିବା ଗୋଟାଏ ପାଥରୁ ଅନ୍ୟ ପାଥକୁ ଯିବା ଅଲକ୍ଷ୍ୟ ଅନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ସବୁ କିଛି ପୁଣି ସଜାଡ଼ି ହୋଇ ଆସୁଥିଲା । ଲେଖିବା ଅପେକ୍ଷା ସେ ବେଶିଭାର ସମୟ ପଢ଼ିବାରେ ଅତିବାହିତ କରୁଥିଲା । ପଢ଼ିବା ଅଧାରୁ ଦୂରକୁ ଅନେଇ ଗୁଡ଼ାଏ ସମୟ କୁପ୍ରାପ୍ତ ରହି କଣ ସବୁ ଭାବୁଥିଲା । ତଥାପି ତାହାର ଲେଖିପାରିବା ଭଳି ମାନସିକ ଅବସ୍ଥା ଫେରିଆସିଛି ଜାଣି ସରିତା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଉଥିଲା ।

ମଲ୍ଲିକାର ଉପସ୍ଥିତିକୁ ରଂଜନ ଏଭଳି ସାଧାରଣ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିନେବ ବୋଲି ସରିତା ଆଦୌ ଭାବି ନ ଥିଲା । ମଲ୍ଲିକା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକଦା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ଝଡ଼ ଏମିତି ସରଳ ଭାବରେ ନିର୍ବାପିତ ହୋଇଯିବ, ସେ ଆଶା ତାର ନ ଥିଲା । ସରିତା ଯେମିତି ଏ ଭଳି ସଂଧ୍ୟାସନ ପାଇଁ ନିଜକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତକରି ନ ଥିଲା । ତେଣୁ କେବେ କେବେ ସେ ଦ୍ଵନ୍ଦ୍ଵରେ ପଡ଼ିଯାଉଥିଲା ।

ମଲ୍ଲିକାର କାମ କରିବା ପାଇଁ ରଂଜନ ଜଣେ ଲୋକ ନିଯୁକ୍ତକରି ସାରିଥିଲା । ତାର ଯତ୍ନନେବା ବିଷୟରେ କେବେ କେବେ ସେ ଲୋକକୁ କାମର ବରାଦକରୁଥିଲା । ତେତେଇ ଦେଉଥିଲା । ମଲ୍ଲିକାର ହାତକୁ କେବେକେବେ ବିଫୁଟ, ଟକୋଲେଟ ବଢ଼େଇ ଦେଉଥିଲା, କେତେବେଳେ ନୂଆ କିଣିଆଣିଥିବା ଖେଳନାଟିଏ ।

ପୂର୍ବ ଭୟ ଛାଡ଼ି ମଲ୍ଲିକା ତଥାପି ରଂଜନକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣପ୍ରାଣରେ ଗ୍ରହଣକରି ପାରୁ ନ ଥିଲା ।

ସରିତା ଗ୍ରହଣକରି ପାରୁ ନଥିଲା ତାର ଏହି ଅଦ୍ଭୁତ, ଆକର୍ଷକ ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ । ତେଣୁ ଦିନେ ତା ମୁହଁରୁ ଏ ଭଳି ବାକ୍ୟ ଶୁଣି ସେ ଏକାବେଳକେ ଷ୍ଟବ୍ଧ ହୋଇଯାଇଥିଲା - ତାକୁ ମଲ୍ଲିକା ବଦଳରେ ‘ମିଲି’ ଡାକିଲେ କେମିତି ହୁଅନ୍ତା ?

ସେ ସମୟଟି ସରିତା ପାଇଁ ଖୁବ୍ ଉପଭୋଗ୍ୟ ଥିଲା । ସେ ଲନ୍ଦରେ ବସି ବହି ପଢୁଥିଲା । ମଲ୍ଲିକା ପାଖରେ ଖେଳୁଥିଲା । ଖେଳନାଗୁଡ଼ିକୁ ଇତସ୍ତତଃ ଫିଙ୍ଗୁଥିଲା । ସେ ଏହା ମଧ୍ୟରେ କଥା କହିବା ପାଇଁ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା । ମଝିରେ ମଝିରେ ସରିତା ପାଖକୁ ଚାଲିଆସି ଗୁଡ଼ିଏ କଣ କହି ଯାଉଥିଲା - ‘ଗୁଲୁଗୁଲୁ ଭାଷା, ଅବୋଧ । ପ୍ରତି ଥର ସରିତା ବହି ବନ୍ଦ କରି ତାର କଥା ଶୁଣିବା ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଥିଲା, ନଚେତ୍ ମଲ୍ଲିକା ହାତରୁ ଚାଣି ବହିକୁ ଫିଙ୍ଗିଦେଉଥିଲା । କୋଳରେ ବସିପଡ଼ି ମା-ମା ତାକୁ ଥିଲା ଓ ପୁନଶ୍ଚ ଆରମ୍ଭ କରୁଥିଲା ତାର ଦୁର୍ବୋଧ, ମଧୁର, ଦରୋଟି କଥା ।

ମଲ୍ଲିକା ଏମା ମଧ୍ୟରେ ଗଛର ଫୁଲ ଓ ପତ୍ର ଛିଣ୍ଡାଉବା ଶିଖିଯାଇଥିଲା, ଆପେ ଆପେ । ମନାକଲେ ଶୁଣୁ ନ ଥିଲା । ଧୀର ପଦରେ ଯାଇ ଏ ଭଳି ଭାବରେ ଛିଣ୍ଡାଉଥିଲା, ସତେ କି କେହି ଦେଖିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଏଠାରେ ଥରେ ନାଚରେ ଫୁଲର ପାଖୁଡ଼ାଟିଏ ଧରି ମା-ମା-ତାକି ଦେଖାଉଥିଲା । ହସୁଥିଲା - ମୁଁ ତୋ ଗଛରେ ଲାଗିଛି, ତୁ କଣ କରିବୁ ମୋର କର । କଣ ଶାନ୍ତିଦେବୁ ଦେ ।..... ସେହି ‘ମା’ ତାଙ୍କ ସବୁଆଡ଼େ ପ୍ରତିଧ୍ବନିତ ହୋଇଯାଉଥିଲା, ସରିତା ପାଇଁ । ନାରବି ଯାଉଥିଲା ପୃଥ୍ବୀର ବାକି ସମସ୍ତ ଶବ୍ଦ ।

ଏହି ସମୟରେ ଗେଟ୍ ନିକଟରେ ରଞ୍ଜନର କାର୍ ଆସି ଅଟକିଥିଲା । ରଞ୍ଜନ ଭ୍ରାଜଭର ସିଟରୁ ବାହାରି ପଛ ଦ୍ଵାର ଖୋଲି ଦେଇଥିଲା । ତା ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ବାହାରି ଆସିଲା ଓ ଗୁଡ଼ିଏ କୁନି କୁନି ପିଲା । ସତେକି ପଞ୍ଜୁରୀର ଦ୍ଵାର ସହସା ଖୋଲିଗଲା ଓ ତା ମଧ୍ୟରୁ ବାହାରି ଆସିଲେ ଚଢ଼େଇର ପଲଟିଏ - କିଟିରିମିଟିରି - କିଟିରି-ମିଟିରି ଶବ୍ଦରେ ଦିଗ କଂପାଇଦେଇ !

ସମସ୍ତଙ୍କ ହାତରେ ଆଇସକ୍ରିମ୍ ଥିଲା, ଓଠ ସାରା ଆଇସକ୍ରିମ୍‌ର ବୋକ, କିଛି ଦାଗ କାର୍‌ସିଟ୍‌ରେ ଲାଗିଥିଲା ମଧ୍ୟ । ରଞ୍ଜନ ଚିହ୍ନେଇ ଦେଲା - ଇଏ ବାସନ୍ତୀ । ଆଶ୍ରମର ସବୁ ପିଲାଙ୍କର ଯତ୍ନ ନିଏ ।

ସରିତାର ନିର୍ବାକ ଭାବ ତଥାପି କଟି ନ ଥିଲା । ସେ ସ୍ଵପ୍ନ ଦେଖିବା ଭଳି ଚାହିଁ ରହିଥିଲା । ପିଲାମାନେ ମଲ୍ଲିକା ସହିତ ମିଶିଯାଇଥିଲେ । ଖେଳକୁଦ, ଡିଆଁତିକ୍ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଇଥିଲା, ବଗିଚା ସାରା ।

ରିତା ! ଦିନେ ଦୈବାତ ମୁଁ ଆଶ୍ରମକୁ ଯାଇଥିଲି, ଏ କଥା ତମକୁ ଜଣାଇନାହିଁ, କାରଣ ତାହା ଉପରେ ମୁଁ କୌଣସି ଗୁରୁତ୍ଵ ଦେଇ ନ ଥିଲି । ତା ପରେ ବାରମ୍ବାର ସେଠାକୁ ଯାଇଛି । ପିଲାଙ୍କ ସହିତ ଓ ସେହି ପରିବେଶ ସହିତ ମିଶିଛି । ତଥାପି ତମକୁ ଜଣାଇ ନ ଥିଲି, କାରଣ ଏ ସଂପର୍କ ସ୍ଥାୟୀ ହେବ ବୋଲି ମୋର ବିଶ୍ଵାସ ନ ଥିଲା । ମୁଁ ମନେକରୁଥିଲି ଏ ଭଳି ଆଶ୍ରମ ମୋ ପାଇଁ କୌଣସି ଅର୍ଥ ରଖେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ନିଜ ଉପରେ ନିଜର ଭରସା ନ ଥିଲା । ଅଥଚ ମୋର ଅଜାଣତରେ ମୁଁ ଆଶ୍ରମ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ହୋଇପଡ଼ିଛି ଓ ପିଲାମାନଙ୍କ ସହିତ ।

ସମାଜର ପ୍ରଚାରଣା ମୋତେ ଦିନେ ଖୁବ୍ ବିତର୍କିତ କରିଥିଲା, ରିତା ! ବଂଚିବା ଗୋଟିଏ ବୋଝ ଭଳି ମନେ ହେଉଥିଲା । ସତରେ ମୁଁ ହାରିଯାଉଥିଲି । ସେତେବେଳେ ଏହି ପିଲାମାନେ ମୋତେ ବାଟ ଦେଖାଇଛନ୍ତି । ପିଲାମାନଙ୍କ ଗହଳି ମଧ୍ୟରେ ମୁଁ ଅନୁଭବ କରିଛି, ବୟସ କେମିତି ହାଲୁକା ହୋଇଯାଏ - ତୁଳା ଭଳି । ଫୁଲ ଭଳି ।

ସେମାନେ ସଂସାର ଭିତରେ ଆଜ ମଧ୍ୟ ଚାହା ଠାରୁ କେତେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ । ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଅଭାବର କୌଣସି ପ୍ରଭାବ ନ ଥାଏ । ପ୍ରଭାବ ନ ଥାଏ ଗତିର । ଅଗତିର । ବର୍ତ୍ତମାନକୁ ନେଇ କେମିତି ବଞ୍ଚିହୁଏ । ସବୁ ନ ଥିବା ମଧ୍ୟରେ କେମିତି ହସି ହୁଏ, ଖୁସି ହୋଇ ହୁଏ, ମୁଠାଏ ଚିନାବାଦାମ, ଥିଆରାରୁଟ ବିନ୍ଦୁଟ ପ୍ୟାକେଟଗୋଟିଏ ପାଇଲେ କେମିତି ଆନନ୍ଦରେ ତାଳିମାରି ହୁଏ, ଚାହା ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଶିଖିବା କଥା ।

ରିତା, ଉତ୍ତରଣ ବୋଲି ମନେକରି, ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲକ୍ଷ୍ୟନେଇ ମୁଁ କେବଳ ଧାଉଁଥିଲି । ଅଥଚ ମୁଁ ଯେ ବାସ୍ତବରେ ଲକ୍ଷ୍ୟହୀନ ହୋଇପଡୁଛି, ସେଦିନ ତମେ ହିଁ ମୋତେ ସେଥିପାଇଁ ଚେତେଇ ଦେଇଥିଲ । ତମେ କହିଥିଲ - ମଣିଷ ନିଜକୁ ଯେତେ ବଡ଼ ଭାବିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ସାମିତ ରଞ୍ଜନ ! ଏ କଥା ସବୁ ମଣିଷ ଜାଣେ । ଯେ ନ ଜାଣେ, ତାକୁ ଗୋଟିଏ ବୋକା ବୋଲି କହିବାକୁ ହେବ । ସେଥିପାଇଁ ସେ ସବୁବେଳେ ସଂଘର୍ଷକରି ଆସିଛି । ପର୍ବତର ବିଶାଳତା ପାଖରେ ନ୍ୟୁନ ହୋଇପଡିଛି ବୋଲି ସେ ତାକୁ ଆରୋହଣ କରୁଛି । ଶୂଙ୍ଗ ଉପରେ ଠିଆହୋଇ ତାହାକୁ ପଦାଘାତ କରିପାରୁଛି ବୋଲି ନିଜକୁ ବିଜୟୀ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରୁଛି । ଆକାଶର ବ୍ୟାପକତା ... ସମୁଦ୍ରର ବିଶାଳତା, ତାର ଚାରିପଟର ବିଚିତ୍ର ପ୍ରକୃତି ସବୁ ପାଖରେ ସେ ହୀନ, ନ୍ୟୁନ, ନିହାତି ଛୋଟିଆ । ସେଥିପାଇଁ ମଣିଷ ସବୁକୁ ନିଜ ଅଭିଆରକୁ ଆଣିବା ପାଇଁ ଅହରହ ଚେଷ୍ଟା ଚଳେଇଛି । ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ହିଁ ତାର ଏହି ଅହଂଭାବ । କଂପ୍ୟୁଟର, ରୋବୋଟ, ରକେଟ, ଭଳି ଯନ୍ତ୍ରମାନ ବାହାର କରି ନିଜକୁ ବିତକ୍ଷଣ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରିବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଛି । ତଥାପି କଣ ସେ ଜାଣୁ ନାହିଁ ସେ କେତେ କ୍ଷୁଦ୍ର, କେତେ ବେଶି ସୀମାବଦ୍ଧ ତାର କ୍ଷମତା ? ନଚେତ୍ ମଣିଷ ‘ଇଶ୍ୱର’ ଭଳି ଏକ ଅଦୃଶ୍ୟ ଶକ୍ତିର ପରିକଳ୍ପନା କଦାପି କରି ନ ଥାନ୍ତା ଏବଂ ଏହି କଳ୍ପନାକୁ ବିଶ୍ୱାସକରି ଯୁଗେ ଯୁଗେ ବଞ୍ଚେଇ ରଖୁ ନ ଥାନ୍ତା ।

ରିତା, ମୁଁ ମୁକ୍ତକଣ୍ଠରେ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି ଯେ, ତମେ କେବଳ ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ ନୁହେଁ, ତମେ ମୋର ବିବେକ । ମୋର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଚେତନା ।

ରଞ୍ଜନ ଚିହ୍ନେଇ ଦେଉଥିଲା - ଇଏ କ୍ଷୀରୋଦବାହୁ, ଆଉ ଏ ତାଳରେକ୍ତର ମା, ରମାଦେବୀ । ଏବଂ ଏହି ପିଲାଗୁଡ଼ିକ ରିତା, ପିଙ୍ଗିଦିଆଯାଇଥିବା ମଣିଷ ଏମାନେ । ତାନ୍ତ୍ରଜ୍ଞାନୀ, ରାସ୍ତା, ମନ୍ଦିର ପିଣ୍ଡାରୁ ସାଉଁଟା ହୋଇ ଆସିଥିବା

ଜୀବନଗୁଡ଼ିଏ । ଏମାନଙ୍କୁ ଆଶ୍ରମରେ କେବଳ ଆଶ୍ରୟ ଦିଆଯାଇନାହିଁ, ଅମୂଲ୍ୟ ବସ୍ତୁ ବୋଲି ଗଣନା କରାଯାଇଛି । ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି । ଏଇ ଟିକି ଛୁଆମାନେ ହିଁ ଦେଶର ଭବିଷ୍ୟତ । ଜାତିର ଭବିଷ୍ୟତ । ସେମାନଙ୍କୁ ଠିକ୍ ଭାବରେ ଗଢ଼ିତୋଳିବା ପାଇଁ ହେବ । ତାଙ୍କୁ ନୁହେଁ, ମୂଳକୁ ହିଁ ସୁଦୃଢ଼ କରିବାପାଇଁ ପଡ଼ିବ ।

ରିତା, ଆଧୁନିକତାର ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥ ଆଗେଇ ଯିବା । କିଛି ବାଦ୍‌ଦେବା ଜିନିଷକୁ ପଛରେ ଛାଡ଼ି ଆସିବା । ନୂଆକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନେବା । ଆମ ଜୀବନ ପ୍ରଣାଳୀ ବଦଳୁଛି । ଚିନ୍ତାଧାରାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସୁଛି । ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍‌ସ୍ ମୁର ସମଗ୍ର ମଣିଷ ସମାଜକୁ ଏକକରିଦେବାକୁ ଚାହୁଁଛି । ସାରା ପୃଥିବୀକୁ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରରେ ଛବିଦେବାକୁ ଚାହୁଁଛି । କିନ୍ତୁ ବାସ୍ତବରେ କଣ ତା ହେଉଛି ? ଆମେ ତ ମାନସିକ ସ୍ତରରେ ପରସ୍ପର ଠାରୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ହୋଇଯାଉଛୁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମାଜ ଏକୁଟିଆ ହୋଇପଡୁଛି, ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷ ଏକୁଟିଆ ନିଃସଙ୍ଗ ଅସହାୟ । ଏ ନିଃସଂଗପଣିଆ ବଢୁଛି ରିତା, ଯୁଗ ସଂଗରେ । ସମୟ ସଂଗରେ । କାହିଁକି ଏମିତି ହେଉଛି ଜାଣ ? ଆମେ ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ଥିବା ବିଶ୍ୱାସକୁ କ୍ରମେ ହରାଇ ବସୁଛୁ । କେହି କାହାକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁନାହୁଁ, କେହି କାହାର ବିଶ୍ୱାସ ହୋଇ ରହୁ ନାହୁଁ । ଅବିଶ୍ୱାସର ଗୋଟିଏ ବିଷାକ୍ତ ବାତାବରଣକୁ ଆମେ ନିଜେ ସୃଷ୍ଟିକରି ଚାଲିଛୁ । ତେଣୁ ‘ସତ’ ବୋଲି ଆଉ କିଛି ନାହିଁ । ‘ସତ୍’ ବୋଲି ଆଉ କିଛି ରହି ନାହିଁ ।

ଏହି ଭଳି ଗୋଟିଏ ଧାରଣା ମୋ ମନରେ ଆସିଥିଲା ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ପରିସ୍ଥିତିର ବାରମ୍ବାର ଚାପରେ ତାହା ଦୃଢ଼ୀଭୂତ ହୋଇଉଠୁଥିଲା । ସେହି ସମୟରେ ମୁଁ ରମାଦେବୀଙ୍କ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସିଥିଲି । ରମାଦେବୀ ଆଶ୍ରମକୁ ଆସିବା ପାଇଁ ମୋତେ ଥରକୁଥର ଅନୁରୋଧ କରୁଥିଲେ । ନ ଆସିଲେ ଫୋନ୍ କରୁଥିଲେ । ସେ ମୋତେ ନିକଟେଇ ନେବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଥିଲେ, ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଏଡ଼ାଇ ଚାଲୁଥିଲି । ଏବଂ ଦିନେ ସେ ମୋତେ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଡକାଇଥିଲେ, ତାଙ୍କ ରୋଗ ବିଛଣା ପାଖକୁ ।

ମୋ ହାତକୁ ସେ ତାଙ୍କର ଥର ଥର ଥରୁଥିବା ହାତ ମୁଠାରେ ରଖି କହିଥିଲେ - ବେଶି ଦିନ ବଞ୍ଚିବି ନାହିଁ ମୁଁ । ତମ ହାତରେ ଏ ପିଲାଗୁଡ଼ାଙ୍କର ସବୁ ଦାୟିତ୍ୱ ଦେଇଯିବି । ତମେ ହିଁ ଏକା ପାରିବ ।

ମଝିରେ ମଝିରେ ତାଙ୍କ ଦେହ ଅସୁସ୍ଥ ହେଉଥିଲା ଏବଂ ପ୍ରତିଥର ସେ ମୋତେ କହୁଥିଲେ - ତମେ ହିଁ ଆଶ୍ରମକୁ ଠିକ୍ ଭାବରେ ଚଳେଇ ପାରିବ । ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଭଲରେ ଦେଖିବ । ମୋର ସେ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି । ତାଙ୍କୁ ମୁଁ କୌଣସି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଉ ନ ଥିଲି,

ତଥାପି ସେ ସେହି କଥା କ୍ଷୀରୋଦକାବୁକୁ କହୁଥିଲେ, ବାସନ୍ତୀକୁ କହୁଥିଲେ - ମୋର ରଞ୍ଜନ ଉପରେ ପୁରା ଭରସା ଅଛି ।

ରିତା, ଏହାପରେ ମୁଁ ବୁଝିଲି. ହୃଦୟଂଗମକଲି ଯେ, ଦୁନିଆରେ ଯେତେ ପ୍ରବଂଚନା ଆଉ ପଛକେ, ତା ସହିତ ବିଶ୍ୱାସ ନିଶ୍ଚୟ ରହିଥିବ । ସେହି ବିଶ୍ୱାସ ହିଁ ଜଣେ ମଣିଷକୁ ବଂଚେଇ ରଖିବ ଓ ସମୁଦାୟ ମଣିଷ ସମାଜକୁ ।

ଆଶ୍ରମ ପାଇଁ ଆମେ କାମ କରିବା । ବିଦେଶରେ ଥିବା ମୋର ବଂଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ ମୁଁ ଯୋଗାଯୋଗ କରିଛି । ଶେଖର ଦାସ କଥା ତମକୁ କହିଥିଲି, ମନେଅଛି ? ସେ ଘର ତିଆରି ପାଇଁ ତିନିଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପଠାଇବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଛି । ପ୍ରାନ୍ତସ, ଇଂଲଣ୍ଡ, ଆମେରିକା ସବୁଠାରୁ ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ ମିଳିବ । ପରିତ୍ୟକ୍ତ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି, ଏ ଭଳି ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଜୀବନ ଜୀଇଁବେ ନାହିଁ ଏ ପିଲାମାନେ । ଆମେ ତାଙ୍କୁ ମଣିଷ ଭଳି ବଂଚିବାକୁ ଦେବା । ମଣିଷ ଭଳି ମଣିଷ ହେବା ପାଇଁ ଶିଖାଇବା । ତମେ ଆଉ ମୁଁ ।

ଫଟୋଗ୍ରାଫର ଅଧିକା ପଚାରୁଥିଲା - ତିଦ୍ଦତ କେବେ ଯିବା ସାର୍ ?

ଅଧିକାର ପ୍ରଶ୍ନ ଶୁଣି ରଞ୍ଜନର ଶରୀର ମଧ୍ୟରେ ଏକ ସ୍ୱପ୍ନ ପ୍ରବାହିତ ହୋଇ ଯାଉଥିଲା । ସେ ଗୋଡ଼ ଦୁଇଟିକୁ କାର୍ପେଟ ଉପରେ ଆହୁରି ଲମ୍ବେଇ ଦେଇ ଆଖି ବୁଜିଦେଲା । ଟଂଦନାର ନୀରବ ପ୍ରବାହ ଓ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ରର ଉଗ୍ରାଳପଣ ମଧ୍ୟରେ ସେ କ୍ରମେ ତଲ୍ଲିନ ହୋଇଯାଉଥିଲା । ତଲ୍ଲିନ ହୋଇଯାଉଥିଲା ବିଭିନ୍ନ ସ୍ମୃତି ମଧ୍ୟରେ. ଜୀବନର ବିବିଧ ତରଂଗ ମଧ୍ୟରେ ।

- ଅଧିକା, କେବେ ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଧରି ତମେ ଆଖି ବୁଜି ବସିଛ ? ଖୋଲା ଆଖିରେ ଆମେ କେତେ କମ୍ ଜିନିଷ ଦେଖୁ, ଦୃଶ୍ୟ କେତେ ସୀମିତ ହୋଇପଡ଼େ ଆମ ପାଇଁ ଅଥଚ ଆଖିବୁଜି ବସିଲେ ।

ମୋର ପିଲାଦିନେ ଆମ ସ୍କୁଲଯିବା ରାସ୍ତାରେ ଜଣେ ଭିକାରୀ ବସୁଥିଲା । ଅଖା ଖଣ୍ଡେ ପାରି ବସେ । ସାମନାରେ ଟେପା ଡେକ୍ଟି ଗୋଟିଏ ରଖୁଥାଏ । ଲୋକ ସେଥିରେ ପଇସା ପକାନ୍ତି । ପଇସା ପକାଇବାର ଶବ୍ଦ ହେଲେ ସେ ଦାତାର ମଂଗଳକାମନା କରେ । ପଇସାକୁ ହାତରେ ଅଂତାଳି ପକାଏ । କାରଣ ସେ ଅଂଧ ଥିଲା ।

ମୋ ପାଖରେ ତାକୁ ଦେବା ପାଇଁ ପଇସା ନ ଥାଏ, ଜିଜ୍ଞାସା କିନ୍ତୁ ପ୍ରଚୁର

ଥାଏ । ତାକୁ ପଚାରେ, ତମକୁ କଣ ଟିକିଏ କିଛି ଦେଖାଯାଉ ନାହିଁ ? ସେ ମୁଣ୍ଡହଲେଇ ମନା କରେ । ମୋର ତଥାପି ବିଶ୍ୱାସ ହେଉ ନ ଥିଲା । ବାରମ୍ବାର ତାହାକୁ ସେହି ପ୍ରଶ୍ନ କରୁଥିଲି - କିଛି ତ ଦେଖୁଥିବ । ଏତେ ବଡ଼ ଖେଳପତିଆ, କୋଠା, ବସ୍ ?

କେମିତି ସେ ମୋ ପ୍ରଶ୍ନରେ ବିରକ୍ତ ହେଉ ନ ଥିଲା କେଜାଣି ! ତା ଚାରିପଟର ଦୃଶ୍ୟକୁ ମୁଁ କ୍ରିକେଟଖେଳର ରନିଂକମେଣ୍ଟି ଭଳି ଶୁଣାଉଥିଲି ଏବଂ ତା ସହିତ ମୋ ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଦୋହରାଉଥିଲି । ମୋ କଥା ଶୁଣି ତାର ମଧ୍ୟ ଆଗ୍ରହ ବଢୁଥିଲା । ମୋତେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନ କରୁଥିଲା - ଗାଡ଼ିସବୁ ଚାଲିଲାବେଳେ ସେଥିରୁ ଏତେ ରକମର ଶବ୍ଦ କାହିଁକି ବାହାରେ ? ସେ କୁକୁରା କେଇଟା ଛୁଆ ଦେଇଛି ବାବୁ ? ବାଘ ବଡ଼ ନାଁ ସାପଁ ବଡ଼ ? ଥାପଥର ଦେଖିବାକୁ କେମିତି ?

ଦିନେ କିନ୍ତୁ ମୋ ପ୍ରଶ୍ନ ଶୁଣି ସେ କହିଲା - ଛୁଆଟି ଦିନରୁ ଆଖି ହରେଇଛି । ଖରାପଡ଼ିଲେ ଜାଣେ ସକାଳ ହେଲା । ଖରା ଚାଲିଗଲେ ମୋ ପାଇଁ ରାତି ହୋଇଯାଏ । ଆଲୁଅ, ଅଂଧାର ଛଡ଼ା କିଛି ମୁଁ ଆଉ ଦେଖିପାରେ ନାହିଁ ।

ଅଧିକା, ତାର ସେ ଉତ୍ତରକୁ ଏବେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ମନେପକାଏ । ସେ ହିଁ ଦୁନିଆର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଜିନିଷକୁ ଦେଖିପାରୁଛି । ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ସତ୍ୟକୁ । ନୁହେଁ କି ? ଆମେ ଯାହା ଦେଖୁଛୁ ତା ତ ସବୁ ସ୍ଥଳ ଜିନିଷ । ଆଲୁଅ-ଅଂଧାର, ତାହା ହିଁ ତ ପୃଥିବୀକୁ ଦୁଇଭାଗ କରିଦେଇଛି ଏବଂ ମଣିଷର ଜୀବନକୁ ମଧ୍ୟ !

ଏହି କେତେ ମାସର ପରିଚୟ ମଧ୍ୟରେ ଅଧିକା ରଂଜନ ସହିତ ଯଥେଷ୍ଟ ଘନିଷ୍ଠ ହୋଇଥିଲା । ଗପସପ, ଆଲୋଚନା ମଧ୍ୟରେ ସେ ରଂଜନର ବିଭିନ୍ନ ମାନସିକତା ସହିତ ପରିଚିତ ହୋଇଥିଲା ମଧ୍ୟ - କେତେବେଳେ ଉଦାସୀ, କେତେବେଳେ ଉତ୍ୟକ୍ତ ପ୍ରଗଳ୍ଭ ଚିତ୍ତାଶୀଳ ।

ରଂଜନ ସତେଜନ ହେଲା । ପିଲାଟା ! ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟବିର ଘରେ ଜନ୍ମନେଇ ଫଟୋଗ୍ରାଫି ଭଳି ଗୋଟିଏ ବ୍ୟୟବହୁଳ ସତ୍ତା କରୁଛି ବୋଲି ବାପାଙ୍କ ଠାରୁ ତାହାକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ତାଡ଼ନା ମିଳେ । ହସଖୁସିର ହାଲୁକା ମୁହୂର୍ତ୍ତ କିଛି କଟାଇବା ପାଇଁ ସେ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଆସେ ।

ଫ୍ଲୋରରେ ସିଂଗଡ଼ା ଥଣ୍ଡାହୋଇ-ଆସୁଥିଲା । ଅଧିକା ପଚାରିଲା - ସାର୍ ଆପଣ ପିଲାଦିନର ସ୍ମୃତି ପାଖକୁ ଏମିତି ବରାବର ଫେରିଯାଆନ୍ତି ?

- କେବଳ ପିଲାଦିନ ? ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଡିସ୍‌କରୁ ଫେରୁଛି ।

କୃତ୍ରିମ ଅଭିମାନରେ ଅଧିକା ଉଠାଇଥିବା ସିଂଗଡ଼ା ପୁଣି ଫ୍ଲୋରରେ ରଖିଦେଲା - ଯାଏ, ମୋତେ ନ ନେଇ କେମିତି ଆପଣ ଏକୁଟିଆ ପଳେଇଲେ ?

ରଞ୍ଜନ ଅମ୍ବିକା କଥାରେ ଜୋରରେ ହସି ଉଠିଲା ।

- ତା' ହେଲେ ଆମର ଚୁର ପ୍ରୋଗ୍ରାମ କେବେ କରିବା ସାର୍ ?

- ଚାକିରିରୁ ମୁଁ ଇସ୍ତଫା ଦେଇସାରିଛି । ଏଥର ଆଉ କୌଣସି ବାଧା ନାହିଁ ।
ମୁକ୍ତ ମୁଁ । ତିନିଟି ଯିବାର ସବୁ କାଗଜପତ୍ର ରେଡି । ତମେ ଯେବେ ଚାହିଁବ ଯିବା ।

ISBN 81—7400—014—3

ମାନସୀ ଦାସ

ଜନ୍ମ : ୬ ମଇ ୧୯୪୩ ମସିହା (ଅକ୍ଷୟ ତୃତୀୟା)- ପୁରୀ
ସହରରେ ।

ପିତା : କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ାର ସୁନାମଧନ୍ୟ ଡାଃ ସରୋଜକାନ୍ତ କାନୁନ୍‌ଗୋ ।

ମାତା : ଶ୍ରୀମତୀ ଶାନ୍ତି କାନୁନ୍‌ଗୋ ।

ସାହିତ୍ୟ କୃତି : ସ୍କୁଲରେ ପଢ଼ିବା ସମୟରୁ ଲେଖାଲେଖିର ଆରମ୍ଭ । ଶହେରୁ
ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ ଗଳ୍ପ, କବିତା ଓ ଫିଚର ଲେଖିଛନ୍ତି । ତାହା ଓଡ଼ିଶାର
ବିଭିନ୍ନ ସାହିତ୍ୟ ପତ୍ରିକା ଓ ସମ୍ବାଦପତ୍ରମାନଙ୍କରେ ପ୍ରକାଶିତ
ହୋଇଛି । ଆକାଶବାଣୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା କିଛି ଗଳ୍ପ, ଫିଚର ଓ ନାଟକ
ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଛି । ଏ ଯାବତ୍ ପାଂଚୋଟି ଉପନ୍ୟାସ,
ଚାରୋଟି ଗଳ୍ପ ସଂକଳନ ଓ ଗୋଟିଏ ଭ୍ରମଣ କାହାଣୀ
ପ୍ରକାଶିତ । ତାଙ୍କର କିଛି ଗଳ୍ପ ଭାରତର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭାଷାରେ
ମଧ୍ୟ ଅନୁଦିତ ହୋଇଛି ।

ସମ୍ମାନ : ମର୍ଦ୍ଦରାଜ ସମ୍ମାନ (୧୯୯୪), ଉତ୍କଳ ସମ୍ମାନ (୧୯୯୬),
ଓଡ଼ିଶା ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ ପୁରସ୍କାର (୧୯୯୬ ମସିହା
ପାଇଁ)- ୨୦୦୦ ମସିହାରେ ସମ୍ମାନିତ ହୋଇଛନ୍ତି ।

